

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Clericvs Romanus Contra Nimium Rigorem Munitus Duplici Libro

Quorum Uno Veteris Ecclesiae Severitatem, Altero Præsentis Ecclesiae
Benignitatem

[Veteris Ecclesiae Severitatem]

Francolini, Baldassare

Monachii, 1707

VD18 14592622-001

urn:nbn:de:hbz:466:1-41172

Th. 2219.

~~G. II.~~
~~34~~
31

GI
27

E-II

20

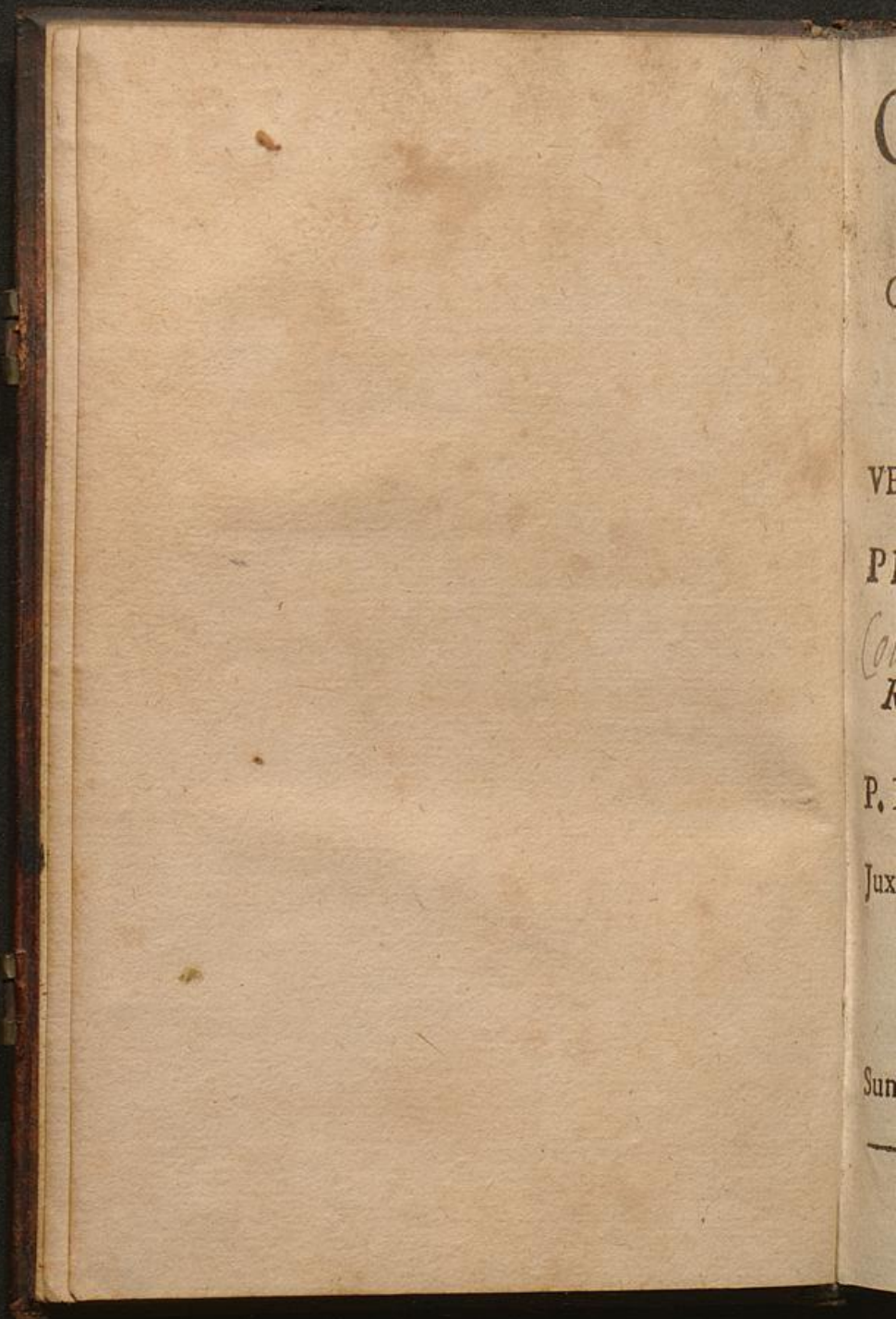

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

E·II

20

C

C

VE

PA

Con
A

P.

Jux

Sun

CLERICVS ROMANVS

CONTRÀ NIMIUM RIGOREM
MUNITVS

DVPLICI LIBRO,

QUORVM VNO

VETERIS ECCLESIAE SEVERITATEM,

ALTERO

PRÆSENTIS ECCLESIAE
BENIGNITATEM

Collegij Societatis A Jesu p adibornae
Rigidiorum quorundam Scriptorum
Calumniis vindicat

P. BALTHASAR FRANCOLINVS
SOCIETATIS JESU THEOLOGVS.

Juxta Editionem Romanam: Nunc in Ger-
maniâ Primâ vice Editus

Cum Privilegio Sac. Caesar. Majest.

Et Permissu Superiorum.

MONACHII

Sumptibus JOAN. JACOBI REMY Bibliopolæ.
Formis MATHIÆ RIEDL.

Anno M DCC VII.

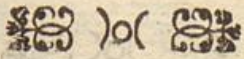
E. II

20

OPERTIVS
ROMANUS
CONTRA HERETICOS
DIPLOMA
HOMANUS
SIMPPLICIUS

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

DIVO PETRO
APOSTOLORUM
PRINCIPI.

E. II

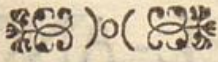
20

UDACIÆ meæ veniam,
ut spero, dabis, APO-
STOLORUM PRINCEPS
sanctissime, quòd ad
te accedere non refo-
midem, quòd Pedes
exoscu-

121 2

exosculer Tuos, quòd has meas Disputaciones dedicem Tibi. Ut enim accedam, Benignitas tua facit: ut Pedes exosculer Tuos, meus in te amor facit; ut has Disputaciones dedicem Tibi, plura faciunt. Et primò Religio; siquidem jam dudum me totum Tibi mancipavi. Secundò, necessitas Patrocinii Tui. Tertiò, Argumentum ipsum. Defendunt illæ Veterem Ecclesiam, & ab eâ crudelitatem arcent. Defendunt Ecclesiam præsentem, & ab eâ laxitatem propulsant. Ecclesiam tuam defendunt, Te iuperstitem in utraque defendunt, aut potius defendere gestiunt; non defendent, nisi defendantur. Insurgent in illas hostes multi: accusabunt audaciæ, temeritatis, laxitatis. In casum tamen, si telis opponas Clypeum Patrocinii Tui. Id efficere, penè dixerim, debes, ut Te, Tuâque defendas, & honorem Divinum. An non Divini honoris defensio, sit defensio Sacramenti, defensio Pœnitentiæ, à quâ rigor absterret,

ret, ut fortè absterritus ipse fuiffes, nisi
tecum, quamvis inconstanti, & perjuro,
benignè, & misericorditer egiffet Ma-
gister Tuus Divinus? Ex ejus benigni-
tate factum fuit, ut Gallicinio excita-
reris, ut refpifceres, ut fleres, ut re-
dires, ut recipereris, ut veniâ donare-
ris, ut disceres cum aliis effe benignus.
Fuiffi jam fepties, & feptuagies fepties
ignofcens, primus omnium in Concilio
pro benignitate pugnans, & onere Mo-
faicæ Legis Gentiles Neophytos liberans.
Sis etiam modò de Cælo, favens agen-
ti caufam Pœnitentium, & vindicans à
calumniis vindicem sanctæ benignita-
tis.

¶ 3

MI.

E. II

2.0

MICHAEL-ANGELUS
TAMBURINUS

Vicarius Generalis Societatis JESU.

CUM Librum, cui titulus: *Clericus Romanus contra nimium Rigorem munitus*, Authore P. Balthasare Francolino Societatis nostræ Sacerdote conscriptum, aliquot ejusdem Societatis Theologi recognoverint, & in lucem edi posse probaverint, facultatem facimus, ut typis mandetur, si iis, ad quos pertinet, ita videbitur, cujus rei gratiâ has literas manu nostrâ subscriptas, & Sigillo nostro munitas dedimus.

Romæ 11. Decembris 1704.

Michael. Angelus Tamburinus.

Impri-

Imprimatur,
Si videbitur Reverendiss. P. Mag. Sac.
Pal. Apost.

*Dominicus de Zaulis Episcopus
Verulanus Vicesgerens.*

CUM ex Commissione Reverendissimi Pa-
tris, Sacri Apostolici Palatii Magistri,
Paulini Bernardini Ordinis Prædicato-
rum, mihi remissa fuerit revisio libri, cui Ti-
tulusest, *Clericus Romanus contra nimium Ri-
gorem munitus, Auctore P. Balthasare Franco-
lino Societatis JESU Theologo.* Ipsum legi, &
accuratè per legi, doctrinam, eruditionem, per-
spicacitatem, cum Veritate conjunctam Au-
ctoris admirans, omnibus Ecclesiasticis, pro-
indè, & Confessariis præcipuè, perutilem fore
d uxi, & publicæ luci, ad Moralis Theologiæ
Professorum profectum, communèque com-
modum, dandum censeo.

Datum ex Conventu SS. XII. Apostolo-
rum Romæ, die 8. Decembris 1074.

*Frater Ludovicus Ceva, Sac. Theol. Mag.
Ord. Min. Con. & Sac. Cong. super Indicem
Consultor.*

JUssu Reverendiss. P. Sac. Pal. Apost. Mag.
legi librum, cui titulus est. *Clericus Roma-
nus contra nimium Rigorem munitus, Au-
ctore P. Balthasare Francolino Societatis JESU
Theologo.* Nihil in eo deprehendi fidei, mo-
rúmque disciplinæ repugnans, quin potius adeò
operosè, ac doctè compositum, ad evadendam
utriusque partis nimiam laxitatem, & extre-
mum rigorem, ut Christianæ Ecclesiæ studiosis
plurimum conferre valeat. Quamobrem ad
ampliores eorum eruditionem, & fructum, ut
ad lucem prodire possit, eidem subscribo.

*Frater Hyacinthus Fonseca Sac. Theol.
Mag. & Ex-Provincialis Ord. Præd.*

Imprimatur.

**Fr. Paulinus Bernardinus, Ord. Præd.
Sac. Apost. Pal. Mag.**

AD

AD LECTOREM.

Advertas, quaeso animum, Lector humanissime, iis de quibus praemoneri debes omnino. antequam librum hunc meum evolvere incipias.

Et 1. velim, ut animum afferas nulli Parti addictum, nec benignitatis studiosum, nec rigoris amantem. Velim te benignum in me, ut ingenium, stilum, aliaque huiusmodi excuses, quae forte meliora desideres; at nihil benignum in ea, quae leges, sed etiam nihil malignum; nec excusare, nec accusare paratum: nec te Actorem volo, nec Advocatum, Judicem volo.

2. Judicem te volo, sed nec statim, ut aliquid legeris, nec postquam multa legeris, sed cum omnia legeris, & quae legeris, expenderis, habitâ ratione temporum, & locorum diversorum. Id nisi feceris, contraria, & secum pugnantia me scribere dices. Opus autem erit lectione continuâ, aut non nimis disjunctâ. Nam qui unam hodie disputationem, alteram

][s

post

post mensem legit, quamvis omnes libri partes legat, totum librum non legit. Nec velim percurrere legas. Totum te ista postulant, non oculos tantum. Sed quid, si totum librum sic legere nequeas? Nihil, rogo, legas; aut non legas, ut judices; imò nec ut loquaris de libro quidquam. Hoc sanè difficile, fac ergo illud, quod est facillimum, nihil legas.

3. Si verò librum perlegere totum vacat, ut id facilius præstes, quamvis, quid intendam, libri titulus, primæ pagine inscriptus, doceat, docebo tamen explicatiùs, quidque me ad scribendum impulerit, dicam. Cæpère jam ab aliquot annis in Belgio quamplurimi, non pauci in Galliis, aliqui in Italiâ, ut à quibusdam suis doctrinis speculativis, quas exagitari videbant, omnem erroris suspicionem propulsarent, rigorem quendam in doctrinis moralibus profiteri, Recentiores, à quibus exagitabantur, in invidiam vocare omnes, omnes præter suos, appellare palpones, laxones, Patrum desertores, & rursus Sacramentum Pœnitentiæ rigidiùs, quàm par est, administrare,

nistrare, quòdque pejus est, ita admini-
strandum docere, unde ingentes turbæ ex-
citata, inducti plurimi Confessarij, ut ab
hoc tam necessario, tamque utili sacramen-
to administrando, subducerent se se, ne se
in laqueos induerent, & plurimi Pœni-
tentes ab hoc sacramento tam rigide, nem-
pe post plures scrutationes, probationes, di-
lationes administrato, ita absterriti, aut
revocati, ut in aliquibus Parochiis per
aliquot annos aliqui hoc sacramentum,
Parocho ipso approbante, nunquam susce-
perint, ut Episcopus, qui Romæ nunc pri-
maria dignitate, & morum gravitate,
prudentiâque eminent, diœcesim hoc morbo
laborantem lustrare, & curare olim jus-
sus, testatur. Id me movit, non qui-
dem ut tanto malo mederer (quis enim
ego sum, qui id mihi promittam?) Sed
ut scriberem aliquid, quo morborum hujus-
modi curandorum peritiores juvari possint,
ut Apothecarij, & Pharmacopola juvan-
tur ab infimis quibusque Ruricolis, quæ
simplices herbas, postea seligendas, aspor-
tant.

4. Quia

4. Quia verò hujus rigoris Magistri putant, & firmissimè putant, exemplum sequi se veteris Ecclesiæ, quam in doctrina morali, & præsertim in hujus sacramenti administratione rigidissimam fuisse dicunt, & longè aliam à præsentis Ecclesiæ, quam vocant nimis benignam, id à me curandum maximè statui, ut hujus erroris fundamentum subruerem, ostenderemque, nec veterem Ecclesiam fuisse adeò rigidam, ut ipsi putant, nec præsentem Ecclesiam esse adeò benignam, ut emendari debeat. Illud primum ostendet primus liber duodecim disputationibus, quibus duodecim antiquæ Severitatis (ut putant) articulos, rejicit, ut veras in veterem Ecclesiam Calumnias. Hoc alterum alter liber demonstrare conabitur duodecim alijs disputationibus, quibus totidem calumnias, contra præsentis Ecclesiæ benignitatem excogitatas, dissipare contendet. Ille autem finis est, ne rigidus sis, nec laxus, sed discretus. Discretum ergo Doctorem induco cum Rigido Doctore disputantem, ut utriusque indolem, & sensus perspicias melius,

melius, & jucundius. Id enim dicendi
genus gratius esse solet Lectori, cui non
videtur doceri ipse, sed alius quispiam ad
colloquendum vocatus, & rursus stilum
Dialogus admittit liberiolem, & aliquo
sale respersum, ut à Lectoribus tadium ar-
ceat. Hinc habes, cur aliquando Docto-
rem rigidum vellicem; non illum incesse-
re, aut ladere volo, sed excitare te fortè
addormiscentem.

5. Nec putes me illis omnibus infen-
sum, quorum opiniones rejicio. Æstimo
eos, amoque, ut debeo, præsertim Mori-
num, hominem non eruditum tantum, non
cupidum novandi, non contemptorem Re-
centiorum, non ita rigidum, ut sit etiam
Rigorista, sed acris ingenij virum, æquio-
ris judicij, indolis moderate, eo solo no-
mine à me sæpè impugnatum, quod anti-
quum Ecclesiæ rigorem majorem, verò fa-
cit, quo Rigoristis, quamvis nolens, plu-
rimùm favit, eisque aut errandi, aut per-
severandi in suis erroribus ansam præbuit.
Merbesium quoque, & Jueninum suã
laude dignos judico; ac propterea calori
dispu-

E. II

20

disputationis tribuatur, si quid excidit,
quod minùs reverenter dictum videatur.
Bonâ eos mente scripsisse, non ambigo. Sed
id satîs non est, ut, quæ scribuntur, uti-
lia sint. Patrum quoque, & Conciliorum
doctrinam se profiteri dicunt, eorûmque
sententias proferunt. Sed hæc vetus eti-
am eorum, qui Patres, & Concilia de-
servêre, cantilena est. Quos litera occi-
dit (occidit autem multos) hoc prætextu
occidit. Periêre, dum suos textus, ut so-
nant, pluris habuêre, quàm præsentis Ec-
clesiæ, & Pontificum interpretationem,
suæq; antiquitatis amore capti, nihil de
Recentiorum judicio, ut paulo antè dice-
bam, clamoribus, censurâ laborandum
putârunt.

6. Hinc habes, cur me aliquando,
inter legendum, excusare debeas. Ut e-
nim tam periculosæ multorum persuasioni
irem obviam, declinandum mihi fuit in
alteram partem, & pro Ecclesia præsentî,
pro Doctõribus recentibus, aut minùs an-
tiquis, sed ingenti, sanâque doctrinâ præ-
ditis (ut multi sunt,) acriter pugnan-
dum

dum fuit. Quâ enim aliâ ratione possent
nimij Rigoris fundamentum convellere?
Ne igitur mihi succenseas antiquitatem
non ita liberaliter laudanti, ut cæteroquis
vellem, & nostram ætatem non quidem in
pluribus, & præcipuis, sed tamen in ali-
quibus præferenti. Nihil detractum volo
de ea, quam vetus Ecclesia possidet, sancti-
tatis, & subrigida disciplina famâ, nec
ita demens sum, ut minuere velim Patrum
authoritatem. Antiquam Ecclesiam lau-
do, sed non eam, quam rigidi Censores fin-
gunt, crudelem & implacabilem in hu-
miles, in dolentes, pœnitentésque, sed
eam, quæ verè extitit, severam citra vim,
citra sanguinem. Et rursus ita eam lau-
dabilem censeo, ut laudabilem etiam præ-
sentem Ecclesiam putem, imò credam, cum
hac diversa, aut distincta ab eâ non sit, sed
temporum diversorum; senior, non autem
deterior. Patrum similiter scripta pluri-
mi facio, sed non textus Patrum aut mu-
tilos, aut immutatos, aut ambiguos. Uno
verbô, discedo ab Hæreticis, & Novatori-
bus.

bus. Hi damnare solent Ecclesiam, cum
qua vivunt, à qua damnari possunt: pro-
vocare solent ad Ecclesiam antiquam, ad
non loquentem, à qua nihil riment. Ego
verò ab Ecclesiâ veteri non recedo quidem,
sed presenti me subjicio, à qua judicari pos-
sum, & corrigi, quin ideo me, & quæ scri-
bo, ejus judicio submitto, ut corrigar, si
delinquo. Nec castigatus resistam, sed il-
lico, quæ malè scripserim, emendabo. Hoc
ego animo scripsi, simili, aut etiam
meliori, tu lege, & in aternum
vale.

CLE.

(1.)

CLERICO ROMANO.

Quod Tibi, præ cæteris universæ Ecclesiæ Clericis, has meas Disputationes legendas præbeam, non miraberis, si bene nôsti Ecclesiam, cujus te servitio dedicâsti, nec ignoras harum mearum Disputationum argumentum.

Nimum hæ rigorem in administrando præsertim Sacramento Pœnitentiæ, quotidie magis invalescentem, insectantur, & sanctam benignitatem, ab antiquissimâ priorum seculorum Ecclesiâ non rejectam, imò investam, pluribus ab hinc seculis, ab omnibus orbis terrarum Ecclesiis adamant, propugnant. Debent igitur legi, & perlegi à Te, qui ei servis Ecclesiæ, quam nunquam Rigorismus afflavit, quæ alios eo correptos ad mitiora consilia revocavit, quæ tandem benignitatem in populos sibi subjectos, & præsertim in Pœnitentes exhibuit semper maximam, ita, ut Romæ sacræ decus fuerit, *Parcere subjectis*, ut Romæ profanæ munus fuit, *Debellare superbos*. His tribus prærogativis commendatam semper Romanam Ecclesiam fuisse, Tibi breviter ostendo, ut Ecclesiæ tuæ decora tuearis, ut hos meos libellos adames, quos soli oderint hostes Ecclesiæ Tuæ.

(S)

Alias

(II.)

Alias quidem Ecclesias, nec paucas, aliarumque Ecclesiarum Doctores, Episcoposque nimius quandoque rigor decepit. Rigor Montani Tertullianum corripuit, virum antea custodem Ecclesiasticae disciplinae, & vindicem Religionis; quin & Ecclesias multas, ut refert S. Hieronymus ad Ctesiphontem scribens, & ex eo Card. Baron. ad ann. 173. n. 3. Episcopos non paucos circa eadem tempora, non quidem rigor Montani, multiplicandorum praeceptorum cupidus, sed alter, æque damnabilis, invasit, quo suadente, venia Peccatoribus, utcunque poenitentibus, negari cepit, praesertim in Aphrica, primò quidem non omnibus, sed solis lapsis in quaestione fidei, aut mœchis, inde omnibus, quos maturè non poeniteret suarum culparum, tandem omnibus absolutè. Primos Rigoristas in Lapsos redarguit Cyprianus epist. 54. ad Cornelium Pontificem *ut importunos, vel etiam inhumanos censors.* Aliorum, qui *in totum Poenitentiae locum contra adulteria clauserunt,* meminit idem Cyprianus epist. 52. ad Antonianum, uti etiam aliorum, inter quos fuit ipse, quibus visa fuit poenitentia sera, poenitentia nulla. Postremos, nempe Novatianos, ex Rigoristis Schismaticos, inde Hæreticos, aut priùs Hæreticos, inde Rigoristas (utrumque enim contingit) Patres omnes, synodique perplures damnarunt.

Ur. A.

(III.)

Ut Africam Ecclesiam, ita Græcam, nimius quorundam rigor non lemel perturbavit. Primi fuere Pharisei quidam Antiocheni ad fidem conversi, sed Legis Mosaicæ, & patrum traditionum vindices importuni, quorum ea perpetuò in auribus Gentilium Neophytorum vox resonabat, *nisi circumciderimini, secundum morem Moysi, non potestis salvari.* Ejusdem farinae doctores perturbavere Galatas, quorum meminit Paulus ad hos scribens cap. 1. *Nisi sunt aliqui, qui vos conturbant, & volunt convertere Evangelium Christi ex levi jugo in onus prægrave, nec humanis viribus attemperatum.* His Ecclesiarum perturbatoribus exturbatis, & circumcisione penitus abrogatâ, cepit aliquibus rigidè, & subtiliter religiosis, displicere Baptismus ab Hæreticis collatus, vel non placere penitus, ejusque valor in dubium revocari. Hæc enim semper fuit Rigoristarum indoles, anxia, addubitans, inquieta. Quot autem Episcopos, quot egregios Doctores, quot Synodos totas hæc dubitatio, quæ religiosissima videbatur, cum de valore & fructu sacramenti maximè necessarij ageretur, aut à rectâ Fide, aut à Romani Pontificis obedientiâ, aut saltèm à vinculo pacis abstraxerit, refert idem Baron. ad ann. 255. His quoque, aut abscissis, aut ad concordiam revocatis, Eustathius quidam Rigoristarum facile

E. II

20

(IV.)

cilè princeps, utpote, qui consilia omnia Evangelica verterat in leges severissimas, & gravia præcepta, Paphlagoniam, aliásque Asiaticas regiones in magnum amittendæ Fidei periculum adduxit, effecissetque, quod intendebat, nisi Gangrensis Concilii Patres impiis ejus conatibus obstitissent. Aliquorum interea Episcoporum operâ eò usque pervenit in aliquibus Orientis Ecclesiis, & præsertim Constantino- poli rigor Pœnitentiæ, ut sedandis populis, nimio rigore irritatis, Pœnitentiales omnes canones, aut plerosque abrogare successores Episcopi, præeunte Nectario, coacti fuerint, ut satis innuunt Socrates lib. 5. cap. 19. & Sozomenus lib. 7. cap. 16.

Ab Africâ, & Græciâ in Gallias, & finitimas regiones rigor iste nimius transmeavit. Inde (ut ex infra disputandis constabit) fuit aliquibus, etiam morientibus, negata venia delictorum, aliis negata Communio, aliis nimis dilata, innumeri pœnitentiis prægravati, demum facta ad eò exosa pœnitentia, ut per vim fuerint aliquandiù Fideles ad eam compellendi (ut ex libris Capitul. plurium Imperatorum constat) ac tandem fuerint, oblata relaxatione severissimæ pœnitentiæ, à desperatione, in quam plerique prolapsi erant, ad spem salutis erigendi.

Soli Romanæ Ecclesiæ nunquam spiritus
rigoris

(V.)

rigoris imposuit. Non semel is ejus finibus
admovit copias suas, nempe dolos, quos solet
adhibere virtus palliata, hypocrisis studiosa, sed
fuit semper rejectus eo Stephani Pontificis re-
sponso, *Nihil innovetur*, quod traditum est,
servetur, eo Innocentii I. epist. 2. cap. 2. *Non
est neganda poenitentia postulanti*, eo Leonis
epist. 89. *In dispensandis Dei donis non debemus
esse difficiles.*

Quin ipsa cæteras Ecclesias, labe nimii
rigoris infectas, purgavit. Tertullianum ex-
communicatione perculit Zephyrinus Papa,
ejusque in eo Rigorem proscripsit. Novatia-
nismum Cornelius. Inde Innocentius epist. 2.
cap. 2. Gallicanum Rigorismum. Cælestinus
ad Exuperium scribens, Foro-Juliensem, & po-
stea Samniticum, Campanum, & Picenum, &
iterum Gallicanum confixit Leo, ad harum Ec-
clesiarum Episcopos scribens. omnes demum
Ecclesias ab hac peste cavere monuerunt B. Pius
V. aliique inde Pontifices, & novissimè Alexan-
der VIII. dum Bajanæ, Jansenianæ, aliâsque, ab
his impuris fontibus propositiones collectas,
damnârunt.

Et quidem adeò Rigoristis infensam se
præbuit Ecclesia Romana, ut aliqua, quamvis
non essent mala, rejecerit aliquando, eo solo
nomine, quod ab hoc hominum genere propo-
nerentur. Hæc fuit (inquit Card. Baron. ad

E. II

20

ann. 173. num. 3. & ex Baronio Spondanus) causa rejiciendi ea nova jejunia, quæ ad optimos fines proponebat Montanus, ad auertendas videlicet imminentes clades, & tentationes, itemque ad exercendam sobrietatis, & abstinentiæ disciplinam, ne scilicet *spiritum Montani comprobâsse diceretur.*

Verùm non fuit solùm hujusmodi immoderati rigoris inimica Ecclesia Romana, sed a mantissima benignitatis, & quidem ab ortu suo. Benignissimus ejus fundator Petrus, primò, ex indole suâ, nihil anxîâ, nihil trepidâ, nihil morosâ, & ad commiserationem factâ. Secundò, ex suæ infirmitatis experimento. Tertio ex benignissimi sui Institutoris exemplis. Quarto, ex præcepto, quo Christus ipsum obstrinxerat, exhibendi se septuagies septies Peccatoribus indulgentem. Hanc ille benignitatem, velut optimi sui Parentis, & Præceptoris hæreditatem, transmisit in successores suos: hinc benigni omnes, usque adeò, ut quamvis non fuerint, visi fuerint esse justò benigniores. Zephirinum Pontificem nimix benignitatis in mœchos, & reliquos delinquentes insimulavit Tertullianus, factus ex Ecclesiæ Doctore, Procli Rigoristæ discipulus. Cornelius, quem Cypr. defendit ad Antonianum scribens, nimis benignus visus est aliquot Aphricanis Episcopis, quòd Trophimum Episcopum, desertæ Fidei cum suo populo reum,

(VII.)

lo reum, inde cum eodem suo populo pœnitentem, absolvit statim, & in gratiam recepit, Liberius Pontifex simili ex causa nimis benignus visus est Lucifero Episcopo Calaritano, ut aliqui referunt apud Card. Baron. ad ann. 362. Nimia similiter benignitatis suspensionem incurrit apud Felicem Episcopum Siculum Gregorius Magnus, ut ex ejus, ad eum epistolâ, constat. Reliquis demum Romanis Pontificibus eandem nimia benignitatis notam inusserunt multarum Catholici Orbis regionum Episcopi per plures, quod Pœnitentes, nimium severe habitos ab Episcopis suis, & ad Romanam sedem recurrentes, amanter exciperent, & aut totâ, aut parte saltè[m] impositæ pœnitentiæ, misericorditer exonerarent, ut constat ex tot Pontificum ad prædictos Episcopos literis, & plurium Synodorum, non usquequaque justis, querimoniis. Majorem eidem Pontificum Romanorum benignitati invidiam conflare conati sunt recentiores decimi sexti seculi Novatores (atque utinam id ipsum non faciant modò rigidi Censores non pauci) quod ex Ecclesiæ thesauro misericorditer Divinæ justitiæ pendant, quod Pœnitentes in pœnæ sibi debitæ remissionem persolvere debuissent. Hinc illæ in Pontificiam aut potestatem, aut prodigalitatem, ut ipsi dicebant, sacrilegæ invectivæ. Sed hos aut rigidos fratres, aut rebelles filios, aut invidos

E-II

20

hostes audiēre nunquam, rejecēre semper, & filere jusserunt Romani Pontifices, non ignorantes, ejus se locum in terris tenere, cujus benignitas semper Pharisæos offendit, quique hac lege Romanam Ecclesiam fundare Petrum voluit, ut ipse, ejusque successores amarent oves suas, easque iterum, atque iterum amarent, perditas quærent, nec redeuntibus imponerent onus prægrave præceptorum, aut pœnitentiarum, sed ipsas imponerent humeris suis, & per quandam benignitatis amabilem violentiam ad causas reportarent.

Habeant igitur reliquæ orbis terrarum Ecclesiæ laudem suam, decora sua. Benignitas fuit semper, eritque Ecclesiæ Romanæ præconium, non ea quidem, quæ semper fuit inutilis, aut etiam perniciosa, quæ videlicet Hæreticis, aut simulatoribus, aut contumacibus impenditur, sed quæ Fidelibus, quæ subjectis, quæ Pœnitentibus exhibetur. dicam brevius, quam Fundator tuus exhibuit. Benignissimus quidem Petrus fuit, sed non cum Ananiâ, & Saphirâ hypocritis, & deceptoribus, non cum Simone impostore, sed cum Neophytis, cum Fidelibus, cum Pœnitentibus. Duos illos conjuges hypocritas paucis verbis, tanquam telo non errante, transfodit; Impostorem verò volantem de Cælo detraxit, ejusque crura confregit. At Neophytos Hebræos, quamvis judaizantes, tolera-

(IX.)

toleravit, Neophytos Gentiles onere antiquæ legis absolvit, Antiochenos Fideles magno numero præceptorum onerari noluit, nulli Pœnitentium veniam denegavit.

Hæc eadem fuit successorum Petri benignitas, idem rigor, rigor in Hæreticos, hos enim indulgentia audaciores facit, rigor in Rigoristas, ne legem Evangelicam vertant in tyrannidem animorum; benignitas verò in eos, quos recens ad Fidem mater Ecclesia parturit, quibus lac præberi voluere, nempe facilem disciplinam, benignitas in populos subiectos, quos novis semper nec penitus necessariis urgeri præceptis noluere, benignitas demum in pœnitentes, quorum, ut paulò antè dicebam, fuit semper Ecclesia Romana perfugium.

Hanc benignitatem tuere, qui Clerici Romani nomen habes, & cupis implere. Cave à Rigoristis. Cave etiam ab iis, qui mittunt ad te Commentarios suos, Summas suas, Instructiones suas, Rigorismum suum.

At (inquis) quis iste Rigorismus est? Qui Rigoristæ sunt? Qui eorum libri, ut cavere possim?

Respondebo. Habent Jansenistæ Theologiam suam speculativam, & practicam, seu moralem. Speculativa Jansenismus est, Practica, seu moralis Rigorismus est. Hujus tria principia sunt, Patres jactare plurimum, Pontifices æstimare

(§) §

æstimare parvi, recentiores Theologos nihili. Patribus, ut ab ipsis exponuntur, deferre obsequium verum, Pontificibus simulatum, reliquis Doctoribus neutrum. A Divo Augustino vero, aut putato, recedere nunquam, nec S. Doctorem ex Conciliis interpretari, sed ex eo Concilia: Pontificibus ex Cathedrâ docentibus accedere aliquando, & id profiteri, si videlicet non aduersentur; ab Scholasticis verò, præsertim duplicis postremi seculi, in controversiis morum, vel in re, vel in modò loquendi recedere semper, vel ne legere quidem illos, & multò minùs in suis scriptis, vel libris honorificè allegare.

Hujus spiritus indoles tetrica est, suspiciosa, artificiosa, ambitiosa, immisericors, tyrannica, uno verbo Pharisaica. Habes ex his, unde eos dignoscas, si nôsti vitia Pharisaorum. Quatuor illa potissimùm erant, facies simulata, cor durum, animus malignus, vota ambitiosa. Sanctitatem præferebant, zelum legis, amorem disciplinæ, sed tota erat in cute sanctitas, in corde verò durities, quare nihil alienis laboribus, angustiis, periculis tangebantur, nihil ad humanæ infirmitatis commiserationem movebantur, hinc illa multiplicandi præcepta facilitas, illa severissima legis in aliquibus cæremoniis, aut minoris momenti præceptis interpretatio, illa rigidissima in exigendis legalibus tributis, vel oneribus cura, quibus sic ar-

clam

etiam faciebant viam Cæli, ut clauderent penitens. Hanc eorum hypocrisim ambitiosam, & inclementissimi cordis duritiem sæpissimè in eis redarguit Christus Dominus, sed præsertim Matth. cap. 23. *Dicunt, & non faciunt. Alligant enim onera gravia, & importabilia, & imponunt in humeros hominum, digito autem suo nolunt ea movere, omnia verò opera sua faciunt, ut videantur ab hominibus. Dilatant enim phylacteria sua, & magnificant simbrias. Amant autem primos recubitus in cœnis, & primas cathedras in synagogis, & salutationes in foro, & vocari ab hominibus Rabbi . . . Va autem vobis, Scribæ, & Pharisei, hypocrite, quia clauditis Regnum Cælorum ante homines; vos enim non intratis, nec introeuntes finitis intrare.* Par erat inclementiæ cordis malignitas animi, ex qua semper inquirebant in Discipulorum Christi, inque ipsius Christi Domini facta, dicta, & cogitationes ipsas, captiosè interrogabant, pejora semper suspicabantur, omnèsque nocendi artes, prætextu tamen pietatis, & amoris tuendæ legalis disciplinæ, excogitabant.

Quos igitur deprehenderis in facie sanctos, modestos, compositos, Ecclesiasticè in toto habitu comptos, sed habentes semper, quid interrogent, quid inquirent, quid dubitent, quid obijciant, quid non probent, quid resecent, quid restringant, quid addant, quid emendent,
semper

semper mussantes, semper deslentes nostram
 atatem, nostros mores, nostram doctrinam,
 habentes nunquam, quod excusent, quod indul-
 geant, quod laudent, nisi aut sua sint, aut suo-
 rum, quos evehere curant, ut evehantur ipsi,
 & dominantur in Cleris, aut protegantur, ha-
 be illos, ut nostrorum temporum Phariseos, &
 veri nominis Rigoristas.

Eorum verò libros facilè dignosces ex Au-
 thoris regione, Academia, familiâ, libri prima
 facie, modò probandi assertiones suas, allega-
 tionibus &c. Nôsti regiones occulto morbo
 laborantes, Academies, Familias, Collegia. Hæc
 suspicionem faciant. Ea verò celebris in fronte
 libri promissio tradendi doctrinam sacræ Scri-
 pturæ, Conciliorum, & Patrum, suspicionem
 augeant; non enim, ut olim, promissio nunc est
 in recentibus his compendiaris dogmaticis,
 moralibus, ac textualibus Theologiis, sed est
 protestatio quædam, qua Author significat, se
 scholasticam viam in probando, confirmandò-
 que assertiones suas non insistere, non specula-
 ri, non rimari, sed textus congerere veterum
 Doctorum, recentiorum nunquam, sèque so-
 lum proinde velle esse veterum Scriptorum &
 Canonum interpretem: sibi credendum, non
 Cajetano, non Adriano, non Soto, non Suario,
 non Vasquio, qui pleni sunt textibus scriptura-
 rum, Conciliorum, & Patrum, sed eos confe-
 runt

(XIII.)

runt ad invicem, & ex recepta Ecclesie doctrina, ac Pontificiis definitionibus exponunt. Si tandem advertas, aut eos nihil meminisse Decretorum Pontificum in materia, in qua essent afferenda, aut eorum solum meminisse, quae fuisse putant minus benigna, vel sibi haud quam adversa, & afferre in calce sui operis eorum decreta, non autem B. Pii V. & Successorum Constitutiones contra Bajanas multas propositiones, nec Alexandri VII. contra similes assertiones decretum, ut facit auctor recentissimae Theologiae, quam paucos ante dies legibam, suspicare vehementer, ne Auctor ex illis sit, quos describebam antea, manifestos Recentiorum, occultos Pontificum contemptores, & solius Augustini, ut ab ipsis exponitur, nempe sui solius judicii, adoratores, qui que, nisi timerent sibi, candidè dicerent Tibi, *Ubi inveneris Doctrinam in Augustino clarè fundatam, illam absolutè potes tenere, & docere, non respiciendo ad ullam Pontificis Bullam.* Hos proinde libros abjice, aut si Theologicis institutionibus ex principiis D. Thomae, aut D. Bonaventurae, vel Scoti, es bene & altum instructus, lege, ut refellas, & abjicias.

At qua ratione refellam? (inquis.) Nunc intelliges, inutilem Tibi non futurum laborem meum, quem his meis Disputationibus concinandis impendi. Rejiciunt illae rigidiorum hujusmodi

hujusmodi librorum doctrinam, & rationem
 facilem præbent, qua eam ipse rejicias, subru-
 endo videlicet quadruplex ejus fundamentum,
 falsa videlicet quatuor præjudicia, seu persua-
 siones, quibus prædicti Doctores decipiuntur
 ipsi, & alios decipiunt. Putant enim, veterem
 Ecclesiam fuisse severissimam in Pœnitentes, &
 canones, ut id probent, afferunt, qui sunt toti-
 dem in eam calumniæ. En prima eorum per-
 suasio. Putant, præsentem Ecclesiam esse ni-
 mis benignam in Pœnitentes, idque aliquibus
 assertionibus exponunt, quæ sunt totidem in
 eam calumniæ. En altera æquè falsa eorum
 persuasio, ex qua utrâque oriuntur illa rigi-
 diorum Doctorem præconia, illæ querimoniæ,
 illæ severissimæ leges; præconia, quibus anti-
 quam Ecclesiam celebrant, querimoniæ, quibus
 præsentis Ecclesiæ benignitatem desent, leges,
 quibus arctari Pœnitentes cupiunt. Putant ab
 antiquis Doctoribus totam doctrinam mora-
 lem tradi distinctè, plenè, ac disertè. En ter-
 tia eorum persuasio. A recentioribus verò
 Scriptoribus passim confundi, laxari, corrumpi.
 En quarta demum persuasio. Ab utraque au-
 tem oritur ille solius antiquæ Patrum doctri-
 næ amor, & celebratio, recentiorum verò Do-
 ctorum despicientia, & vituperatio. Hinc a-
 mor rigoris, cui illos suffragari putant, hinc
 odium

(XV.)

odium benignitatis, cui Recentiores favere videntur.

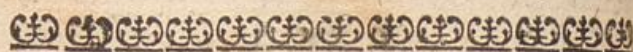
Harum quatuor persuasionum falsitatem hi duo libri, quos tibi præbeo, demonstrant, aut saltèm demonstrare conantur, ut ex Indice Calumniarum, seu Disputationum, quibus confictas in utramque Ecclesiam calumnias detegunt, ac refellunt, facillè colliges. Librum accipe. Indicem, quem statim subtexo, perlege, & incipies, ut spero, mihi gratias habere, quod faciam, ne Te decipiant rigidi Doctores, nec desinas esse, qui semper esse debes, Clericus Romanus.

IN-

E-II

20

I N D E X

PRIMÆ PARTIS TOTIUS OPERIS,

SEU PRIMI LIBRI,

Quô veteris Ecclesiæ Severitas à Crude-
litate, per duodecim Calumnias ei attri-
butâ, per totidem Disputationes, vin-
dicatur.

Calumnia I.

Clericis, præsertim majoribus, in quadam scelerâ prolapsis, vetus Ecclesia veniam negavit.
Disputatio I.

Calumnia II.

Quibusdam criminibus, nempe apostasia, homicidio, & adulterio nunquam fuit per aliquot secula data venia. Disp. II.

Calumnia III.

Iis, qui studiosè disulerant ad extremum vitam pœnitentiam, ab Ecclesiâ veteri negata pœnitens venia fuit. Disp. III.

Calumnia IV.

Reis ad mortem damnatis olim Ecclesia veniam negavit, aut negari permisit. Disp. IV.

Calumnia V.

Iis, qui post solemnem Pœnitentiam relapsi essent,
Escl-

*Ecclesia vetus veniam, & absolutionem etiam
in morte negavit. Disp. V.*

Calumnia VI.

*Pœnitentibus injungebat olim Ecclesia publicam,
occultorum quoque criminum, Confessionem.
Disp. VI.*

Calumnia VII.

*Publica, pro delictis etiam occultis, pœnitentia
subeunda fuit ex veteris Ecclesia disciplinâ.
Disp. VII.*

Calumnia VIII.

*Pro quibuslibet peccatis verbalibus publicam pœ-
nitentiam imposuit vetus Ecclesia. Disp. VIII.*

Calumnia IX.

*Per viginti, & amplius aſios variis, magnisque
corporis, animique laboribus suos Pœnitentes
exercere, ac probare consuevit vetus Ecclesia.
Disp. IX.*

Calumnia X.

*Per vim fuere Fideles veteris Ecclesia ad publi-
cam, & severissimam pœnitentiam compulsi.
Disp. X.*

Calumnia XI.

*Pœnitentes solum post impletam pœnitentiam
absolvere consuevit vetus Ecclesia. Disp. XI.*

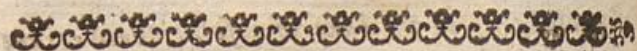
Calumnia XII.

*Confessariis suis olim permissum, aut etiam in-
juratum, ut pœnitentium peccata, ad eos in
officio continendos, revelarent. Disp. XII.*

††

IN.

I N D E X
SECUNDÆ PARTIS,
SEU SECUNDI LIBRI,

Quò præsentis Ecclesiæ benignitas à laxitate, per duodecim Calumnias ei attributâ, per totidem Disputationes vindicatur.

Calumnia I.

Ecclesia præsens in administrando Sacramento Pœnitentiæ, & vindicandis Fidelium culpa à veteri Ecclesiâ penitens recessit. Disp. I.

Calumnia II.

Refrigescens Fidelium Charitas præsentis Ecclesiæ benignitatem invexit. Disp. II.

Calumnia III.

Confessarij, Theologi que, quorum causâ rigidioris Pœnitentiæ disciplina desit in Ecclesiâ, fuere Religiosi, præsertim mendicantes, qui ex Instituto suo non sunt audiendis Secularium Confessionibus satis idonei. Disp. III.

Calumnia IV.

His ultimis temporibus benignius fuit, quàm seculo decimo tertio, quo benigna hæc Præxis invaluit, Sacramentum Pœnitentiæ administratum. Disp. IV.

Calum-

Calumnia V.

Recentiores Theologi Scholastici, Moralesque dum inutilibus questionibus tempus terunt, & ex genio, ingenioque suo magis, quam ex doctrinâ Patrum, respondent, scribuntque, magnum Theologiae morali, ac foro Pœnitentiaæ damnum inferunt, aut facile inferent. Disp. V.

Calumnia VI.

Præfens benignitas in administrando hoc Sacramento non est consentanea Scripturis, & ejusdem Sacramenti Institutioni. Disp. VI.

Calumnia VII.

Prædicta benignitas Patrum regulis, & sententiis adversatur. Disp. VII.

Calumnia VIII.

Rejēta à Sanctis Viris, & præsertim à D. Carolo præfens benignitas fuit. Disp. VIII.

Calumnia IX.

Etiā nunc eadem benignitas à melioris notæ Theologis, ac Sacerdotibus, ac proinde à meliori Ecclesiæ parte reprobatur. Disp. IX.

Calumnia X.

Prædicta benignitas non est satis tuta, adeoque Sacramento injuriosa. Disp. X.

Calumnia XI.

Eadem perniciofa Fidelibus est. Disp. XI.

† 2

Calum-

E II

20

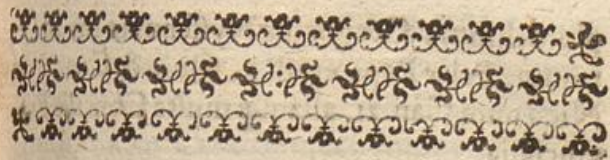
Calumnia XII.

*Temperanda saltem est aliquo majori Rigore
presens Ecclesie benignitas. Disp XII.*

Ad hæc fere capita rediguntur omnia,
quæ ad statuendum Rigorismum suum dicere
solent rigidi aliquot nostrorum temporum
Scriptores. Quia verò iis, quæ circa veteris
Ecclesie disciplinam in administrando Sacra-
mento Pœnitentiæ dicentur, intelligendis, ne-
cessarium est, non ignorare, qui veteris Pœni-
tentiæ, adeò celebratæ, ritus fuerint, eos
hic breviter recensere con-
stitui.

VETE.

VETERIS
POENITENTIÆ
DESCRIPTIO.

A fuit veteris Ecclesiæ pra-
xis, ut culpæ minores se-
cretâ expiarentur poeni-
tentia, majores verò, &
publicæ, publicâ. Hæc au-
tem duplex erat. Alia pu-
blica non solemnîs, quæ

tota, aut publica accusa-
tione delicti, aut publicâ aliqua humiliatone
sinè solemnibus quibusdam multisque cære-
moniis, & sinè Pœnitentis diuturna probatio-
ne agebatur. Altera solemnîs, quæ in quatuor
gradus, seu stationes erat distributa, nempe Fle-
tus, Auditionis, Substrationis, & Consisten-
tiæ; quamvis non rarò, ex Pontificum indul-
gentia, aliqua ex ipsis ommitteretur, aut valdè
contraheretur. In has Stationes pœnitentiam
solemnem dividit in sua Epistola Canonica Gre-
gorius Thaumaturgus, Basilus in suâ ad Am-

† 3

philo-

E-II

20

philochium, Gregorius Nyssenus in sua ad Le-
tojum, Felix Papa epist. 7. Quin & Concilium
Nicænum Can. 11, aliâque multa Concilia Pro-
vincialia.

Igitur cùm quis enormi aliquò delictò, in-
genti scandalo fuerat, aut perturbationi, mo-
nebatur, ne ad Ecclesiam accederet, accedens,
& non parens, expellebatur. Ejectus ab Ec-
clesia reus, si eum facti pœnitebat, & reconci-
liari cupiebat, cum Fideles ad Templum prima-
rium conveniebant, ipse consistebat in vestibulo,
vel in porticu, vel (si peccatum gravissi-
mum erat, ac turpissimum) sub dio; ibique
saccò indutus, facie squallida, cinere cooper-
tus admitti ad pœnitentiam postulabat, seque
ad pedes Fidelium introeuntium prosternens,
ut pro se apud Episcopum deprecatores essent,
rogabat. Admissus ad pœnitentiam, iussusque
illic per aliquot menses, aut annos, in fletu, sac-
co, & cinere permanere, intra Ecclesiam ea le-
ge admittebatur, ut in postrema ejus parte con-
sisteret cum Catechumenis audientibus, qui
nempè ad Ecclesiam veniebant, ut fidei doctri-
nam audirent. Inde hæc secunda statio dicta
Auditionis. His Catechumenis immixtus Pœ-
nitens, aut vicinus, iterùm ad veram Fidem, &
mores, Christiano homine dignos, erudiebatur.
Ab hac secunda Statione Auditionis, si veri si-
gna doloris præbebat, post aliquot aut annos,
aut

aut menses, aut dies pro mensura delicti, & con-
tritionis, vocabatur ad tertiam, *Prostrationis*,
paulò superiorem, ad eam videlicet Templi
partem, quam Catechumeni competentes oc-
cupabant, ii nempè, qui jam instructi in Fide,
credentesque, Baptismum petebant. Ut autem
ii Catechumeni prostrati ad pedes Episcopi ini-
tiabantur, curabanturque variis cæremoniis, ut
habetur ex Concilio primo Constantinopoli-
tano Can. 7. & ex Augustino, qui de Symbolo ad
Catechumenos eas cæremonias describit, di-
cens: *Omnia Sacramenta, quæ acta sunt, &*
aguntur in vobis per ministerium Servorum Dei,
exorcismi, orationibus, canticis spiritualibus,
insufflationibus, cilicio, inclinatione cervicum,
humilitate pedum, hæc omnia, ut dixi, esca sunt,
quæ vos resciunt in utero, ut renatos ex Baptis-
mo bilares vos Mater Ecclesia exhibeat Christo,
ita in hac Statione iterum initiabantur Pœni-
tentes precibus, impositione manuum, benedi-
ctionibus, aliisque hujusmodi ritibus animæ re-
purgandæ accommodatis. Utque utrique Ca-
techumeni, Audientes, & Competentes, ex-
pleta lectione scripturarum, ejiciebantur ab Ec-
clesia, nec adesse Eucharisticis precibus, & Sa-
crificio permittebantur, ità utrique Pœniten-
tes, tam Audientes, quàm Substrati expelleban-
tur. Ab hac tertia Statione post longum, vel
breve tempus, pro meritò Pœnitentis, venia
dabatur

E II

20

dabatur transeundi ad quartam Stationem *Confitentia*, in qua Pœnitens non longè ab Altari cancellis, cum Fidelibus etiam tempore Sacrificii consistebat, licèt offerre nondum posset, nec de Altaris Sacramento participare. Expleto tandem in hac Statione totius Pœnitentiæ curriculò, per multas cæremonias, in Ritualibus eorum temporum libris latè descriptas, ad perfectionis gratiam (ut loquebantur) perveniebat, idest, ad plenam reconciliationem, Sacraque Eucharistiæ Communionem, qua reffectus, reliquis Fidelibus per omnia iungebatur, cum onere tamen abstinendi, aut in perpetuum, aut quamdiu Episcopo visum fuisset, à militia, à nuptiis, à thoro, à publico magistratu, aliisque huiusmodi, quibus Religiosi viri degentes in Monasteriis abstinent. Et quidem hunc Ordinem Pœnitentium similem fuisse Ordini Religiosorum, unius cum altero comparatione, alibi, ostendi,

VETE.

VETERIS ECCLESIAE
SEVERITAS,

A CALUMNIIS VINDICATA.

CALUMNIA PRIM A.

*Clericis, praesertim majoribus, in
quadam scelera prolapsis vetus Ecclesia
veniam negavit.*

DISPUTATIO I.

Anc nego esse Calum- I.
niam, constat enim,
Ecclesiam veterem
non permisisse Cleri-
cis, ut Pœnitentiam
obirent, nec ut eis

Doct. Rig.

manus imponerentur, qua cæremonia tunc tem-
poris Pœnitens absolvebatur: Afferam indubi-
tatas quatuor Pontificum sententias, nempe
Siricij, Joannis II., Sancti Leonis I., & Zacha-
charia. Incipiam à Leone, cujus illustrior fama
Sanctitatis, & doctrinae. Is Epist. 2. novæ edit.
ad Rusticum Narbonensem Episcopum, *Ali-
enum est (inquit) à consuetudine Ecclesiastica,*
A

E. II
20

n Con
Altari
Sacr
posse
Ex
niten
Ritua
tas ad
perve
, Sa
ua re
geba
perpe
set, à
gistra
si vir
videm
fuisse
ero

E.

ut qui in Presbyterali honore, aut in Diaconii gradu fuerint consecrati, pro crimine aliquo suo, per manus impositionem, remedium accipiant pœnitendi, quod sine dubio ex Apostolica traditione descendit, secundum quod scriptum est, Sacerdos si peccaverit, quis orabit pro illo? Unde hujusmodi lapsis ad promerendam misericordiam Dei privata est expetenda secessio, ubi illis satisfactio, si fuerit condigna, sit etiam fructuosa. Fructuosa quidem apud Deum, non autem apud Ecclesiam. Ecclesiasticæ enim absolutionis, quæ illis tandem daretur, nihil hic meminit Leo, ut aliàs debuisset.

2. Nec facit, quod de Sacerdotibus tantum, Diaconisque videatur loqui Leo. Horum quippe meminit, utpote quos potiori jure vetus disciplina castigat. Hinc ante Leonem, omnes Clericos eâ censurâ comprehendi debere, monuit Siricius Papa ep. 1. *Illud quoque nos par fuit providere, ut sicut pœnitentiam agere cuiquam non conceditur Clericorum, ita & post pœnitentiam, & reconciliationem, nulli unquam Laico liceat honorem Clericatus adipisci. Quia quamvis sint omnium peccatorum contagione mundati, nulla gœrendorum Sacramentorum instrumenta suscipere debent, qui dudum fuerint vasa vitiorum.* Joannes autem II., in Epist. ad Cæsarium Arelatensem Episcopum, mandat, ut Regiensis Episcopus, nomine Consumeliosus,

DISPUTATIO I.

3

ob sua crimina deponatur, totâque reliquâ vitâ
 Monasterio inclusus, veniam à Deo exposcat,
 quia videlicet ab Ecclesia eam sperare non pote-
 rat. Demum Zacharias in Responsis ad Pipi-
 num, reconciliari Presbyteros *per manus impo-
 sitionem* vetat; ergo omnem eis spem obtinen-
 dæ reconciliationis abscindit. Frustra igitur
 Clericis in graviores culpas prolapsis spem obti-
 nendæ absolutionis facis.

Doct. Discr. Hanc illis spem ego non fa- 37
 cio, sed facit Christus, nec adimit Ecclesia. Igi-
 tur severissimam hanc pœnam indictam Clericis
 nunquam fuisse fatentur omnes, qui Canones
 non sciunt solùm memoriter, sed intelligunt,
 eosque non ex indole sua, sed ex Doctorum sen-
 su, & ex ipsa ratione interpretantur. Suevic
 quidem Ecclesia in delictis majoribus eos depo-
 nere, nempe de gradu deiicere, sed interim ad
 Laicalem saltem communionem eos admisit. ut
 innumeri Canones ostendunt. Admissi verò
 ad Communionem sinè dubio absolvebantur.
 Dum ergo eis Siricius, Leo, aliique Pontifices,
 Synodique Pœnitentiam interdiciunt, de publica,
 solemnique, loquuntur, nempe de ea, quam Lai-
 ci facere jubebantur *humillimamque* vocat Au-
 gustinus Ep. § 4. quamque ex Tertulliano lib. de
 pœnit. cap. 9. multi averſabantur, *quod illos,*
quod sordulentos, quod extrâ latitiam oportet
aversari in asperitate sacci, & horrore cineris,
 A 2

Coris de jejunio, vanitate. Siquidem non factis decere putavit Ecclesia vetus, ut qui sacris Altaribus ministrare auro gemmisque ornatu confueverant, aspicerentur à populo præ foribus Ecclesiæ ad terram dejecti, suisque lacrimis in sacco, & cinere sordidati; quique, ut innuit Leo, pro Pœnitentibus Laicis orare conlueverant, Pœnitentes ipsi Laicorum preces expolcerent. Voluit eos agere pœnitentiam, sed decorem, nec ita se demittere, ut prostituerent dignitatem. Eos propterea consuevit, si gravissimè deliquissent, in Monasterium, aut similem alium locum detrudere, multoque jejunio, aliisque hujusmodi remediis purgatos, per secretam manuum impositionem absolvere, ut innuit Leo citatus, & constat ex Concilii Agathensis Can. 50. *Si Episcopus, Presbyter, aut Diaconus capitale crimen commiserit, aut chartam falsaverit, aut Testimonium falsum dixerit, ab officio honore depositus in Monasterium retrudatur, & ibi quandiù vixerit, laicam tantummodo communionem accipiat.* Quod ipsum ferè ad verbum statuit Concilium Epaunense Can. 22. S. Augustinus lib. 1. de Baptism. contra Donatistas, monet, non consuevisse Ecclesiam Ordinis ad Ecclesiam redeuntibus, manus imponere inter Laicos, innuens impositas quidem eis manus fuisse, sed procul à Laicis, & in loco secreto. Similiter Isidorus lib. 2. de Ecclesiasticis

DISPUTATIO I.

5

Officijs cap. 6. agens de Clericorum, Laicorumq; diverſa Pœnitentia. *ASacerdotibus, & Levitis (inquit) Deo tantum teste fit Pœnitentia, à cæteris verò adſtante coram Deo ſolemniter Sacerdote.*

Ex his ſatis conſtat, non omnem fuiſſe veniam Clericis delinquentibus ab Eccleſia veteri denegatam, ſed eam ſolam, quæ ritu ſolemni poſt exactam publicè per ſuos gradus Pœnitentiam, concedebatur. Quin hanc ipſam fuiſſe non ſemel indultam poſt publicam Pœnitentiam, pluribus exemplis oſtendit Morinus de pœnit. lib. 4. cap. 14.

D.R. Sed quæ Monachos, Monachosque cenſura punivit, ſi fortè è ſuo propoſito reſili-
rent? His certè videtur aliquando ſpes veniæ penitentiæ adempta,

D.D. Reſp. Monachos olim, cum videlicet, nec Eccleſiaſticis eſſent Ordinibus initiati, nec ſimul in Monafteriis ſub Rectore ſuo viverent, aut non eo vinculo, quo poſtmodum fuerent conſtricti, ſi fortè eſſent in graviora prolapſi, ad publicam cum Laicis Pœnitentiam peragendam fuiſſe damnatos. Sic enim Leo ep 92. ad Ruſticum Narbonenſem cap. 12. *Propoſitum Monachi proprio arbitrio, aut voluntate ſuſceptum deſeri non poteſt absque peccato &c. Undè qui relicta ſingularitatis profeſſione ad militiam, vel ad nuptias devolutus eſt, publicæ Pœnitentiæ ſatis-*

A 3

4.

satisfactione purgandus est. Gelasius quoque
 I. epist. 9. sive prima decretali cap. 22. loquens
 de Virginibus post professionem nubentibus
 jubet eas à *Sacra Communione decerdi*, &
per publicam, probatamque Pœnitentiam,
omnino non recipi. Pœnitentiam non solum
 publicam, sed solemnissimam, quæ gradibus,
 seu stationibus quibusdam constabat, Mo-
 nachos quosdam, iterum ab Hæreticis
 baptizatos, addicit Felix III. Epistola 3. Si
 eos, inquit, *ex corde pœniteat, tribus annis in-
 ter Audientes sint; septem autem annis subia-
 ceant inter Pœnitentes manibus Sacerdotum, duobus
 autem annis oblationes modis omnibus non
 sinantur offerre, sed tantummodo Sacularibus
 in oratione socientur.* Cum verò Monachi sub
 Abbate vivere cœperunt, ei penitus subiecti
 ab eodem fuere, si fortè deliquissent, secreti
 Carceris pœna castigati, ut ex Conciliis infra
 citandis palam fiet. Carcer autem erat aliquan-
 do intra Monasterium, ut constat ex Concilio
 Tarraconensi cap. 1. sic decernente. *Si Reli-
 giosus, vel Monachus sit in Cella Monasterij re-
 clusus, Pœnitentia lamentis incumbat, ubi singu-
 lari afflictione panis, & aqua victum ab Abbatis
 ordinatione percipiat.* Aliquando verò erat
 extra Monasterium, quamvis brevi intervallo
 distitit. Ad hunc amandat Siricius Papa Mo-
 nachos Monachasque post professionem Matri-
 monio

monio copulatos, in hunc modum contra eos pronuncians. *Has ergo impudicas, detestabilesque personas è Monasteriorum Catu, Ecclesia, rumque Conventibus eliminandas esse mandamus, quatenus retrusa in suis ergastulis, tantum facinus continuâ lamentatione descentes, purificatorio possint pœnitudinis igne decoquere; ut eis vel ad mortem saltèm, solius misericordia intuitu, per Communionis gratiam, possit indulgentia subvenire.*

Ex his carceribus unus, isque celeberrimus ⁵² erat ille, quem Climacus describit. Era t enim à Monasterio aliquanto distitus, apprimè horridus, & puniendis Monachis, è sua professione excidentibus, destinatus. Sic enim habet in sua Scala Paradisi gradu quarto. *Locus erat ab ipso Monasterio uno duntaxat lapide, seu milliare sejunctus, carcer dictus, illatibilis prorsus, & omnibus corporis gaudiis destitutus. Nullus ibi unquam culina fumus cernebatur, non vinum, non oleum in cibum adhibebatur, non aliud quidquam è foco prater panem, & minuta oluscula in mensam inferebatur. In hoc eos, qui post Religiosam professionem in peccatum prolapsi erant, ita Abbas concludebat, ut pedem efferre nunquam possent. Nec plures simul jungebat, sed singulos seorsim, aut, ut plurimum, binos. His præerat vir quidam eximius, cui Isaacus nomen, qui ab sibi commissis precum assiduarum*

A 6

peris

E. II

20

pensum exigebat, & propè nunquam à votis cessare permittebat. Et gradu 5. de eodem Carcere sic; *Qualis autem erat illius loci aspectus? tota domus obscura, & tenebricosa, tota olens, & fœtens, tota sordida, & squallida. Carcer enim & damnatorum ergastulum non immeritò appellata est.*

6. D. R. Damnatorum profectò carcer ille erat, ut benè Climacus à te citatus eum appellat; Qui enim ad hunc carcerem damnabantur, absoluebantur nunquam. Certè Climacus, qui non solum locum, quem per integrum mensem, quo ibi constitit, suis oculis perlustravit, sed omnia Pœnitentium ibi detentorum exercitia, corporis incredibiles afflictiones, ipsaque eorum suspiria, clamores, & ejulatus singillatim describit, ne verbum quidem habet, unde veniam tandem, & absolutionem eis concessam fuisse conjectare possimus. Imò semper abnegatam eis fuisse, satis innuit, dum usque ad mortem eos ibi fuisse detentos, memorat. Non igitur absoluebantur in vita, sic enim de carcere fuissent antea educti, cum absolutis eo tempore pœna omnis remitteretur. Nec absoluebantur in morte, quam Climacus describens, nunquam meminit Sacramentorum, quibus reficerentur, additque eos, cum morerentur, solitos fuisse jactari ingenti timore salutis suæ, quam non adeò incertam habuissent, si post horribilem il-

lam suorum corporum carnificinam, veniam tandem à Sacerdote obtinuissent.

D.D. Resp. primò, carcerem descriptum 7. à Climaco, non esse ipsam Ecclesiam, quamvis ergo ea fuisset in eo servata praxis, ut Monachis propter gravissima scelera ibi detentis, nec in morte daretur venia, non indè sequeretur, hanc fuisse illis temporibus Ecclesiæ praxim. Et quidem non omnia, quæ ejus loci Præses agebat, probari fortasse poterunt, ut, quod expositibus prædictis Pœnitentibus ex odio sui, & humilitate, ut cum morerentur, sua cadavera insepulta proiicerentur feris devoranda, fecerit id aliquando idem loci Præfectus, etiam cum iis, qui sanctissimè mortui fuerant, ut eorum humilitati obsecundaret. Sic enim habet eodem gradu 5. *Quando quis ex illis se in valetudinario depositum videbat, Præsidentem illum eximium perjurandum rogabat, ne se communi hominum sepultura dignaretur, sed more pecudum, vel in flumen abiiceret, vel feris in agro devorandum exponeret. Quod horum Antistes prudenti lumine precibus illorum obsecutus, sæpè numero fecit, iussique omni exequiarum, & precum funebrium honore privatos foras proiici.* Quod quidem non videtur satis rationi consentaneum fuisse.

Respondeo secundò, improbable pro- 8. sus esse, quod prædictis Pœnitentibus fuerit

A 5

tem-

semper venia denegata, cum inter ipsos aliqui essent, qui non admodum graviter peccarent, aut sponte in eum se locum, sanctæ illius asperitatis amore, conjecerant, quod utrumque idem Climacus testatur. Sic enim habet gradu 4. *Unus aliquis è fratribus olim à Præside eiectus erat à Cœnobio, quod alterum apud ipsum, ut nugacem, & loquacem criminatus esset. Expulsus autem in vestibulo porta rotas septem dies substitit, assidue aditum rursus ad Cœnobium, & delicti veniam precatus, quod ubi amans salutis animarum Præsides cognovit, simulque intellexit, illum per sex dies illos nihil omnino gustasse, curavit illi significari, si omnino ad contubernium fratrum admitti vellet, ad Pœnitentium Classen transiret: quam conditionem cum is, quem facti ex animo pœnitebat, obviis manibus amplexus esset, iussit cum Abbas ad locum separatim deduci, ubi morabantur ij, qui peccata sua plangebant, quod & factum est. Gradu autem quinto refert, quendam Monachum vitæ cateroqui sanctissimæ, sed spiritus nimis ardentis, & forte de se præsumptis, à dæmone tandem in quadam lucta prostratum surrexisse statim, & Abbatum lapsum suum sponte prodidisse; cumque Abbas ordinariam, nec valde gravem pœnitentiam ei vellet imponere, rogasse enixe, ut se prædicti carceris Pœnitentibus aggregaret, aggregatumque, post octo dies, doloris vi, quem de*

suis

suis culpis conceperat, ac divini amoris aestu feliciter obiisse. Quis, rogo, credat, hujusmodi Pœnitentes fuisse toto vitæ suæ tempore inque ipsa morte, absolutionis dono fraudatos? Adde, quod, ut omnes eruditi nōrunt, iis, quibus in veteri Ecclesiâ venia penitus negata fuit (quod fortassè aliqui Episcopi rigidiores fecerunt) Pœnitentiam quoque negari consuevit, nempe facultatem aggregandi se reliquis Pœnitentibus. Ut enim inter Cathecumenos non admittebantur, nisi qui essent aliquando baptizandi, ità nec Pœnitentibus aggregabantur, nisi qui tandem essent reconciliandi. Ergo cum prædictis Monachis, qui deliquerant, non permitteretur ea illius Carceris gravissima pœnitentia, iidem tandem à loci Præside, vel à Monasterii Abbate reconciliabantur, nisi fortassè antequam eò asportarentur, absolvebantur, quod etiam probabile est. Hinc idem Climacus, loquens de prædicto Monacho, qui post octiduum Pœnitentiæ, ex magna contritione decessit, refert, euidam Sancto Viro revelatum cœlitùs fuisse, Deum pœnitenti peccata remisisse, cum jaceret sui Abbatis pedibus provolutus, quod non leve argumentum est, ab eodem Abbate priùs absolutum eum fuisse, quàm ad pœnitentialem illum Carcerem asportaretur, eundemque morem cum reliquis, qui eò mittebantur, fuisse custoditum. Nec facit, quod tanto cum timore damnationis

etera

E. II

20

æternæ morerentur. Cum enim incerti simus
 an veniam, quam præbet Sacerdos, ratam ha-
 beat Deus, eos in nobis obices prospiciens, quos
 nec Sacerdos, nec ipsi prospicimus, sollicitos
 semper, & pavidos habere nos debet tantæ rei
 incertitudo, tantumque discrimen, habetque,
 cum nostrorum criminum gravitatem seriò, ac
 diù expendimus, ut prædicti Pœnitentes expen-
 debant, quorum ante oculos commissi Sacri-
 legij, violatæque Professionis facies foedissima
 semper obversabatur. Quarè quamvis tam lon-
 gam, & gravem de se pœnam sumpsissent, ac-
 bitrabantur tamen, se veniâ Divinâ pro-
 sùs indignos, solóque dignos sup-
 plicio sempiterno.

CALUMNIA SECUNDA.

*Quibusdam criminibus, nempe apo-
stasia, homicidio, & adulterio, nun-
quam fuit per aliquot secula
data venia.*

DISPUTATIO II.

Doct. Disser.

1. Nonnulli Scriptores,
inter quos Jacobus
Sirmondus in hist.
Pœnitentiæ publicæ
cap. 1. & Bonus
Merbesius in sum-

ma Christiana dissert. 4. de Pœn. quæst. 4. ali-
que tam severas fuisse primis duobus Ecclesiæ
sæculis Pœnitentiæ publicæ leges tradiderunt, ut
tribus criminibus, Idololatriæ videlicet, seu
apostasiæ, mæchiæ, & homicidio, nulla pro-
sus venia daretur.

D.R. Ita profectò factum fuit.

D.D. Ita profectò factum non fuit. Sed
ne teramus inutili verborum concertatione
tempus, proponam ego argumenta, quæ sua-
dent sententiam meam, auditurus postea ex te,
quæ tuam, ut videris credere, persuadent, Igi-
tur

E-II

20

tur nulli unquam flagitio negatam ab Ecclesia penitus veniam, constantissimè assero cum Morino lib. 9. de Pœnit. cap. 20. Cabassutio ad Canones Concil. Eliberini, aliisque. *Ab Ecclesia*, inquam. Quidquid in contrarium faciendum senserit aliqua particularis Ecclesia, & fecerit, contra reliquarum Ecclesiarum, & præsertim Romanæ consuetudinem.

2.

Ad id autem asserendum movet Auctoritas Apostolorum, Pontificum, Conciliorum, omniumque Doctorum. Communis enim persuasio est, excommunicationem esse omnium pœnarum, quas Ecclesia unquam inflixit, aut etiam infligere potest, maximam. Non esset autem maxima, si Ecclesia abscidisset unquam in perpetuum. aut posset sic abscindere, quod non facit per excommunicationem, utpote pœnam medicinalem, quæ resipiscenti remittitur.

Puniunt quidem Apostolorum Canones, desertores fidei excommunicatione, & si Clerici sint, depositione, nunquam verò tam ferali perpetuæ abscissionis supplicio. Quin Canon. § 1. jubentur Episcopi, Presbyterique Pœnitentes recipere, & quidem omnes, nullus enim excipitur; Et qui eos abijciunt, de suo gradu deijciuntur. In iis autem Constitutionibus, quas Clemens collegit, nihil frequentius iidem Apostoli Sacerdotibus inculcant, quam ut peccatores (nullo eorum unquam excepto) amantè

exci

excipiant, errantēque oves ad Christi caulas
reducant, & cap. 18. lib. 2. *recipi mandant*,
quos Deus recipit. Est autem fide certum, à
Deo nulli ritè dolenti veniam negari.

D.R. Quinimò hoc incertissimum est, aut 3-
etiam oppositum certum est ex Christo Domino,
ex D. Paulo, & ex Joanne. Christus enim
Matth. 12, & Marci 3. docet, blasphemiam,
seu peccatū in Spiritum Sanctum, nec remitten-
dum in hoc sæculo, neque in futuro. Paulus
autem ad Hebr. 6., sic habet: *Impossibile est eos,*
qui semel sunt illuminati, gustaverunt etiam do-
num cælestē, & prolapsi sunt, iterum renovari
ad penitentiam. Joannes tandem epist. 1. cap. 5.
Est peccatum (inquit) ad mortem: non pro illo
dico, ut oret quis. Est igitur aliquod peccatum
irremissibile in hac providentia, pro cuius pro-
inde remissione non est orandum; ergo tuum ar-
gumentum peti- tum ex eo, quòd Deus remittit
omnia peccata, nullum est. Et si reliqua sunt
hujusmodi, non est, cur ea afferas.

D.D. Resp. hujusmodi objectionibus me- 4-
um argumentum roborari, non enervari. Est
enim veritas Catholica, omne peccatum, quod
unquam ab homine fiet, posse per penitentiam
remitti. Colligitur autem manifestè ex Scrip-
tura invitante omnes peccatores in universum
ad penitentiam. Unde in Cap. *firmiter de sum-*
ma Trinitate. Universaliter docemur, quod, si post
sulces

receptionem Baptismi, quisquam prolapsus fuerit in peccatum, per veram potest semper penitentiam reparari, quod idem supponitur in Trident. sess. 6. cap. 14. & can. 29. & 30. Videri potest, Bellarm. lib. 2. de gr. & lib. arch. cap. 5. & lib. 2. de pœnit. cap. 15. Suar. de pœnit. disp. 8. sect. 1. De Lugo de pœnitent. disp. 8. sect. 1. alique, qui allatos textus optime explicant, & manibus omnium teruntur, adeoque videri ab omnibus possunt.

5. Redeo igitur ad argumentum, unde me vertisti, petitum ex auctoritate Apostolorum, qui quod verbis docuerunt, factis confirmarunt, nam Paulus 2. ad Corinth. incestuosum hominem, utique magis deteriorem, post non longam pro conditione criminis, ac eorum temporum, Pœnitentiam, absolvi præcepit. Joannes autem Evangelista, ut refert Clemens Alexandrinus apud Euseb. cap. 17. lib. 1. Hist. Ecc. juvenem quendam à se ante aliquot annos salutaris lavacro tinctum, sed postea factum latronum, grassatorumque caput, & principem, ipse quamvis lenex, quæsit in sylvis, inventumque ad Christum per blandissima ea verba revocavit. *Ne formides fili, adhuc tibi salutis spes reliqua est, modo facti pœniteat.*

6. Per eadem incessisse vestigia Patres, qui Apostolis successere, testatur Concilium Nicænum, dum Can. 12. mandat observari regulam

antiqua legis, ut videlicet, si fortè quis recedat à corpore, necessariò vita sua viatico non defraudetur. Vult ergo, omnes, in morte saltem, absolvi, idque à temporibus Apostolorum sanctum fuisse satis innuit, quam enim aliam Nicæni Patres vocare potuerunt regulam Apostolorum? non igitur cum ullo genere Pœnitentium se unquam vetus Ecclesia exhibuit implacabilem. Volentibus autem quibusdam aliam post Nicænum Concilium praxim statuere obstitit primò Julius I. qui ut habetur 12. cap. 26. quaest. 6. sic statuit. *Si Presbyter morientibus pœnitentiam abnegarit, reus erit animarum.* Obstitit secundò Cœlestinus I., qui ep. 2. cap. 2. Episcopos quosdam nimis rigidos sic redarguit. *Agnovimus pœnitentiam morientibus denegari. Horremus tanta impietate hominem reperiri. Quid hoc, rogo, aliud est, quam morienti mortem addere, ejusque animam sua crudelitate, ne absolvi possit, occidere. Cum Deus ad subveniendum sit paratissimus &c. Contra autem crudelem, & impiam unquam fuisse veterem Ecclesiam asserere nefas sit, illud proculdubio asserendum est, nulli unquam, vel maximo crimini, veniam ab ea fuisse penitus denegatam. Quod à Tridentinis Patribus disertissime confirmatur. Capite enim 7. sess. 14. agentes de casuum reservatione sic habent. *Ve-**

B

rum-

E. II

20

rum tamen pie admodum, ne hac ipsa occasione aliquis pereat, in eadem Ecclesia Dei custoditum SEMPER fuit, ut nulla sit reservatio in articulo mortis, atque adeo omnes Sacerdotes, quoslibet Pœnitentes à quibusvis peccatis, & censuris absolvere possint. Si custoditum id semper fuit in Ecclesia Dei, jam falsum est, tribus prioribus sæculis, Ecclesiam apostatis, Homicidis, & Adulteris veniam abnegasse.

7. D. R. Ego quidem etiam hac in re, quæ ad historiam pertinet, plurimi facio auctoritatem Concilii: at ei videtur adversari Tertullianus qui libro de Pudicitia cap. 5. Zephirinum Papam redarguit, quòd, cum homicidas nunquam absolveret, mæchos tamen reconciliaret; ergo tempore Tertulliani in Ecclesia Africana ne omnes absolvebantur, in Romana solus adulter, non autem homicida, & multò minus apostata quam praxim, aut aliam eâ rigidiorum Hispani Patribus sequenti sæculo, nempe tertio, placuisse Eleberitani Canones demonstrant.

8. D. D. Resp. Tertullianum falsa circa Romanæ Ecclesiæ praxim opinione deceptum fuisse, ut fuse probat Morinus lib. 9. cap. 20. Et verò fortasse fuit erroris occasio, quòd Ecclesia Romana severius ageret cum Homicidis, quam cum Adulteris, hólque longè citiùs absolveret, quàm illos, quos proinde putavit, veniam nullam

quia valdè serà, donatos. Quòd autem attinet ad Aphricanam Ecclesiam, fateor, ab ea per aliquot sæcula, nec Apostatas, nec Adulteros, nec Homicidas fuisse reconciliatos, ut refert Cyprianus in epist. 52. ad Antonianum. *Et quidem (inquit) apud Antecessores nostros quidam de Epiiscopis isthic in Provincia nostra dandam pacem Machis, non putaverunt, Et in totum Pœnitentia locum, contra adulteria clauservunt.* Sed universæ Ecclesiæ praxis non fuit, aut Romanæ, sed Aphricanorum quorundam Præsulum, qui non semel nimio rigore peccarunt, uti etiam fortasse Eliberini Patres, de quibus ita Baronius scribit ad an. 57. *Austeriori quodam spiritu iidem, qui in eandem Synodum convenere, Patres Sanctissimi quopemodum visi sunt Novatianorum limites attigisse.* Eandem ipsi notam inurit, aut notæ suspicionem eruditissimus Dionysius Petavius in suis ad Epiphanium notis: quamvis utrique postea eos excusare conati sint, ille quidem ad an. 305. hic verò in suis ad Synesium notis (quod etiam facit Cabassutius in notitia Conciliorum ad Concil. Illiberit, n. 6.) putantes in huius Concilii Canonibus privatione communicationis in fine vitæ interdici solam Eucharistiam, non verò absolutionem peccatorum, quibus libenter assentior. Cum verò nihil

B 2

su-

E. II

20

superfit aliud , quod contra nos afferatur ,
certum , firmumque fit , decipi eos , &
calumniari , qui afferunt , à veteri Ec-
clesia tribus illis criminibus , initio recen-
sitis , fuisse veniam in perpetuum
negatam.

CALUMNIA TERTIA.

Is qui studiosè distulerant ad extremum vitæ pœnitentiam, negata pœnitens absolutio fuit.

1

DISPUTATIO III.

Doct. Discr.

Orinus de Administrat. Sacram. Pœnit. lib. 10. cap. 1. Gaspar Ivenin. in Comment. Historico, & Dogmat.

26

de Sacram. Edmundus Martene de antiquis Ecclesiæ Ritibus cap. 6. art. 2. aliiq̄ue docent, tribus circitèr prioribus sæculis negatam ab Ecclesiâ fuisse absolutionem in morte iis omnibus, qui post pessimam vitam, ad mortem usque pœnitere distulerant. *Tanta fuit* (inquit in loco citato Morinus) *eo tempore clementissimorum Patrum severitas, melius dixisset, clementissimorum Patrum inclementia.* Id autem certum esse autumat, ut nequeat ullo modo negari. Sua igitur proferant argumenta, ut, si ineluctabilia

B 3

bilia

E. II

20

bilia sint, manus demus. Quod, rogo, habet tam forte, tam validum?

2. *Doct. Rig.* Habemus multa. Habemus primò clarissimum Cypriani suffragium scribentis nomine aliorum quoque Episcoporum ad Antonianum. *Idcirco frater carissime, Penitentiam non agentes, nec dolorem delictorum suorum toto corde, & manifestâ lamentatione sua professione testantes, prohibendos omnino, censuimus à spe communicationis, & pacis, si in infirmitate, atque in periculo cœperint depreari, quia rogare illos non delicti penitentia, sed mortis urgentis admonitio compellit, nec dignum est in morte recipere solatium, qui se non cogitavit esse moriturum.* Quid clariùs dici poterat.

D. D. Eſto ita ſenſerint aliquot Præſules
3. Aphricani, non inde ſequitur, hunc fuiſſe Ec-
cleſiæ ſenſum,

D. R. Hunc fuiſſe demonſtrat is ultimus
Canon Arelatenſis primi Concilii. *De hijs qui
apostatant, & nunquam ſe ad Eccleſiam repro-
ſentant, nec quidem penitentiam agere petunt,
& poſtea infirmitate correpti petunt Communio-
nem, placuit eis non dandam Communione,
niſi revaluerint, & egerint fructus dignos Peni-
tentia.* Hic autem negari cum communione
etiam abſolutionem, conſtat ex uſu illorum
temporum, cum autem in hanc Synodum ex-
tota

tota ferè occidentali Ecclesia, convenerint Patres, nempe ex universa Gallia, Italia, Hispania, Africa, ipsaque Anglia, & Sicilia, ut ostendit Baron. ad ann. 314. cùmque ei præfuerint Sylvestri Papæ legati, ad quem etiam missos fuisse hujus Concilii Canones, idem testatur manifestè, hunc fuisse universæ, ipsiusque Romanæ Ecclesiæ sensum.

DD. Manifestam hanc consecutionem nego, primò quia certum non est, consuevisse veterem Ecclesiam non absolvere, quos communionem privabat, quin oppositum fuisse ab ea factitatum, pluribus suo loco probabo. Nec solus hanc sententiam tueor, sed alii apud Caballutium, qui agens de hac ipsa pœna sublatæ etiam in morte communionis tam frequenter ab Eliberinis Patribus inflicta, sic habet in Concil. Illiber. n. 7. *Illæ Communionis in ipso exitu vitæ statuta privatio nullatenus reconciliationis, seu absolutionis, sed Eucharistia Sacramentum adimere censenda est.* Rationes autem quibus hanc suam interpretationem firmat, omnes, quotquot affert, probant, hunc etiam Arelatensis Concilii Canonem de sola Eucharistiæ privatione, non autem de privatione veniæ esse intelligendum, ut eum legenti, expendentique ea, quæ mox dicentur, patebit. Secundò refert quidem Baronius, missos ad Sylvestrum Pontificem hujus Concilii Canones, ab

eo autem confirmatos fuisse non refert; nec si referret labantem animum confirmaret, cum in Epistola scripta ab eadem Synodo ad Sylvestrum, pro confirmatione Canonum, qui in eadem recitantur, præcitatus Canon non reperitur, sed alter oppositus, in quo sine ulla exceptione absolvi jubentur ij, qui sunt in mortis periculo constituti, nempe is. *De his, qui in infirmitate sunt constituti, & recedere volunt, placuit eis manus imponi.* Idem autem erat ut alibi dicam, Pœnitenti manus imponere, ac eum absolvere: communio autem iisdem non conceditur, quia eorum aliqui lapsi erant in culpas, quæ (ut eorum temporum, aut aliquarum Ecclesiarum disciplina ferebat) perpetua Communionis privatione plectebantur, quod confirmatur, quod dicebam, videlicet non semper negatam fuisse veniam iis, quibus fuit negata communio. Demum idem Baron. ad ann. cit. num. 52. vehementer suspicatur prædictum Concilium Arelatense fuisse à Donatistis depravatum. Igitur nihil certi ex eo depromi potest.

- D. R. Ut ut in aliquibus hujus Concilii
 5. authoritas summa non sit, nemo tamen fraudem in prædicti Canonis additione, vel depravatione contigisse suspicatus unquam fuit, nec suspicari permittit Innocentius Papa I. qui in ea Epist. quam ad Exuperium Tolosanum Episcopum

pum scribit, jubet quidem omnes quamvis se-
 ro, & solum in morte pœnitentes absolvi; mo-
 net tamen alium fuisse veteris Ecclesiæ morem,
 nempe negandi hujusmodi Pœnitentibus etiam
 in morte reconciliationem, & communionem,
 & solum concedendi ipsis pœnitentiam, nempe
 jus, ut si convalescerent, possent agere in Eccle-
 sia cum reliquis Pœnitentibus publicam pœni-
 tentiam, eaque peractâ tandem reconciliari.
 Hoc autem jus tradebat hujusmodi agris Sa-
 cerdos adscribendo eos in numerum Pœniten-
 tium, superponendo ipsis in lecto decumben-
 tibus cilicium, easque interea super ipsos pre-
 ces recitando, quæ die cinerum super Pœniten-
 tes recitari consueverant, non autem eos ab-
 solvendo. Prædicti Pontificis verba sunt hæc:
Et hoc questum est, quid de his observare oporteat, qui post Baptismum omni tempore incontinentiæ, & voluptatibus dediti in extremo sine vite sua pœnitentiam simul & reconciliationem communionis exposcunt. De his observatio prior durior, posterior, interveniente misericordia, inclinatio est. Nam consuetudo prior tenuit, ut concederetur eis pœnitentia. sed communio negaretur. Nam cum illis temporibus crebra persecutiones essent, ne communionem concessa facilius homines, de reconciliatione securus non revocaret à lapsu, negata merito communio est, concessa pœnitentia, ne totum
 B S peni-

E. II

20

penitens negaretur, & duriolem remissionem fecit tempore ratio. Sed postquam Dominus nosse pacem Ecclesijs suis reddidit, jam depulso terrore communionem dari abeuntibus placuit, & propter Domini misericordiam, quasi Viaticum profecturis, ne Novatiani Hæretici negantis venia asperitatem, & duritiam subsequi videantur. Tribuatur ergo cum Pœnitentia extrema communio, ut homines ejusmodi, vel in supremis suis, permittente Salvatore nostro, perpetuo exilio vindicentur. Refert igitur Innocentius, hunc fuisse morem priorum temporum negandi prædictis, etiam in morte, veniam, & communionem, quem morem ipse tollit præcipiens, ut omnes reconcilientur, & ratione ibi allata.

6. D. D. Resp. excitato textu, corruere Canonem Arelatensis Concilii, nec probari ab Adversario, quod intenditur. Refert Innocentius, solum tempore persecutionum consuevisse Ecclesiam negare nimis serò pœnitentibus communionem, & reconciliationem, ergo non fuit ea negata à Concilio Arelatensi, vel negata fuit, non fuit ille Canon approbatus, aut usu receptus, quandoquidem illud Concilium celebratum fuit post pacem Ecclesiæ redatam à Constantino, qui eidem Concilio interfuit, nempe anno 314.

7. Non probatur autem ex textu, quod in

intenditur ab Adversario, imò reprobatur, nam asserit Innocentius, fuisse olim negatam quidem communionem serò pœnitentibus, concessam verò pœnitentiam, quo nomine deberi intelligi veniam, & absolutionem, probo sic contra Morinum. 1. Quia licet sani, qui petebant pœnitentiam, non peterent illicò reconciliari (quod ipsum usquequaque verum est) sed adscribi numero Pœnitentium, & sibi imponi satisfactionem exhibendam, ut postea reconciliarentur; infirmi tamen, & mox morituri dum petebant pœnitentiam, petebant reconciliari statim, cum scirent instare mortem. Dum ergo dicitur illis concessa pœnitentia, significatur, concessam eis fuisse absolutionem, & veniam. 2. Julius I. ut refertur 1. 2. causa. 26. q. 6. dicit, quod *Presbyter morientibus pœnitentiam abnegans reus erit animarum*, hoc autem falsum esset, nisi cum pœnitentia data fuisset absolutio. 3. Cœlestinus in ea Epistola, quam cap. superiori laudavimus, dum ait *Agnovimus pœnitentiam morientibus denegari*, nomine pœnitentiæ significavit absolutionem, non enim Episcopi illi negabant eam cœremoniam adscribendi morientes inter pœnitentes, sed absolutionem negabant, quam Pontifex dari mandavit. Ergo dum Innocentius asserit, concessam fuisse Pœnitentiam, absolutionem fuisse concessam affirmat. 4. In libris Ritua-

libus

E II

20

libus veteris Ecclesiæ, in quibus habemus descriptam cœremoniam dandi pœnitentiam Infirmis, datut eisdem per eandem cœremoniam absolutio, ut videre est in iis, quos idem Morinus congesit in calce sui operis de Pœnit. & cap. 11. lib. 8. num. 6. ubi affert hæc verba libri pœnitentialis Ecberti Cantuariensis Archiepiscopi, quem librum idem vocat ibi antiquissimum. *Omni tempore quando ad egrotum veneris, data pœnitentia statim reconcilia eum, ita dicendo, Majestatem tuam Domine suppliciter deprecamur &c. Misereatur tui &c.* Ergo hoc erat dare pœnitentiam Infirmo, nempe ipsum absolvere per dictam cœremoniam, qua cilicium ipsi decumbenti superponebatur, imponebatur ei manus, recitabantur preces absolutoriae &c. Scio hos libros esse posteriores primis Ecclesiæ sæculis, monet tamen Morinus ipse lib. 4. cap. 18. n. 1. eis contineri veteris Ecclesiæ mores, ritus. Et sanè quidnam faciebat Sacerdos pœnitentiam concedens Infirmo, si eum non absolvebat?

8. D. R. Recitabat eas preces super infirmum, eaque præstabat, quæ fieri solebant, cum in die Cinerum Pœnitentes ad pœnitentiam publicam admittebantur, ut dictum est.
9. D. D. Non recuso interpretationem, sed infero, ergo Infirmus absolvebatur, cum (ut Calumnia I I. probabo) aut prædictæ cœremonia

niz continerent veram absolutionem, aut Ec-
clesia vetus nunquam absolverit; cum enim
absolvit, nihil amplius præstitit, quod absolu-
tioni conduceret, quàm cum per prædictas cœ-
remonias pœnitentiam dare consuevit.

D. R. His Innocentij verba repugnant, 10.
ait enim, duriozem fuisse priorem, & antiquam
observationem solam pœnitentiam prædictis
Infirmis concedendi; quod falsum esset, si ipsis
post pessimam vitam, & solo mortis terrore
pœnitere coactis venia concessa foret. Rursus
isdem ipse pœnitentiam, & communionem
concedit; ne Novatianos veniam negantes imi-
tari videretur. Ergo nisi concessisset commu-
nionem, & morem antiquum observari iussis-
set, visus fuisset negare veniam, ut Novatiani
faciebant, ergo is erat mos antiquus, nempe
veniam, & absolutionem negandi. Et confir-
matur, nam controversia inter Catholicos, &
Novatianos erat de negatione veniæ, seu ab-
solutionis, non de negatione communionis,
ergò mos antiquus si videbatur Novatianismus
(quamvis non esset) negabat veniam, & ab-
solutionem prædictis Infirmis ex solo mortis
metu pœnitentibus, non verò solam commu-
nionem. Deinde vocat eam communionem,
reconciliationem, ergò Veteres privantes com-
munionem prædictos infirmos, *reconciliatione*
eos, & absolutione privabant. Et confirma-

E-II

20

tur iterum. Nam prior illa durior observatio negandi his Pœnitentibus communionem fuit inducta, ne Fideles de obtinenda postea reconciliatione securi facilius laberentur, & Christum in tormentis abnegarent, ergò privati Communione non reconciliabantur, alioquin ille mos à lapsu, & Apostasia eos non revocasset. Tandem permittit ipse communionem, ut homines *in supremis suis à perperam exitio vindicentur* ergò qui ea Communionem privabantur, ergò non absoluebantur, si enim fuissent absoluti, tam securi salutis fuissent, quàm postea futuri erant concessa ipsis Communionem.

11. D. D. Valida argumenta sunt hæc, ac esse videntur, sed longè validiora sunt illa, quæ suadent à vetusta Ecclesia nunquam fuisse prædictis infirmis negatam veniam, adeoque Innocentii verba esse aliter interpretanda.

D. R. Et quænam sunt isthæc tam fortia, tam ineluctabilia argumenta, ut prædictis Innocentij verbis, aliisque Patrum testimoniis validiora sint?

12. D. D. Afferam, & modò sis æquus Judex, non repugnabis. Et primò omnium Theologorum totiusque Ecclesiæ sensus is est, & certa persuasio, non posse licitè Sacerdotem à moribundo verè pœnitente, quamvis sceleratissimo rogatum negare ei absolutionem, &

si negaret, haberetur ab omnibus tanquam in-
humanus, ergò non potuit Ecclesia, ut id fie-
ret, suo decreto sancire.

Secundò, hæc etiam est omnium Theo- 13.
logorum, totiùsque Ecclesiæ doctrina, nempe
obligari omnes Fideles, saltem in articulo mor-
tis, sumere Sacramentum pœnitentiæ, adeoque
ipsum petere; hoc autem esset falsum; nemo
enim tenetur ponere medium inutile, imò illi-
citurum, adeoque petere à Sacerdote, quod is
non est concessurus, nec potest licitè conce-
dere; Sacerdos autem veteris Ecclesiæ, si (ut
fertur) prædictos nimis serò pœnitentes ab-
solvere prohibebatur, eos non poterat licitè,
imò nec validè absolvere, ergò nec ipsi abso-
lutionem petere tenebantur.

Tertiò; Ex mente ipsius Cypriani, non 14.
licebat absolutionem denegare morientibus,
quamvis scelestissimi fuissent, si non studiosè
diltulerant pœnitentiam; sic enim habet in
Ep. 54. ad Cornelium Pontificem, loquens
de prædictis, qui in mortis periculo veniam
petebant. *Nec enim fas erat, aut permittebas
paterna pietas, & Divina Clementia Ecclesiam
pulsantibus claudi, & dolentibus, & deprecanti-
bus spei salutaris subsidium denegari, ut de se-
culo decedentes sine communione, aut pace Do-
mini dimitterentur.* Et paulo post: *Quod si
de Collegis aliquis extiterit, qui urgente certis-
sime*

*mine pacem fratribus, & sororibus non puen-
dandam, reddet ille rationem in die Iudicii Do-
mino, vel importuna censura, vel inhumana*

duritiei sue. Igitur ex Cypriano est importu-
nus, & inhumanus censor, peccatque contri-
paternam pietatem, qui infirmo, quamvis an-
tea fuerit scelestissimus, veniam negat, si non
distulit in mortem pœnitere, ergò hujusmodi
etiam est, nempè inhumanus, & impius, si ve-
niam neget infirmo, qui distulit pœnitere. Scio
hunc magis deliquisse per eam studiosam di-
lationem, sed etiam qui à Fide descivit, qui
Deo maledixit, qui malo Dæmoni Sacrificium
per plures annos obtulit, certè magis pecca-
vit, quàm is, qui illicitis voluptatibus decon-
tus ad mortem distulit pœnitentiam. Atque
qui primò non differenti Pœnitentiam veniam
negat, est, ut dicit Cyprianus, inhumaniter do-
rus, & impius, ergò erit hujusmodi, qui ve-
niam alteri, ob eam pœnitentiæ dilationem non
impertitur.

II. *D. R.* Est lata disparitas, nam pœnitentia
tam serò, & solum ex metu mortis, præsumit
tur non verè dolere, ut idem Cyprianus in
Ep. ad Antonianum asserit, *quia rogare eum
non delicti pœnitentia, sed mortis urgentis ab-
monitio compellit, secus autem qui ante mor-
tem veniam petit.* Præterea Cyprianus in
Epist. 54. ad Cornelium loquitur de Fidelibus
qui

qui saviente Decii persecutione erant à Satellitibus iterum capiendi, & torquendi, ut ergò alacriores ad novam pugnam profilirent post primam, in qua victi fuerant, erant de primo lapsu absolvendi, quæ ratio tam serò pœnitentibus succurrendum esse non probat.

D.D. Respondeo primam rationem afferri **16.** non posse, si enim qui solùm in morte absolvi petunt, non verè dolent de peccatis; jam non debuit Ecclesia post prima illa tria sæcula præcipere, ut absolverentur; hoc autem fuisse præceptum, & quidem Sanctissimè, concedunt omnes; ergò si ex ea de falsi doloris persuasione in eum rigorem perductus fuit Cyprianus, falsa ipse persuasione deceptus est. Altera autem ratio retorquetur in Cyprianum. Ut lapsi in prima pugna Fideles alacriores novum bellum cum Decii satellitibus inirent, absolvi debuere; ergò ut lapsi antea per totam vitam malè traductam, ut non laberentur iterum in morte, nempe in ea terribili pugna, quam Infernus Draco *habens iram magnam* eo tempore instaurat, debuerunt absolvi; ergò si lapsis, de quibus loquitur Cyprianus, est venia danda, eamque abnegans est inhumanus, venia quoque serò pœnitentibus ægris danda fuit, eamque dare renuens debuit inhumanus haberi. Id si quis neget, auctoritate Cœlestini affirmare cogetur, **C** **tum,**

E. II

20

tum in superiori disputatione ex parte allegatum, hic totum afferre necesse est, & hoc erit quartum argumentum.

17. Is igitur Pontifex cum rescisset in Gallia huiusmodi agris, qui tamdiu poenitere distulerant (quem initio citavimus) veniam in morte negari, sic Ep. 2. cap. 2. ad Episcopos Gallicanos scribit. *Agnovimus, poenitentiam morientibus denegari, nec eorum desiderijs annui, qui obitus sui tempore hoc anima sua cupiunt remedio subveniri. Horremus fateor, tanta impietate aliquem reperiri, ut de Dei pietate desperet, quam si non possit ad se quovis tempore concurrenti succurrere, & periclitantem sub onere peccatorum hominem, pondere, quo se expediri desiderat, liberare. Quid hoc, rogo, aliud est, quam morienti mortem addere, ejusque animam sua crudelitate, ne absolvi possit, occidere? Cum Deus ad subveniendum sit paratissimus, & invitans ad poenitentiam sic promittat peccatori, inquit. Quacunque die conversus fuerit, peccata ejus non imputabuntur ei, & iterum, nolo mortem peccatoris, sed tantum convertatur, & vivat. Salutem ergo homini adimit, quisquis mortis tempore poenitentiam denegaverit, & desperat de Clementia Dei, qui eum ad subveniendam morienti sufficere, vel in momento posse, non credit. Perdiderit latro in Cruce premium ad Christi dextram pendens, si illum*

illum unius horæ pœnitentia non iuviffet. Vera ergò ad Deum conversio in ultimis positorum, mente potiùs est æstimanda, quàm tempore, Propheta hoc taliter asserente. Cum conversus ingemueris, tunc salvus eris. Cum ergò Dominus sit cordis inspector, quovis tempore non est deneganda pœnitentia postulanti &c. Igitur ex Cælestino, committit horribilem impietatem, & crudelitatem, ipsasque animas perimit, qui ægros prædictos tam sero pœnitentes non absolvit. Atqui Ecclesia nunquam potuit præcipere aut probare morem horribiliter impium, & crudelem, quo animæ mors æterna inferatur; ergò Ecclesia nunquam probavit, aut probare potuit, ne dum præcipere, ut venia, sic differentibus pœnitentiam, negaretur. 18.

D. R. Cælestinus non redarguit factum, sed causam facti, nempe errorem prædictorum Episcoporum, qui putabant, à Deo non remitti prædictum peccatum nimix dilationis, desperabantque de Divina Clementia, & propterea veniam negabant, ut patet ex citatis verbis, hinc totus est in probando, Deum remittere quodvis peccatum, & quovis tempore.

D. D. Imò factum redarguitur à Ponti. 19. ce, nam solum factum ipsi relatam fuerat. Sic enim redarguere cœpit. *Agnovimus Pœnitentiam morientibus denegari, nec eorum desideris annui, qui obitus sui tempore hoc anima*

sua cupiunt remedio subveniri. Ecce tota querela, qui prædictos Episcopos accusarant, in qua nihil de prædicto eorum errore in fide, & spe Divinæ clementiæ, & rursus dum addit esse agrorum animas perimere per horribilem crudelitatem, utique factum damnat, præcis ex damno illato ipsis animabus, & non ex eorum Sacerdotum errore. Quamvis, quia hoc faciebant, aut fieri permittebant illi Episcopi ex aliquo errore, putantes non quidem Deum non posse condonare omne peccatum, aut non condonare de facto, cum pœnitens se disponit (is enim fuisset error intolerabilis, qui cadere non potuit in ejusmodi Episcopos) sed non esse sufficientem eam brevem dispositionem, & dolorem, quem prædicti ægri post vitam tam malè traductam, & ex metu mortis concipiebant, ideò Pontifex, ut radicatus nimium illum rigorem evellat, ostendit Deum esse promptissimum ad ignoscendum, & satis esse ad hanc veniam obtinendam, brevissimam pœnitentiam etiam in morte conceptam.

20. Et confirmatur alio decreto, nempe Sancti Leonis Primi, qui epist. 89. ad Theodorum Forojulensem, agens de his ipsis, qui discurrunt ad ultimum vitæ terminum pœnitentiam sic habet. *His autem qui tempore necessitatis, & in periculi urgentis instantia præsidium pœnitentia, & mox reconciliationis implorant.*

satisfactio interdicens est, nec reconciliatio deneganda, quia misericordia Dei, nec mensuras possumus ponere, nec tempora desinire, apud quem nullas paritur venia moras conversio, dicente Spiritu Dei per Prophetam. Cum conversus ingemueris, tunc saluus eris. Et alibi: Dic tu iniquitates tuas, ut justificeris. Et iterum. Quia apud Dominum misericordia, & copiosa apud Deum redemptio. In dispensandis itaque Dei donis, non debemus esse difficiles, nec accusantium se lacrymas, gemitusque negligere, cum ipsam poenitentiam ex Dei credamus inspiratione conceptam, dicente Apostolo, ne forte det illis Deus poenitentiam, ut respiciant à Diaboli laqueis, à quo capti tenentur ad ipsius voluntatem. In hoc Leonis responso notanda praesertim sunt aliqua, & primo ea verba, quia misericordia Dei, nec mensuras possumus ponere, nec tempora desinire, quibus ostenditur, quòd, veniam negat his serò poenitentibus, ponit eos terminos misericordiae Dei, quos ipse Deus non posuit, quod sine temeritate fieri non potest; quare merito asserit, non posse Ecclesiam hoc facere. Ergo Ecclesia nunquam id fecit, alioquin errasset faciendo, quod facere non poterat. Secundo, notanda sunt illa in dispensandis Dei donis non debemus esse difficiles. Ergo non debuit unquam negari absolutio moribundo, utcunque

dolosè, distulerit pœnitere. quæ enim major
difficultas in dispensandis Sacramentis esse potest
test ea, qua quis recusat eum absolvere, qui in
ipso vitæ exitu, atque imminentis jam iudicii
limine suppliciter, & cum lacrymis reconcilia-
tionem exposcit, ex qua pendet æterna salus,
æternumque supplicium?

21.

D. R. Debit in tempore pœnitere (respon-
derent Cyprianus, aliique Patres Ecclesiæ
vetustæ, qui seras huiusmodi lacrymas negli-
gere) sibi imputet Ecclesiæ difficultatem, &
rigorem.

D. D. Sed cur tam seras lacrymas non des-
piciat Leo, monétque non esse despiciendas?
*Non debemus, inquit, accusantium lacrymas,
gemitusque negligere. Audiamus optimam rati-
onem. Qui credere debemus, pœnitentiam
esse ex Dei inspiratione conceptam. Credant
rigidi Doctores horum pœnitentiam esse ex me-
tu mortis, nempe, ut ipsi dicunt, ex amore
proprio profectam, ego credam cum Leone,
horum, aliorumque pœnitentiam esse ex Dei
inspiratione conceptam, & quoniam ita est
credendum, semper asseram, ita veterem Eccle-
siam, quæ errare non potuit, credidisse, nec
unquam serò pœnitentibus veniam abnegasse.
Quod autem dicebatur; *Debit in tempore
pœnitere, nec tamdiù differre, non satis bene
dictum est. Jam enim nunquam absolvi pœ-
nitens**

nitens deberet, debuit enim non peccare, & rursus nec is, qui suâ culpâ in gurgitem prolapsus est, & postea pœnitens facti cum lacrymis auxiliares manus exposcit, exaudiendus erit, quamvis extrahi facillimè possit; debuit enim se non præcipitare. Num culpâ non careat tanta inclementia, & culpa carebit omni, eritque veteris Ecclesiæ præconium, quod Pœnitentes in culpam lapsos, jamque æterno exitio absorbendos, quamvis facillimè in tuto collocari possent, otiosa spectârit? An verò major corporum cura habenda est, quam animarum?

Sed redeundum est ad Leonem, siquidem **22.** post allegata verba hortatur Fideles, *ne differant converti de die in diem, illiusque temporis angustias eligant, quo vix inveniat spatium, vel confessio Pœnitentis, vel reconciliatio Sacerdotis.* Statim verò subdit, *Verùm ut dixi, etiam talium necessitati ita auxiliandum est, ut nec actio illis Pœnitentia, nec communis gratia denegetur, si ea, etiam amisso vocis officio, per indicium integri sensus querere comprobentur.* Quod si aliqua aegritudine ita fuerint aggravati, ut quod pauld antè poscebant, sub præsentia Sacerdotis significare non valeant, testimonia eis fidelium circumstantium prodesse debebunt, ut simul, & pœnitentia, & reconciliatio beneficium consequantur. Quis credat

veterem Ecclesiam his ægris, veniam vocibus, multo gemitu, expostentibus denegasse, quibus nec gementibus, nec loquentibus, sed solum indicantibus votum suum, veniam, plenamque communionis reconciliationem concedere. Leo, antiquorum Canonum retinentissimus, unde hic statim jubet servari paternos Canones, in reconciliandis iis, qui fidem deserere peccarant.

23. Hæc sanè sufficiant. Reolenda sunt, ut veritas illustretur magis, ea duo, quæ Capite præcedenti attulimus, nempe Concilio duodecimo Nicæno, quo Patres, non solum volunt, neminem in morte communionem privari, sed præterea mandatum hoc vocant regulam antiquam. Ergo falsum est, serò præsentibus fuisse antè Nicænum Concilium communionem in morte negatam. Alterum est, quod asserit Tridentinum, nempe semper cultum in Ecclesia fuisse, ut quilibet in morte quibusvis censuris, & peccatis, posset absolvi, ergo falsum est, aliquando ex ipsius Ecclesie Canone fuisse aliquibus in morte, eò quòd peccaverat, veniam denegatam.

24. D. R. Manus darem, sed adhuc negotium faceffunt ea Innocentij verba non improbandis, imò approbantis rigorem antiquum quem ibi supponit, Ecclesie præxim fuisse, ut mandandi, non solum communionem, sed veniam

ijs, quos nimis serò fuorum scelerum pœnite-
ret, ut prædicta ejus verba significare quatuor
argumentis validissimè ostensum est ex Morino.
Certè Innocentius nec errare potuit in eo, quod
refert de ea veteri praxi, utpotè illis tempori-
bus vicinus, nec in eo, quod docet, approban-
do ipsam: vel si potuit errare Innocentius, er-
rare potuit Cœlestinus, Leo, & si qui sunt alii
Pontifices, qui prædictum veteris Ecclesiæ ri-
gorem reprobare videntur.

D. D. Respondeo, verba Innocentij posse 25.
sine ulla vi ita exponi, ut non significant, con-
suevisse veterem Ecclesiam negare omnem ve-
niam serò Pœnitentibus, adeoque ex illis non
constare, ab eo approbatum fuisse hujusmodi
rigorem, quamvis dicat *eis meritò negatam
fuisse communionem*. At è contrà verba Cœ-
lestini, Leonis, ita clarè reprobant prædictum
rigorem, ut de mente ipsorum dubitari non
possit. Igitur ijs omnino adhærendum est.

D. R. Hoc ipsum negatur, Innocentij
verba non esse clarissima expendentibus, ut nos
fecimus, totum Sancti Pontificis textum. Ex
eo enim clarissimè habetur, veterem Ecclesiam,
non solam communionem, sed veniam quoque
prædictis agris negâsse.

D. D. Id etiam concedam, nego tamen 26.
omnem veniam negâsse. Hoc ille textus non
exprimit, cùmque duplicis interpretationis
sit

C 5

sit

fit capax, jam ita explicandus est, ut Celestino, Leoni, communi Theologorum, & Ecclesie sensui non adversetur. Duo igitur supponenda. Primum est, duplicem ab Ecclesia veteri concedi solitam peccatorum absolutionem, unam pure Sacramentalem per eos ritus & preces, quas peragebat Sacerdos, cum aliquem in Poenitentium numerum referebat, ut ostendere conabor, cum contra undecimam Columniam disputabo. Per hanc absolutionem reconciliabatur quidem Poenitens cum Deo, non cum Ecclesia, cui per publicam poenitentiam satis faciendum prius erat, nec cum Altari, quare ius minimè dabit ad communionem. Altera venia, seu absolutio, quæ impletur solum poenitentia datur, erat utriusque interni, externique: per eam quippe Poenitens reconciliabatur iterum cum Deo, & postea cum Ecclesia, cui satisfactum erat, & cum Altari ad quod accedere poterat, ut offerret, & cum aliis Fidelibus de Sanctissimâ Eucharistia communicaret.

27. Supponendum secundò est, consuevit Patres duo Fidelibus inculcare perpetuè vim poenitentia, id est externarum corporum afflictationum, ad obtinendam à Deo remissionem plenam peccatorum, culpæ videlicet, & poenæ. Et rursus virtutem maximam Eucharistia ad destruenda peccata. Nam Ignatius

epist. 14. ad Ephes. vocat hoc Sacramentum
vitam in Deo concilians, medicamentum pur-
gans vitia, & omnia pellens mala. Cyprian.
 serm. de Cæna Domini, dicit, *eo extingui pec-*
catum, & obtineri veniam. Ambros. lib. de
 Benedict. Patriarc. cap. 9. *Panis hic remissio*
peccatorum est, quod ipsum docet serm. 17. in
 Psalm. 118. & lib. 2. de Pœnit. cap. 3. Chry-
 sost. hom. 83. in Matth. de eo loquens, *remis-*
sionem (inquit) peccatorum facit. Similia
 habet Aug. cap. cum omne crimen de consecr.
 dist. 2. & Cyrill. lib. 4. in Jo. cap. 14. utitur
 que exemplo Christi, qui tactu suo mortuos
 vivificabat.

His positis, cum post primam absolutio- 28.
 nem adhuc Pœnitentes, tanquam rei haberentur
 ab Ecclesiâ, cum qua nondum erant recon-
 ciliati, nec liberi adhuc essent à reatu pœnæ,
 utpote non perfuncti pœnitentiâ, privarentur
 que Eucharistiæ Sacramento, quo remitti pec-
 cata audiebant, illud fiebat, ut primâ veniâ do-
 nati, vix absolutos se crederent, aut non satis
 tutos, donec donarentur etiam secundâ, quam
 propterea qui negabat præsertim moribundo,
 Novatianismum quemdam præferebat, ut ait
 Innocentius, & alicui periculo exponebat æ-
 grotum, privans ipsum eâ ulteriori reconcilia-
 tione, & communione, eâ ferè ratione, quasi
 nolim moribundo ministrare Sacramentum pœ-
 niten-

E. II

2.0

nitentiæ, alicui illum periculo expono, quamvis noverim, eum antea contritionis formulam etiam ex animo recitasse.

Video, tibi hæc non satis arridere, ut videri tibi satis luminis inde affulgere ad Innocentij textum declarandum, sed illud reciperpende, argumenta, quibus probavimus, non fuisse serò pœnitentes ab Ecclesia unquam reiectos, petita ab universo Theologorum, in Ecclesiæ consensu, ex evidenti ratione, ex clarissimo Cœlestini, & Leonis responso, ex Concilio Nicæno, & præsertim doctrinâ Tridentini esse ineluctabilia; adeoque aut afferendum Innocentium in referendâ, aut approbandâ a veteri consuetudine errasse, quod asseri non debet, aut ejus verba hac, vel simili ratione, qua ipsum explicuimus, esse interpretanda.

CALUMNIA IV.

Reis ad mortem damnatis olim Ecclesia veniam negavit, aut negari permisit.

DISPUTATIO IV.

Orinus cap. 1. lib. 10. probare contendens, ab Ecclesia veteri negatam fuisse veniam iis, qui poenitentiam ad extremum vitae terminum differabant, ut hanc praxim reddat minus mirabilem, & minus odiosam, alteram crudeliorem proponit. Exposita igitur hac sua sententia, subdit. Ne verò hanc tantillam severitatem exhorrescas, id observatum est in Gallia ad annum 1396. in criminum reos morti condemnatos. Sacramentum poenitentiae illis denegabatur, & in hunc usque diem, Sacramentum Eucharistiae illis denegatur. Quibus veris videtur aliter ere, hanc etiam fuisse praxim Ecclesiae, quamvis postea ab eadem fuerit reprobatà, ut aliae multae. Si enim hac Ecclesiae, praxis nunquam fuit, sed aliquorum

E. II
2.0

rum Principum excessus, jam per hanc non excusatur prior illa, quam excusare contendit. Igitur id etiam erit inter reliquas calumnias recensendum, & cum reliquis reiiciendum.

2.

Doct. Rig. Fateberis tamen id fuisse lapsissimè factitatum, nec ab Ecclesia per aliquod sæcula fuisse veritum, sed potius permissum; quidem factum persæpe id esse produunt historiæ. Referam ordine temporum aliquot exempla. Sub finem sæculi sexti Daco quidam, testatur Gregorio Turonensi lib. 5. hist. cap. 26. cum vinctus teneretur à Chilperico, & cerneret non posse mortem evadere, à Presbytero (Rege nesciente) pœnitentiam petiit. Cur Rege nesciente? nisi quia Rex, ut mos ferebat, minime concessisset. Sæculo octavo Corbinianus Episcopus singensis cum Adalberti cujusdam stipendio plectendi vitam à Judice obtinere non potuisset, curavit clanculum excipere eius confessionem, ut scribit Aribo in ejus vita cap. 1. Cur autem clanculum? nisi quia permissus alibi qui non fuisset? Sæculo nono Patres Concilii Vormatiensis fuerunt à quibusdam interrogati an hujusmodi homines essent in morte Sacramentis muniendi, & post mortem oblationibus, & Missis juvandi, quod innuit, consilium visse tunc neutrum fieri. Circa idem tempus Dido Laudunensis Episcopus, reo extremo supplicio plectendo, pœnitentiam per confessionem

nem petenti negavit, ut habet Flodoardus lib. 4. hist. Rhemen. cap. 6. Sæculo undecimo Henricus Roberti Normannorum Ducis qui frater Conano cuidam, qui Rotomagum Guilielmo Rufo prodere tentaverat, ad mortem damnato, & pro amore Dei, confessionem sibi permitti exposcenti, denegavit, ut scribit Ordericus Vitalis lib. 8. ad an. 1090. Sæculo duodecimo Sancta Hildegundis, assumptâ veste virili, & ementito nomine Joseph, pro latrone comprehensa, cum videret, se jam fore damnandam, Sacerdotem rogavit, ut se confitentem audiret, & Sacramentum Eucharistiæ ministraret, quod ægrè obtinuit, haud dubium, quia concedi non solet. Sæculo decimotertio, nempe anno 1261. Bonifacius Cantuariensis Archiepiscopus in constitutionibus provincialibus editis in Concilio Lambetensi, ejusdem consuetudinis tunc in eo Regno communis, meminit, uti etiam Concilium Londinense, paulò post celebratum, nempe anno 1268. Sæculo decimoquarto perseverabat ea in Gallia, & vix est initio Sæculi decimifexti, penitus sublata.

Fuisse autem ab Ecclesia hunc usum approbatum, aut saltem permissum in justam delictorum vindictam, & ad cæteros à majoribus maleficiis absterrendos, probatur 1. ex tam frequentibus exemplis, tamque diuturnâ hujus praxis perseverantiâ. Ecclesiâ enim repugnantem

3°

E. II

2.0

te, factum id tamdiu non fuisset. Probatum
ex eo, quod non ausus fuisset hunc morem ap-
probare Robertus Pullus S.R.E. Cardinalis, ut
fecit scribens in lib. 6. sentent. cap. 55. *Quo-
si (inquit) eum, qui in confessione est reus, ven-
quoque Divina pandant iudicia (iudicia enim
Dei abyssus multa) non videtur ad Sacerdotem
pertinere ad huiusmodi accedere debere.*
quo enim Dei iudicio convictus, aut ipso in ma-
ficio deprehensus, Iudici mundano traditur, Iu-
dicem pro Sacerdote habet, quoniam ipsi occu-
scelerum pandere oportet, à quo pro ipsis penam
recipiet. Nam si tales visitet Sacerdos pro-
vorum flagitia roborantur spe confessionis, &
charistia, ita Pullus,

4. D.D. Nec probatum id unquam ab Ecclē-
sia fuit, nec permillum, ita ut non reclamari-
servato eodem saeculorum ordine demonstrabo.
Præterea Nicænae Synodi, Cælestini Primi,
Leonis Primi Decreta superius allata, de quibus
libet in morte absolvendis, uti etiam Canon
13. Concilii Andegavensis, ut *Pœnitentia loco
omnibus pateat, qui conversi errorem suum volu-
rint confiteri, quod ipsum statuit Concilium
Epaunense, cuius est is Canon. 36. ne ullus
remedio, aut spe venia ab Ecclesia repellatur,
eaque sola asseram, quæ rem ipsam, de qua agi-
mus, speciatim tangunt.*

Et primò Concilium Vormatiense agens
 de iis, qui suspenduntur in patibulis c. 80. sic
 ratiocinatur. *Si omnibus de peccatis suis, pu-
 ram Confessionē agentibus, & dignè Pœnitentibus
 communicatio in sine, secundum Canonicum jus-
 sum danda est, cur non etiam iis, qui pro suis
 peccatis pœnam extremam persolvunt? Scrip-
 tum est enim, non vindicat Deus bis in idipsum:*
*nam Dominus ait, in quocunque die conversus
 fuerit peccator, peccata ejus non reputabuntur
 ei &c.* Indè idem Concilium subdit eadem ipsi-
 sima verba Cælestini Primi in responsione ad ca-
 lumniam præcedentem à nobis allegata, quod
 sanè ostendit eo Cælestini decreto præcipi, ut
 omnes omnino, qui in morte veniam petunt,
 quocunque tandem mortis genere decedant,
 & cuiuscunque sint culpæ rei, absolvantur; at-
 que hanc solam semper fuisse ab Ecclesia pro-
 batam praxim, nec aliam permissam. Conci-
 lio Vormatiensi concinit Triburiense cap. 31.
 quod est *de furibus, & latronibus.* Idem enim
 statuit, suumque statutum prædicto canone Ni-
 cæno, decretisque Innocentii, & Cælestini, à
 nobis allegatis, aliisque hujusmodi juribus con-
 firmat; ostenditque iterum, hanc semper fuisse
 Ecclesiæ persuasionem, per ea decreta, omnes
 omnino, qui in morte Veniam & Communio-
 nem petunt, comprehendendi: Verba hujus Syno-
 di

D

di sunt hæc: Si fur vel latro vulneratus elabatur, & expectatione mortis desperatus putatur, atque reconciliari se Mysteriis Sacrosanctis habitu corporis, & voluntate pia mentis deprecatur, Deoque & Sacerdoti, comite vitæ, emendationem morum, & actuum confitetur, Communionis gratiam non negamus tribuendam. In Nicæna namque Concilio, statutum legimus, si quis egreditur de corpore ultimo, & necessario Viatico, minimè privetur. Item de ultima penitentia in Ep. Innoc. Papa cap. 21. Tribuitur ergo cum penitentia extrema communio, ut homines huiusmodi, vel in supremis suis, permittente Salvatore Nostro, à perpetuo liberentur exitio. Item de eodem Carthaginensi 7. & Celestini 15. ait. Quid rogo, aliud est ultimam Penitentiam negare periclitanti, quam mortem adde morienti?

Factum Didonis Laudunensis Episcopi damnavit Fulco Remensis Archiepiscopus apud Flotoardum à te cit. Tam barbaram consuetudinem improbarunt in Anglia utrumque illud Concilium Lambetense, & Londinense, superius laudatum, quin etiam Reges ipsi Aluredus, & Eduardus, editis in gratiam damnatorum confiteri volentium Sanctissimis legibus, quas confirmavit Canutus Rex, additis precibus in Iudices, qui eas violarent. In Gallia verò Clemens Papa Quintus in Concilio Viennensi

DISPUTATIO IV. 51

constitutionem edidit ad hujusmodi abusum
damnabilem abolendum, quæ habetur in lib.
5. Clementinarum tit. 9. cap. 1. eamque ut ma-
jor inde timore existeret in transgressores, edi-
cto suo observari omnino mandavit Carolus Sex-
tus. Tandem Beatus Pius V. non absolutio-
nem tantum, sed etiam Eucharistiam ultimum
supplicium subituris præberi jussit, ut habetur
in ejus vita lib. 2. cap. 3. & constat ex hac ejus
ad suum Nuntium epistolâ.

*Venerabili Fratri Joanni Baptista
Archiepiscopo Rossanensi, Nostro, &
Sedis Apostolicæ in Hispaniarum
Regnis apud Regem Catholicum
Nuntio.*

PIUS PAPA V.

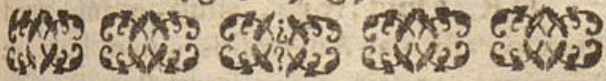
Venerabilis frater, Salutem, & Apo-
stolicam benedictionem. Relatum
est Nobis, non permitti in istis Hi-
spaniæ partibus, ut à Judicibus tem-
poralibus propter delictorum gravitatem capi-
tis damnati, post confessionem Sacerdoti factam,
Sacrum Eucharistiæ Sacramentum accipiant.
Id Nos eis minimè denegandum esse censemus;
cum Christianæ charitati magis conveniat, eos
ad

D 2

ad

ad resistendum tali tempore fortius diabolicis
 tentationibus Sacram Communionem muniri; ut
 perituro corpore, salutem animam, quantum fieri
 potest, subveniatur. Itaque hunc abusum,
 qui Sacris etiam Canonibus repugnat, tolli cu-
 pientes, Fraternitatem tuam de hac re cum charis-
 simo in Christo filio nostro Rege Catholico age-
 re volumus, eique significare, placere Nobis, ut
 supplicium ultimum subituris, pridie quam illos as-
 ficiantur, post confessionem Sacerdoti factam,
 Dominici corporis viaticum concedatur; quod
 per totam Hispaniam, & alias Provincias, &
 loca ditionis Suae, hortaberis eum, ut, sicut
 eius pietate dignum est, posthac jubeat oble-
 vari. Datum Romae apud Sanctum Pe-
 trum sub Annulo Piscatoris, die XXV.
 Januarij MDLXVIII. Pontificatus
 nostri Anno Tertio.

CALUMNIA QUINTA.

*Is qui post solemnem Pœnitentiam
relaberentur, Ecclesia vetus veniam,
& absolutionem etiam in morte
negavit.*

DISPUTATIO V.

Doct. Disc.

In etiam veterem Ec-
clesiam laudant ali-
qui.

Doct. Rig. Et jure
laudant.

D.D. O laudem crudelem, veramque ca-
lumniam.

D.R. Num calumniatores fuere Patres,
qui hanc fuisse veteris Ecclesie consuetudinem
communi consensu affirmant?

D.D. Nego, id a Patribus affirmari.

D.R. Negas?

D.D. Iterum.

D.R. Quid, si afferam clarissimos eorum
textus?

D.D. Textus afferes, eosque clarissimos,
sed aliud affirmantes.

D 3

D. R.

E. II

20

I. D.R. Quid, rogo, aliud, quàm, quod intendo, affirmat Ambrosius, dum lib. 2. de Penit. cap. 10. ait. *Sicut unum Baptisma, ita una Pœnitentia.* Quid Augustinus, dum ep. 45. ad Macedonium ita scribit. *Post actam Pœnitentiam non conceditur in Ecclesia locus humilima Pœnitentis.* Quid Siricius, dum ep. 1. sic pronunciat. *Qui actam Pœnitentiã tamquam canes & sues ad vomitus pristinois, & volutabra redeunt, suffragium non habent pœnitendi.* Quid clarius dici poterat? *Post actam Pœnitentiam, si relabentur, non habent amplius suffragium pœnitendi.* Igitur non absoluebantur amplius. Nunquam enim Ecclesia vetus, nisi post actam pœnitentiam, absolvit.

D.D. Igitur omnibus, qui essent relapsi, absolutio negabatur?

D.R. Non quidem omnibus, sed ijs, qui essent relapsi post solemnem pœnitentiam. Hos non audiebat amplius vetus Ecclesia, ut humana fide, & Mysterijs Divinis prorsus indignos.

2. D.D. Non igitur Ecclesia vetus omnibus Recidivis absolutionem negare consuevit, sed aliquibus solùm, nempe relapsis in gravissima crimina, quibus expiandis agebatur ea publica & solemnis Pœnitentia. Quid ergo vos, ò rigidi Doctores, ut Confessariis minùs eruditis imponatis, obtruditis perpetuò morem antiquum negandi veniam relapsis, perinde cum relapsis

relapsis omnibus egerit Ecclesia tam severè, & non cum paucissimis? Quod ipsum nego. Nego fuisse ab Ecclesia rejectos hos ipsos, qui post aetam semel progravissimis culpis solemnem pœnitentiam in easdem fuerant relapsi.

D.R. Tam citò mente excidit, quod modò ex Ambrosio, Augustino, & Siricio recitabam?

D.D. Mente non excidit, quod antea quam recitares, non ignorabam. Ad solemnem Pœnitentiam quæ habetur veluti Baptisma, nolebant patres, admitti eos, qui iterum ea gravissima peccaverant, pro quibus publicè defleverant. Id concedo, ergo nolebant eis veniam & absolutionem tribui. Hanc consequentiam nego. Eadem etiam modò apud sacrae Eidei Quæsitores disciplina viget, ut relapsis denunciatis, & convictis publica pœnitentia & absolutio denegetur, hinc brachio seculari traduntur, Sacramentum tamen Pœnitentiæ, & venia eis secreta conceditur. Non igitur ex eo quod relapsis ea solemnis pœnitentiæ professio, publica reconciliatio olim negaretur, colligere licet, omnem prorsus veniam eis fuisse denegatam.

D.R. At id docent eruditi omnes, Dionysius Petavius in notis ad Epiphanium, hæresi 19. Albaspinæus Episcopus Aurelianensis observationum lib. 1. observat. 6. Morinus de Pœnit.

D 4

nit.

3.

E. II

20

4.

nit. lib. 5. cap. 28. Edmundus Martene de anti-
quis Ecclesiæ ritibus cap. 6. art 2. num. 5. ali-
que.

D.D. Ego verò concedi non posse offen-
dam, salvà auctoritate Conciliorum, & Pon-
tificum.

D.R. An prædicti Scriptores ignorarunt
Canones Conciliorum Pontificumque?

D.D. Id ego non assero, quamvis non
paucos agnosco, qui callent optime, quid Con-
cilium Gangrense, quid Ancyranum, quid Lao-
dicense statuat, ignorant autem Canones Tri-
dentinos.

D.R. An habes aliquid in Tridentino citi-
ca præsentem quæstionem?

5. D.D. Illud habeo, quo præcedentes ca-
lumnias disci, quodque huic etiam dissipandæ
aptissimum est, & quoniam te oblitum video
iterum Concilij verba recito. *In Ecclesia Dei*
(inquiunt Patres sess. 14. cap. 7.) *custoditum*
semper fuit, ut nulla sit reservatio in articulo
mortis. atque aded omnes Sacerdotes, quoslibet
penitentes à quibusvis peccatis, & censuris
absolvere possent. Si semper quilibet Sacerdos
potuit quemlibet morti proximum absolvere,
jam falsum est, quod dicis cum tuis omnibus
eruditis, eam regulam quatuor primis seculis
fuisse custoditam, ut relapsis post penitentiam,
nec in morte venia daretur? Quid inquis ho-
minum

minum eruditissime ? Eruditus non sum, non verti sus deque veterum bibliothecas, non legi corrofa tineis manuscripta, quæ vos legitis homines eruditi, ut veteres Cronologos, & magni nominis Historicos emendatis, ut historico-dogmaticas Theologias plenas Patribus, sed contrarias Patribus, antiquitatem sonantes, & novitatem spectantes cudatis. Quæ vos legisse gloriâmini, iterum dico non legi, legerunt tamen, quæcunque vos legistis, Patres Concilii Tridentini, de quo Cardinalis Pallavicinus suæ historiæ lib. 12. cap. 12. hæc habet. *Sibi quisque meritò persuadere potest, quidquid eximii de hoc argumento (nempe pœnitentia, de qua ibi agebatur) apud controversiarum de Religione scriptores extat, id omne ab egregiis illis viris, in conventibus, quos habebant ante sessiones, fuisse productum.* Legerunt ergo etiam ipsi quæ habet Tertullianus, quæ Cyprianus, quæ Ambrosius, Augustinus, & Siricius, quæ reliqui omnes Patres, quæ vetusta Concilia, quæ libri Rituales, Sacramentarij, seu pœnitentiales Gregorij, Bedæ, Theodori, Ecberti, aliorumque, & tamen pronunciant eum morem fuisse semper custoditum, ut omnes, omnes omnes pœnitentes à quibuslibet peccatis, à quibuslibet, idest quamvis gravissimis, quamvis iterum post peccatam pœnitentiam, post absolutionem milles obtentam, peccatis possent absolvi, ergo

D s

auct.

nunquam fuit ullo canone cautum, ut qui fides publicam publico relapsu violaverat, nunquam absolveretur. Igitur poterant absolvi.

6. *D.R.* Poterant absolvi, sed non fuerunt absoluti.

D.D. Falsum est igitur, quod antea dicebas, Patres noluisse eos absolvi. Nam si noluerant Episcopi, jam non poterant à quolibet absolvi, ut potuissent Tridentinum diserte pronunciat. Rursus si consueverat omnibus negari ut omnibus negatur, iterum baptizari, unde illud, *Sicut unum Baptisma, ita una Penitentia*, jam consuetudo in legem abiit, non ergo cuique licebat illam infringere. Verum id obtinuisse quod negabas, non satis est volo integram victoriam, volo te non victum tantum, sed profligatum. Dico igitur, non solum poterant absolvi, sed fuerunt absoluti saltè in Ecclesiis bene administratis.

D.R. Id certè probabis nunquam, cum nimis multa contra te testimonia, & prorsus victa ea, quæ ex ipsis conficiuntur, argumenta

7. *D.D.* Non probabo? Probavi. Recor- quæ contra præcedentes calumnias congesta, argumenta quæ protuli, Canonem Apostolorum, & Nicæni Concilii, Pontificum demum nempe Julij, Cælestini, & Leonis respondens nec dubitabis asserere, jam fuisse probatum quod modò pronuncias, nunquam fore probatum

Quod si totum oblitus es, in memori-
am breviter revocabo. Apostoli Canone 51.
jubent omnes recipi, qui resipiscunt. Igitur si
relapsi resipiscant, reici non possunt, & si reij-
ciantur, Apolto ieo præcepto non paretur. At-
qui dicendum non est, Ecclesiam bene governa-
tam præceptis Apostolicis repugnasse, non igitur
rejecit, ergo veniam non negavit: id enim
est ibi Pœnitentes reijcere, ut eosdem recipere,
absolvere est.

D.R. Interpretationem non probo.

D.D. Sed ea est Nicenorum Patrum, quæ
prædicto Apostolorum mandato, quod *regu-
lam antiquam* vocant, inhærentes, statuunt.
Can. 12, *ut si forte quis recedat à corpore, neces-
sario vita sua viatico non defraudetur.*

D.R. Nimirum, si quis non relapsus rece-
dat à corpore, viatico Sacramento muniatur.

D.D. Sed hoc est cavillari, non interpre-
tari: est jura pervertere, non explicare, cum
jura clament omnia, *non esse distinguendum, ubi
lex non distinguit, beneficium Principis ampli-
andum, & sola odia restringenda.* Sed vos tritissima
capita, hostesque generis humani odia dilatatis,
& beneficia ipsa Divina restringitis & nescio
quo jure tamquam Domini, & non oekonomi,
prohibitu denegatis. Non sic effecerunt Pa-
tres Triburienses, qui cap. 31. quod est, *de fu-
rvis & latronibus* amplè intelligendum prædi-
ctum.

8.

etum Nicenum Canonem iudicârunt, uti etiam
 ea Julij primi 12. causa 26. quæst 6. & Cælestini
 epist. 2. cap. 2. responsa, quibus impii & crudeli-
 les appellantur, qui pœnitentiam morientibus
 quamvis ante mortem scelestissimè vixerint
 audent denegare.

D.R. *Pœnitentiam* dixit uterque pontifex
 eis esse concedendam, non autem *veniam*.
 Inter pœnitentes videlicet eos adnumerari
 volebant, qui hoc in morte solatium petere
 non autem absolvi.

D.D. Fuerit ergo crudelis, & impius
 qui ceremoniam illam adscribendi pœnitenti-
 bus ægrum jam moriturum ~~denegabat~~,
 fuerit impius & crudelis, qui veniam ipsam
 necessariam plebique ad æternam salutem præ-
 stare renuebat? Fuerit impius qui actionem vis-
 sacramentalem facere, ægro consolando abnuet-
 pius autem fuerit, qui eidem salvando Sacra-
 mentum ministrare recusabat? Quis hæc sine
 indignatione audiat?

D.R. Cave, ne indigneris: alioquin De-
 i gloris benigni nomen amittes.

D.D. Tunc potius nomen implebo. Ven-
 enim benignitas est vobiscum non esse ben-
 num, & peremptores animarum, ut vos Julius
 & Cælestinus appellat, acriter infectari.

D.R. Interemptores igitur animarum
 sendi erunt Eliberini Patres, quos tamen Sa-

missimos Baronius appellat an. 57. eorum quippe Canones hi sunt. *Si post penitentiam fuerint machi (Sacerdotes) placuit ulterius eis non esse dandam communionem, ne lusisse de dominica communionem videantur* cap. 3. *Si quis forte fidelis post lapsum machi post tempora constituta alia penitentia denuo fuerit fornicatus, placuit eum nec in fine habere communionem.* Cap. 7.

D.D. Vis me in necessitatem conijcere damnandi eos Patres ut aliqui magni nominis Scriptores fecerunt. Ego verò non faciam, & communionem ab eis negatam fuisse concedam, non verò secretam veniam & absolutionem; hanc verò fuisse quandoque impertitam etiam iis, quibus interdiceretur communio, in undecima disputatione demonstrabo. Interpretationem non admittis? Velis nolis admitteas; Attende. Dixisti paulo ante compulsus auctoritate Tridentini, potuisse quidem in mortis articulo absolvi à quovis Sacerdote relapsos Pœnitentes, sed non fuisse absolutos; ergo Canone Eliberino non prohibentur absolvi, jam enim ab Diœcesis Eliberinæ Sacerdotibus non potuissent absolvi, ergo ne tibi contradicas, probare cogaris interpretationem meam. Quid in hac argumentatione negas? Quid accusas? Effer. non habes, quid respondeas? Da manus.

D.R. Fateor, non habeo, quid respondeam.

deam. Sed habeo quod opponam : nec respondere poteris, ut alii nequiere,

D.D. Experire.

10.

D.R. Ex tua ipsa doctrina argumentor peto. Concedis, huiusmodi Pœnitentibus qui post solemnem pœnitentiam relapsi veram non consuevisse Ecclesiam iterum concedere solemnem pœnitentiam, & publicam reconciliationem, sed solum secretam veniam. Infero ergo melior erat conditio relabentium, quam primò labentium; labentibus enim reditus ad Ecclesiam nisi post actam publicam & severissimam plurium annorum pœnitentiam non patebat, secus verò relabentibus, si ad communionem pacemque reverri, privatæ pœnitentiæ beneficio potuissent. Atqui nemo tam vecors erit qui humaniùs cum illis actum putet, qui iracundem sapius incurrissent, & quidem horrenda flagitia, quam cum iis, qui semel ea commiserant; ergo dicendum omnino est, nec privatam veniam fuisse relapsis tributam. Sic arguit Petavius in loco superius citato Petavius, inquam quantus homo!

D.D. Petavium plurimi facio, non ita hoc ejus argumentum, quamvis invictum à te, & commilitonibus tuis habeatur. Prima ejus solutio est, (ut vocant) instantia manifesta perita ex manifesto usu, quia etiam nunc viget in Tribunali sacre Inquisitionis, de quo supra egimus.

mus, reconciliandi videlicet lapsos, non vero relapsos denunciatos, & convictos, quibus tamen non interdicitur confessio sacramentalis, & venia secreta. Si verò dicis, relapsos gravius puniri in eo tribunali, dum traduntur brachio seculari, à quo severissimo supplicio afficiuntur, idiplum dicam ego factum tunc fuisse cum relapsis gravius punitis alia ratione nobis ignota, vel etiam hac eadem, quod lapsi per publicam poenitentiam declinabant forum civile, relapsi verò hoc privilegio minime fruebantur. Est etiam altera instantia petita ex ipsa antiquitate. Vos enim ipsi conceditis, post quatuor prima secula fuisse relapsis veniam impertitam: & constat ex Decreto Siricii Papæ, qui Ecclesiam, vergente in finem quarto seculo, gubernavit. Is enim Himerio Tarraconensi, qui hanc ipsam ei quaestionem proposuerat, qua videlicet ratione agendum esset cum relapsis, sic respondet. *De his verò non incongruè dilectio tua Apostolicam Sedem credidit consulendam, qui acta poenitentia tamquam Canes, & sues ad vomitus pristinos, & ad volutabra redeunt, & militia cingulum, & ludicras voluptates, & nova conjugia, & imbibitos appetivere concubitus, quorum professam incontinentiam generati post absolutio- nem filii prodiderunt. De quibus quia suffragium non habent Poenitendi, id duximus decernendum, ut sola intra Ecclesiam Fidelibus ora-*

II.

tione jungantur, Sacra mysteriorum celebra-
 ti, quamvis non mereantur, intersint, à Dom-
 nica autem mensa convivio segregentur, ut
 saltem districtione correpti, & ipsi in se sua
 ta castigent, & aliis exemplum tribuant, qui
 tenus ab obscenis cupiditatibus retrabantur.
 Quibus tamen, quoniam carnali fragilitate
 cederunt, viatici munere cum ad Dominum
 perire proficisci, per communionis gratiam
 mus subveniri. Quam formam etiam
 mulieres, quæ se post pœnitentiam talibus
 xerunt, servandam esse censemus. Quod
 decretum malè interpretatur Morinus eo
 29. lib. 5. num. 6. putans Siricium non loqui
 relapsis in eadem vel similia peccata, propter
 pœnitentiam egerant, sed de iis, qui solum
 laverant pœnitentiæ leges nempe Ecclesiasticas
 constitutiones, quibus Pœnitentes prohibe-
 bantur militiam profiteri, matrimonia contra-
 here &c. Illa enim verba, qui tamquam
 ac sicut ad vomitus pristinos, & ad volutabra
 deunt, sonant satis clarè relapsum ad antiqua
 crimina, quæ pœnitendo deflexerant, ut
 nim homo cæteroqui Morino non infensus
 net de Sacram. differ. 6. quæst. 9. cap. 1. art.
 2. §. 2. eaque alia verba quatenus ab obscenis
 piditatibus retrabantur, ostendunt, agi de
 qui voluptatibus per se illicitis vacabant. Pra-
 terquam quod tam severa pœna, qualis est
 privi-
 interrog-
 jus p-
 cipuu-
 in que-
 matri-
 terdic-
 psis in-
 lemni-
 autem
 crecur-
 ferend-
 Relap-
 citra o-
 tuiffe
 pli pur-
 Expec-
 si, recu-
 urgeri-
 dum p-
 am te-
 primo
 eaque
 cum re-
 enim i-
 immu-
 bantur
 zunt ve-
 sciend-
 privi-

privatio comunione usque ad mortē nunquam
 interrogata fuit ab Ecclesia violantibus præcrite e-
 jus præceptum, quod præsertim non esset præ-
 cipuum, sed esset quædam aliorum appendix,
 in quo facile dispensaretur, ut erat illud, quo
 matrimonium, & ejus usus, Pœnitentibus in-
 terdicebatur. Agit ergo Siricius de verè rela-
 psis in easdem gravissimas culpas, eòsque a so-
 lemnis pœnitentia rejectos absolvi præcipit. Cum
 autem imprudens aut injustum hoc Siricii de-
 cretum fuisse, dicendum non sit, id omnino al-
 terandum est, aut non fuisse mitiùs actum cum
 Relapsis, quamvis tandem absoluti fuerint, aut
 citra omnem imprudentiam, & injustitiam po-
 tuisset eos mitiori pœna puniri, quam semel la-
 psi punirentur. Quid mihi sic instanti reponis?
 Expecto, quid moraris? Vibrasti telum: excus-
 si, retorsi simile in vibrantem, jam non urgeor,
 urgeris ipse: tibi igitur, non mihi responden-
 dum prius est. Expedire te nescis? Expedi-
 am te, unàque tuum argumentum solvam: &
 primò respondeo non sequi ex nostra sententia,
 eaque praxi Siricii, quod mitiùs actum fuerit
 cum relapsis, quàm cum semel lapsis, quamvis
 enim illi ab onere solemnis pœnitentiæ essent
 immunes, adhuc prægravi pœnitentiâ preme-
 bantur, quod facile intelligent si, qui bene no-
 runt veteris Ecclesiæ disciplinam. Illud igitur
 sciendum est primò, publicam illam & solem-
 nem

E

nem

nem pœnitentiam, quam perpetuò in vestri rigoris patrociniū resonatis, minus severam asperam fuisse, quam creditis, quod in nova sputatione demonstrabo. Sciendum est. 2. ea Pœnitentes bona & commoda ex publica & solenni pœnitentia redundasse, ut ea carere, maximi supplicij loco haberetur ab ijs, quos suorum scelerum, in quæ relapsi fuerant, pœnitebat, quòd infra ostendam. Sciendum est. 3. maximam solennis pœnitentiæ partem etiam Relapsis impositam fuisse, quod statim probabitur. Igitur præcipua, & maxima pars solennis publicæ eorum temporum pœnitentiæ non erat in veste pulla, aut cineracea, aliisque huius generis, quæ post aliquod tempus facile Episcopis condonabantur, sed in ea Pœnitentià reliquis Fidelibus segregatione, ita ut eodem in loco cum ipsis in templo consistere non possent, non offerre munus ad altare, offerentibus omnibus, & vix unquam Eucharastiæ Sacramento refoveri. Hæc potissimum Pœnitentiam animam feriebant. Id ut constet monere debuisse eo tempore solennem Pœnitentiam pœnitentiam voluntariam, non coactam. Quamvis enim qui magis deliquerant, eam subire pœnitentiam Canonibus iuberentur, non tamen vi adigebantur, ut postea, nempe seculo octavo, in aliquibus regionibus fieri captum est. Solemnem igitur pœnitentiam ii soli subibant, qui non exigua

sensu pietatis, acrique dolore tangebantur. His
 autem, utpote suæ salutis studiosis erat intole-
 randum supplicium manere sic segregatos, non
 sua ad Altare cum reliquis, ut ea ætate mos erat,
 dona deferre, videre omnibus Sanctissimum
 Christi Corpus deferri, ejusque sanguinem propi-
 nari, & interim manere jejunos, siccosque per
 publicam sententiam prohibitos communibus
 Ecclesiæ, ipsiusque Dei beneficiis frui, & rur-
 sus digito notari tamquam nominis Christiani
 propudium. Verum hac etiam pœna Pœni-
 tentes absolvebantur post aliquod tempus, &
 quidem eo maturius, quo citius absolvi verè per-
 ceperent, quo majora videlicet pœnitentiæ, &
 emendationis signa præberent. Id enim à Pa-
 tribus, & Synodis perpetuò monebantur Epi-
 scopi, ut multum deslentes, & verè emendatos
 benignè haberent, nec tam serò in antiquam di-
 gnitatem restituerent. Relapsi è contra, quamvis
 Sanctissimè viverent, totosque deslerent dies,
 & annos, nunquam ante mortem ex Decreto
 Siricii, vel solùm ad tempus ex aliquorum Pon-
 tificum benignitate, ad mysteria Divina ad-
 mittebantur. Quantum verò supplicium hoc
 erat, quàm eo tempore acerbum, quo tam fre-
 quens erat Eucharisticæ communionis usus,
 ardens ejus desiderium, eaque fidelium persua-
 sio, ut in tertia disputatione num. 28. monui
 non obtineri certiore illam, nisi ab Altaris Sa-
 cramento, suorum criminum remissionem?

E 2

Adde

E II

20

43. Addo aliquid mirabilius, hoc ipso se-
 rissimè puniebantur relapsi, quod ipsis non pe-
 mitteretur profiteri solemnem Pœnitentiam, *um va-*
 severissimè plectitur, qui à baptismo, quem non lo-
 rit, tamquam indignus rejicitur, vel ab ordi- *de lapsi*
 Religioso, qui cæteroqui maximæ pœnitentia *entia p-*
 locus est, expellitur, utque ex Augustino *is, &*
 corrigentem non audit, acerbissima pœna *exaudi-*
 citur, dum ejicitur, ac deseritur. *fluat*
quod ait, si nec Ecclesiam audierit, sit sibi tan-
quam Ethnicus, & Publicanus, gravius est, quam
si gladio feriretur, si flammis absumeretur,
feris subigeretur, nam ibi quoque subjungit
Amen dico vobis, quæ ligaveritis super terram
erunt ligata & in Cœlis, ut intelligeretur, quæ
eo gravius, quæ velut relictus est impunitus.
 autem pœnæ genus erat acerbissimum eor- *seculis*
 temporum Fidelibus, qui à Patribus perpet- *sicapr-*
 docebantur, publicam solemnemque pœnite- *quam i-*
 tiam esse velut alterum, ut eam vocat Chry- *dimus.*
 stomus in psal. 50. ac proinde eâ perfundunt *famtol-*
 eum restitui ferè candorem, ac pulchritudine *pli, ac*
 quam confert expiantis aquæ lavacrum, nec *facroq;*
 lum detergi maculas omnes ex peccatis actu- *lavacro*
 bus relictas sed fere condonari pœnas quas *E*
 ex quavis culpa solvendas. *severif*
ter pœnitentiam (monebat Augustinus homi- *confir-*
 41. ex 50.) *solus fuerit à ligamento quo*
abstritus, & à Christi corpore separatus, & bon-

post penitentiam vivere debuit, post reconcilia-
 tionem, quodcumque defunctus fuerit, ad De-
 um vadit, ad requiem vadit, exolutus videlicet
 non solum culpa, sed poenâ. Et Cyprianus lib.
 de lapsis. *Qui sic Deo satisfecerit, qui poeni-
 tentia facti sui, qui pudore delicti, plus & virtu-
 tis, & fidei de ipso lapsus sui dolore conceperit,
 exauditus, & adiutus à Domino, quam contri-
 staverat nuper, latam faciet Ecclesiam, nec jam
 solam Dei veniam merebitur, sed coronam, tam-
 quam de martyris lacrymarum.*

Hinc, ut constat, ex Scripturibus illorum 142
 temporum, & colligitur ex innumeris decretis
 Conciliorum, solemnem poenitentiam summis
 precibus petebatur, & ut ipsius Morini (lib. 5.
 cap. 31.) verbis utar, *beneficium magnum illis
 seculis reputabatur, Poenitentia, juxta Ecclesia-
 stica præcepta, agenda jure potiri; multique tan-
 quam indigni rejiciebantur, ut alibi satis osten-
 dimus. Hanc autem maximè probrosam repul-
 sam tolerare per totam vitam cogebantur. Relap-
 si, ac mori absoluti quidem à vinculis culpæ,
 sacroq; viatico refecti, non tamen hoc secundo
 lavacro expiati, & poenis omnibus exoluti.*

Et quidem hanc habitam verè fuisse loco
 severissimæ poenæ alia veteris Ecclesiæ praxis
 confirmat. Fuit autem ea, de qua egimus, ca-
 lumnia 1. nempe negandi solemnem Poeniten-
 tiam Sacris Ecclesiæ Ministris, in quædam gra-
 viora

viora prolapsis, quod quidem factum fuit, non
quod mitius cum Clericis ageretur, quam cum
Laicis: constat enim severius illos punitos fuisse,
se, hinc Novatianus. quidam Episcopus apud
Socratem lib. 7. cap. 25. sic alloquitur Atticum
Episcopum Constantinopolitanum. *Præter
peccatum Idololatriæ sunt alia multa peccata
ad mortem, uti ex sacris literis perspicuum est,
ob quæ vos solum Clerici, nos Laicos etiam com-
munionem excludimus, potestate soli Deo, illis
nostendi relicta.* Cum ego soleret Clericus se-
verius puniri quam laicus, & Clerico negaretur
publica pœnitentia, non Laico, nec illi infligere-
tur alia pœna, quæ solemnem pœnitentiæ acerbita-
tatem æquaret; dicendum est, magnam pœni-
tentiæ partem sitam in eo fuisse, quod solemnem
Pœnitentiæ professio negaretur.

15. *D. R.* Est alia ratio de Clericis, alia de
lapsis. Illis negabatur solemnem Pœnitentiæ
(iple in prima disputatione monuisti) in gratiam
Ordinis Clericalis, & ad scandalum averten-
dum, quod populo fuisset spectaculum illud
Clerici, quem sine labe suspitione esse decrevit
pro gravissimis criminibus veniam in foribus
cilicio flagitantis. Quamvis autem inde fieret
ut Clerici peccantis pœna minor esset, quam
laici, minus malum id esse putavit Ecclesia,
quam illud. Fallum est igitur Clerico negatum
fuisse in Pœnam profiteri solemnem Pœnitenti-
am. D. D.

D.D. Nego consequentiam. Utrumque 16:

verum est, nempe Clerico in pœnam, ut probavi, & simul ad impediendum scandalum, ut dicis, fuisse negatam solemnem Pœnitentiam. Si tamen primum illud obstinatè negas, non resistam; novam enim mihi rationem, qua solvam propositum argumentum, ostendis. Dicis, mitius actum esse cum Clericis, quàm cum laicis eadem peccantibus, quamvis idem delictum, ex gr. homicidium commissum a Clerico longe gravius sit, & majori pœna dignum, quàm à laico patratum; id autem factum sapienter fuisse ad impediendum scandalum; ergo ex eadem, aliisque hujusmodi rationibus sapienter potuit Ecclesia mitius agere cum Relapsis, quam cum lapsis. Ingenti enim scandalo fuisset universo populo spectare iterum inter pœnitentes hominem tot cœremoniis, tot precibus cum Deo & Ecclesia reconciliatum, audire ejus relapsus, & nova crimina, cum deslere vetera debuisset. Jam cepissent Fideles contemptui habere pœnitentiam, quam proinde peragere neglexissent. Non id assero divinando, didici ex Suario qui disp. 18. sect. 1. num 13. *Pœnitentia solemnis semel tantum concedebatur, vel ad major em terrorem, ne contemneretur, vel forte ne aliis esset scandalo, si sæpius talem pœnitentiam aliquis ageret.* Id autem Suarius didicit ex Augustino, qui Epist. 54. ad Macedonium scribens, *Cautè,*

E 4

inquit

17:

E. II

20

inquit, salubriterque provisum est, ut locus
 lius humillima poenitentia semel in Ecclesia con-
 datur, ne medicina velis minus utilis esset agri-
 tis, qua tanto magis salubris est, quanto minus
 contemptibilis fuerit. Sapienter igitur Ecclesia
 sua vetus publicam, & solemnem Poenitentiam
 Relapsis negavit, iisdemque postea secretam
 solutionem indulxit, ut sapienter hanc ipsis
 clericis impertivit, quibus similiter solemnem po-
 nitentiam interdixit: utrumque ex ratione
 absimili, illud ne Ordo Poenitentium vile-
 ret, hoc ne vilesceret Ordo Clericorum, utrum-
 que ad Populi offensionem, & scandalum aver-
 tendum; quamvis per utramque hanc legem
 non poena plecterentur, qui majora crimina pe-
 petrarant. Habes tuum illud invictum argu-
 mentum duplici responsione victum, & probu-
 gatum: Prima est (at, quæ dicta sunt, redigitur
 in summam) non sequi ex nostra sententia
 quod minus actum fuerit cum Relapsis, quam
 cum iis, qui primum lapsi essent, quod illis locum
 maximæ poenitentiae esset, non posse solemnitatem
 poenitere, nec posse cum non Poenitentibus Al-
 taris epulo recreari. Secunda est, ut ut ex no-
 stra sententia sequatur, quod mitius sic actum
 cum Relapsis quam cum iis, qui semel deliqui-
 sent, nego id malum non fuisse alio majori be-
 neficio sapientissimè compensatum, ut contingit in
 poena Clerici criminosi. Facti optimam ratio-
 nem

nem attuli ex Augustino, cui, arbitror, non repugnabis.

D. R. Imò, ne repugnem Augustino tibi assentiri non possum. Et quidem ex illa ipsa Sancti Doctoris epistola ad Macedonium probatur validissimè, Relapsos nunquam fuisse ab Ecclesia absolutos; conquestus enim erat per epistolam Macedonius Africæ præses de Episcopis, quod intercederent pro reis perinde ac ista intercessione ostenderent, se non satis odisse eorum peccata, quorum pœnam deprecabantur, cum è contra sic Deus odio habeat peccata, eaque prohibeat. (dicebat ille.) *ut ne pœnitendæ quidem copiam post primam pœnitentiam tribuatur.* Quod exemplum profectò non adduxisset Macedonius, si Ecclesia soleret secretam saltem absolutionem hujusmodi Relapsis impertiri; & rursus respondisset Augustinus, eum falli in ea Ecclesiastici rigoris opinione, cum potius mos contrarius absolvendi saltem secretò Pœnitentes relapsos obtineret, quod ipse non fecit, sed confugit ad misericordiam Dei, qui relapsis non statim irascitur, sed eis quoque subministrat vitæ munera, ut ante; sic enim respondit. *In tantum autem hominum aliquando iniquitas progreditur, ut etiam post actam pœnitentiam, post Altaris reconciliationem, vel sponsalia, vel graviora committant. Et tamen, Deus facit etiam super tales oriri solem suum,*

E §

nes

*nec minus tribuit, quàm antea tribuebat largi-
 fima munera vita, ac salutis. Ecce nihil mi-
 minit veniæ, ut ita dicam, extrapœnitenti-
 ipsis ab Ecclesia tandem concessæ. Prosequitur
 postea idem S. Doctor: Et quamvis in Ecclesia
 locus humillimæ pœnitentiæ non concedatur, De-
 us tamen super eos suæ patientiæ non obliviscit-
 rur. Ecce iterum, non dixit, Ecclesia tamen
 etiam hos saltem in morte absolvit, sed, Deus
 tamen super eos suæ patientiæ non obliviscitur
 pergit. Ex quorum (relapsorum) numero si quis
 nobis dicat, aut date mihi eundem pœnitenti-
 eum, aut desperatum me permitte, ut faciam
 quidquid libuerit. Sc. Aut si me ab hac nequitia
 revocatis, dicite utrum mihi aliquid prosit ad
 eam futuram, si in ista vita illecebrosissima
 blandimenta contempsero, si libidinum in-
 clementia frenavero. Quis nostrum ita despiciat
 huic homini dicat; nihil tibi ista proderunt.
 Vult autem prodesse non quidem ad veni-
 eam qualemcumque à Sacerdotibus obtinendam, sed
 qua ne verbum quidem habet, ut habere debu-
 issent, si Sacerdotes eam impertire consuevisset.
 sed ad obtinendam veniam à Deo, qui misericors
 est etiam erga Relapsos sine detrimento
 suæ sanctitatis, bonitatis, quare subdit: Quis
 tamen audeat dicere Deo, quare huic homini
 qui post primam pœnitentiam rursus se laqueis
 iniquitatis...*

iniquitatis obstringit, adhuc iterum parcis?
 Ergo tempore Augustini nullo modo absolve-
 bantur Relapsi, saltem in Ecclesia Africana,
 quem morem fuisse etiam in Ecclesia Mediola-
 nensi, & multò ante in Ecclesia Orientali col-
 ligitur satis clarè, illud ex S. Ambrosio, hoc ex
 Origene; ille enim loco superiùs cit. Sicut unum
 Baptisma, ita una pœnitentia, quæ tamen publi-
 cè agitur. Nam quotidiani nos debet pœnitere pec-
 catis, sed hæc delictorum leviorum, illa graviorum.
 Hic autem homil. 15. in cap. 25. Levit. In gra-
 vioribus criminibus semel tantum pœnitentia
 conceditur locus: Ista vero communia, quæ fre-
 quenter incurrimus, semper pœnitentiam recipi-
 unt, & sine intermissione redimuntur. Igitur sola
 communia, & minùs gravia expiabantur secreta
 pœnitentiâ, enormia verò per solam publicam,
 idque semel. Quod confirmant Patres Concilii 19.
 Toletani 3. Can. 11. qui sic habet. Quoniam com-
 perimus per quasdam Hispaniarum Ecclesiâs non
 secundum Canones, sed sædissimè pro suis peccatis
 homines agere pœnitentiam, ut quoties peccare li-
 berit, toties à Presbyteris se reconciliari expositu-
 rent, ideo pro coërcenda tam execrabili presum-
 ptione id à Sancto Concilio jubetur, ut secundum
 formam Canonum antiquorum detur pœnitentia,
 hoc est, ut priùs eum, quem sui pœnitet facti, à Com-
 munionem suspensum faciat inter reliquos Pœni-
 tentes ad manus impositionem crebrò recurrere.

Ex

Expleto autem satisfactionis tempore, sicut Sacerdotis contemptio probaverit, eum communione restituat. Hi verò qui ad propria vitia (audientem) hi verò qui ad propria vitia vel intra poenitentia tempus, vel post reconciliationem laborantur, secundum proprium Canonum severitate damnentur, id est non amplius absolvantur. Haec igitur fuit ex Patribus Tolerantibus veteris Ecclesiae praxis, is Canon antiquus. Demum illa eadem interrogatio Episcopi Himerii ad Siricium Scribentis, ostendit tunc consuevisse non absolvi, sed modo relapsum post solemnem poenitentiam, nam si consuevisset absolvi per poenitentiam leueteram, non consulisset ea super re Pontificem, vel Pontifex consultus respondisset, faciendum quod haec fecerat Ecclesia, reiiciens quidem eos à publica poenitentia, sed in morte veniam indulgens; quo vel simili modo non respondit, sed ita, ut manifestè appareat, eum novum concessere, quod non dum innotuerat Episcopo Africanis, inter quos erat Augustinus, qui proinde praedicto modo Macedonio respondit. Hoc argumentum est ita validum, ut validius afferri vix queat in controversia moris antiqui.

20. D.D. Melius dixisses, esse ita validum, ut praecedens fuit inuictum. Dico igitur, quod aliam monui, isthac molestiam facere ignorantem mores, & sensus veteris Ecclesiae, apud quam fuit duplex genus absolutionis, non solum ut modò, una a

genfuris, altera à culpis, sed à culpis utraque, saltem plerumq; una tamen secreta, quæ statim tribuebatur post confessionem, ut suo loco probabo, & per eam reconciliabatur Pœnitens cum Deo, altera verò publica, quæ præbatur post absolutam pœnitentiam, per quam etiam cum Ecclesia reconciliabatur Reus, & sumendi Sacramentum Altaris facultatem obtinebat. Prima absolutio satis erat iis, quorum peccata nec publica fuerant, nec enormia: hæc enim qui commiserant, alteram quoque veniam quærere, & expectare jubebantur. Cum Sacerdos primo modo absolvebat, dicebatur absolvere Deus, quatenus absolvebat præcise, ut Christi minister, & Vicarius in Sacramento, ut ipse idem antequam absolveret, disertè significabat. Cum autem secundo modo absolvebat, dicebatur absolvere etiam Ecclesia, quatenus Episcopus absolvens non solum absolvebat ut Christi minister, & vicarius in Sacramento, sed etiam ut superior Ecclesiasticus, & nomine Ecclesiæ, quæ sic absolvens, sibi à Pœnitente satisfactum fuisse pronuntiabat, unde verbis quibus primam veniam dabat, alias cæremonias, & actiones adungebat, quibus alteram quoque veniam ab se tribui, significabat.

His præmissis, quæ ex dicendis suo loco, & præsertim disputatione XI. clariora fient, nego Augustinum non meminisse veniæ, & absolutionis

21

tionis, quæ Relapsis tandem daretur. Non minuit quidem secundæ absolutionis Ecclesiasticæ, quæ certè non dabatur unquam Relapsis, ut pote qui ad solemnem Pœnitentiam non admitterebantur, at meminit primæ, nempe absolutionis veluti Divinæ, quæ tandem etiam his dabatur à Deo per ministrum suum, unde illud *quod tamen audeat dicere Deo. Quare huic homini post primam pœnitentiam rursus se laqueis iniquitatis obstringit, adhuc iterum parcis?* Quod confirmo ex contextu, & ex aliis S. Doctoris verbis; ex contextu quidem, nempe ex illis verbis *Et quamvis in Ecclesia locus humillimæ pœnitentiæ non concedatur* Relapsis, quibus tatis immo concessum quidem in Ecclesia fuisse etiam ipsi locum aliquem Pœnitentiæ, quem videlicet Sicutius in suo Decreto ipsis attribuit, sed non eum locum, quem occupabant agentes solemnem, & humillimam pœnitentiam in eas quatuor statim distributam, postquam tandem Ecclesiasticam etiam absolutione donabantur. Rursus idem S. Doctor affirmat ideo Ecclesiam non consuevit concedere secundam Pœnitentiam, ne contempti haberetur, & vilesceret: ergo eam solam eternam pœnitentiæ actionem negavit, quæ iterata iisdem iterata viluisset, non autem veniam. Non semel autem monet eadem Epistola, Deum veniam præbere etiam relapsis. Cur ergo eam negatam ab Ecclesia dicemus?

D. R. Ad absterrendos Pœnitentes à relapsis.

D. D.

D. D. Sed magis absterruisset Deus, si se
 quoque eis non parcere significasset, quod ta- 21.
 men adeo non fecit, ut omnibus, & lapsis, &
 relapsis, modo stare in posterum constituent,
 veniam promiserit, quod hic inculcat Augusti-
 nus, & pluries alibi, eos redarguens, qui dice-
 bant, eam veniam concedendi facilitate foveri
 peccata. Rursus quæro abs te, an ad abster-
 rendos homines ab homicidio, & adulterio, &
 à periculo damnationis possit Ecclesia hanc le-
 gem ferre, ne homicidæ, adulterique, quique
 poenitentiam ad mortem differunt, absolvan-
 tur unquam. Responde. Affirmas? ergo con-
 tradicis Julio, & Cælestino Pontificibus hanc
 legem vocantibus impietatem, & crudelitatem.
 Non potest igitur. Ergo non potuit ad ab-
 sterrendos homines à relapsu eam legem con-
 cedere, ne unquam absolverentur. Demum
 ex alijs locis S. Doctoris id ipsum clarissime con-
 firmo. Non semel S. Doctor volens explicare
 illud Matth. 12. *Qui autem dixerit contra
 Spiritum Sanctum, non remittetur ei neque in
 hoc seculo, neque in futuro*, & quærens, an sit
 aliquod peccatum, quod in Ecclesia, remitta-
 tur, nullum esse dicit, cumque aliqua peccata
 enumeret, quæ videri possent non remitti, aut
 quæ ab aliquibus dicebantur non remitti, nun-
 quam sibi objicit hunc Ecclesiæ morem non
 remittendi peccata relapsorum post Pœnitenti-
 am.

tiam, quod maximè obijciendum, aut excipiendum fuisset. Quod idem advertere licet in aliis locis innumeris, in quibus aut Ecclesie benignitatem defendit ab aliquibus accusatam, aut hortatur ad pœnitentiam, monens nullum esse peccatum, quod non remittatur, nullo aut excepto genere delicti, aut genere vel conditione delinquentis. Lege serm. 111. de verbis Domini. Serm. 181. temp. in Psal. 101. supra ea verba. *Quoniam Cinerem tanquam panem manducaui, & potum meum cum fletu miscbam.* Tract. de utilit. pœnit. versus finem & lib. de pœnit. medic.

23. D. R. Non est, cur defatiger. Quis nescit à Deo remitti quodvis peccatum, & quemcunque relapsum? Hoc docet S. Doctor, non autem remitti ab Ecclesia.

D. D. Sic Augustinum interpretatur qui Augustinum non legit. Is enim dum agit de Pœnitentia, agit de Sacramento confessionis, aut ipsum supponit, & rursus dum docet à Deo remitti quævis peccata, subintelligit per Ecclesie ministros: Non enim putavit eam veram esse Pœnitentiam, quæ non ducit ad confessionem. Id ostendo. Serm. 181. de temporalè hortatur ad pœnitentiam, confessionis non meminit, sed verbis quæ subsequuntur, ostendit, eam se subintellexisse; monet enim perit fructum pœnitentiæ, si quis post confessionem

in eadem crimina relabatur. *Vides (inquit)
 quanta sit virtus Pœnitentia ? Vides quantum
 meriti conversio reparavit. Corruptitur au-
 tem pœnitentia si eisdem quis, pro quibus con-
 fiteretur, rursus involvatur malis. Audis Con-
 fessionem, de qua in Superioribus non videba-
 tur agere. In lib. de pœnitentiæ medicina o-
 stendit modum, quo quis veram concipe-
 re pœnitentiam debet. Ascendat itaque homo
 adversus se tribunal mentis suæ, Constituat se
 ante faciem suam ... atque ita constituto in
 corde iudicio, adsit accusatrix cogitatio, testis
 conscientia, carnifex timor, inde quidem san-
 guis animi confitentis per lacrymas profluat, po-
 stremo ab ipsa mente talis sententia proferatur,
 ut se indignum homo iudicet participatione Cor-
 poris, & Sanguinis Domini .... Et cum ipse pro-
 tulerit severissima medicina, sed tamen medici-
 na sententiam, veniat ad Antistites (vides uti
 non separetur ab Augustini pœnitentia con-
 fessio) veniat ad Antistites, per quos in Ecclesia
 Claves ministrantur, & tanquam bonus incipi-
 ens jam esse filius, maternorum membrorum
 ordine custodito, à Prepositis Sacramentorum
 accipiat, satisfactionis suæ modum ... ut si pec-
 catum ejus non solum in gravi ejus malo, sed
 etiam in scandalo est aliorum, atque hoc ex-
 pedire utilitari Ecclesie videatur Antistiti, in no-
 titia multorum, vel etiam totius plebis agere*

F

Pœni-

pœnitentiam non recuset, non resistat &c. Hæc hic confessionem secretam factam Præposito Sacramentorum, seu Presbytero Pœnitentiario, pœnitentiam semipublicam expressam per ea verba *in notitia multorum* &c. & publicam seu solemnem expressam per ea verba, *etiam totius plebis* &c. non adnexas necessarias confessioni secretæ, sed *si Antistiti videretur convenire*. Cùmque Augustinus in vero pœnitente hunc recursum ad Ecclesiam, seu Antistitem Sacramentorum requirat, jam id autem re aut in voto subintelligendum semper quoties Augustinus agit de pœnitentia, & remissione peccatorum à Deo concessa Lapsum Relapsisque. Dum ergo Augustinus Macdonino rescribit, Deum etiam relapsis post pœnitentiam ignoscere, debet subintelligi relapsis confitentibus, aut confiteri volentibus, absolvantur, ergo etiam hos Ecclesia vetera solvit.

23. Alterum profero locum notatu dignum. Hæc autem congero non solum ut ostendam argumentum tuum, sed etiam ut ostendam Novatoribus, Patres non tam raro, ipsi autumant, agere de Confessione, sed quoties agunt de Pœnitentia, quamvis id non primant plerumque. In lib. de Pœnit. mencina versus finem erigit Augustinus peccatorem in spem Divinæ misericordiæ. *Noli desperare* clama

clama etiam de profundo ad Dominum. De profundo clamavi ad te Domine . . . De tali profundo Ninivita clamaverunt, & hanc propitiationem invenerunt . . . Intuere David Regem. Non frustra tamen de tam immani, & abrupto profundo sceleris pœnitens clamavit ad Dominum, dicens: Averte faciem tuam à peccatis meis . . . Quid autem obrulit Domino unde illum propitiaret sibi? . . . Sacrificium Deo Spiritu contribulatus, cor contritum, & humiliatum Deus non spernit. Non solum ergo devotè obrulit, sed etiam ista dicendo, quod offerri oportebat, ostendit &c. Nulla hic mentio veniæ petendæ ab Ecclesia, vel à Sacerdotibus, nulla mentio Sacramentorum, sed solius contritionis, & Ninivitarum, & Davidis, nempe hominum qui à solo Deo veniam reportârunt, quos imitandos dicit; non videtur ergo requirere confessionem, & tamen eam ut usurpandam à Pœnitente supponit. Cum enim pœnitens, quem alloquitur, videretur obijcere, incertum esse, quod Deus veniam tribuat, Respondet, incertum quoque esse quod Imperator ignoscat, & tamen recuperandæ ejus gratiæ conatus omnino impenditur. Subdit postea. *Et tamen certiores sunt claves Ecclesia.* Ad has ergo supponit esse recurrendum nempe ad Confessionem, & per hanc Deum veniam tribuere. En verba S. Doctoris. *Sed fac incertum esse, utrum*

ignoscat Deus. Quid perdit, cum supplicat Deus
 qui saltem perdere non dubitavit, cum offende-
 ret Deum? Quis enim certus est, quod etiam
 Imperator ignoscat? Et tamen pecunia funditur
 maria transmeantur, procellarum incerta sub-
 euntur, Et pene ut mors vitetur, mors ipsa
 scipitur: Supplicatur deinde per homines
 ni, sine dubitatione fiunt ista, cum sit dubium
 quo sine proveniant, Et tamen certiores sunt cla-
 ves Ecclesie (audin?) Et tamen certiores sunt
 claves Ecclesie, quam corda regia: quibus cla-
 vibus quodcumque in terra solvitur, etiam
 Celo solum esse promittitur. Et multo
 honestior humilitas, qua se quisque humiliat
 Ecclesie Dei, Et labor minor imponitur, Et
 temporalis mortis periculo mors aeterna vitatur.
 Ita Augustinus. Hanc humilitatem, qua
 poenitens humiliat Ecclesie Dei, seu Praepo-
 sito Sacramentorum, spectabat S. Doctor, dum
 dicebat, debere peccatorem offerre Deo
 David cor humiliatum, & tamen id non expo-
 mebat. Licet ergo dum Macedonio re-
 bens dicit, etiam Relapsis à Deo ignosci, non
 exprimat id fieri à Deo per Sacerdotem, cui
 Relapsus humiliet, id tamen intelligi videtur
 cum praesertim alibi disertissime doceat, & in-
 se ostendat debere etiam ijs, qui Relapsi sunt
 mitti à Sacerdotibus peccata, atque hanc
 Ecclesie consuetudinem.

D. R. Equis est iste locus?

D. D. Est satis celebris in lib. de vera! & 24.

falsa poenit. cap. 4.

D. R. Nempè ejus libri, quem esse Augustini negant Trithemius, Lovanientes, Belarminus & alij.

D. D. Nempè ejus libri, quem esse Augustini affirmant viri alij eruditissimi, Bunderius, Navarrus, ac novissimè Tullensis Episcopus in libro de laudibus S. Andreæ Apostoli, in quorum sententiam videtur inclinare Philippus Labbeus de *Scriptoribus Ecclesiasticis*. Certè locus, quem asserre parabam, redolet doctrinam Augustini, quod ut persuasum habeas, scire debes, non semel S. Doctorem invehi in eos, quos Paganos vocat, aut Hæreticos, quibus non probatur Christiana benignitas, nullè vel maximo delicto veniam denegans. Vide cujus indolis aut fidei sint Rigoristæ, aut saltem cujus fuerint tempore Divi Augustini. Aut Paganæ erant, nempè Philosophi de virtutibus subtiliter, sed non fideliter disputantes, vel Hæretici. Afferam textus. In psal. 101. super illud: *rota die exprobrabant mihi inimici mei*, sic habet. *Hodieque Paganorum opprobrium quale in nos est? Quid putatis, fratres, quid cogitatis dicere nobis. Vos corrumpitis disciplinam, morèsque generis humani pervertitis. Quid inveberis? Dic quamobrem? Quid fecimus?*

mus? Dando, inquit, hominibus pœnitentia-
 cum, promittendo impunitatem omnium delicti-
 rum. Ideò homines mala faciunt, securi, qui
 eis, cum conversi fuerint, omnia dimittunt.
 O qui insultas... discute conscientiam tuam,
 scende tribunal mentis tuæ, noli tibi parere,
 si sola fuit peccandi licentia, & nulla peccati-
 ram est indulgentia, ubi eris? Quò ibis? Sed
 tamèn, inquit, augent homines peccata spe
 niæ, imò augerent peccata desperatione veni-
 Nonne attendis quam licentiosa crudelitate
 vant gladiatores? Unde hoc, nisi jam tanquam
 ad ferrum, & victimam destinati explere vo-
 lunt libidinem, antequam fundant Sanguinem.
 Nonne hoc & tu tibi diceres? Jam peccator sum,
 jam iniquus, jam damnandus, nulla spes veni-
 est... Cur non impleam, quantum possum, qua-
 cunque desidero, si post hæc non restant nisi tu-
 menta? Similia prorsus habet to. 9. in tract.
 de utilit. pœnitentiæ cap. 3. Solent Christia-
 nis Pagani insultare de Pœnitentiæ, qua in-
 tuta in Ecclesia: Et contra nonnullas hæreses
 tenuit Ecclesia Catholica istam veritatem
 pœnitentiæ agenda. Fuerunt enim qui dicerent
 quibusdam peccatis non esse dandam Pœniten-
 tiam, & exclusi sunt de Ecclesia, & hæretici facti
 sunt (is est finis Rigoristarum) In quibuscumque
 peccatis non perdit viscera pia mater Ecclesia.
 Ergo solent inde etiam Pagani, quasi insultare
 nobis

nobis, nescientes quid loquantur... Vos, inqui-
 runt, facitis, ut peccent homines, cum illis pro-
 mitteris veniam: si egerint poenitentiam. Dis-
 solutio est ista, non admonitio. In hanc senten-
 tiam exaggerant verba, quantum quisque potest
 lingua vel sonanti, vel titubanti... Tamen quo-
 modo vincantur, breviter accipiat charitas ve-
 stra, quia Domini misericordia totum optime
 constituit in Ecclesia sua. Dicunt nos dare pec-
 catis licentiam, quia portum poenitentiae polli-
 cemur. Si clauderetur aditus poenitentiae, nonne
 ille peccator tanto magis adderet peccata pec-
 catis, quanto magis sibi desperaret ignosci? Di-
 ceret enim sibi: Ecce peccavi, ecce scelus ad-
 misi, jam mihi venia nullus est locus, poenitentia
 infructuosa est, damnatus sum. Quare jam
 non vivo, ut volo? ... Ergo si tuleris portum
 poenitentiae, desperatione augebuntur peccata?
 Haecenus August. Nunc vide, quam bene con-
 vincat his duobus textibus textus ille, quem tu
 negas esse Augustini. Sunt qui reclamant non
 esse baptizatis remissionem peccatorum per poeni-
 tentiam, dicentes Sc. Adhuc instant perfidi, qui
 sapiunt plusquam oporteat, non sobrii, sed ex-
 cedentes mensuram. Dicant enim, ut si semel
 peccantibus, post Baptismum valeat Poenitentia,
 non tamen sapere peccantibus proderit iterata,
 alioquin remisso ad peccatum esset incitatio.
 Dicant enim quis non semper peccaret, si redi-

re semper posset? Dicunt Dominum incitator
mali, si semper Pœnitentibus subveniret: Et
riam ei placere peccata, quibus semper præ-
est gratia. Errant autem, imò constat ei pe-
cata multùm displicere, qui semper præsto esse
destruere ... Sumunt occasionem hypocrisis
ex factis Domini. Quem enim cæcum bis
minavit, quem leprosum bis mundavit, qui
mortuum bis suscitavit? ... In nulla per-
iteravit factum, docens, ut ajunt, non semper
Domino fieri remedium .... Ideo non scribitur
aliquis, nisi semel sanatus, ut timeat quibus
ungi peccato. Videmus adhuc quotidie in Ec-
clesia sæpè febricitantes, sæpè longuidos, sæpè
isionibus captos, sæpè liberari; ut appareat
ries opus miserantis, quoties confessio fit Pœ-
nitentis. Medicum se vocat, & non sanis,
male habentibus opportunum. Sed qualis
Medicus, qui malum iteratum nesciret curare
&c. Hæc S. Doctor, quibus, manifestè docet
sanatos in Ecclesia fuisse etiam relapsos, san-
tos, inquam, non per humillimam, & solem-
nem pœnitentiam, sed per pœnitentiam cordis
confessionem oris, & veniam eis à Sacerdotibus
impertitam. Verùm si hunc haud esse Augu-
stini tractatum evincere velis, evince, satis enim
Augustini mentem ex allatis superiùs certè
ejus sententijs elicui. Solum hic addo ex
dem Bellarmino de Pœnit, lib. 3. cap. 9. nega-
ri non

ri non posse, quin hic de vera & falsa pœnitentia tractatus sit alicujus antiqui, probatque Scriptoris, quem tanti fecit antiquitas, ut inde Gratianus, & Petrus Lombardus, homines in Patrum antiquorum scriptis adeò versati multa testimonia, ille indecretum, hic in libros sententiarum retulerit. Non abs re igitur textum illum produxi ad probandum, consuevisse veterem Ecclesiam veniam relapsis præbere, eosque qui secus sentirent, quamvis se fidei custodes, ac disciplinæ vindices crederent, habitos fuisse tanquam fidei hostes ac disciplinæ eversores.

D. R. In horum numerum, ut puto, non referes Originem & Ambrosium, quorum tamen sententiæ, quas paulo ante produxi, relapsis non favent.

D. D. Nec favent, nec adversantur. Nam solum docent Pœnitentiam publicam pro gravioribus culpis semel tantum fieri, leviorum autem pœnitentiam debere esse perpetuam, nomine autem levioris culpæ sæpè intelligunt Patres culpam seu venialem, seu minus gravem, alterutram autem quotidie incurrunt homines, & idèò perpetuam debere esse pœnitentiam docent Patres. Quid inde colligis quod ad rem præsentem faciat? Non erant igitur cur ea duo loca afferres, quæ afferri solent ab hæreticis ad impugnandam auricularem

confessionem perinde ac si Veteres egerint
 gravioribus pœnitentiam publicam, de re
 solam pœnitentiã cordis: sed rigidorum Do-
 rum mos est aut ab hæreticis arma sumere
 aut ea hæreticis subministrare, vel ut eruditi
 videantur, veteres Canones, qui ad rem
 qua agitur, non faciunt, recitare, qualis est
 le Canon Concilii Toletani tertii, quo solent
 renovantur Canones antiqui, quibus ostendimus
 duo sola fuisse statuta, unum, ne relapsus
 post pœnitentiam publicam, iterum publicam
 pœnitentia, & multò minùs quoties liberetur
 (ut aliqui Pœnitentiarij Toletani faciebant)
 concederetur; alterum, ut sic relapsi damnarentur,
 non quidem perpetua privatione abso-
 lutionis, ut perperam interpretaris, cum
 privationem impiam & crudelem Pontificis
 appellent, sed pœna à Siricio statuta. Nec
 senties, si Concilij Toletani tertij tempore
 Patres non ignoras. Sed fortè utrumq; ex
 experimentum capiam. Quo tempore celebra-
 tum fuit hoc Concilium? à quibus Patribus

D. R. A Patribus Toletanis.

D. D. Erudita responsio! putabam
 celebratum à Patribus Ephesinis, hoc peto,
 fuerint hi Patres Toletani, qui nempe Toletanum
 tum ad hoc celebrandum Concilium convenissent
 & rursus quo tempore convenerint?

D. R. Quid interrogas, cum ipse scis
 & pe

& penè rumparis cupiditate docendi? Doceas,
per me licet, nolo tibi hanc laudem præripere.

D. D. Quàm brevius fuisset dicere, ig- 26.

noro. Celebratum fuit hoc Concilium duo-
bus seculis post Siricium, nempe post illum
Pontificem qui relapsos absolvi jusserat & rur-
sus celebratum fuit ab Episcopis totius Hispa-
niæ, inter quos fuit Stephanus Episcopus Ec-
clesiæ Tarraconensis: hujus autem Ecclesiæ E-
piscopo eam Epistolam scripserat Siricius. Igi-
tur ex tempore, ex loco, & ex Patribus fit pa-
lam, non ignotum ei Concilio fuisse decretum
à Siricio missum Episcopo Tarraconensi de re-
lapsis saltem in morte absolvendis, dum ergo
statuunt eo Canone 11. ut circa Relapsos ser-
ventur Canones antiqui, jam volunt servari
Canonem Siricij, cui parere tenebantur, eum-
que jure vocant Canonem antiquum, utpote
non primò conditum à Siricio, sed renovatum.

Quare falsum est quod ultimo loco obji- 27.
ciebas, nempe à Siricio conditum fuisse jus-
novum, unde inferebas ante Siricium denega-
tam veniam fuisse Relapsis. Falsum, inquam,
id est, cum id ipsum Nicæna Synodus & Julius
I. sanxissent. Nec sanè ea novitas juris ex ver-
bis Pontificis colligitur, ex reliquis autem ejus
Epistolis colligitur oppositum, nempe ipsum
abhorruisse quam maximè à novis Legibus con-
dendis, quibus præsertim abrogarentur anti-
quæ.

quæ. Initium enim Epistolæ tertiæ ejusdem Pontificis ad universos Orthodoxos id est. *gigitantibus nobis metum Divini judicii Fratrum charissimi ... quid in querelam veniat non licuit ... Et cui omnium Ecclesiarum est, si dissimulem, audiam dicente Domino: rejiciteis mandatum Dei, ut traditiones statuatis. Quid enim aliud est rejicere mandatum Dei quam privato judicio & humano consilio novis rebus constituendis liberiùs delecta Perlatum itaque est ad conscientiam Apostolicam Sedis contra Ecclesiasticum Canonem præjuncta & qua ita sunt à Majoribus ordinata, ut ne levi susuro debeant violari, proprias quasdam observationes novas inducere, & præter fundamentum supra arenam velle construere, dicente Domino, non transibis terminos quos constituerunt Patres tui. Quod & S. Apostolus monet ... State, inquit, 2. Theff. 2. & tenete traditiones vestras, quas didicistis, sive per verbum, sive per Epistolam. Hinc in sequenti Epistola ad Africæ Episcopos, litteras tales placuit, non qua nova præcepta aliqua imperent sed quibus ea, qua per ignaviam, desidiam, aliquorum neglecta sunt, observare cupimus, qua tamen Apostolica, & Patrum constituta sunt constituta. Scriptum est. State & tenete traditiones vestras sive per verbum, sive per Epistolam. Quære si potes alium Pontificem*

novitati Decretorum magis infensum. Non
 est. igitur Siricij Decretum illud de venia, & com-
 munionem Relapsis saltem in morte concedenda
 novum jus fuit, sed veteris, & quidem Apo-
 stolici, quod fortè in Himerij Ecclesia non ser-
 vabatur, confirmatio fuit, quo confirmatur
 mea sententia, nempe nunquam in Ecclesia Ro-
 mana, reliquisque Ecclesiis bene administratis
 fuisse ijs, qui post solemnem Pœnitentiam re-
 lapsi essent, omnem prorsus veniam denegatam.
 Ex his intellige quam malam causam propug-
 nes. Quidquid enim ad impugnandum me
 protulisti, meam in te dexteram armavit, no-
 vumque mihi adjumentum præbuit ad victo-
 riam. Accipe igitur amicum sanumque con-
 siliium, tuum depone rigorem, quo Pœnitentes
 absterres, *horridus in jaculis, & pelle libydidis
 arsa*, nostramque indue benignitatem.

D. R. Laxitatem videlicet, qua Pœniten-
 tes allicitis, & occiditis, solvitis & ligatis, ut
 semper relabantur, & vobiscum ad Inferos
 prolabantur.

D. D. Relapsos semper absolvimus? En 28.
 aliam gravissimam Calumpniam. Tuam fidem
 obtestor. Audisti ne unquam id à me vel so-
 luto nutu in hac concertatione significatum? Re-
 pugnavi quidem tibi aliisque rigidis Doctori-
 bus asserentibus ab Ecclesia veteri nunquam
 fuisse absolutos eos, qui post pœnitentiam
 ite-

iterum pœnitenda commisissent, ut vos eo
 peo spoliarem, quo defenditis rigorem vestrum
 dum nimis facilè, nimisque frequenter id
 nus hominum absolvere recusatis; non
 tamen docui debere non semper absolvi.

D. R. Quid ipse doceas ignoro, scio
 esse benignissimæ vestræ Theologiæ doctrinam.

D. D. Dic ergo à quo nostrorum Theo-
 logorum id audieris, in quo eorum libro,
 scripto legeris, ostende.

D. R. Satis communis fama proloquitur.

29. *D. D.* Nempè vester in nos amor commu-
 niscitur. Gratulamur nobis fortem Sancti-
 mi Præsulis Joannis Chrysostomi. Audi
 historiam antiquam, sed quæ nostro ævo per-
 le congruit. In laudem Divinæ misericordi-
 effusissimæ in omne genus hominum Pœnitentia-
 tium, persæpe dicebat, & scribebat Chryso-
 stomus, ut perditos homines facilè despera-
 tes ad spem veniæ, & pœnitentiam perduceret.
Talis mihi crede (ita scripsit ad Theodorum
 plum ep. 5.) *talis est erga homines pietas Dei*
nunquam spernit pœnitentiam, si ei sincerè
simpliciter offeratur. Etiam si ad summum quod
perveniat malorum, & inde tamen velit reve-
ri ad virtutis viam, suscipit libenter & amplius
Etitur. Quodque est majoris humanitatis,
clementia argumentum, licet quis non potuerit
explere omnem satisfaciendi ordinem, bre-

tamen

amem, & exiguo tempore actam non averfa-
 tur, aut negligit, sed hanc magna mercede com-
 pensat. Non enim temporis quantitate, sed
 animi dispositione pœnitentia judicatur. Nini-
 vita enim multis diebus non indiguerunt, ut il-
 lud peccatum deleteretur. Tempus exiguum po-
 tuit universam eorum delere iniquitatem, & la-
 tro baud longo tempore ingressum Paradisi im-
 petravit &c. Similia habet in Homilia de S.
 Philogonio, & in homiliis supra ep. ad Hebr.
 ad ea verba c. 16. *Voluntarie peccantibus no-
 bis post acceptam notitiam veritatis jam non
 relinquitur pro peccatis hostia.* Cum ergo
 hac à S. Anicete perpetuò inculcari scirent,
 audirentque ejus inimici, & humanissimè ab
 eo excipi viderent id genus hominum perditio-
 rum, quod animo suspicati fuere, tanquam
 certum evulgarunt, à Chrysofomo nefarios
 quosque, & pluries in eadem crimina relapsos
 semper absolvi. Is enim fuit sextus articulus
 ejus accusationis, ut refert Baron. ad an. 403.
Nempè quod aditum aperiret peccantibus dicens:
*Si iterum pecces, iterum pœnitentiam facito, & quo-
 ties peccaveris, accede ad me, & ego te curabo.*
 Calumniam persimilem, & ex eadem causa fab-
 ricastis contra nos rigidi quotquot estis Insti-
 tutores, nec fortè dissimiles iis, qui Chryso-
 stomum insectabantur. Cum enim Divinam
 Clementiam à nobis efferrì audiatis, invitari
 per-

E-II

20

perbenignè quoslibet ad pœnitentiam, excu-
 curarique, illósque redargui, qui eis confite-
 ribus veniam facillè pernegant, aut differunt
 jam creditis tanquam certum & indubitatum
 à nobis absolvi quoslibet, & porcis pro
 margaritas. Hinc Epistolæ plenæ calumnia
 missaque per provinciam ad amicos innotu-
 tos, hinc satyræ crudelibus jocis refertæ,
 per primarias utriusque orbis Accademias
 seminata, hinc ille per totam hanc Urbem
 lantes felle querimoniarum, *decipi genus hu-
 num, pœnitentes ligari, non absolvi; non
 piari Sacramentis, sed sacrilegijs impiari.* In
 limini centores loquacissimi, quodque per
 est, fallitis alios, qui (ut sunt homines per
 que) quod audiunt malè fieri alijs, statim
 dunt, & laxitatem magistrorum carpunt, qua
 vis quærant ipsi laxissimos, de quorum nomi-
 ro, crede mihi, non sumus. Misericordiam
 sacrificio præoptamus, excipimus omnes,
 dimus omnes, sed omnes non absolvimus,
 que solum inter nos & vos discrimen est, qui
 nos, Pœnitentes ex pravis habitibus, & longæ
 consuetudine ad vitia inclinos, aut relapsos
 si veri dent signa doloris & propositi, absol-
 vimus plerósque, sed antea bene monitos, & con-
 trà insultus Dæmonum armatos, vos autem
 rejicitis plerósque, aut etiam omnes, & per
 menses, aut annos, redire jubetis.

D. R. Omnes reijci nego.

D. D. Quid ipse facias ignorō, nec experiri volo. Quid vestri Instructores faciendum doceant, scio, sciuntque omnes, qui eorum scripta typis edita legunt. Differri omnino & semper debere prædictis pœnitentibus absolutionem, & apertè docent, vel docere se, satis significant Gummarus Huighenius Apol. pag. 68. & in sua Meth. pag. 71. Neesen. pag. 388. Avermans in suo Tyroc. par. 1. num. 178. Gabriel in sua Moral. pag. 129. Et quidem ex præcitis scriptoribus primus sic istum suum rigorem adamat, ut velit absolutionem differri debere etiam sponso, qui ipso manè nuptiis destinato, abulum se diù suâ sponsâ confitetur, quamvis se intimè dolere affirmet, quamvis in id criminis relabi amplius nec velit, nec possit, jam matrimonio reddente licitum, quod antea ei erat illicitum, quamvis demum dilata absolutione differendæ sint etiam nuptiæ, cum admiratione omnium pejora suspirantium. *Non est quod hereas* (sic ille Parochum ad hanc absolutionis dilationem obfirmat) *quidquid obloquiorum, quidquid turbarum, quidquid incommodi consequatur.* Quàm autem longa sit vestra isthæc absolutionis dilatio, conijci potest ex fine, differtis enim, ut interea Pœnitens pravos habitus deponat, & bonos induat, *Idcirco* (inquit cit. Huighenius

G

in

in Apol. pag. 68.) *adhibenda est dilatio, & pœnitens ea durante, medijs à confessario, tamquam medico spirituali prescriptis utatur, & vitia contrarijs virtutum actibus interea repellat, ut pravis suis inclinationibus medeat. cum autem id opus sit ad minus plurium mensium, jam plures menses manebit ex vestra institutione inabsolutus, quicumque pravam peccandi consuetudinem contraxit.*

31. Ut autem aperto vestrorum librorum testimonio probavi, à vobis absolutionem, eaque satis diù prædictis omnibus Pœnitentijs differri, ita nostrorum Scriptorum calculo probabo à nobis haudquaquam omnes absolvi. *tertium (inquit Layman lib. 5. tract. 6. cap. 4. num. 10.) vehemens est suspicio, & iusta presumptio propositum simulatum, aut non sufficiens esse: Si videlicet pœnitens post duas aut tres confessiones eandem peccati speciem, eodem numero majore numero asserat, & nullus emendationis conatus antecessisse videatur. Hoc casu dispensanda erit absolutio, nominato aliquo temporis spatio, intra quod pœnitens conatum adhibeat ad criminis emendationem. Idem docent Laurentius verbo Confessarius casu 7. Trullench. tom. 1. lib. 2. cap. 1. dub. 20. n. 10. Azor part. 1. lib. 1. cap. 3. q. 4. & cum reliquis omnibus Tamburinus, qui cap. 3. l. 7. meth. Confess. lib. 1. habet. Differtur aliquando absolutio prop-*

occafiones proximas non amotas; nonnunquam propter frequentem relapsum; tertio propter aliquod Pœnitentis emolumentum.

D.R. *Interdum, aliquando, nonnunquam;*
 Quam proximè ista accedunt ad illud *nunquam,*
 quod dicebam.

D.D. Jam video hoc vobis displicere, quod nos non ita sæpè nec ita diù veniam, etiam relapsis differamus. Id igitur modò ex ipsa institutione Sacramenti, & regulis Patrum discutendum erit, utrum vos semper, aut fere semper veniam differendo, ut nos raro eam differendo, erremus. Ut autem clarè, ac distinctè rem totam velut à suis principiis evolvam, tæque ipsum ad meam sententiam, veluti certam ac tutissimam suaviter traham.

Præmoneo primò, credi omnino debere, 32.
 hoc Sacramentum non esse sic institutum à Christo Domino, ut difficillimè administretur. Primò quia est Sacramentum lapsis post Baptismum, adeoque fere omnibus adultis necessarium ad salutem: media autem necessaria non debent esse paratu difficillima, & ideò Baptismus, qui est Sacramentum omnibus necessarium ad salutem, facilè administratur. Secundò, quia Ecclesia Sanctisque omnes hortantur ad frequentem ejus usum, ergo supponunt esse sic institutum, ut non administretur difficillimè

cillimè; Sic enim frequenter suscipi non potest. Admittis hoc?

D. R. Admitto.

D. D. Bene est. Præmoneo 2. reijcienda

83. dam omnino esse eam administrandæ pœnitentiæ praxim, ex qua sequeretur, quod hoc Sacramentum evaderet maximè onerosum ministris, vel susceptoribus, & magis, quam ferat ipsa necessitas Sacramenti, licet hujusmodi praxis removeret non paucos à peccato; quod videlicet removeret etiam à Sacramento, & hæc est ratio, propter quam S. Leo epist. 78. sublelit eum ab usum, qui in aliquibus provinciis soleverat, exigendi à Pœnitentibus, ut permitterent sua peccata publicè recitari! *Removeretur, inquit, tam improbabilis consuetudo, multi à pœnitentiæ remedijs arceantur, dum erubescunt, aut metuunt inimicis sua facta confiteri.* Admittis hoc?

D. R. Admitto.

84. D. D. Bene est. Præmoneo 3. Ad hoc Sacramentum requiri præcisè ex parte Pœnitentis actum doloris, propositi, & Confessionis. Actum inquam, non habitum seu longam perseverentiam in his actibus: nam Trident. sessione 14. solos actus requirit, & hæc est totius Ecclesiæ doctrina. Igitur non requiritur, quod Pœnitens per aliquot hebdomadas vel menses, antequam absolvatur, perseveret in

in tali dolore & proposito lugens peccata sua.
Si id faciet, optimè faciet, non tamen dam-
nandus erit, si non faciat. Admittis hoc?

D. R. Admitto.

D. D. Gratulor tibi docilitatem tuam. 35.

Præmoneo 4. Satis esse quod Confessarius vo-
lens absolvere habeat iudicium prudens de di-
spositione Pœnitentis, nempe de prædictis a-
ctibus doloris & propositi. *Priusquam Mini-
ster absolvat* (inquit Suar. tom. 4. in 3. par.
disp. 32. lect. 2. *necesse est, ut prudenter, &
probabiliter judicet, Pœnitentem esse dispositum.*
Necesse est, & sufficit, agit enim de necessario
sufficienti.

D. R. Suarium non agnoscimus, nec alios
hujusmodi Scholasticos Theologos de moribus
subtiliter ex ingenio suo, non autem ex Ma-
jorum auctoritate disputantes.

D. D. Suarium non agnoscitis, aliósque
hujusmodi Scholasticos Theologos? Et ideò tam
sapè à recto rationis, & veritatis tramite aber-
ratis. Si scires quantum tibi hominem nomi-
navi (scires autem si legisses) puderet te in-
scitiæ tuæ, & rigidiorum Doctorum Libellos,
Epistolas, ac Tractatus, quos noctu dièque ver-
tas, abijceres. Sed illud intolerabilius, quòd
omnes Theologos despicitis.

D. R. Noviores videlicet. 36.

D. D. Ergo antiquos non despicitis? At

G 3

ca

ea Suarii doctrina antiquiorum est, quos sequens Catechismus Romanus sic habet par. 2. num. 53. *Quod si audita confessione iudicaverit Confessarius, neque in enumerandis peccatis diligentiam, nec in detestandis dolorem Pœnitenti fuisse, absolvi poterit: si iudicaverit inquit, non autem si iudicaverit indubitanter. & post experimentum aliquot hebdomadarum vel mensium.* Sed clarius D. Carolus. Recusabis ne tantum Pastorem sequi?

D R. Absit.

37. D. D. Is in Instructione Pastoralis sic pœnitentiarios suos Sacerdotes monet. *Si probabiliter sibi Confessarius persuadeat, posse se sibi prima, vel secunda à Pœnitente sibi promissa facta dare, quod scilicet occasionem auferet, poterit eum promissionis intuitu absolvere.* Audi. *Si probabiliter sibi Confessarius persuadeat.* Quæ is rationem? Ea est institutio Christi Domini, quæ colligitur ex prædicto communis sensu Theologorum, & quia si requiretur iudicium plusquam probabile, esset nimis difficilis & subjecta innumeris angustiis, & scrupulis ministratio. & susceptio hujus Sacramenti, qualem non debere esse concessisti.

38. Præmoneo 5. quod fusiùs probabo dist. 10. par. 2. Confessarium sufficienter habere iudicium probabile, dum pœnitentes auctoritate ipso modo confitendi, aut signatè dicit se

here talem dolorem, & propositum, nisi sit
 præsumptio contra ipsum. Hinc Doctores (inter
 quos S. Th. in 4. dist. 17. quæst. 3. quæst. unc.
 5. ad 2.) docent, in Foro conscientie creden-
 dum reo pro se, & contra se. Scio aliquos ve-
 strum respondere, hoc dictum sic esse exponen-
 dum, ut reo credatur, pro se dum dicit, se hæc, &
 non alia peccata commisisse, non autem dum di-
 cit se esse rite dispositum, quia in hoc facile po-
 test decipi. Sed hæc responsio est omnino vana:
 primò, quia in re tanti momenti debuissent Do-
 ctiores hoc modo limitare suam propositionem, quæ
 alioquin daret ansam errori: ut si quis diceret:
Audita in Confessione possunt revelari, subintel-
 ligendo *cum licentiâ Pœnitentis*; Doctores au-
 tem hoc modo nec signatè, nec exercitè eam li-
 mitant: Secundo. Sicuti potest quis decipi in
 iudicando de suâ dispositione, ita potest decipi
 in iudicando de contractibus, de obligatione re-
 stituendi, de Simonia, aliisque innumeris, imò
 multò magis circa hæc, quàm circa illud, cum
 facillimè quilibet intelligat, an verè detestetur
 peccata commissa, & velit ea non amplius com-
 mittere, ergo si, quia potest decipi circa hoc,
 non est ei credendum, dum dicit, dispositum, à
 fortiori non esset ei credendum, dum dicit, se
 non commisisse alia peccata, adeoque se non
 comisisse e. g. peccatum Simonie, peccatum in-
 justitiæ circa contractus, aliaque huiusmodi,

E. II

20

qua omnia includuntur in ea propositione *habeo alia peccata*. Tertio. Vera ratio, propter quam in foro conscientiae creditur reo pro se, non sic in foro iudiciali est ea, quod luc est forum voluntarium, non hoc. Supponitur autem, quod, qui sponte sistit se Judici, ab eo absolvatur, nolit illum decipere, & diligenter se inspexerit, ne se decipiat. Haec autem ratio tam probat esse credendum reo se, dum dicit, se non habere alia peccata, ac dicit, se esse verè dispositum,

Igitur ea propositio D. Thomae debet intelligi ut sonat, utque eam intellexerunt, & docuerunt post D. Th. ejus discipuli Turrecremata cap. quem penitet de penit. dist. 1. num. 1. Fumus in Armilla verbo *Absolutio* num. 30. Tabiena ibidem quaest. 24. num. 45. & reliquos sequitur Filiuccius, Suarez, Dicastillus, Henriquez, aliique, inter quos Suarez tom. 4. 3. par. disp. 32. sect. 2. *confessor* inquit, quando non habet sufficientia signa doloris, potest debet interrogare Penitentem, an ex animo restetur peccatum, cui affirmanti credere debetur; Et hoc idem dicendum est de proposito in futurum, quando ex confessione non oritur specialis obligatio restituendi, vel relinendi aliqua occasione proximam. Et in hoc ipso casu poenitens dicat, se habere propositum satisfaciendi obligationi suae, e. g. restituendi, potest subinde ei credere. Dicastillus similiter disp.

10. de pœnit. dub. 29 num. 571. *Pœnitenti, inquit affirmanti se habere retractationem & propositum non peccandi credendū est. Admittit hoc?*

D.R. Admitto, si ut affirmas, hæc est Doctoris Angelici, & communis aliorum Doctrina.

D.D. Pergo igitur reliqua præmonere. Dixi paulo ante, esse credendum Pœnitenti, nisi sit præsumptio in contrarium, quæ ejus attestationem elidat; Nunc præmoneo, non debere præsumi, quod pœnitens affirmans, se esse dispositum dicat falsum, ex eo præcisè, quod est relapsus; est enim indubitatum non impediri à relapsu verum dolorem, & propositum, imò eo magis confundimur, & magis movemur ad detestandam propriam infirmitatem, & inconstantiam.

Verum quidem est, quod, si qui est relapsus non adhibuit post ultimam confessionem ullum conatum, ne relaberetur, non est judicandus habuisse in ea ultima confessione, & consequenter nec habere nunc verum dolorem, & propositum, nam, ut inquit Card. de Lugo de pœnit. disp. 14. num. 160. *Qui efficaciter proponit, & serio rem aliquam, quam aliundè moraliter implere potest, non ita facile obliviscitur statim sui propositi, sed saltem per aliquod tempus perseverat, & difficilius vel rariùs cadit. Is tamen potest nunc dare specialia signa doloris, & aut mereatur ei credi saltem semel aut bis post*

G 5

rela-

E-II

20

relapsus, ut colligitur ex præcitata Instru-
ne D. Caroli. Si verò, qui est relapsus, fal-
seriò conatus est non relabi, jam ostendit se
buisse verum dolorem & propositum, cujus
fectus fuit ille conatus. Quare cessat jam
sumptio contra ipsum, debetque ei credi,

D.R. Videntur certa.

40. D.D. Præmoneo 7. Non est necesse,
Confessarius sibi persuadeat, poenitentem
esse relapsurum, ut communiter tradunt Do-
res; tum quia nulla ratio id suadet, tum
potest unquam id sibi prudenter persuadere
fessarius, imò nunquam, cum poenitens habet
la peccata venialia negligentia, iracundia,
similia.

41. Præmoneo 8. Dilationem absolutio-
nec esse medium certò faciens abstinere à pe-
to, nec esse medium ad id necessarium. Pa-
rum patet, nam multi, quamvis ipsis dilati-
tur absolutio, adhuc relabuntur in peccatum.
Alterum similiter patet, quia sunt alia me-
dia, quæ conferunt ad emendationem, in
quæ est ipsa absolutio, & Sacramentum, quod
conferens gratiam, & auxilia actualia jam po-
nitenti auget vires, quibus se contineat à re-
psu. Igitur utrumque est medium conferens
emendationem, & dilatio absolutiois & abso-
lutio. Dilatio absolutiois, quatenus facit, ut po-
nitens magis apprehendat gravitatem suam
culpa

culpam, & concipiat majorem dolorem, firmiter
 propositum; absolutio verò quatenus confert
 gratiam, & jus ad prædicta auxilia, quibus ar-
 matur contra relapsum. Neutrum est reme-
 dium se solo trahens emendationem; neutrum
 est remedium hic & nunc necessarium ad emen-
 dationem, utrumque potest conferre ad emen-
 dationem, cum hoc discrimine, quod absolu-
 tio impertita dispositis semper confert ad emen-
 dationem, quia semper dat gratiam, & præ-
 dicta auxilia, & conservat pœnitentem bene
 affectum erga Sacramenta, nec affert illi ul-
 lum damnum, è contra absolutio negata, li-
 cèt aliquibus sit efficacius remedium, quàm
 concessa, multis tamen est ingenti damno, nem-
 pè iis, qui fortè habent solam attritionem,
 quamvis conentur elicere contritionem; jam
 enim nullum opus eorum, quæ faciunt eo tem-
 pore intermedio, donec absolvantur, est satis-
 factorium, & meritorium de condigno, & ipsi
 manent in perpetuo periculo æternæ damna-
 tionis, cum possint toto eo tempore improvi-
 sam, & repentinam mortem incurrere. Quàm
 grave malum hoc est? Nec illud minus, quod
 plerique sic rejecti, vel dimissi amorem Sacra-
 mentorum, suæque salutis veluti desperantes
 amittunt. *Experientia docet* (inquit Leander
 à Murcia in disquit. lib 2. disp. 1. resolut. 14.
 num. 3. pag. 158.) *quod differre absolutionem*
 non

42.

*non est remedium, sed potius medium, quo
 desperationem ruant, vel quo odiosa reddant
 eis confessio. Hanc experientiam, quam
 habeo, multi graves viri, qui confessionibus
 audiendis frequenter vacant, similiter habere
 retulerunt. Bene ait, sic experiri eos, qui
 confessionibus audiendis, frequenter vacant, nec
 qui iis audiendis non vacant, nec experiri
 nec miserentur, nec satis callent, quæ sint
 nimiarum morbis curandis aptiora remedia,
 qui Medicinæ longum studiosus corpora curavit
 nunquam, hic satis scire nunquam potest, quæ
 sit optima curandi ratio, nec satis percipiet
 quam, nullum esse depellendis morbis aptius
 remedium, Medici amore, & patientia. E
 igitur certum, hoc remedium differendi ab
 lutionem, vel eo utaris ut Judex ad cognoscen
 dam dispositionem Pœnitentis, ne temere sen
 tentiam feras, vel eo utaris ut Medicus ad em
 endationem, quem scis esse dispositum, ad
 remedium plerisque inutile, aut etiam noxium
 omnibus periculosum, ergo cum ijs, qui pro
 denter judicantur dispositi, vix unquam erit
 hibendum, ut emendentur, nempè tunc sol
 cum libenter acceptatur, ac tanta prævidetur
 utilitas, ut prævaleat omnibus damnis, & pe
 riculis, quæ secum affert, quem casum esse
 rissimum, & expertissimorum, doctorumque
 Media*

Medicorum testimonio, ratione ipsâ, satis ostendi. Admittis hoc?

D. R. Admitto. Nec ego unquam Auctor sim, ut hoc modo curentur ordinariè ij, qui dispositi sunt, & possunt absolvi. Sed in-
dispositi, qua alia ratione curentur?

D. D. Dicam. Igitur præmoneo 9. Qui 43.
sponte accedunt ad Confessionem, & eo fine, ut verè reconcilientur cum Deo, si non appareant satis dispositi, possunt facilè ab ipso Confessario statim disponi. Hoc probatur manifesta experientia, & ratione hoc modo. Est certum, quòd longè faciliùs hi concipiunt efficacem dolorem, & propositum, quam qui audiunt Concionatorem, cum hi plerumque non accedant ad concionem, ut reconcilientur cum Deo, & absolvantur à suis peccatis, sed aut ex curiositate, aut ut piè se occupent, atqui experimur etiam, hos facilè concuti, & concipere efficacem dolorem, & propositum, cum Concionator apte proponit, quæ ad pœnitentiam excitant, ergo à fortiori facilè concutientur illi, & concipient efficacem dolorem & propositum, si eadem ipsis proponantur à Confessario. Nec facit, quod confessarius nequeat longam concionem habere: nam prædicta, quæ excitant ad pœnitentiam, petita vel ex Divina bonitate, quæ tamdiù toleravit eum, quem potuisset in infernum detrudere, vel ex incer-

ritu.

titudine mortis, ac Divina iustitia gehennæ præparante obstinatis peccatoribus, magis inde commovent animum paucis, sed multis significantibus verbis peramanter propositam quam longa concione descripta.

44. *D. R.* Commovent quidem, sed multo brevissimo, ut experimur in his ipsis, quos exemplum attulisti, fervidæ concionis Auditoribus, qui lacrimantur quidem facile, utque facilius, qui gravioribus peccatis onerati, majorem habent lugendi causam, sed absolute concione arescunt lacrimæ, concepta ab eis vota, & veteres redeunt amores.

D. D. Id in universum dici nequit, cum non pauci constanter emendentur, vel non raro sæpè relabuntur, donec tandem ne labantur quidem unquam. Adde quod alia est ratio confitentium, alia audientium Concionatum quia confessione, nempe actu perhumiliatissime maximèque arduo facile exoratur Deus, motusque veturque ad confirmandum in recto proposito Pœnitentem, tum quia post confessionem sequitur Absolutio, & Sacramentum, cuius virtute magis roboratur Pœnitens, non autem sequitur post concionem. Licet ergo Auditorum lacrimæ faciliè arescant, non ita facile arescunt lacrimæ Pœnitentium. Sed arescant non perseveret dolor, & propositum; Quare inde? An Christus Dominus voluit esse pat-

tem Sacramenti eum solum dolorem, & propositum, quod perseveret, an præcisè dolorem & propositum? Primum dici nequit, ut ostendi paulò ante, & patet ex innumeris exemplis etiam Scripturæ, quibus constat Deum ignoscere, & in gratiam restituere etiam eos, quos prævidet inconstantes fore. Si ergo Deus propositum perseverans optavit quidem, eique soli gloriam, & vitam æternam concedit, gratiam verò, etiam non perseveranti, concedit, cur nos soli perseveranti per hebdomadam, vel mensem, & longo fletu exposcenti veniam concedemus? Si DEUS hanc legem condidit, ut cuicumque verè dolenti, & confitenti venia detur, quo jure nos Divina munera corrumptimus, & hanc contrariam legem statuimus, ne cuicumque verè dolenti venia detur, sed solum dolenti per aliquot hebdomadas, vel menses, suumque dolorem, & propositum pijs operibus confirmanti? Igitur is verus dolor, & propositum, quod Pœnitens excitatus brevibus, sed pœnitentibus verbis Confessarii, quâ monentis, quâ increpantis, quâ ipsam absolutionis dilationem minantis, concipere se ostendit, satis est ad Sacramentum, adeoque is pœnitens est jam habendus tamquam dispositus. Admittis hoc?

D. R. Admitto quidem, si ostendit verè dolorem.

D. D

D. D. Nempe, si se commotum ostendit, nec frigidè dicit, se velle novam viti instituire. Hæc enim signa sunt, ex quibus prudenter judicatur quis verè dolere, & proponere, & dari solent ab ijs, quos Confessor fortiter, & suaviter increpat. Igitur is, qui antea habebatur ut indispositus, vel propter tam nihil emendatam post ultimam confessionem, vel ex alio capite, jam monitus, & indispositus à confessario, ac se dolere significans, est habendus pro disposito, ergo est statim absolvendus, regulariter loquendo, ut ajunt, Id negare non potes; nam paulò ante concessisti, dilatoriam absolutionem esse remedium ad eò acceptum & periculosum, ut perrarò sit adhibendum.

46. Præmoneo 10. Confessarium, cum apprehendit Pœnitentem indispositum ex accessisse imparatum, & animo induratum, perseverantem in occasione proxima, vel emendatum, nihilque conatum, ut se corrigeret, debere plerumque, saltem ex charitate ipsum disponere, cum id ex dictis possit fieri & ex alia parte dilatio absolutionis sit periculosa, & Pœnitenti damnosa. Certè optime faciet ipsum disponens, & absolvens, nam disponendo facit absque dubio actum charitatis, absolvendo autem sic dispositum volentem statim absolvi, facit plerumque actum justitiæ. Id absque dubio admittes.

D.R. Et quomodo non admittam quod ex antecedentibus aperte colligitur?

D.D. Præmoneo tandem, frequentius quidem in administratione hujus Sacramenti ex nimia benignitate, quàm ex nimio rigore peccari, majus tamen esse peccatum nimium rigorem, quàm nimiam benignitatem. Frequentius quidem peccatur nimia benignitate, quia longè plures sunt ii Confessarii, qui oscitanter audiunt Confessiones, qui videlicet nec satis explorant statum Pœnitentis interrogando, nec satis ipsum emendare curant, aut disponere monendo, increpandoque, quàm sint ii Confessarii, qui nimis interrogant, aut nimis increpant, aut nimis severè judicant de statu, & obligatione Pœnitentis. Is tamen rigoris excessus est malum longè majus, quia exasperat Pœnitentem, & ex disposito subinde facit indispositum. Rursus removet Pœnitentem à Sacramentis, facit eum aversum ab Ecclesiæ ministris, & ab ipsa Christiana Religione, & in desperationem facile inducit: quare Joannes Damascenus apud Petrum Bleisensem de pœnit. & satisfact. quin omnes Patres satis communiter monent, *tutius esse rationem reddere de misericordia, quàm de severitate justitiæ.* Id absque dubio concedes? Jam verò ventum est ad id, quò te ducere destinaveram. Ex iis enim, quæ hactenus præmonui, eruitur manifestè, non proficisci ex virtute, quod Pœnitentibus Relapsis, & sponte ad confessione-

H

fessionem accedentibus, (de his enim loquitur
 differatur absolutio, nam ii plerumque saltem
 conati sunt non relabi, sunt igitur censendi
 rumque bene dispositi: ergo cum dilatio ab-
 solutionis sit ex dictis remedium plerumque
 adeo anceps, imò adeò damnosum, iam charitas
 & iustitia postulat plerumque, ut statim ab-
 vantur, si præsertim nolint expectare. Si ve-
 sint indispositi, cum ex dictis facile disponi po-
 sint, iam charitas aut obligat, aut suadet, ut
 sponantur. Si ergo non disponantur, & re-
 jiciantur, iam rejiciuntur aut ex defectu chari-
 tatis necessariæ, aut ex defectu ferventioris cha-
 ritatis, si verò plerumque absolvantur statim
 id sit juxta regulas iustitiæ, aut charitatis: ergo
 prædicta praxis differendi plerumque ab-
 tionem relapsis non oritur ex virtute, sed aut
 injustitia, aut ex charitatis debitæ defectu, aut
 charitate remissa, & è contra praxis contraria
 est conformis regulis iustitiæ, aut charitatis. Ergo
 go ex iis, quæ hætenus, & per gradus conce-
 sisti, concedere debes vestri rigoris praxim la-
 dabilem non esse, esse autem laudabilem praxim
 nostræ benignitatis.

48. *D.R.* Id quidem ego concedere nolebam, sed
 paulatim præjactis propositionibus effecisti, ut
 negare non possim. Assentior igitur, dummodo,
 quod ultimo loco monuisti, de iis Relapsis
 sermo sit, qui sponte ad Confessionem accedunt.

D.D. De his me locutum, iterum assero,
 nam

nam alia est ratio eorum, qui accedere compelluntur, ut sunt qui confitentur solum in Paschate, quique in Collegiis, & Scholis ad confessionem iis solis diebus accedunt, quibus accedere ex lege tenentur. Cum iis enim (dicam ingenuè quod sentio, non enim cuiquam adulari volo, & quamvis Doctor benignus sim, cum tamen tempus, & ratio postulat, obrige[re] cum iis, inquã, severius agendum est. Per[se]pe enim nec dispositi accedunt, nec possunt facilè disponi. Primùm contingit, quia non solent accedere eo animo, ut cum Deo reconcilientur, utque aliam postea vivendi rationem instituant, ut accedunt ii, de quibus antea agebamus. Alterum verò quia adhortationibus, & increpationibus, quibus occalluere, non admodum commoventur. Utramque hanc regulam benignam cum sponte confitentibus, rigidiusculam cum aliis confiteri compulsis proponit Layman lib. 5. tract. 6. cap. 4. n. 10. & ii, probantque reliqui nostræ scholæ Doctores.

D. R. Probo etiam ego sic temperatam, & sequar. Nec semper veniam Relapsis dabo, nec semper negabo.

D. D. Id satis non est, nec id faciendum paulò ante ex meis propositionibus colligebas.

D. R. Quid ergo faciam?

D. D. Accipe. Quicumque ad te venerint Penitentes, aut venia dignos credas, aut facias, aut facere contendas. Breviùs.

Rejicia nunquam. Audi semper. Solve frequenter.

CALUMNIA SEXTA

*Pœnitentibus injungebat olim Eccl[esi]a
 publica occultorum quoque cri-
 minum confessionem.*

DISPUTATIO VI.

1. *Doct.
 Discr.*

ertum est, publicam etiam
 occultorum criminum con-
 fessionem posse laudabi-
 ter fieri, eamque fecerunt
 non paucos *in vindictam*
suorum scelerum, & *suorum*
miliationem, ut loquitur Tridentinum sessio
 cap. 5. Inter hos celeberrimus fuit, eritque
 perpetuum Potamius Episcopus Bracarum
 qui, ut refert Card. Baron. ad ann. 656.
 Concilio Tolet. 10. nemine accusante, seipsum
 prodidit, & cum lacrymis confessus est occu-
 lum, quod commiserat, carnis peccatum, &

sponte Episcopatu se abdicans pœnam subijit,
quam Canones ejus culpæ reis imponebant.

Quod in controversiam vocatur, illud est, 2.
an vetus Ecclesia imposuerit unquam Pœnitentibus onus publicè confitendi sua occulta delicta. Nec desunt qui hanc etiam calumniam contra veteris Ecclesiæ disciplinam struant.

Doct. Rig. Nimirum calumnia vocatur, quod fuit ingens veteris Ecclesiæ præconium. Quid enim magis pietatem antiquorum Fidelium commendat, quàm, quòd non dubitaverint in suorum criminum detestationem, gravissimam pœnam subire, eaque coram universo populo confiteri, quæ nos unius Sacerdotis auribus insulurrare formidamus?

D. D. Laudabile procul dubio id fuerit; non verò quòd Ecclesia ad id faciendum obligaverit. Id ego factum fuisse, nego.

D. R. Nempe, quod homines eruditissimi 3.
affirmant, Ruardus Tappetus art. 5. ubi de facto Nectarii, Lindanus Panopliæ lib. 4. cap. 69. Alanus Copus Dialogo 2. cap. 27. Pamelius in adnotationibus ad tract. S. Cypr. de Lapsis, & initio adnotat. ad lib. Tertulliani de Pœnit. aliisque, quodque manifestè colligitur ex Patribus antiquioribus (nam sublatum post quintum aut sextum seculum hunc morem fatemur) ubique testantibus laudabilem istam consuetudinem, quæ tunc vigeat publicè confitendi graviora

viora peccata, quamvis clanculum commissa. Consuetudo autem faciendi rem adeò difficilem, ut est prædicta confessio, sine præcepto induci, aut conservari minimè potuisset.

D. D. Sed istam communem consuetudinem in veterum Scriptorum monumentis non reperio. Reperio quidem à pluribus id factum, sed plurimum factum non est omnium consuetudo; alioquin, quia reperimus, multos obtulisse Tyrannis, alios multos sua omnia bona eleemosynas erogasse, alios in sylvis vitam sperrimam traduxisse, id ex generali consuetudine, aut ex lege, & præcepto factum, dicimus.

4. *D. R.* In Socratis historiâ utrumque habes & factum, & consuetudinem. Refertur lib. 5. cap. 19. (ut bene nosti) Matronam quandam à Presbytero Pœnitentiariorum, quem totius vitæ peccata confessâ fuerat, compulsum fuisse eadem publicè confiteri, eamque sic paruisse, ut occultum etiam Diaconi ipsâ patratum sacrilegium prodiderit, & Diaconus in pœnam à suo loco dejectus fuit. Populus in sacros Ecclesiæ Ministros ita commotus, ut ei placando, Nectarius Episcopus Presbyterum Pœnitentiariorum amoverit, & que munus penitus abrogaverit. Addit autem Sozomenus, idem factum narrans lib. 7. cap. 1. exemplum Nectarii reliquos ferè omnes Episcopos

scopos sequutos esse. Id certè satis quod dice-
bam ostendit; non enim mulier nobilis, hone-
stæque famæ, eam confessionem facere iussa
esset, nec ipsa fecisset, nisi fieri consuevisset, fuis-
setque omnino necessaria ad obtinendam veni-
am peccatorum. Id etiam colligo ex eo, quod
Sacrates de Nerone Nectarii improbens asserit,
nempe id malum ex eo manasse, quod postea
non potuerint amplius redargui prava aliorum
opera, nec malorum hominum commercium
vitari, utpote qui, sublatâ eâ occultorum cri-
minum confessione, non amplius dignoscebantur,
ergo Pœnitentes sua etiam occulta crimi-
na prodere cogebantur. Quis autem neget,
hanc fuisse communem totius Ecclesiæ consue-
tudinem, cum non solum Constantinopoli, ubi
factum mulieris contigit, sed in reliquis omni-
bus Orientis Ecclesiis viguerit, quarum Episco-
pi, factum Nectarii imitati dicuntur, cumque
non ignoremus, easdem in utraque Ecclesiâ O-
rientali, & Occidentali solemnis Pœnitentiæ
leges fuisse?

Sed, ut ut in aliquibus discreparint, in hoc 5.
certè nullum discrimen fuit, ut ex Patribus La-
tinis colligitur. Et primò Tertull, de Pœnit.
cap. 10. & 11. invehitur in eos, qui Pœniten-
tiam omittebant, ex pudore confitendi peccata
sua, qui pudor, inquit, esset veniâ dignus, si con-
fessio esset facienda coram inimicis *insultaturis*,

E. II
20

*in resiloquio, ubi de alterius ruinâ alter at-
tur, ubi prostrato superascenditur, non sic autem
cum faciendâ sit inter fratres, atque consensu
ubi communis spes, metus, gaudium, dolor, p[er]p[et]ua
Igitur jubebantur Fideles publicè confiteri et
am ea, quæ pudori erant, nempe occulta, pudor
enim est in confessione occultorum, non autem
eorum, quæ publica sunt. Quòd autem jubi-
rentur, & non solo consilio impellerentur, p[ro]p[ter]
tet, quia non redarguerentur, qui talem con-
fessionem omittunt: non enim redarguitur
quod malum non est, mala autem non est omi-
sio rei non præceptæ.*

6. Eundem pudorem retrahentem à publicâ
confessione reprehendit S. Pacianus in parabolis
& S. Ambrosi. lib. 2. de Pœnit. cap. 10. &
Plal. 37. Igitur is mos cogendi Pœnitentes
publicam atrocium criminum, quamvis occu-
torum confessionem non fuit solius Ecclesiæ
Orientalis, sed etiam Occidentalis, diuque per-
severavit in aliquibus Provinciis, nam etiam
tempore S. Leonis Papæ perseverabat in Cam-
paniâ, Samnio, & Piceno, ut patet ex ejus Episto-
lâ 78. ad harum Provinciarum Episcopos
scriptâ: non enim est probabile, tunc omnes
los Episcopos convenisse in eâ lege statuenda.
Crediderim potius, constantiores eos fuisse
eâ retinendâ, seu potius rigidiores in eâ am-
plius andâ, cogendo videlicet Pœnitentes ad publicam
candam

canda omnia sua occulta delicta, adeoque etiam ea, in quæ leges animadvertentibus poenâ capitis, quod solum iustulit Leo, ut Morinus lib. 2. cap. 10. bene colligit ex ultimis his hujus Leonini decreti verbis. *Removeatur tam improbabili consuetudo, ne multi à poenitentia remedio arceantur, dum aut erubescunt, aut metuent inimicis sua facta referare, quibus possunt legum constitutione percelli.*

Demum negari non potest, potuisse hanc legem condi ab Ecclesiâ ad absterrendos Fideles ab atrocibus delictis quamvis occultis, ut ad removendos Fideles à patrandis publicè, & cum scandalo eisdem delictis, potuit eos ad eorum publicam confessionem obligare. Probabile autem est, conditam de facto fuisse hanc legem eo tempore, quo aliæ multæ hujusmodi leges, & fortè etiam severiores, statuta fuere, ad Poenitentium verum propositum, & constantiam explorandam, exercendamque. Certè publica pro occultis criminibus Poenitentia parùm, aut nihil differt à publicâ occultorum criminum confessione; sed illa fuit in Universâ Ecclesiâ lege sancita, ergo, cum aliunde tot indiciis, argumentisque id colligatur, dicendum est, hoc etiam fuisse ab Ecclesiâ veteri lege sancitum, aut ab eadem fuisse saltem permissum, ut Confessarii possent ad hujusmodi confessionem Poenitentes cogere, quam permissionem clarè innunt

nuit S. Basilius in Ep. ad Amphilochem eo
 34. *Adulterio pollutas mulieres, & confitentem
 pietatem, vel quomodocumque convictas, pu-
 licare quidem Patres nostri prohibuerunt; &
 convictis, mortis causam praebeamus.* Igitur
 Basilio, vetitum à Majoribus fuit Confessione
 publicare adulteria occulta mulierum, non
 imponere mulieribus adulteris, ut publice con-
 fiterentur sua adulteria, ne à maritis occideren-
 tur, ergo non erat prohibitum Confessariis præ-
 cipere Pœnitentibus confessionem publicam
 liquorum delictorum, ex quorum manifesta
 tione non sequeretur illud malum, sed erat
 permissum, ut hanc confessionem præcipere
 nam *exceptio (ut dici solet) firmat regulam
 contrarium.*

D. D. Eloquenter quidem, & apposite
 decipiendum: sic enim pervertis, quæ collegi
 ex Veterum monumentis, ut videaris velle
 ponere, & fucum facere, ut eodem ordine, quæ
 ea attulisti, ostendam.

9. Incipiam igitur ab eâ tam infelici, & con-
 lebri Matronæ Constantinopolitanæ Confessione.
 ne. Id factum narraturus Sozomenus cap. 1. c. 11.
 7. dicit, Presbyterum Pœnitentiarium, qui con-
 fessiones exciperet, ab Episcopis fuisse constitu-
 tum in suis Ecclesiis, electumque ad id munus
 virum integritate vita maxime spectabilem, &
 secretorum tenacem; quia nimis odiosum est
 fuit

sum fuit, quòd Pœnitentes, sua delicta, tanquam in theatro, audiente Ecclesie multitudine pronuntiarent. Ergo non obligarunt ad id Pœnitentes. Quomodo enim obligarunt ad id, quod cognoverunt esse odiosum, & nimis grave?

D. R. Non obligarunt quidem ad omnia, sed ad aliqua magis atrocia, iudicio Presbyteri Pœnitentiarum, cui debebant omnia prius manifestari.

D. D. Id asseri nullo modo potest; nam si odiosa visa fuit publica confessio; absque dubio visa fuit maximè odiosa confessio delictorum atrocium occultorum: & rursus, si Sacerdos in Pœnitentiarum eligebatur, qui esset secreti tenax, ne proderet occulta, à fortiori requirebatur, ne proderet occulta, quæ essent atrocia: ergo si confessionem publicam non præceperunt, utpote odiosam, certè non præceperunt confessionem publicam atrocium delictorum, quæ est maximè odiosa; nec permiserunt Presbytero Pœnitentiarum, ut eam injungeret. Et verè non injungebatur, ut idem Socrates significat, dum refert, eam mulierem prodidisse peccatum commissum cum Diacono, quia *longius confitendo progressa est*, quia videlicet confessæ est plura, quàm debebat, quàmque ei fuerat præceptum, aut permissum.

D. R. At cur adeò progressa est, si iusta non fuit?

D. D.

- 11.** *D. D.* Facti foeminei rationem petis? res
difficilem postulasti. Quis enim, nisi divinas
do dicere possit, quid foeminas moveat ad hoc
aut illud agendum? fortè illam movit impro-
dens quidam feruor: fortè etiam exemplum
aliorum: non enim negamus, aliquos id fecisse
ut à Potamio factum fuisse narravimus; sed
communem sic faciendi consuetudinem seu
legem negamus. Quia verò ille ipse usus ali-
quorum, sponte publicandi occulta sua delicta
juxta consilium Presbyteri Pœnitentiarum, era-
periculosus; & quia idem Pœnitentiarum in
Pœnitentium directione facile errabat, eis per-
mittens publicare, quæ publicanda non essent,
ideo Nectarius illum usum sustulit, & cum
munus ipsum Presbyteri Pœnitentiarum, totam
que illam fortasse solemnis Pœnitentiæ cere-
moniam; quibus sublatis non id mali contigit,
quod ipse dicebas, malè explicans ea ultima
verba Socratis, sed illud aliud, quod Pœniten-
tes non sunt amplius publicè in Templo redar-
guti, ut in Ecclesiâ Constantinopolitanâ fieri
solebat.
- 12.** At cur solemnem Pœnitentiam facere tam
multos pudebat (ut dicunt Tertulianus, Pacia-
nus, & Ambrosius) si non jubebantur Pœni-
tentes confiteri sua occulta delicta? Miror, hæc
objici, cùm talia essent in solemni Pœnitentiâ,
quæ pudorem facerent præsertim hominibus
Crimi-

Criminosi, quos subinde bene agere, præsertim publice, pudeat. Igitur multi aut etiam omnes, rubore suffundebantur, dum coram omnibus, incompti, cinere conspersi, & humili sacco induti apparebant, dum se pedibus cujusque, ut pro se orarent, advolvebant: dum in Templi angulo consistere per menses aut annos jubebantur, dum ad initium Sacrificii toto Templo cum Catechumenis expellebantur, dum tandem sua delicta quamvis publica confitebantur, eaque confessione publicabant illa magis, suasque ignominias refricabant. Hæc satis à publicâ Pœnitentiâ retrahebant homines, ut sunt plerique, parum amantes salutis suæ, qui proinde a Sanctis illis Patribus justissimè reprehenduntur.

Sum autem maximè admiratus, potuisse I 3.
te, afferre in confirmationem sententiæ tuæ Epistolam S. Leonis ad illarum trium Provinciarum Episcopos scriptam, cum ea sit validissimum telum, quod vibrari solet contra sententiam tuam, ut mox constabit, cum Epistolam recitabo. Ex iis etiam, quæ dicam, palam fiet, nec potuisse Ecclesiam ad id onus publicæ confessionis cogere Pœnitentem, quamvis potuerint ab eadem severissimæ aliæ leges sanciri. Per has enim, ut alibi probabitur, punire conseruit Ecclesia graviora, eaque publica delicta, nempe aliunde cognita, quàm per Pœnitentium

COR-

confessionem, non igitur earum severitate
movebantur Fideles à confessione, ut absque
dubio evenisset, si occulta sua scelera Confite-
tibus onus illud recitandi ea publicè sube-
dum fuisset; ejus enim timore, confessio secun-
ta, unde publica sequeretur, fuisset omissa.

14.

Demum non obstat Canon Basili, quia
quia Canones illi ad Amphilochem missi, per-
tinent potius ad externam Ecclesiæ disciplinam
tum quia, quamvis dicantur pertinere ad reg-
men interni fori, Canon à te allatus nihil aliud
versatur sententiæ meæ. Prohibebantur
quidem Confessarii, ex veteri Patrum senten-
tiâ, ut ibi dicitur, publicare mulierum occultas
impudicitias, non quia cætera publicare possent,
sed ut ab hac publicatione maximè cave-
rent. Sic prohibemur tam sæpe in Scripturis
aliquid injustum agere contra Viduas, & Pupil-
los; non quia injustè agere cum aliis liceat,
ut maximè caveamus ab eâ injustitiâ, quæ com-
mittitur contra Viduas, & Pupillos, ut
quæ gravior est, & deterior. Hæc est prima
ejus legis ratio. Ex eâ enim publicatione mul-
tò majora mala oriebantur, quàm ex publicatio-
ne aliorum; quare, non abs re, eâ præsertim
& speciali lege vetatur. Altera ratio ea est

15.

quod quamvis prudentes Confessarii non sole-
rent ad publicam occultorum confessionem, aut
ad publicam propter ea pœnitentiam cogere

Pœnitentiam
majore
fidem
cipiebatur
ipsum
titum
præcep-
ta disci-
V
ta, quæ
es; ita
deam
universi
publicè
Fidelibus
Et
Sacram-
institui
tentibus
necessari-
facile
cessariâ
possit
teri &
Confes-
Onus a
ta est a
que ple-
Sacram-
Pœnitentiam

Pœnitentes, non rarò tamen eam suadebant, ad majorem delicti expiationem: aliquando etiam (id onus non detrectantibus Pœnitentibus) præcipiebant saltem publicam pœnitentiam; hoc ipsum autem, cum prædictis sceminis facere, vetitum fuit, ne Confessarius suo vel consilio, vel præcepto, quamvis sponte acceptato, eas in vitæ discrimen impelleret.

Verùm, ut invalida prorsus sunt argumenta, quibus tuam sententiam probare conatus es; ita validissima sunt ea, quæ afferam, ut suadeam sententiam meam, videlicet, nunquam universam, aut Romanam Ecclesiam id jugum publicè confitendi occulta delicta imposuisse Fidelibus, aut approbasse, quòd imponeretur.

Et primò id probo ex institutione hujus **16** Sacramenti. Sic enim Christus Dominus illud instituit, ut noluerit ea onera imponi Pœnitentibus, quæ non essent ejus administrationi necessaria, & essent nimis gravia, quæ proinde facile Pœnitentes removissent ab ejus etiam necessaria receptione. Et hæc est ratio, cur non possit Ecclesia obligare Fideles volentes confiteri & percipere Sacramentum, ut permittant Confessario revelare, cui voluerit, peccata sua: Onus autem publicè confitendi occulta peccata est absque dubio onus gravissimum, adeoque plerosque removens a perceptione hujus Sacramenti. Ergo Ecclesia Universalis aut Romana,

E. II

20

Romana, quæ errare nequit, id nunquam fecit, nec, ut fieret, approbavit.

17. Secundò id probo, & simul confirmo al-
 tum argumentum, eo decreto Sancti Leo-
 primi, cujus antea meministi: hujus autem de-
 creti, quæ fuerit occasio, exponendum par-
 est. In Campania, Samnio, & Piceno quidam
 Confessarii rigidiore, & (ut sibi videbantur)
 & suis Episcopis) zelo Religionis, aut disci-
 plinæ flagrantes id onus imponebant Pœnitenti-
 bus, ut sua omnia peccata descripta in libello
 deferrent Confessario, eaque publicè recitari
 permitterent, sic enim fore putabant, ut Fide-
 les ad amorem pœnitentiæ horum exemplis im-
 cenderentur, & ut ipsi Pœnitentes, reliquos
 omnes, ne tantum onus subire cogerentur,
 peccando magis abstinere. Sed aliter videtur
 Sancto Leoni, qui vero ardebat amore disci-
 plinæ, nempe eo, qui est secundum scientiam
 cupit exonerare, non onera imponere, Sacramen-
 ta reddere facilia, non odiosa, spem salutis au-
 cere, non augere desperationem. Igitur
 hunc modum earum provinciarum Episcopi
 18. scripsit. *Illam etiam contra Apostolicam regu-
 lam presumptionem, quam nuper agnovimus
 à quibusdam illicitâ usurpatione committi, in
 die omnibus constituo submoveri (de Pœnitenti-
 tia videlicet, quæ ita à Fidelibus postulatur
 ne de singulorum peccatorum genere, libellum fer-*

pta confessio publicè recitetur, cum reatus conscientiarum sufficiat solis Sacerdotibus indicari confessione secreta. Quamvis enim plenitudo fidei videatur esse laudabilis, qua propter Dei timorem, apud homines erubescere non veretur; tamen quia non omnium sunt peccata, ut ea, qua penitentiam poscunt, non timeant publicare, removeatur tam improbabilis consuetudo, ne multi à penitentia remediis arceantur, dum aut erubescunt, aut metuunt inimicis sua facta referare, quibus possunt legum constitutione percelli: sufficit enim illa confessio, qua primum Deo offertur, tunc etiam Sacerdoti; qui pro delictis Penitentium precator accedit: tunc enim demum plures ad penitentiam poterunt provocari, si Populi auribus non publicetur conscientia consentientis.

Multa sunt in hoc decreto quæ faciunt ad 19. rem præsentem. Et primò dicit à se nuper cognitam eam præsumptionem, quamvis illæ Provincia parum à Româ distarent, erat igitur mos de novo inductus, non autem à Majoribus acceptus, ut ipse dicebas. Secundò dicit, quosdam, nempe paucos, non autem omnes earum Regionum Episcopos, ut pariter ipse dicebas, auctores fuisse novum illud onus imponere Penitentibus. Tertiò hanc novam administrandæ Penitentiaæ praxim contrariam regulæ Apostolicæ appellat, nempe contrariam regulis Fidei, &

E. II

2. 0

dei, & institutioni Sacramenti, nobis ab Apostolis traditæ; id enim ibi sonat *Regula Apostolica*. Igitur hæc praxis obligandi Fideles publicam occultorum criminum manifestationem, est illicita, ergo nunquam fuit ab Universâ Ecclesiâ aut ab Ecclesiâ Romanâ usurpata, & approbata. Quartò damnat absolute eam praxim imponendæ pœnitentiæ, & confessionis publicæ occultorum delictorum, non autem damnat solum usum exigendi manifestationem earum culparum, quæ legibus humanis preceptantur, ut malè arbitratur Morinus lib. 2. cap. 10. Quamvis enim Leo dicat, ex hoc capite debere rejici eam novam consuetudinem, eò quòd multi committunt peccata, propter quæ possunt legum constitutione percelli, quæque proinde publicari nolunt, tamen absolute docet, esse contra Apostolicam regulam, exigere culparum manifestationem publicam, *sufficere confessionem secretam*, nempe confessionem factam soli Sacerdoti, quod esset fallacium, si posset exigi publica aliqua confessio occultorum. Adde quòd in illis ultimis verbis dum *aut erubescunt, aut metuunt* distinguit duo hominum genera, nempe eos qui *erubescunt* confiteri, & eorum, qui metuunt confiteri, propter pœnas legibus humanis preceptas, & ex utroque capite docet, rejici debere eam consuetudinem, quæ multos aut *erubescunt*

ab An
 ges, aut metuentes arceret à Sacramento. Qui-
 bus ostendit, quod dicebam, nempe ita instituis-
 se Christum Dominum hoc Sacramentum, ut
 noluerit ipsum reddi sic odiosum & ita onero-
 sum, ut Fideles ab eo arceantur, ut certè obli-
 gatione publicæ confessionis ab eo Fideles arce-
 rentur. Demum notandum est, quàm signifi-
 canter improbet eam novam consuetudinem
 obligandi Fideles ad eam confessionem; eam
 enim vocat *contrariam regula Apostolica, præ-
 sumptionem, illicitam usurpationem, modis omni-
 bus submovendam, tam improbabilem consuetu-
 dinem*. Quis autem credat, id unquam factum
 ab Ecclesiâ veteri fuisse, quod à Sancto Leone Ve-
 teris Ecclesiæ Doctore, adeò vituperatur?

Tertio Concilium Tridentinum sess. 24. 20.
 cap. 5. docet, quod *non satis consultè humanâ a-
 liquâ lege præciperetur, ut delicta præsertim se-
 creta publicâ essent confessione aperienda*. Atqui
 Ecclesiâ nunquam fecit, quod inconsultè, & im-
 prudenter fit, ergo eam legem nunquam fecit.

Quarto tandem id probo ex eo, quod com- 21.
 munis Theologorum opinio ea est, non posse
 Ecclesiâ hanc legem condere, nec posse id præ-
 cipi à Confessario. Ex multis Doctoribus id as-
 serentibus satis sit audire Suarium, qui tom 4. in
 3. par. disp. 2 1. de Pœnit. sect. 2. n. 6. sic habet.
*Ex quo infero primò, non posse confessionem pu-
 blicam per humanam legem generatim præcipi*

E. II

20

.... Et ratio est primò, quia res est difficillima, alioquin non necessaria, nec per se valde utilis. Lex autem humana non potest res adeo difficile postulare, nisi fortè ex communi aliquâ. Surgit tamen necessitate &c. Infero secundò, non posse Confessorem cogere Pœnitentem ad manifestanda peccata alio modo magis publico, quàm per ricularum confessionem.... probatur à fortè ex dictis, quia præceptum Confessoris humanum est: item quia Confessor tenetur ex jure Divino ad sigillum confessionis: illud autem aperte contra sigillum, sicut etiam contra illud agere Confessor, si Pœnitentem cogeret, ut ei daret secretam cultatem revelandi confessionem, Atqui Ecclesia nunquam fecit, aut probavit fieri ab aliis, quod non potest licitè fieri, ergo nec ipsa, suâ lege imposuit unquam id onus, nec unquam probavit ipsum imponi à Confessariis.

D.R. Valida profectò videntur hæc argumenta: necesse tamen est, fallaciam aliquam subesse. Si enim quid probant, non solum evincunt, sed confuevisse unquam Ecclesiam præcipere publicam occultorum scelerum confessionem, sed etiam que publicam confuevisse unquam imponere peccatis delictis latentibus pœnitentiam, quâ videtur occultum revelari peccatum. Id autem esse manifestè falsum, cum innumeris veterum Testamentois probetur, injunctam promiscuè fieri pro majoribus delictis, vel nota essent, vel ignota

& occulta, publicam poenitentiam, vel inde sequeretur, revelari crimen occultum, vel non sequeretur. Hujus enim damni nullam rationem habuit Antiquitas.

D. D. Et hæc est altera calumnia, qua Veteris Ecclesiæ disciplinam infamatis. Sit igitur.

CALUMNIA VII.

Publica pro delictis etiam occultis poenitentia subeunda ex veteris Ecclesiæ disciplinâ.

DISPUTATIO VII.

Doct. Iraris, id etiam à nobis inter calumnias recenseri?

Doct. Miror certè, haberi I.
Rig. loco calumniæ veritatem adeo exploratam, ut nul-

lus unquam ausus fuerit eam vocare in controversiam. Licet enim aliquot hujusmodi antiquitatum Scriptores publicam occultorum scelerum, confessionem à veteri Ecclesiâ præceptam fuisse, non ausi fuerint asserere, saltem clarè, & rotunde, hinc tibi aliter sentienti non ad modum repugnaui; omnes tamen clarissimè, ac di-

ac disertissimè asserunt, tanquam certum, & dubitatum, ab eâ impositam fuisse publicam cultorum criminum Pœnitentiam. Loquor autem de Ecclesiâ priorum sex, aut septem seculorum. Præter illos, quos initio præterita concertationis produxi, scilicet Tapperum, Linnæum, aliosque non ita recentes, adeo certum esse putat Gabriel Albaspinaeus, Aurelianensis Episc. in fine Observationis 5. lib. 2. ut oppositum putet omnino improbabile. *Nec probabile quis posset (inquit) propter unius fornicationis crimen, sive publicum, sive privatum, aliquid fuisse, quàm publicam indictam pœnitentiam.* Fusè idem probat Caspar Ivenin in Commentariis histor. dogmat. de Sacram. tom. 2. dissert. quæst. 6. cap. 7. art. 1. Fusissimè autem Martinus de Pœnit. lib. 5. cap. 8. usque ad cap. 15.

2. Sed horum auctoritas fortassè non latè movet: illi certè permovere te debent, qui tanquam prima Cæli Ecclesiastici luminaria veneraris, nempe Petavius, Card. Bellarminus, Suarius, idem prorsus, quod Auctores laudati asserentes. Primus enim, nempe Petavius in Animadversionibus ad S. Epiphanium hæresim 59. pag. 248. sic habet. *Quod arcanis sceleribus publica inflicta Pœnitentia sit, fidem faciunt antiquissimi Canones.* Card. autem Bellarminus lib. 3. de Pœnit. cap. 14. disputans de facto Nectarii negat quidem

fuisse Pœnitentes publicam facere confessionem,
 publicam autem pœnitentiam, & privatam eis
 promiscuè impositam pro culpis secretò expo-
 sitis affirmat per hæc verba. *Consueverunt qui-
 dem aliqui juxta consilium Sacerdotis, cui pec-
 cata omnia confessi fuerant, aliqua graviora, &
 publica publicè confiteri, tamen ad id non tene-
 bantur, sed satis erat peccata omnia privatim
 confiteri, & pœnitentiam privatam, vel publicam
 juxta Sacerdotis imperium agere.* Suarius de-
 mum tom. 4. in 3. part. disp. 49. sect. 2. n. 4. lo-
 quens de pœnitentiis canonis sic docet. *Ea pœni-
 tentia non solum imponebantur pro delictis pu-
 blicis, & scandalosis, pro quibus imponi solent ex-
 teriores, & publicæ pœnæ, sed etiam pro occultis
 criminibus: imò non solum pro externis, sed e-
 tiam pro merè internis, quæ solâ cogitatione, &
 affectione committuntur, quæ omnia constant ex
 antiquis Canonibus, quæ leguntur apud Burchar-
 dum lib. 19. sui decreti, & apud Basilium, Grego-
 rium Nyssenum, & alios, qui hos Canones pœni-
 tentiales collegerunt. Tantumne scelus admit-
 tes, ut Suarium deseras?*

D. D. Suarium certè cum reliquis desererem, 3.
 si certa ratio id facere suaderet; non enim nos, ut
 vos facere contuevistis, ita sequimur Doctorem
 aliquem, ut ipsum Conciliis, aut Pontificiis de-
 finitionibus præferamus. Hic autem, Doctores
 quos attulisti, deserere non est opus; sic enim

temperabo sententiam meam, ut vera ipsa
 nec falsa sint ea, quæ Scriptores docent, quæ
 paulo ante laudasti, quam vis dicantur agere
 pœnitentiis interni fori, non verò externi, quæ
 negare facillè possem. Imò ut hos Doctores
 quar, cogor dicere, nunquam ab Ecclesiâ univ-
 ersâ, vel Romanâ, id onus faciendi pro delictis
 cultis publicam pœnitentiam, fuisse Pœnitentia-
 bus impositum. Est enim communis Theologorum,
 adeoque ipsius Cardinalis Bellarmini, & Suarii
 sententia, non posse pro latentibus culis
 imponi pœnitentias manifestas, & quidem Card.
 Bellarm. lib. 1. de Pœnit. cap. 21. *Publica pœnitentia*
inquit, ad pœnitentiam publicam, occulta ad pœnitentiam
vatam pertinent. Neque enim licet peccatum in
cultum publicare, aut etiam pro occulto pœnitentiam
ita publicam imponere, ut ex eâ peccatum
ipsum detegatur. Suarius verò eo tom. 4. in
 par. disp. 38. sect. 6. num. 3. *Communis opinio*
est, propter peccata occulta, non debere imponi
*pœnitentias publicas; quia sunt impropor-
 tæ, & contra bonam famam Pœnitentis.*

D. R. Ergo Cardinalis Bellarminus, & Suarius
 docent, non posse licitè fieri, quod iudei
 ipsi docent factum ab Ecclesiâ fuisse, adeoque
 jam docent, Ecclesiam errasse?

D. D. Minimè verò. Docent quidem, ut au-
 disti, id fieri non debere, nec posse licitè fieri
 factum verò id ipsum ab Ecclesiâ fuisse nunquam
 docent

docent. Et quidem Cardinalis Bellarminus
 verbis, quæ produxisti, docet, *satis fuisse agere*
penitentiam vel privatam, vel publicam jux-
ta Sacerdotis imperium, nempe privatam pro
 culpis occultis, publicam pro publicis, si pu-
 blicam fieri Sacerdos iussisset, non autem docet,
 imponi consuevisse publicam pro occultis, aut
 id fuisse arbitrarium Sacerdoti: Suarius verò
 non negat, pœnitentias canonicas, etiam pro
 internis, & occultis *fuisse taxatas*, non tamen
 omnes pro delictis occultis taxatas fuisse do-
 cet. Cum ergo, ex pœnitentijs canonicis ali-
 quæ occultæ sint, aliquæ publicæ, non sequi-
 tur, quòd publicæ fuerint taxatæ pro delictis
 occultis. Hinc idem num. 5. docet fuisse, has
 pœnitentias canonicas taxatas non solum *pro*
gravioribus, sed interdum etiam pro levioribus
delictis, pro quibus certè non imponebantur
 publicæ pœnitentiæ. Igitur aliquæ ex pœni-
 tentijs Canonicis, imò pleræque non erant pu-
 blicæ, ut jejunia, preces, abstinentia à quibus-
 dam voluptatibus, peregrinationes solitæ fieri
 etiam pietatis ergo &c. Et hæc imponeban-
 tur pro delictis occultis. Adde quod *imponere,*
taxare pœnitentiam non est idem, præser-
 tim in ejus sententia, ac absolutè obligare Pœ-
 nitentem ad illam subeundam; docet enim
 disp. 38. sect. 3. num. 2. cum S. Tho. posse
 Confessarium imponere vel totam, vel saltem

15. 11
 20

partem pœnitentiæ per modum consilii, & conditionatè hoc modo: *Si id feceris, sit loco pœnitentiæ Sacramentalis*. Rursus potest Confessor ex eodem, eam imponere per modum præcepti non cogendo tamen ineluctabiliter Pœnitentem ad eam acceptandam; quomodo solent communiter Confessarii imponere pœnitentiam unde si pœnitens ex justa causa aliam imponere sibi perat, vel ostendat ingentem difficultatem in ea acceptanda, aliam imponunt: hoc autem modo fuisse antiquitus impositas aliquando pro culpis etiam occultis publicas pœnitentias, non repugno: jam enim voluntariæ erant, nec debiles per eas à confessione sacramentali removebantur, nec per eas Confessor, sed ipse Pœnitens sponte revelabat peccatum suum. Quod ergo assero, illud solùm est, non potuisse se ad hoc cogi Pœnitentem, & hanc esse communem Theologorum sententiam, ut refert Castropalaus part. 4. de Sacram. Pœnit. tract. 23. disp. unica punct. 21. §. 2. num. 5. ubi sic **OMNES CONVENIUNT injustissimè COGERE Pœnitentem ad pœnitentiam publicam.** Atque ita intelligendi sunt Doctores, dum asserunt non posse Confessarium publicam pro occulto delicto pœnitentiam imponere, nempe ita, ut cogat eum acceptare hujusmodi pœnitentiam cogit autem, dum renuenti absolutionem negat. Hinc Gulielmus, Summæ Sancti Romani

mundi glossator, ipsi Raymundo ætate suppar.
ad §. 6. titul de pœnit. & remiss. dicit, quod
aliqui potest cogi per excommunicationem ad
suscipiendam solemnem pœnitentiam, si spon-
te non velit subire, dum crimen sit magnum,
& publicum, & moveat scandalum, & quod pro
occulto crimine imponi potest, si pœnitens volue-
rit, aliàs non. 7. Notari autem debent illa ver-
ba si Pœnitens, quibus significat se loqui, ut
nos loquimur, de foro interno, quod est fo-
rum Pœnitentis, nam si sermo sit de foro ex-
terno, quod non respicit Pœnitentem, sed de-
linquentem, quodque pœnitentia respiciunt Ca-
nones Pœnitentiales, est indubitatum, posse
in hoc foro publicâ pœnâ puniri etiam occul-
tum delictum, & probatur à Suar. disp. 3. de
censur. sect. 2. num. 16. & disp. 31. sect. 1.
num. 67. aliisque apud Morin. lib. 5. cap. 26.

His facilè respondetur Albaspinæo, aliis. 8.
que tuæ sententiæ defensoribus. In locis enim
Parrum, & Conciliorum, quæ allegantur ab
ipsis, aut non agitur de Pœnitentijs Sacramen-
talibus, sed extra sacramentalibus (Ecclesiam
verò posse in foro externo publicè punire et-
iam occulta delicta, non est dubium, ut mo-
dò dicebamus, non inde tamen sequi, quòd pos-
sit idipsum facere in foro interno patet, osten-
deturque ampliùs calumnia 12.) aut agitur
quidem de Pœnitentijs Sacramentalibus, iisque
publi.

publicis, sed quæ liberè acceptabantur, et pro delictis occultis imponebantur.

9. *D. R.* Igitur tibi convenit cum Morino qui vult quidem Pœnitentes fuisse olim publicam cœ pœnitentiâ castigatos, ad eam tamen eos potuisse negat, cum delictum erat occultum, siquidem lib. 5. cap. 11. num. 13. loquitur de Zonara, & Balsamone, veterum Canonum pœnitentialium commentatoribus, ac dicit eos nunquam distinxisse inter peccatum occultum, & publicum, ita subdit. *Nec re interest, aut illi interesse unquam dicunt, si crimen occultum sit, an publicum; nisi quod occulto crimine reus cogi non potest, sed voluntati permittendus, ut volunt Canon.*

10. *D. D.* Adhuc est magnum inter Morinum diffidium, dum enim Morinus dicit neminem potuisse pro occulto delicto ad publicam pœnitentiam cogi, id solum significat non potuisse cogi per Ecclesiasticas pœnas excommunicationis, aliarumque similium. Contrarium vult, potuisse pœnitentem cogi pro peccato ineluctabili, ita ut renuenti potuerit solutio denegari. Id constat ex iis, quæ afferuntur ac docet in pluribus locis illius libri 5. & clarissimè cap. 17. num. 7. ubi sic. *Cum peccatum erat publicum, ad pœnitentiam publicam cogendam, Peccatores excommunicatione, & communi Ecclesie expulsionis cogebantur.* At contra

peccatum erat occultum, Pœnitentia publica æ-
 thio erat spontanea, hoc est, ad eam cogi non
 poterant ulla excommunicatione, aut Sacra-
 mentorum publica denegatione. Peccatori e-
 gisdem hujusmodi secreto confitenti, nisi pœni-
 tentiam Cœnonicam agere vellet, RECONCI-
 LIATIONEM SECRETO DENEGABAT SA-
 CERDOS; sed quod ultra in eum ageret, ni-
 bil habebat. Id ego nego, & pernego, nempe
 fuisse sic impositam pro delictis occultis pœni-
 tentiam, ut reluctanti reconciliatio negaretur. II.

Id autem probo sic primò, quia Sacerdos
 id faciens, facit contra sigillum Confessionis,
 ut ex Suario de Pœnitentia disp. 21. sect. 2,
 num. 6. facit ille, qui obligat Pœnitentem ad
 publicam occulti peccati confessionem, & con-
 stabit magis ex ultima calumnia. Probo 2.
 quia, vel resignet, vel non resignet Sacrum Si-
 gillum Sacerdos id faciens; certè imponit o-
 nus gravissimum, quod reddit valdè odiosum
 Sacramentum, & Fideles ab eo removet, quod
 est contra institutionem hujus Sacramenti, ut
 contra ipsam, & ex eadem ratione est frange-
 re Sacrum Sigillum. Probo 3. Comuni
 Theologorum suffragio, ut dictum est. Probo
 4. quia per hanc sententiam sic temperatam,
 conciliantur omnia loca Patrum, & Veterum
 Scriptorum, quæ contraria videntur, nempe
 eorum, qui docent, impositam fuisse pro oc-
 cultis

15. 11
 2. 0

culis delictis publicam Pœnitentiam, & eorum, qui id negant. Siquidem imposita non reuuentibus, non imposita reuuentibus.

Patres, qui docent, aut innuunt pro delictis publicis imponi consueuisse publicam pœnitentiam, afferuntur à Sirmondo in historia publicæ pœnit. & nos infra aliquos afferimus.

D. R. Sed Morinus assert in contrarium longè plures, quorum loca per isthoc tuæ tentiæ temperamentum non explicantur facta.

12. Et primò, ex omnibus Patribus habetur, consueuisse veterem Ecclesiam, cogere ad publicam pœnitentiam homicidas, & adulteros atque sic plectebantur soli occulti homicidas, adulteri, nam publici puniebantur capitali supplicio à civili magistratu, ergo.

13. 2. Clerici ob quædam crimina etiam occulta cogebantur abdicare se munere suo.

14. 3. Antiqui Canones iubent quidem magis puniri sponte confessum, quàm convictum nempe pœna breviori, non autem diversa, nunquam distinguunt delictum publicum à delicto privato, ut fieri cœptum est seculo sexto, & septimo, ergo ante hoc tempus eadem pœna puniebatur utrumque, & quidem in foro sacramentali. Absurdum enim est dicere, veterem Ecclesiam respexisse solam disciplinam externam, quam solam respicit forum extrac sacramentale.

4. Mul.

4. Multa sunt loca Patrum, veterumque **15.**
 Scriptorum, ex quibus habetur, in Veteri Ec-
 clesia fieri consuevisse pœnitentiam publicam
 quibuslibet peccatis gravibus, ergo etiam pro
 occultis. Non est autem probabile, quod
 Pœnitentes sponte susceperint onus tam grave,
 ipsum ergo subire cogebantur, ut ex iisdem
 Patribus colligitur, quorum loca affert præ-
 fatum Juveninus.

D. D. Quæ affert is Author, expendentur
 concertatione sequenti. Nunc respondendum
 est argumentis, quæ attulisti ex Morino.

Ad primum nego, coactos fuisse subire **16.**
 publicam pœnitentiam occultos homicidas, &
 adulteros. Et quidem si publica homicidia, &
 adulteria fuerunt, ut inquis, pœnâ capitis ab
 Regibus ipsis, & Imperatoribus vindicata, jam
 Sacerdos prædicta crimina per pœnitentiam
 publicam manifestans, aut indicans, gravissi-
 ma pœnæ causa Pœnitentibus fuisset, aut saltem
 eos in gravissimum discrimen conjecisset, quod
 sanè à Christiana, ne dum Ecclesiastica benigni-
 tate prorsus abhorret. Igitur sciendum est,
 quod quamvis civilibus legibus pœna gravissi-
 ma fuisset hujusmodi delictis statuta, adhuc
 tamen plerumque ea non infligebatur, ut mo-
 do non infligitur, vel reo fugiente, vel pe-
 cunia supplicium redimente, vel interceden-
 tibus clarissimis viris, & præsertim Episco-
 pis,

pis, qui sapissime id officij præstabant, refert Macedonius Africæ Præles ad Augustinum scribens, & confirmat idem Augustinus ipsi rescribens epist. 54. ex qua am habemus, non omnes hujusmodi reos, piscoporum precibus, à morte liberatos, publicam pœnitentiam fuisse compulsos, sed solos, quorum crimina publica erant. *Quædam* (inquit S. Doctor) *quorum crimina manifesta sunt à vestra severitate liberatos, à pietate tamen removemus Altaris, ut pœnitendo placare possint, quem peccando contempserunt.* Quod ipsum colligitur ex Ambrosio, qui 1. de pœnit. cap. 16. monet, non esse deneganda Sacramenta ei, *qui occulta crimina habet propter Christum tamen studiosè pœnitentia egerit*, id est, qui publicam pœnitentiam lægerit, quamvis esset occultus peccator, ad eam non teneretur eam subire; igitur solus publicus peccator ad eam cogebatur.

17. Ad 2. Respondeo, eam Clerici depositionem, vel suspensionem non fuisse pœnitentiam de qua modò agimus, nempe impositam confessione Sacramentali, sed pœnam impositam in foro externo.

18. Ad 3. Ea Canonum antiquiorum monitum tam frequens, ut convictis major pœna imponatur, quam sponte confitentibus, factis ostendit, eos Canones non respexisse specialiter

rum internum, in quo nemo denuntiatur ab alio, nemo vincitur, sed ipsum præcisè peccatum spectasse. Cum autem non respicerent specialiter forum internum, sed potius externum, non erat necesse, ut distinguerent inter peccatum occultum, & publicum, cum forum externum, utrumque peccatum poenâ publica puniat, ut non semel dictum est, & dicitur. Nec inde sequitur Ecclesiam antiquiorem nullam statuissse regulam pro foro interno: nam ea poenæ taxatio dirigebat etiam forum internum, quatenus ex ea dignoscebat Confessarius, quæ crimina majori poenâ digna essent, quæ minori.

Cæterum quamvis concedam, eos Canones **19.** respexisse forum internum, argumentum non urget. Nam, ut non distinguunt inter peccatum publicum, & occultum, ita non distinguunt inter peccatum viri, & foeminae; non inde tamen sequitur, easdem poenitentias fuisse utrique impositas, & foeminas quoque fuisse exilio, vel peregrinatione mulctatas, quæ poena erat per Canones parricidis statuta. Ut igitur in hoc, aliisque similibus casibus, quamvis non distinguerent Canones, distinguebat Confessarius, ita in casu nostro.

D. R. At cur Canones coeperunt postea distinguere, nempe post sæculum sextum. Sic enim distinxit Beda cap. 7. de remedijs peccatorum,

K

torum,

E. II

2. 0

torum, & postea Ecbertus Eboracensis Archiepi. in suo Pœnitentiali cap. 1. Alcuinus & in libris capitul. Caroli Magni, & Ludovici Pij, ubi cap. 52. lib. 5. sic. *Si occultè sponte confessus fuerit, occultè fiat; & si publicè, & manifestè convictus, aut confessus fuerit publicè, ac manifestè fiat, nempe pœnitentia.* Id ipsum monent multa Concilia Remense can. 31. *Ut discretio servanda sit inter Pœnitentes, qui publicè, & qui absconderi debent.* Idem iisdemque verbis dicitur in Moguntino, celebrato an. 847. Distinctiùs in Londinensi sub annum 1200. *Pœnitentia talis injungatur uxori, unde non datur marito suo suspecta de aliquo occulto, & enormi peccato.* Demum in Senonensi an. 1269, redarguuntur aliqui, quòd publicam pœnitentiam omnibus promiscuè imponebant. *Idem etiam exempti, & alii quamplures religiosi pro cunctis peccatis cunctas pœnas statutas infligendas, ex quo interdum evenit, ut tales pœna delinquentibus infliguntur, contra peccata, qua occulta fuerant, veniunt in contumeliam aliorum.* Quibus præmissis, statuitur ne id amplius fiat. Igitur fiebat antea publicè & impunè.

21. *D. D.* Fiebat utique, nec id negamus, malè fiebat; & ideò fiebat ab aliquibus tantum, nec approbante, aut conveniente Eccl.

sia universâ, vel Romana. Addo id factum
 sapè, non ita tamen, ut cogentur Pœnitentes
 occulti pœnitentiam publicam subire, sed ita
 ut ea imponeretur fortasse solis non reuenti-
 bus. Quia verò experientia compertum est,
 ex hoc ipso multa mala oriri, cum præsertim
 cepit esse frequentior usus auricularis confes-
 sionis, idèò cautum inde sæpissime fuit, ne id
 amplius fieret. Quandoquidem verò tam mul-
 ta loca attulisti, in quibus id statuitur, reco-
 lere etiam debeas decretum Alexandri III. re-
 spondentis Episcopo Oxoniensi; sed fortè o-
 misisti, quòd hujus Pontificis verba meæ sen-
 tentiæ suffragantur. Postquam enim prædi-
 ctus Pontifex in ea epistola Episcoporum mo-
 nuit, ne Sacerdotem, de quo fuerat interroga-
 tus, suspendat ab officio, si occultè peccavit,
 addit hæc verba, *Alioquin non esset tutum, cum*
su secretus excessus, ipsum invitum ab officio
coercere: sed tamen pœnitentiam secretam, se-
cundum quod tibi visum fuerit, injungere non
postponas. Unde infero, ergo Ecclesia vetus
 non consuevit ad publicam pœnitentiam co-
 gere, qui occultè deliquerant: non enim est
 dicendum, eam non consuevisse facere, præ-
 fertim cum viguit sanctissima illa disciplina,
 quam semper prædicatis, quod non fit *satis*
tutò, sed cum periculo frangendi sacrum sigil-
lum.

D. R. Nullum fuit tale periculum: nam certè ex pœnitentia publica non poterat argui species commissi peccati, cum idem pœnitentiæ genus imponeretur pro iisdem peccatis. Nec poterat ex ea argui peccatum in genere nempe pœnitentem grave aliquod peccatum commisisse, cum subinde pœnitentia publica ex devotione fieret etiam ab innocentibus, notat Morinus lib. 2. cap. 19. n. 5.

22. D. D. Scio id asserti à Morino, & antepsum à Doctoribus magni nominis, verum hoc verum sit, jam temere Augustinus in libro de symbolo ad Cathecumenos, hos alloquitur dicit, *Illi, quos videtis agere pœnitentia scelerata commiserunt, aut adulteria, aut alia facta immania. Inde agunt pœnitentiam, quia etiam homines probi tunc tudent inter os dum pectus suum, temere quis diceret, quos videtis in Ecclesia tundere pectus suum scelerata commiserunt aut adulteria, aut alia facta immania. Inde dum orant, tudent pectora.* Est igitur evidenter falsum, contempsisse immiscere se cum Pœnitentibus etiam innocentes. Peragebant quidem aliqui speciem & ex sua devotione publicam pœnitentiam, verum innocentes non erant, sed occultis delictis adstricti. Igitur Pœnitentia id significabat, Pœnitentem graviter deliquisse, quod optimè advertit Concilium Colonien-

in Enchiridio Christianæ institutionis tit. de Confess. §. *Restat ut.* Ubi loquens de Pœnit. publica, quæ olim in Ecclesia imponebatur, sic habet. *Quâ pœnitentiâ, etsi qui deliquit, non proderet speciatim crimen suum, tamen ipsa facta confitebatur, & declarabat Ecclesia, se graviter peccasse.*

Dixi, pœnitentiam publicam fuisse saltem 23. gravis delicti indicium, quod satis est ostensum, ad eam cogi minimè potuisse eum, qui occultè deliquerat: resignati siquidem sacri sigilli reus est etiam, qui nullum in specie peccatum prodit, si manifestet in genere Pœnitentem gravi aliqua culpa fuisse obstrictum, ut omnes docent, nec ut arbitror dissentis. Cæterum, sapissime ex adjunctis circumstantiis species ipsa culpæ indicebatur, aut suspicioni non leve fundamentum præbebatur, quod ipsum per leges sacri sigilli non licet, nec unquam licuit, quidquid in contrarium senserint aliqui ex vestris, quorum est ultima hujus primæ partis Calumnia parum distans ab ea, quam nunc nitor disijcere, ut à fundamento non distet moles superimposita. Quare non pauca dicenda tunc eront, quæ magis ostendent, unquam fuisse in foro interno occultum delictum pœnâ publica vindicatum, vósque ad aliter sentendum inductos ea persuasione, quòd unum & idem fuerit in Ecclesia veteri forum internum,

externumque, vel easdem fuisse, aut esse potest
utriusque fori pœnas, eandem in puniendis oc-
cultis delictis disciplinam.

Quod autem quarto loco objiciebas, et
ipsa octava Calumnia, quam mox disijcere ag-
grediar.

CALUMNIA VIII.

*Pro quibuslibet peccatis lethalibus
publicam Pœnitentiam imposuit Ve-
tus Ecclesia.*

DISPUTATIO VIII.

I. Doct. Discr.

AM verò rejicienda
octava Calumnia
quam contra veterem
Ecclesie disciplinam
adornabas in quarta

argumento, quod in præterita disputatione
proposuisti: quamvis ex iis, quæ in ea rejecta
sunt, satis ea rejecta videantur: si enim falsum
est, ut ibi probavi, fuisse unquam ab Ecclesia
pro occultis delictis, quamvis atrocibus, inte-
luctabiliter impositam publicam Pœnitentiam,
utique falsum est, fuisse eam impositam pro
quibuslibet lethalibus culpis.

Doct.

Doct. Rig. Id tamen factum fuisse affirmant eruditi Scriptores, inter quos est Caspar Juvenius, ut dicebam, qui in Commentario Historico, & Dogmatico de Sacramentis tom. 2. differt. 6. quæst. 6. cap. 7. art. 1. § 2. pag. 688. sic habet: *Docet Morinus noster, trium Priorum Seculorum Patres, per Pœnitentiæ publicæ purgasse triplicis tantum speciei peccata, Idololatriam, Homicidium, Machinam. Et rursus quarto Seculo, & duobus proximè sequentibus, peccatis, quæ tertio Seculo erant Canonica, addita fuisse non quidem omnia mortalia, sed quæ inter mortalia censentur gravissima. Nonnulli alij Scriptores contendunt, uni regulæ subjèta fuisse quacunque mortalia, seu nullum omnino fuisse peccatum mortale, quod pœnitentiæ publicæ castigatum non fuerit. Inde profert sententiam suam per hæc verba. Si pœnitentiæ sumatur pro pœnis publicis non determinati quidem per Canones, sed Episcoporum arbitrio permittis, quodlibet peccatum mortale castigatum fuit Pœnitentiæ publicæ etiam tribus Prioribus Seculis. Itais Auctor.*

D. D. Cæteris, ut sibi videtur, eruditior, sed re vera cæteris audacior, & prorsus appositè ad tollendam de veteri Ecclesia auriculari & secretam Confessionem.

D. R. Num audaciæ tribuendum, quod quis sequatur Patres, Clementem, Tertullianum,

num, Cyprianum, aliosque quorum tunc huic sententiæ suffragantes, nisi graveris ad dire, libenter afferrem.

D.D. Patres audire nihil gravor, gravi autem quam maximè audire eos, qui Patribus nempe assertoribus veritatis, confirmandis erroribus abutuntur.

3. D.R. At error nequit esse, quod ab ipso unanimitate consensu asseritur disertissimè. Incipiam à primo, nempe à Clemente, imò à ipsis Apostolis, quorum ille constitutiones collegit. Earum enim lib. 2. cap. 19. sic precipitur Episcopo, *Cum aliquem peccasse cognoveris, exacerbatus jube eum foras eijci*, Igitur Apostoli, jubent eijci ab Ecclesia ad que publicæ Pœnitentiæ addici eum, qui obprehenditur graviter peccasse, qualecunque demum fuerit peccatum. Tertullianus in lib. de Pœnitentia sic habet. *Omnibus ergo delictis, seu carne, seu spiritu, seu factis, seu voluntate commissis, qui pœnam per judicium deservit, idem & veniam per pœnitentiam impendit.* Hæc sententia, qua nulla univârsalior in hac re fingi potest, omnia tanquam licita, nempe peccata gravia complectitur. Igitur omnia remittebantur per pœnitentiam publicam, de qua eum agere constat ex cap. 10. & 10. ubi eam describit. Cyprianus sermo de lapsis refert, etiam eos qui in corde suo lapsi

lapsi erant per internam apostasiam, egisse cum
 reliquis Pœnitentiam: reliqui autem certè pu-
 blicam agebant. Si verò agebatur pro interno
 peccato mortali, iam agebatur pro omnibus.
 Idem exponens quartam orationis Dominicæ
 partem libro, quem de ea scripsit, sic loquitur.
*Hunc panem dari nobis quotidie postulamus, ne
 qui in Christo stamus, & Eucharistiam quotidie
 ad cibum salutis accipimus, intercedente gra-
 viori delicto, dum abstemii, & non communican-
 tes à Cœlesti pane prohibemur, à Christi corpore
 separemur.* Igitur qui graviter deliquerant,
 prohibebantur communicare cum aliis, quod
 certè genus publicæ Pœnitentiæ erat, ut con-
 stabit ex sequentibus Patrum sententiis. Basili-
 lius, aliique Canonum Pœnitentialium Colle-
 ctores publicas absque dubio pœnitentias de-
 cernunt, sed eas pro quovis genere delictorum
 decernunt, ergo pro quovis genere delictorum
 fiebant. S. Ambrosius lib. 1. cap. 16. *Volo veni-
 am reus speret, petat eam lacrymis, petat gemi-
 tibus, petat populi totius fletibus, ut ignoscatur,
 obsecret: & cum secundò & tertio fuerit dilata
 ejus communio; credat remissius se supplicasse;
 fletus augeat, miserabiliter postea revertatur,
 teneat pedes brachiis, osculetur osculis lavet fle-
 tibus.* Hic certè describitur Pœnitentia publi-
 ca, in qua pœnitens prosternebat se ante pedes
 Fidelium. Eam verò vult fieri à quovis reo.

nam loquitur generaliter & redarguit Not
 tianos, qui pœnitentiam quidem omnibus
 minibus injungebant, sed quibusdam negaban
 6. reconciliationem. S. Augustinus lib. 83. qua
 stionam, quæst. 26. dicit, non esse eos cogendos
ad pœnitentiam luctuosam & lamentabilem, qui
 peccant ex infirmitate aut ignorantia, quorum
 peccatum vocat veniale; sed eos qui peccant
 malitia contra bonitatem Divinam, ergo con
 nes, qui mortaliter, ac deliberatè peccabant,
 publicam Pœnitentiam damnabantur. Idem
 Homil. 50. describit triplex genus pœnitent
 tiæ: & primam dicit esse suscipientium Bap
 tum, secundam dicit esse eam, quæ fit pro cul
 pis quotidianis, *qua non lethali vulnere feri
 untur*, tertiam, *qua pro illis peccatis subeunda
 est, qua legis Decalogus continet*. Hujus autem
 tertiæ pœnitentiæ nomine, publicam ab eodem
 telligi patet ex ejus tractatu de utilitate pœni
 tentiæ cap. 3. ubi similiter pœnitentiam divi
 dens trifariam sic loquitur de tertia. *Est pœni
 tentia gravior atque luctuosior, in qua propriè
 vocantur in Ecclesia Pœnitentes remoti etiam
 Sacramenti Altaris participandis*. Nec facit
 quod ad calcem libri de Symbolo ad Catechu
 menos, hos alloquens dicat, *Nolite illa committi
 tere, pro quibus necesse est, ut à Christi corpore
 separemini, quod absit à vobis: illi enim qui
 videtis agere pœnitentiam, scelera committunt*.

runt, aut adulteria, aut aliqua facta immania.
 Inde agunt penitentiam: nam per ea verba facta
 immania intelligit quodvis peccatum lethale:
 hinc subjicit, *Nam si levia peccata illorum
 essent, ad hac quotidiana oratio sufficeret.* Un-
 de concludit. *Ergo tribus modis dimittuntur
 peccata in Ecclesiâ, in Baptismate, in Oratione,
 in humilitate majoris Pœnitentie.* S. Leo in ea
 celebri Epistola ad Episcopos Campaniæ, Sam-
 nii & Piceni, prohibet quidem, ne presbyteri
 cogant pœnites ad publicam omnium pecca-
 torum confessionem, sed silet omnino de pu-
 blica pœnitentia, quæ post illam confessionem
 sequebatur; igitur non improbat, quòd ea
 pro omnibus delictis imponeretur. Gennadius
 lib. 2. de dogmatibus Ecclesiasticis, *Communi-
 caturus satisfaciatur lacrymis & orationibus; &
 confidens de Domini miseratione, qui peccata
 pro confessioni donare consuevit, accedat ad Eu-
 charistiam.* Sed hoc de illo dico, quem capitalia
 & mortalia peccata non gravant; nam quem
 mortalia crimina post Baptismum commissa pre-
 munt, hortor prius publicâ pœnitentiâ satisfac-
 cere, & ita Sacerdotis iudicio reconciliatum,
 communioni sociari, si vult non ad iudicium &
 condemnationem sui Eucharistiam percipere.
 Quamvis autem dicat hortor, vult tamen om-
 nino fieri, ut quid necessarium, quare dicit, alio-
 quin Eucharistiam percipi in condemnationem
 Isidorus

8. Isidorus in exhortatione ad pœnitentiam, *pœnitentia juxta qualitatem delictorum agitur est, nam sicut levia peccata occulta oratione solentur, ita gravia coram Ecclesiâ per pœnitentiam & satisfactionem remittuntur*: Igitur omnia gravia remittebantur per Pœnitentiam quæ fiebat coram Ecclesia, adeoque publice Innocentius primus in Epistola ad Decentium Eugubinum Episcopum, *De pœnitentibus* (dicitur) *qui sive ex gravioribus commissis, sive ex levioribus pœnitentiam gerunt, si nulla ratio veniat agritudo, quintâ feriâ ante Pascham remittendum Romana Ecclesia consuetudo monstrat*. Hic certè agitur de publice Pœnitentibus, ut omnes concedunt, qui tamen dicitur agere pœnitentiam etiam *ex levioribus, et sæpe ex minus gravibus, ergo pro gravibus omnibus agebatur publica pœnitentia*. Hæc facta demonstrant, non esse audaciæ insimulandum eum, qui asserit, antiquam Ecclesiam, pro omnibus gravibus culpis, publicam pœnitentiam imponere consuevisse, nisi eò laxitatis & impietatis ventum sit, ut qui cum Patribus sentit, audax judicetur.
9. *D. D.* Ego verò iterum assero, per famam audaciam dici, hanc fuisse, veteris Ecclesiæ in administrando Sacramento Pœnitentiæ disciplinam. Ex hac enim assertione sequitur primò, quòd etiam pro peccatis occultis, debet ex pra-

ex præcepto Confessarii fieri publica pœnitentia, quod vidimus repugnare institutioni Sacramenti pœnitentiæ. Sequitur secundo fuisse ab Ecclesia veteri conditos Canones & præcepta observantiæ difficillimæ, quæ proinde observari moraliter non poterant: leges autem hujusmodi, non nisi imprudentissimè fieri, constat apud omnes. Quod autem difficillimum sit pro quovis peccato agere publicam pœnitentiam, patet primo, quia certe difficillimum est eam agere pro occultis, nempe omnibus manifestare se graviter deliquisse. Patet secundo quia cum graviter peccare, fuerit semper malum satis frequens & commune, jam debuissent Fideles semper esse sub jugo Pœnitentiæ, & expelli ab Ecclesia cum Sacerdos rem Divinam faciebat. Unde sequitur tertio Ecclesiam veterem reddidisse maximè odiosum Sacramentum Pœnitentiæ, quod est certè contra hujus Sacramenti institutionem. Sequitur quarto ferè omnes Veteris Ecclesiæ Fideles, vel non confessos fuisse, ne subirent hujusmodi onus, vel confessos hujusmodi onus non adimpleste: nam, ut constat ex Patribus & Scriptoribus Ecclesiasticis, perpauca erant qui publicam pœnitentiam facerent, cum è contra innumeri semper fuerint, qui culpas lethales committerent. Sequitur quinto non fuisse in Ecclesiâ veteri usum confessionis auricularis, aut purè auricularis, quæ non

IO.

non esset ordinata ad pœnitentiam publicam. Hæc sane abunde demonstrant, falsum esse, quovis delicto, publicam pœnitentiam fieri debuisse, nisi nomine pœnitentiæ publicæ, intelligatur quæcunque publica significatio pœnitentiæ, quamvis nihil aspera, & laboriosa, quæ sunt pœnitentiæ, quæ fiunt sponte à Religiosis simul congregatis, dum osculantur aliquorum pedes, orant brachiis elevatis, publicam, sed generalem suarum culparum confessionem faciunt, aliaque hujusmodi præstant. Si enim hæc & similia facta olim fuisse in Ecclesiâ publicam quibuslibet lethalis culpæ reis, velit Juvenalis non repugnabo: sed aliquid plus videntur significare Patres, dum de publicâ pœnitentiâ agunt, alioquin etiam modò fieret in Ecclesiâ pro quovis peccato publica pœnitentia, cum etiam modò, quicumque confitetur, Sacerdos se pedibus publicè demittat in Ecclesiâ, expectet humiliter audiri, confiteatur, secretò quidem, sed coram omnibus, recitet in conspectu omnium injunctam pœnitentiam, & ante quam communicet generalem suarum culparum confessionem publicam peragat: nemo autem dicit, modò pro quovis peccato fieri publicam, ut olim in Ecclesiâ veteri, pœnitentiam.

12. His argumentis accedit manifesta auctoritas Patrum, quorum aliqui asserunt, pro solis majoribus culpis factam esse publicam pœnitentiam.

tiam; alii pro solis publicis, quæ scandalum præbuisent. Aliquot horum Patrum loca attulimus in præteritis disputationibus; alia hæc & in sequentibus afferemus, ex quibus & ex rationibus, supra allatis, sunt exponendi textus, quos in medium produxisti.

Ut autem incipiam à Clemente, unde ipse ^{13.} incepisti, is in loco, quem citasti, pœnitentiam non solum publicam injungit, sed maximè publicam, quam solemnem dicimus, & artificialem vocat Jueninus, cujus aliquas ceremonias fieri solitas à Diaconis ibi Clemens commemorat: solemnem autem pœnitentiam impositam pro quovis gravi delicto negat idem Jueninus. Non igitur de reo cujusvis gravis peccati ibi agit Clemens, sed de eo qui graviora publicè commiserat. Adde, quod non agit de pœnitentiâ infligenda Sacramentalitet confesso sed *deprehensso*, idest, convicto, quod non fit in foro Pœnitentiæ.

Quod attinet ad Tertullianum, nihil ^{14.} co- git asserere, ipsum semper agere de pœnitentiâ publicâ, dum eo in libro agit de pœnitentiâ. Quamvis ergo cap. 9. & 10. agat de pœnitentiâ publica, nego de eâ agere in textu allato; cum præsertim nullus alicujus notæ Scriptor asserat, tempore Tertulliani aut Cypriani, coactos fuisse Fideles agere de quovis delicto publicam pœnitentiam, & multò minus de peccatis solius volun-

voluntatis, aut cogitationis, quorum memine
 in locis allatis prædicti duo Doctores, quorum
 secundus laudat quidem eos, qui vel de ipsis peccatis
 eatis solius cogitationis se accusabant, & tunc
 etiam publicæ se correctioni subiciebant, & tunc
 autem eos ad id coactos fuisse affirmat, imò
 tis innuit, eos cogi non consuevisse, dum
 gravioribus, non autem pro gravibus à summo
 15. Eucharistia prohibitos Fideles dicit: quæ
 Eucharistiæ privatio, erat quidem una ex peccatis
 quæ infligi solebant agentibus publicam pœnitentiam
 tentiam, sed ipsa sola publica pœnitentia
 erat: Unde quamvis etiam modò aliquando
 Confessarii hanc pœnitentiam imponant, & tunc
 inde tamen dicuntur publicam pœnitentiam
 ponere. Hinc nego, omnes pœnitentias recen-
 sitas à Canonum Collectoribus esse publicas
 cum aliquæ consistant in prædicta Eucharistiæ
 privatione, aut in jejuniis, aliisque hujusmodi
 domi obeundis, vel fieri solitis etiam ab iis, qui
 pœnitentiam non agebant. Nego similiter
 Ambrosium loqui de reo cujuslibet gravis delicti,
 dum vult eum constanter provolutum in
 gibbus Fidelium ingemiscere, lacrymari &c. & tunc
 de eo, qui graviora deliquerat, cui utcumque
 constantissimè & humillimè supplicanti, veniam
 Novatiani negabant: sæpe enim propositum
 universalis sit particularis ex contextu. Ad
 nullum verbum continere in eo textu Ambrosii
 quod
 reus la
 solum
 S
 bet del
 debet t
 miterq
 textibu
 cedoni
 duim
 tiam da
 nifesta
 à Patri
 nes: h
 gravite
 nem au
 pis obi
 Docto
 tu cita
 eam fu
 calogu
 ipsum
 in Ecc
 bonus
 brorum
 torum
 in offe
 sue & s
 profit a

quod obligationem sonet, *volo inquit veniam reus lacrymis petat* &c. vult autem etiam, quī solum hortatur.

S. Augustinus, quamvis videatur cujuslibet delicti reum addicere publicæ poenitentiae, debet tamen semper subintelligi, *si publicè enormiterque peccavit*, ut patet ex pluribus aliis ejus textibus, & præsertim ex ejus Epistola ad Macedonium, quam præcedenti concertatione produximus, ubi dicit eos ad publicam poenitentiam damnari conlueviffe, *quorum crimina manifesta sunt*: nomine autem criminis significari à Patribus solum graviora delicta norunt omnes; hinc criminosi non omnes dicuntur, quī graviter delinquant v.g. per pravam cogitationem aut voluntatem, sed qui majoribus se culpis obstringunt. Nec facit, quòd idem Sanctus Doctor, in lib. de poenitentiae medicinâ, quem tu citasti, agens de tertia illa poenitentia dicat, eam subeundam pro illis peccatis *quæ legis Decalogus continet*; nam subjicit, *Judicet ergo se ipsum homo . . . veniat ad Antistites, per quos in Ecclesia claves ministrantur; & tanquam bonus incipiens jam esse filius, maternorum membrorum ordine custodito, à Prepositis Sacramentorum, accipiat satisfactionis suæ modum; ut in offerendo Sacrificio cordis contribulati, devotus & supplex id tamen agat, quod non solum illi proficit ad recipiendam salutem, sed etiam cæteris*

L

ad exo

ad exemplum, ut si peccatum ejus non solum
 gravi ejus malo, sed etiam IN SCANDALUM
 EST ALIORUM; atque hoc expedire utiliter
 Ecclesie videtur Antistiti, in notitiam motus
 rum, vel etiam totius plebis, agere poenitentiam
 non recuset, non resistat, non lethali & mortali
 ra plaga per pudorem addat tumorem &c.
 quibus colligitur manifeste, consueville quibus
 fieri publicam poenitentiam de peccatis, quae
 gis Decalogo continentur, non tamen de omni-
 bus, sed de publicis, qua fuissent alijs scan-
 imò nec semper de his ipsis, sed si visum fuerit
 Antistiti, qui ea sola sic plectebat, quae causa
 joris scandali & perturbationis fuerant. Nam
 hic locum habet ea distinctio poenitentiae
 lemni à publica non solemnè, non solum
 Augustinus non solet sic distinguere, sed
 de sola publica, sed etiam quia hic expressè
 git etiam de ea, quae nec penitus publica
 fiebatque coram multis, sed non in conspectu
 totius plebis: & tamen nec istam docet solam
 17. imponi omnibus, qui graviter deliquerant. Et
 ipsum ostendo alio textu S. Doctoris; nam in
 mone 17. de Verbis Domini, agens de correptione
 Etione fraterna non semel monet, esse lectam
 corripienda, quae secretò peccantur, ne innotescant
 audiat & scribat ad acculandum & puniendum
 Corripienda sunt secretius (inquit) quae secretò
 peccantur, ... Sic agamus, & sic agendum
 ... ut
 corripe
 arguer
 ripere
 audire,
 homici
 ego vo
 scribere
 pro in s
 terreo a
 tentiam
 DEBEN
 dant no
 tant no
 fici, &
 CURA
 adulter
 quando
 rumque
 tem qu
 in secre
 lat, ne
 nec alite
 ergo à f
 alterum
 audivim
 frentem
 Et quid
 vulnere

... ut ab altero nesciatur, in secreto debemus
 corripere, in secreto arguere, ne volentes publicè
 arguere, prodamus hominem. Nos volumus cor-
 rumpere & corrigere. Quid si inimicus querit
 audire, quod puniat? novit enim nescio quem
 homicidam Episcopus, & alius illum nemo novit,
 ego volo illum publicè corripere, & tu queris in-
 scribere. Prorsus nec prodo, nec negligo, corri-
 pio in secreto, pono ante oculos Dei Judicium,
 terreo cruentam conscientiam, persuadeo peni-
 tentiam. **HAC CHARITATE PRÆDITI ESSE
 DEBEMUS.** Unde aliquando homines repreben-
 dunt nos, quod quasi non corripiamus, aut pu-
 tant nos tacere, quod scimus. Sed fortè quod
 scis, Ego scio, sed non coram te corripio, quia
CURARE volo, non accusare. Sunt homines
 adulteri in Domibus suis, in secreto peccant, ali-
 quando nobis produntur ab uxoribus suis, ple-
 rumque zelantibus, aliquando maritorum salu-
 tem querentibus, nos non prodimus palam, sed
 in secreto arguimus &c. Igitur Charitas postu-
 lat, ne publicetur peccatum, quod est secretum,
 nec aliter potest fieri ab eo, qui velit **CURARE**,
 ergo à fortiori Charitas postulat, ne cogamus
 alterum sua peccata publicare, quæ ab eo ipso
 audivimus in confessione Sacramentali, ut con-
 fitentem tanquam Pater peramanter curemus.
 Et quidem si Augustinus putavit, non curari
 videri secreta & pudenda, cum publicantur à
 Medico

Medico, certè non putavit eadem curati, et
 Medicus cogit infirmum ea publicare, cum
 minus hoc, quàm illud exasperet, ergo
 non esse cogendum Pœnitentem ad publicam
 pro quibuslibet delictis pœnitentiam, quæ
 ipsius delicti saltem in genere manifestum
 ergo ubi agit de publica pœnitentia, nunc
 significat, eam talem fuisse aut esse debere
 quam Pœnitens pro quovis peccato subire
 geretur.

18. Quod dictum est de S. Augustino
 pe ejus hac super re Sententiis, quamvis
 antur universales, esse modo exposito limi
 das ex contextu, aut ex aliis ejusdem Doct
 textibus) dicendum est etiam de cæteri
 toribus, ut ostendo in hoc textu S. Ca
 Episcopi Arelatensis homiliâ prima in Quo
 gesima, ubi sic. *Si levia sunt forte delicta
 si homo, vel in Sermone, vel in aliqua re
 fibili voluntate, si oculo peccavit, aut
 verborum, Cogitationum macula quot
 oratione curanda, & privata compun
 terenda sunt. Si verò quisque conscientia
 suam interrogans, facinus aliquod capit
 misit, aut si fidem falso testimonio expug
 ac prodidit, aut sacrum veritatis nomen
 jurij temeritate violavit, si veram Bap
 tunicam cano commaculati pudoris infectis
 semet ipso novum hominem necesse hominibus*

si per augures & divinos atque incantatores,
 captivum se Diabolo tradidit. Hæc & ejusmodi
 commissa expiari penitus communi & mediocri,
 licet secretâ satisfactione non possunt, sed gra-
 vius cause graviore & acriore publicas curas
 requirunt. His videtur Cæsarius docere sub-
 eodam eo tempore fuisse pro quovis gravi de-
 licto saltem externo publicam pœnitentiam;
 verum non docet, id esse faciendum absolutè,
 sed si delictum publicum sit, quod ex more il-
 lorum temporum subintelligebatur; Unde sub-
 jungit, ut qui cum plurimorum afflictione se
 perdidit, simili modo cum plurimorum adifica-
 tione se redimat.

Id ipsum debet subintelligi in textu Gen. 19.
 S. C. adii, qui præterea eos solos subicit publicæ
 pœnitentiæ, quos *capitalia peccata gravant*.
 Capitalia autem non omnia gravia dicebantur,
 sed præcipua. Isidorus solum docet *gravia pec-*
cata non deleri per pœnitentiam internam, ita,
 ut non teneatur Pœnitens ea confiteri Ministro,
 qui solet publicè in Ecclesia Sacramentum pœ-
 nitentiæ administrare.

Textus Innocentii non innuit, impositam 20.
 olim & præceptam fuisse publicam pœniten-
 tiam pro quovis peccato mortali, sed ad sum-
 mum, aliquos Pœnitentes, etiam pro peccatis
 non ita gravibus, quæ leviora vocat Sanctus
 Pontifex, egisse publicam pœnitentiam, quod
 L 3 ex con.

ex consilio Confessarii, aut ex pietate propria libera, suæque voluntatis impullu, factam quandoque fuisse non nego. Caterum idem Pontifex in Epistola ad Exuperium Tolosanum disertè asserit, nec privari Communione consuevisse adulteros occultos; & generaliter non vindicari ab Ecclesia latentia peccata eius enim est ea celebris sententia. Non debent latentia peccata vindictam, nempe publicam.

21. Quod autem addit Jueninus, à Latente sublatam fuisse solam confessionem publicam non autem pœnitentiam publicam omnium culparum, divinando dicit, non ratiocinando nam S. Pontifex ex duplici ratione sustulit publicam eam confessionem, nempe quia ex doctrina Apostolorum, idest ex institutionibus ipsius Sacramenti, *sufficit confessio secreta*, & eâ confessionis publicæ necessitate, multum abest à Sacramento: utraque autem hæc ratio probat, nec fuisse obligandos Fideles ad confessionem publicam omnium culparum pœnitentiam, sed tantummodo ad confessionem secretam, quæ enim per hanc, ut ostendimus ex Augustino, velentur peccata, jam non satis fuisset confessio secreta, & rursus Fideles à prædicto Sacramento fuissent abducti, tum difficultate, tum metu gravis mali: ex circumstantiis hæc facile adstantes suspicati fuissent culpam, pro qua Pœnitens publicam subire pœnitentiam, pro qua Pœnitens publicam subire pœnitentiam

tentiam cogebatur, adeoque impletæ suspicio-
 nibus Domus, totæque Urbes fuissent cum ma-
 gno detrimento communis Charitatis, pacis,
 & humanæ felicitatis, quam Christus Domi-
 nus suis legibus, & Sacramentis augeri voluit
 & perfici: non autem imminui, quòd sanè va-
 lidissime confirmat sententiam nostram in hunc
 modum. Publica pœnitentia pro quovis deli-
 cto fuisset, saltem excitando gravissimas su-
 spiciones, pacis publicæ privatæque perturba-
 tio. Sed id quod hujusmodi est, juberi ab
 Ecclesia non potest, & si non potest, justum
 nunquam fuit, ergo publica pœnitentia, justa
 nunquam fuit.

Cæterum quod spectat ad Leonem, etiam 23.
 ex alio textu, nempe ex Epistola 91. ad Theo-
 dorum Episcopum foro Juliensem constat eum
 noluisse, ut pro quovis delicto imponeretur
 publica pœnitentia: sic enim habet. *Qui con-
 vivio solo Gentilium, & escis immolatis usi
 sunt, possunt jejunijs & manuum impositione
 purgari: En pœnitentia secreta, imposita à
 Sacerdote in secreta confessione. Si autem
 Idola adoraverunt, aut homicidijs aut forni-
 cationibus contaminati sunt, ad communionem
 eos nisi per pœnitentiam publicam, non oportet
 admitti.* En publica pœnitentia pro his tribus
 sceleribus, Apostasia, Homicidio, & Adulte-
 rio publico. Et quidem hæc sola tria peccata,
 L 4 & his

& his affinia, vindicata in plerisque Ecclesiis præsertim in Romana fuere per publicam penitentiam, in aliquibus forte aliquot aliis, in multa omnia.

Solvimus argumenta contraria. Nescis an tu solvere possis ea, quibus probavi Sententiam meam.

D. R. Ego quidem paratus non veni; ista, quæ Patrum autoritate nituntur, alia ratione, quam collatis Patrum Sententiis, adque longo studio solvuntur. Te conveni iterum, & forte aliquid afferam, quo tua cavellam, & quæ proposui, stabiliam.

34. *D. D.* An te facturum speras, quod inquit Juenin, ille tuus Juenin, quem adeo celebras, quemque tam facile intelligis, quæ ille facile pronunciat. Is conatus est solvere, quæ proposui, sed an feliciter fecerit, esto Judo. Meam sententiam paulo ante, si meministi probavi ex eo, quod si pro quovis gravi peccato debuisset fieri in Ecclesia veteri publicæ penitentia, cum paucissimi sint qui diu peccato mortali careant, fere omnes fuissent penitentibus: Unde sequitur, quod vix ullus Sacerdotio interfuisset, cum ei adesse Penitentia non possent. Audi nunc, quid respondeat tuus Juenin. Dicit primò, locum non habere hoc argumentum pro prioribus Ecclesiæ secularibus cum sanctissimæ, & æquissimæ leges florebant

prinde acsi, cum Sanctissimæ florent leges, pauci delinquant, nec sint modò, floreantque in Ecclesia leges æquè sanctæ, cum quibus tamen innumeri peccant. Sunt (inquiet) sed non florent, quia à plerisque non observantur. Sed mieto quærere, quid sit leges florere, nego fuisse totis tribus prioribus seculis leges à plerisque observatas, & magis quam nunc custoditas; nec id ex Tertulliano colligitur, aut ex Cypriano eorum temporum Doctoribus, qui tam sæpè invehuntur in corruptos sui seculi mores. Certe sanctiores fuere Fideles in primitiva Ecclesia; nescio tamen an plerique leges custodierint: id scio, non semel eos redargui à Divino Paulo vel ut discordes, vel ut non satis firmos in fide, amantésque novæ doctrinæ, vel ut Sacramentorum in Ecclesia contemptores, quos multos fuisse idem Apostolus affirmat, & plus quam multos fuisse colligitur ex historiis, nec tamen eos Paulus ab Ecclesia pellebat, nec in ordinem Pœnitentium redigebat.

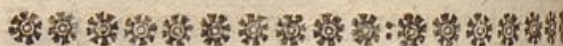
Respondet 2. *Ex nostro argumento nihil quoque concludi pro seculis, quæ subsequuta sunt: siquidem pauci erant rei, qui statim admissum scelus confiterentur, ac proinde plerique, licet in statu peccati mortalis versarentur, sacris mysterijs aderant cum populo Fideli. Addit Episcopos consuevisse aut eximere quosdam à*

L 5

publi-

publica pœnitentia, aut mitius punire permissum
tendo plerisque, ut in Templo cum reliquis
Fidelibus consisterent. Huc igitur evadere
totus ille rigor damnandi omnes peccatores
ad publicam pœnitentiam, ut videlicet vix
lus eam vere subiret, uti fuisset per Canones
subeunda. Ista sanè severitas, quæ legum
non morum, Christiana severitas nunquam
fuit, sed Pharisæorum.

CALUMNIA IX.

Per viginti & amplius annos, variis magnisque corporis animique laboribus, suos Pœnitentes exercere ac probare consuevit vetus Ecclesia.

DISPUTATIO IX.

Doct. Disor.

Uuid inquis? ignarus
fortè videbor rari
Ecclesiastica antiquitate
tis?

Doct. Rig.

Imò ignarissimus. Ne
videris tantum, sed es. Quis enim non legit
vel saltem non audivit Canones Gregorianos
Nyssenos, quibus hujusmodi Pœnitentia
junguntur

junguntur? *Qui sua sponte interfecit* (inquit
 Sanctus Basilius in sua Epistola Canonica ad
 Amphilochem can. 56.) *& postea pœnitentiã*
ductus est, viginti annis Sacramento non com-
municabit. Viginti autem anni sic in eo di-
spensabuntur. Debet quatuor annis deslere
stans extra fores Oratorij, & Fideles ingredien-
tes rogans, ut pro eo precentur, suam iniqui-
tatem pronuncians. Post quatuor autem an-
nos inter Audientes recipietur, & quinque an-
nis cum ipsis egredietur: septem autem annis
cum ijs, qui in substratione orant, egredietur.
In quatuor annis solùm stabit cum Fidelibus,
sed non erit oblationis particeps, ijs autem ex-
pletis, erit Sacramentorum particeps. Vigin-
tileptem annorum spatio publicam solemnem-
que in his quatuor stationibus pœnitentiam
profiteri voluit homicidam Sanctus Grego-
rius Nissenus Epist. ad Letojum, totosque ex
his novem annos, ante fores Ecclesiæ gemere
& lacrymari. Vix non in perpetuum ab Ec-
clesiæ foribus ablegavit impios quosdam fures
Gregorius Thaumaturgus. Et quidem, quam-
vis perpetua non soleret esse ea solennis pœni-
tentia, quæ in prædictas quatuor stationes di-
stribuebatur, perpetua tamen subinde erat ea,
quæ post hanc, reo, quamvis absoluto recon-
ciliatõque imponebatur: jubebatur enim in re-
liquum omne suæ vitæ tempus, lacrimis, &
 jeju-

2.

jejunijs indulgere, cilicium vix unquam deponere, diutissimè nudis pedibus incedere, abstinere semper à balneis, à thoro, à spectaculis, à conviviis, ab usu vehiculi, à malitia ipsa, à publici cujuslibet muneris administratione, quorum omnium proferam certissima documenta. S. Cyprianus in lib. de lapsis, *Orare oportet intensius & rogare, diem luctu transire, vigilia noctes ac fletibus ducere, tempus OMNE lacrymosis lamentationibus occupare, stratos solo habere cineri, in cicilio & sordibus volutari &c.*

3. S. Ambrosius lib. 1. de pœnitentia cap. 16. *volo veniam reus speret, petat eam lacrymis, petat gemitibus, petat populi totius fletibus, ut ignoscatur, obsecret, & cum secundò, tertio fuerit dilata ejus communio, credat se remissius supplicasse; fletus augeatur, miserabilior postea revertatur, teneat pedes brachiorum osculetur osculis, lavet fletibus, nec dimittat. cognovi ego quosdam in pœnitentia sulcasse tantum lacrymis, exarasse CONTINUIS fletibus genas, stravisse corpus suum calcandum omnibus jejuno ore SEMPER & pallido, mortis spectante spiranti in corpore pratulisse. Et lib. 2. c. 10. An quisquam illam pœnitentiam putat, ubi acquirenda ambitio dignitatis, ubi vini effusio, ubi ipsius copula conjugalis usus? Renuntiandum Seculo est, somno minus indulgendum est, quam*

natura postulat, interpellandus est gemitibus, interruptendus est suspirijs, sequestrandus orationibus, vivendum ita, ut vitali huic moriamur usui. Cùmque nec hic nec alibi Sanctus Doctor terminum definiat hujus abstinentiæ pœnitentiæque, debuisse eam esse perpetuam, satis innuit.

4.
 Simili modo loquitur Cœsarius Arelatensis Episcopus hom. 1. ex vulgatis à Balucio. *Sunt enim aliqui Pœnitentes, qui idèd citò reconciliari volunt, ut carnes accipiant. Certum est, quod non satis pœnitentiã accipit, qui carnes, nulla infirmitate cogente, aut desiderat aut presumat accipere. Et idèd etiam reconciliatus Pœnitens, ubicunque aut in suo, aut in alieno convivio olera, & legumina, aut pisciculos invenire potuerit, aliam carnem non debet accipere. Magis expressè Basilus in ea Epistola ad Amphilochem can. 73. Christum negantes toto vitæ sue tempore deslere, & pœnitentiã agere decernit. Auctor libri de vera, & falsa pœnitentiã inter opera Sancti Augustini Abstineat à multis licitis, qui per libertatem arbitrij, commisit illicita. SEMPER offerat Deo mentis, & cordis contritionem Sc. cohibeat se præterea à ludis & à spectaculis Seculi, qui perfectam vult consequi gratiam remissionis. S. Pacianus Ep. 3. ad Sympronianum circa medium, loquens de Pœnitentibus dicit eis imperari*

vari solitum carnis interitum, JUGES lacrymas, & gemitus SEMPITERNOS, quales certifuerunt lacrymæ, & gemitus eorum, quos in verissimi carceris angustis usque ad mortem inclusos vidit Joannes Climacus. De his enim agens gradu 5. scilicet Paradisi sic habet. *Can ergo ad locum illum Pœnitentium, imò verò in regionem lugentium venissem . . . vidi quosdam ex innocentibus illis reis, totas noctes ad usque mane, sub dio immotis pedibus stantes, & miserabiliter cum somno, & natura luctantes . . . alios qui manus post terga sceleratorum revertentes, vultus alto terrore confusos humiangebant . . . sedebant alij humi in pavimento super cinerem, & saccum, genibusque vultumangebant, frontibus humum ferientes. Alii ad pedes pectus tundebant, alij se ipsos diverberabant . . . erat ibi videre afflictos, & capite tota die contristatos incedere, olentibus, & corruptis, putrefactisque corporis citaticibus, qui nullam corporis curam haberent . . . ut apud illos audire erat, quàm hujusmodi vocis: *ve! ve! miseris nobis, merito, merito, parce Domine parce . . . Alij in gravi solis aestu se cruciabant: alij frigore se torquebant: alij cum modicum quid aquæ libassent, desierunt, tantum ut ne siti enecarentur: alij cum panem gustassent duntaxat, illum rursus ab se rejiciebant, se indignos dicitantes, qui cibum humanum sumerent.**

erat, qui bestiarum opera exercuissent . . . Qualis autem erat illius loci aspectus? tota domus obscura & tenebricosa, tota olens & fetens, tota sordida & squallida: carcer enim, & damnatorum ergastulum non immeritò appellata est. Hoc autem loco usque ad mortem hos detentos fuisse refert idem Climacus, cujus longiusculam, quam fortè velles, descriptionem exhibui, ut constet, severos illos veteris Pœnitentiæ canones fuisse verè executioni mandatos, reosque non solum longo, viginti & amplius annorum spatio, sed perpetuò, eoque alperrimo pœnitentiæ genere, fuisse verè probatos.

Prædictos autem Canones, quibus Pœnitentes abstinere à thoro, à militia, aliisque huiusmodi monebantur, non fuisse quædam consilia regulasque, sed vera præcepta, quæ violare nefas esset, patet ex gravissima pœna, qua pledebantur transgressores. In eos sic animadvertit Consilium Aurelianense 3. cap. 19. *Si qui, pœnitentiæ benedictione suscepta, ad secularem habitum, militiamque reverti presumpserit excommunicatione plebatur, viatico concessio exitum.* Et longè antea Concilium Arlatense 2. cap. 21. *Pœnitentes, qui defuncto viro alij nubere presumpserint, vel suspecta, vel interdicta familiaritate cum extraneo vixerint, cum eodem ab Ecclesia liminibus arceantur.*
Hoc

*Hoc etiam de viro in Pœnitentia placuit ob-
vari.*

7. Nec ista unius lustri, vel sæculi dicitur
na, sed diutissimè in Ecclesia custodita, ut
allatis tam variorum temporum decretis
sententiis constat, magisque ex ijs, quæ
asseram, palam fiet. In Pœnitentiali Romæ
no tit. 2. cap. 7. sic adimadvertitur in Re-
lem. *Anathema sit, nisi per dignam Pœni-
tie satisfactionem emendaverit, sic con-
stitutum est à Sancta Synodo, id est sæculum re-
quat, arma deponat, in Monasterium casti-
pœniteat OMNIBUS diebus vite sue tit. 2.
21. si quis fornicatus fuerit ut sodomita
runt, ... viginti annos pœniteat
que ex his in pane, & aqua, & omni officio
ponatur, & peregrinando finiat dies vite
Tit. 7. cap. 5. si quis hominem publicè pœni-
tem interfecerit, ut homicidium spontè com-
sum dupliciter pœniteat, & NISI IN FINE
communicet tit. 8. Sacerdos, qui cum filia
spirituali rem habet ab omni officio deponatur
& peregrinando quindecim annos pœniteat,
stea verò ad Monasterium vadat, ibique OM-
BUS diebus vite sue Deo seruiat. Similia
guntur apud Burchardum lib. 12. cap. 21.
8. Ivonem parte 12. decreti cap. 78 Burchardus
autem, qui fuit Episcopus Vormatiensis,
Conradi Imperatoris Magister, Canones Pœ-
nitent*

nitentiales collegit circa millesimum. Ivo vero, qui fuit Episcopus Carnutensis, scripsit circa finem Sæculi undecimi. In Codice manuscripto de miraculis Sanctorum Floriani, & Florentii apud Martenen de antiquis Ecclesiæ ritibus part. 2. lib. 1. cap. 6. art. 4. hæc legitur pœna imposita parricidis. *Consuetudine antiqua partibus interioris Franciæ usque hodie mos inolevit, ut quisquis propinquorum sibi parentem gladio jugulaverit, & postea pœnitentiã ductus ad Pontificem crimen admissi facinoris detulerit, ipso decernente Pontifice, ex ipso gladio ferrei nexus componantur, & collum peccatoris, venter atque brachia strictim innectantur ex ipsis ferreis vinculis; sicque de propria patria, & solo patrio expellatur. Interim quousq; Divina pietas eadem vincula solvi præcipiat, primum Romæ, de hinc per diversa Sanctorum loca, veniam criminis efflagitando peregre profecti cogitur.* Plurima hujusmodi vincula divina milericordia confregit ad sepulcrum Sancti Nicetii Lugdunensis Episcopi, quibus alioquin perpetuò vincendus fuisset parricida.

Apud Bollandum Aprilis 19. hanc habes 10.
epistolam scriptam à Joanne Magalonensi Episcopo, pro quodam Bernardo pœnitente, iussuque per laboriosam peregrinationem sua crimina expiare. *Joannes Dei gratiã Magalonen-
M nensis*

nensis Episcopus, omnibus Ecclesia Carthaginiensis
 Rectoribus subjectis, aeternam in Domino salutem.
 Notum sit omnibus vobis, quod Bernardus
 presentium latori, talem poenitentiam pro peccatis
 suis horribilibus injunximus, quod usque ad
 septem annos, nudis pedibus incedat, carnem
 non ferat, OMNIBUS diebus vite sue: quinquaginta
 dies ante Natale Domini in cibis quadragesimalibus
 jejuset; quartam feriã a carne sagimine abste-
 neat: sextam feriã prater panem & vinum nihil
 comedat: in omni sexta feria Quadragesima
 & quatuor temporum, prater aquam nihil bibat:
 omni sabbato, exceptis solemnibus diebus,
 & nisi agritudo intercesserit, carne & a
 sagimine abste-
 neat. Qua propter poenitentiam vestram in Christo
 suppliciter exoramus, quatenus pro redemptione animarum
 nostrarum, presatum Poenitentem, quia pauper est,
 in victualibus & vestibus misericorditer assistentis,
 orationibus subleuetis, de poenitentia etiam sibi
 injuncta secundum quod ratio ex parte vestra
 benigne relaxetis. Data Magalona anno incarnatione
 Domini MCLXX. Mense Octobris.

II.

Nec ita severè, in vulgus hominum duntaxat,
 vilis que personas, qualis erat Bernardus à prædicto
 Episcopo commendatus animadversum fuit. Siquidem
 nec ipsis Principibus viris, summisque Imperatoribus,
 poenitentiam voluere Patres. Celebris est illa Calumnia
 solita

Iohanni ad Sacerdotes adhortatio homil. 83. in
 Mattheum, ut à Sacri Altaris communione
 quosvis indignos expellant, & ad locum pœni-
 tentium amandent. *Non parva vobis immi-
 net pœna, si quem aliqua improbitate teneris
 scientes, ei huius mensæ participationem per-
 mittitis. Sanguis enim ejus de manibus vestris
 requiretur. Si Dux igitur quispiam, si Consul
 ipse, si qui Diademate coronatus indignè adest,
 cubite, coerce, majorem tu illo habes potestatem.*
 Celebris est illud Ambrosij factum ab Ec. 12.
 delix foribus expellentis Theodosium, nec
 antea absolventis, quam pœnitentiâ latis longa
 & publica commissum facinus deslevit. Quod
 Sancti Antistitis factum alij multi Ecclesiarum
 Pastores Sacerdotesque imitati sunt. Edga-
 ro Angliæ Regi, qui Virginem Deo consecra-
 tam violaverat, quamvis sponte confesso, &
 veniam summa cum animi, corporisque de-
 missione, nec sine multis lacrymis experenti
 septennem pœnitentiâ indixit Sanctus Dun-
 stanus Episcopus, ut refert Capgravius; nem-
 pè, ut in hoc toto spatio, coronam regni non
 gestaret, jejunium in hebdomade biduanum
 transigeret, thesauros suos pauperibus latè di-
 spergeret, super hoc sacrandis Deo Virginibus
 monasterium Septoniæ fundaret. Primarium 13.
 quemdam Comitem in exercitu Othonis
 Imperatoris confessum culpas suas & præfer-

M 2

tim

tim peccatum perjurij, compulit S. Romanus Abbas monasticam vitam suscipere, nec pè perpetuam pœnitentiam. Quin ipsi Onni ejusdem perjurij reo, injunxit, ut nudis pedibus ad Sancti Michaelis Archangeli Templum in Gargano Apuliæ Monte situm se conerret, curarétque, cum posset, imperium abire, & monasticum ipse quoque habitum suscipere, ut refert Cardinalis Baronius

14. 996. Brevior quidem pœnitentia, sed fœtior gravior subeunda fuit Henrico tertio Imperatori, ut veniam à B. Gregorio septimo impetraret. Hanc ergo ut obtineret, in Italiam venit (inquit Lambertus apud Card. Baronian. 1077.) *Castellum in quo morabatur Pontifex, ingressus est, sed derelicto omni comitatu suo, deposito cultu regio, nihil præsferens regni, nihil ostentans pompaticum, nudis pedibus jejunos mane usque ad vesperam Romani Pontificis sententiam præstolando. Hoc secundum hoc tertio die fecit. Quarto demum die in conspectum ejus admissum, post multas hinc inde dictas sententias, his postremo conditionibus communicatione absolutus est. Ut die & loco quemcunque Papa designasset. evocatis ad generale Concilium Theutonicis Principibus presentesset, ipse Papa, si ita expedire videretur, negotiore causarum assidente, & ad ejus sententiam vel retineret regnum, si objecta purgasset,*

quo animo amitteret . . . usque ad eam autem diem quâ causa ejus legitime discussa terminaretur, nulla regij cultus ornamenta, nulla regia dignitatis insignia sibi adhiberet, nihil circa rerum publicarum administrationem, juxta consuetudinem suo jure ageret.

Et quidem hæc à Reipublicæ administra-
 tione, ac regimine cessatio tam certa & inviolabilis Pœnitentium pœna fuit, ut, cum Francisci Proceres Ludovici pij regimen ægre ferrent, & in filium Lotharium transferri cuperent, ipsi Imperatori persuadere conati sunt, debere se propter gravissima, quæ commiserat in publica administratione delicta, publicam agere pœnitentiam; quam ille pro pietate, qua præditus erat, petere non recusavit: non enim nisi petenti concedebatur. Facti seriem narrat Cardinalis Baronius ad ann. 833. ex Franciæ Annalibus: ex eo autem optime conijcitur, quàm severa cum quovis genere Pœnitentium tunc esset Ecclesia. Igitur Episcopi: apud Compendium congregati, legationem ad Imperatorem miserunt, ut eum de suis reatibus admonerent, quatenus certum consilium suæ salutis caperet, (nempe Pœnitentiam) Quorum legatorum consilijs libenter assensum præbuit, spatium poscit, diemque concessit, qua de salubribus eorum monitis certum eum responsum redderet. Cum autem præscriptus

ptus instaret dies, sacer idem conventu
 nimitur ad Ludovicum perrexit, eumque
 genter de quibus Deum offenderat & Sanctam
 Ecclesiam scandalizaverat, ac populum
 commissum perturbaverat, admonere, &
 Et illi in memoriam reducere curavit. Ille
 ro, eorum salutiferam admonitionem &
 nam congruamque exaggerationem libenter
 plectens, promisit, se illis in omnibus acquie-
 rum salutaris consilio, & subituro remedia
 judicium &c. Veniens igitur idem Dominus Lu-
 dovicus in Basilicam Sancta Dei Genitricis
 adstantibus Presbyteris, Diaconibus, &
 parva multitudine Clericorum presente etiam
 Domino Lothario filio ejus, ejusque Proceribus
 atque totius populi generalitate, quotquot
 delictis intra sui septem eadem continere poterat
 Ecclesia, & prostratus in terram super cili-
 ante sacrosanctum Altare, confessus est coram
 omnibus, ministerium sibi commissum satis in-
 gnè tractasse, & in eo multis modis Deum offen-
 disse & Ecclesiam Christi scandalizasse, Pe-
 lumque per suam negligentiam multificari
 perturbationem induxisse, & ideo ob tantorum
 reatum expiationem, publicam & Ecclesia-
 sam se expetere velle dixit penitentiam, quod
 miserante Domino, per eorum ministerium,
 adjuvatum prospere mereretur absolutionem
 tantorum criminum, quibus Deus ligandi atque
 solven-

salendi intulerat potestatem. Quem etiam ii-
 dem Pontifices, utpote Medici spirituales salub-
 riter admonuerunt, ut apertè confiteretur er-
 rora sua. . . . Verùm post huiusmodi admonitio-
 nem professus est se in omnibus ijs præcipuè deli-
 quisse, unde à memoratis Sacerdotibus fuerat fa-
 miliariter sive verbis sive scriptis admonitus:
 super quibus chartulam summam reatum
 suorum, unde illum specialiter redarguerant,
 continentem ei dederunt. Enumeratis inde
 præcipuis ejus delictis, contra Rempublicam
 commissis, & in ea charta contentis, quam ille
 manibus acceptam legit, sic idem historicus
 prosequitur. Post hanc verò confessionem char-
 tulam suorum reatum & confessionis ob futu-
 ram memoriam Sacerdotibus tradidit: quam
 ipsi super Altare posuerunt, deinde cingulum mi-
 litia deposuit, & super Altare collocavit, &
 habitu seculi se exuens, habitum Pœnitentis per
 impositionem manuum Episcoporum suscepit, ut
 post tantam talèmq; pœnitentiam ultra ad mi-
 litiam secularem non redeat. Hactenus Scri-
 ptor Annalium Francicorum. Qui res gestas
 Ludovici tunc temporis conscripsit, refert (ut
 videre est apud cit. Baron.) mentem Episcopo-
 rum prædictorum fuisse, ut Ludovicus irrevoc-
 abilitè arma deponeret, quia videlicet, hæc
 erat lex pœnitentium, ut non solum per vigin-
 ti, & amplius annos, sed in perpetuum à rebus

sibi vetitis abstinere. Addit idem, fuit Ludovicum post susceptam pœnitentiam *retractum quoddam retrusum*, ut ibi velut in carcere, & pro more eorum temporum, suis scriptis legendis curandisque vacaret.

16.

Sed hanc pœnitentiam Episcopi fortasse veriores quàm par esset, Ludovico imponerunt. Quam modò subijciam Alexander tertius Pontifex cæteroquin mitissimus impo-
 nitus Henrico secundo Angliæ Regi ob necem sanctissimo Archiepiscopo Thomæ quamvis non ab ipso, nec ejus imperio, sed, eo occasione dante, illatam. Eam breviter describit Aulus Ius in Epitome Annalium Cardinalis Barro-
 ad ann. 1072. hoc modo. *Abductus de templo Legatis est in Templum (nempè Henricus) pro cuius foribus aliquanto perstitit in genua provolutus. Tum imperatum illi est, ducentos milites per annum aleret Hierosolymis, trecentis cuique aureis in stipendia persolutis. Legatus versus Ecclesiasticam libertatem conditas demeret, ademptas Cantuariensi Ecclesia possessiones redderet. In Hispaniam ipse cum exercitu in Palestinam (si Pontifex iusserit) adversus Saracenos pergeret, tum secretò jejunia, elemosinæ & alia quadam pietatis ei opera demandata. Pro his porrò bona fide præstandis non Rex modò Pater, sed filius quoque, Patre ante quam impleret, decedente, jure jurando cautum*

voluerunt. I nunc, & nega, si potes, fuisse viginti & amplius annorum pœnitentiam impositam à veteri Ecclesiâ, nempe ab ea, quæ, ut totæque certissima testimonia ostendunt, tam sæpe imposuit perpetuam, quæque tam severas Pœnitendi leges Regibus ipsis & Imperatoribus à quarto seculo usque ad duodecimum statuit.

D. D. Ego verò in eadem persisto sententiâ, iterumque nego: sed audi, quid negem, non quidem impositam subinde fuisse viginti & amplius annorum pœnitentiam, sed factam nego, & quidem frequenter, veluti rem consuetam. Quod enim appellavi calumniam, id est, nempe Ecclesiam *consuevisse* exercere de facto & probare tamdiu Pœnitentes. Non enim quod semel fit, consuetudo est.

D. R. Non quidem. Sed ea quæ narravi tot diversorum temporum facta, consuetudinem indicant.

D. D. Nec istam, saltem qualem putas, nempe consuetudinem aut ita universalem, aut ita severam. Sed velim, audias me, nec interpelles, ut audivi te tam longa oratione declamantem.

Ut autem incipiam unde ipse incepisti: 17.
 novi ego quoque Canones utriusque Gregorii, nempe Thaumaturgi atque Nysseni, Basilique: sed an ipsorum sint saltem omnes, non est satis

M 5

cer-

certum. Utque aliquid dicam de Basilianis, quae celeberrimi habentur, plura sunt quae difficultatem ingerunt. Duo afferam. Can. 22, Fornicatoribus quadriennium poenitentiae imponitur: can. vero 39, iisdem imponitur septennium. Non igitur uterque Basilii canonem, & fortè neuter. Excusatio enim Balsamonis dicentis primum Canonem afferri à Basilio Canonem antiquorum, alterum ut suum, inuola est. Cum enim id facit Basilius, bene distinguit unum ab altero, ut legenti restat quos Canones constabit: hic autem eodem modo effertur uterque. Primus is est. *Autem qui mulierem, vel vi, vel clam, & vitiatam habet, necesse est fornicationis poenitentiam imponere. Est autem in quatuor annis praesentium fornicatoribus supplicium. Oportet autem eos anno primo à precibus expelli, & ipsos deprecari ad fores Ecclesiae: secundo autem ad auditionem admitti: tertio ad orationem, quarto ad congregationem cum populo, abstinens se oblatione, deinde ei permitti boni communionem. Canon vero 59 est is. Fornicator septem annis à sanctis non communicabit, duobus desens & duobus audiens & duobus substratus & in uno seorsum consistens, octavo autem ad communionem admittatur.* Quid in hoc, aut in illo, quod innuat unum recitari, ut non proprium, alterum, et proprium canonem? certè nihil.

Alterum

Alterum illud est, quod idem S. Præsul, 8. quindecim annorum pœnitentiam adulteris imponit: Concilium verò Constantino- politanum, celebratum in Tullio can. 87. mentionem faciens ejusdem Basiliæ, adulteris, & quidem pessimis, utpote incuntibus, uxore superstitite, alterum matrimonium, solum septennium indicit. Verba canonis sunt hæc. *Quæ- rum reliquit adultera, si ad alium se contu- lit, secundum sacratum Basiliæ, qui hoc ex Propheta Jeremia colligit Sc. & qui reliquerit legitimam uxorem, & aliam duxerit, ex Domi- ni sententia est adulterij judicio obnoxius. A- turibus nostris statutum est, ut qui sunt hujus- modi, annum desleant, biennio audiant, trien- nio substernantur, & septimo cum Fidelibus con- stant, & sic oblatione digni habeantur, si cum lacrymâ pœnitentiam egerint.* Si Patres qui præcessere Concilium hoc, inter quos primum locum doctrinâ, & autoritate in Ecclesia præ- stitit Græcâ obtinebat Basilius, cujus hoc ipso loco mentio fit, solum septennium pessimis adulteris indixere, jam fallum est à Basilio qui- buslibet adulteris statutos quindecim annos Pœnitentiæ.

Sed hæc obiter dicta volo, cæterum non repugno veterum canonum assertoribus. Fue- rint eorum auctores ii, quorum nomen præfe- runt; ii qui nomine Petri Alexandrini inscri- buntur,

buntur, Petri fuerint, Gregorii Thaumaturgum
 qui ejus nomine, Nysseni, qui nomine Nysseni
 Basilii, qui nomine Basilii, quique aliorum
 Petri nomine gloriantur, ipsorum veritate
 rint; adhuc tamen nego, tam longas Pœnitentias
 fuisse communiter Pœnitentibus impositas
 ita ut verè fuerint executioni mandata.

18. Eas certè prima Ecclesiæ ætas nec imposuit,
 fuit, quod non negant eruditi; & si negant, ostendo.
 Quos enim Apostoli reliquere cæcæ, aut constituciones ad pœnitentiam per-
 nentes, quæ fuerunt à Clemente Papa collectæ
 sunt plenæ amoris & benignitatis: tantum
 abest, ut facile expelli, aut expulsos diu pœnitentibus
 Pœnitentes voluerint, ut persæpe moneant, ut
 mandent, recipi eos perbenignè, & cum eorum
 benignitate curari. Id monentur Episcopi in
 Apost. 51. & significantiùs lib. 2. Constitutio-
 num Apostolicarum cap. 18. 28. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50.
 ut nisi perspectum id omnibus esset, ad præ-
 gatis prædictis Constitutionibus ostenderentur.
 Cap. 19. ejusdem libri, solemniter positentibus
 eas plures stationes distributæ quædam liti-
 menta cernuntur, sed ejus pœnitentiæ, quæ
 longa est, nec admodum severa. *Cum aliquis
 peccasse cognoveris (inquiunt) dolens jubere
 foras ejici, & exeunte illo, doleant Diaconi,
 quasitum detineant extra Ecclesiam, in grege
 pro eo te rogent: etenim pro peccatoribus*

uator Patrem rogavit. ut in Evangelio est scri-
 ptum, Pater dimitte eis, non enim sciunt, quid
 faciunt. Tunc tu jubebis illum intrare, & ex-
 pendens, an pœniteat, & in Ecclesiam omnino re-
 cipiat, afflictum illum diebus jejuniorum pro
 ratione peccati hebdomadas duas, vel tres vel
 quinque, vel septem dimitte, dicens ei qua-
 cumque convenient ad peccatores corripien-
 dum, & increpatum doce, & admone, ut maneat
 apud se, & humiliter se gerat, rogetque Deum,
 ut sit sibi benignus. Non hic multorum anno-
 rum pœnitentia, sed paucarum hebdomadarum
 imponitur, quamvis pro delicto gravissimo &
 publico, quod solum tunc, ut ferè omnes asse-
 rant, solemnè pœnitentia vindicabatur: quare
 Paulus, quamvis satis multos, & quidem pro ^{19.}
 gravibus delictis redarguat in suis epistolis, so-
 lum incestuosum publicum hoc pœnæ genere
 punivit, longiùs quidem quàm per paucas heb-
 domadas, nempe per annum, quia delictum
 fuerat non gravissimum solum & publicum, sed
 vix auditum inter Gentes, &, pro eo præser-
 tim tempore nascentis Ecclesiæ, maxime scanda-
 losum. Eùmque ipsum fortasse non tam diù
 castigasset, si ejus veram pœnitentiam & emen-
 dationem priùs cognovisset: statim enim ac de
 ea certior factus fuit, eum absolvi mandavit se-
 cunda ad Corinth. 2. per ea verba (ut Patres in-
 terpretantur) *sufficit illi qui hujusmodi est, ob-
 jurga-*

*jurgatio hae, quae fit à pluribus: ita ut è con-
 vicio magis donetis & consolemini, ne sorte ab-
 dantiori tristitiâ absorbeatur, qui bujuscodi-
 Propter quod obsecro, ut confirmetis in
 Charitatem.*

20. Objici potest canon 24. Apóstolorum
*Laicus semetipsum abscindens, annis tribus
 munione privetur, quia vitæ insidiator est.*
 Sed veller Juenin tom. 2. dissert. 6. quatuor
 cap. 4. art. 1. respondet hos canones non
 verè Apostolicos. Quia verò Cardinalis Ba-
 larminus de script. Eccl. in Clemente asserit
 mos quinquaginta esse legitimos & Apó-
 stolicos, ideo dicendum est, eo tempore fuisse
 frequens illud peccatum, ac proinde cum
 etiam valde grave, fuisse speciali severitate
 castigandum, nempe eâ pœnitentiâ, quæ viginti
 annorum non fuit, sed solum trium, et
 tota consistens in sola privatione commu-
 nicationis.

21. Benignam hanc praxim, qui sequi
 per duo & amplius sæcula, Ecclesiarum Pat-
 res, non admodum immutarunt, ita ut
 quorum criminum pœnâ vel nihil statueret
 statuendam videlicet pro ratione temporis
 locorum, lapsorumque ab ipsis Ministris Sac-
 ramentorum, vel longè mitiorem, quàm fuerat
 postea statuta, ut facetur idem Basilii ad An-
 philochium can. 18. *De lapsis Virginibus,*

quæ in honestate Domino professa sunt, deinde
sua pacta conventa infirmarunt, Patres quidem
clementer & leniter in earum quæ labuntur in-
firmitatem se gerentes, esse admittendas sanxe-
runt post annum, quam pœnam ipse extendit
ad annos quindecim. Et can. 30. De his qui ra-
piunt, canonem quidem antiquum non habe-
mus, sed propriam sententiam proferimus, ut ipsi,
& qui cum eis rapiunt, tribus annis sint extra
orationes. Quare jure optimo Morinus lib. 2.
cap. 21. n. 7. asserit, pœnas criminibus imposi-
tas, ante Novatum breves admodum fuisse, &
nonnunquam sceleratissimis hominibus, pacem,
& communionem certis de causis, nullâ imperatâ
interiori pœnitentiâ statim esse redditam.

Igitur tertio sæculo severius cœpit esse fo- 22.
rum Ecclesiæ. Plures fuere causæ: ea prima,
ut Montanistis, & Novatianis, veniam deli-
ctis præsertim majoribus negandam asserenti-
bus, Ecclesia mediam inire viam videretur,
nec omninò veniam negans, nec statim indul-
gens, sed post exactum satis longum pœniten-
tiæ curriculum. Altera causa fuit Hæretico-
rum præsertim Gnosticorum, aliorumque i-
psum similibus fœdissima vivendi ratio, quâ no-
men Christianum ita viluerat apud Ethnicos,
non satis distinguentes hæreticos à Catholicis,
ut nullæ eorum secta magis fœda videretur. In-
stituta igitur fuit à Catholicis durior disci-
plina,

plina, per quam ab hæreticis discriminare dignoscique facillè posset vera Christi Fides, sincera Religio. Tertia tandem causa ea, quod (ut innuit Innocentius in Epist. ad Eperium, quam allegavimus disp. 3. num. 3.) multi abutebantur Ecclesiæ benignitate, & reconciliatione securi facillè labebantur in persecutionibus, ut vim tormentorum evaderent. Id ne tam facillè contingeret, severis legibus usus fuit, quibus Fideles à lapsu absterrentur.

23. Quamvis autem omnes Orbis terrarum Ecclesiæ, in duobus sanctissimè convenissent, nempe in eo, quòd tota pœnitentia toleminum quatuor illas stationes alibi descriptas dimitteretur; & rursus in eo, quòd pœnitentia quamvis reconciliatis aliqua etiam licita prohiberentur, ne videlicet relaberentur; aliquid tamen Episcopi, alia multa addiderunt, quibus debitum modum excefferunt: nec excefferunt, sed *in immensum* ut ipse Morinus lib. 4. cap. 10. n. 1.

24. Excefferunt aliqui primò, quòd aliquibus gravioribus delictis, nec in morte veniam dandam putaverunt, quorum errorem, præsertim nostris disputationibus rejecimus.

Excefferunt aliqui secundò, quòd facillè quorundam criminum reos, sanctissimæ Eucharistiæ usu privarunt in perpetuum, quorum rigorem correxit prius Concilium Nicœnum.

num eo canone *de his, qui recedunt ex corpore,*
antiqua regula observabitur, ut necessariò vitæ
sua viatico non defraudentur, & postea Siricius,
 Innocentius, alique, quorum decreta alibi affe-
 rimus.

Excesserunt aliqui tertio, quod hæc Sacra- 25.
 menta, sin minus negarent, differrent nimis.
 Hos redarguit præter Soterum, & Sylverium
 alibi allegatos, Leo Ep. 87. ad Episcopos per
 Viennensem Provinciam constitutos. *Nulli*
Christianorum facillè Communicatio denegetur, nec
ad indignantis fiat hoc arbitrium Sacerdotis,
quod in magni reatus ultionem, invitus, & do-
lens quodammodo debet inferre animus vindi-
cantia. Cognovimus enim pro commissis, & le-
vis verbis, quosdam à gratia Communionis
exclusos, & animam, pro quâ Christi Sanguis
effusus est, irrogatione tam sævi supplicij saucia-
tam, & inermem quodammodo, ex utraque o-
mnium munimine, diabolicis incurribus, ut facillè
caperetur, objectam.

Excesserunt aliqui quarto, quòd nimis gra- 26.
 ves poenitentias imposuerunt, ut publicam oc-
 cultorum etiam criminum confessionem, aut
 saltem poenitentiam (de quo disp. 6. & 7. actum
 est) alique hujusmodi ferè humanis viribus
 majora.

Excesserunt aliqui quinto, quòd ægrè fer- 27.
 rent, subditos suos severiùs à se castigatos ad
 N alios

alios confugere, à quibus humanius tractantur: quo rigoris excessu videntur peccasse movicensis Concilii Patres, ausi Romanum Pontificem damnare, quòd *injustè* (ut ipsi dicebant) *absolveret, quos ipsi ligabant*, aliique aliarum regionum Episcopi, quorum, perpetua fuerat querimonia, nimis facile esse ad Romanam urbem perfugium, nec Pœnitentibus ad eam fugientibus justo labore stare remedium. Eisdem hujusmodi Pastoribus accensendum. Abbas quidam, Petri Blesensis stylo iustificatus confixus in opusculo *de pœnit. & satisfactio* ut subditos suos in officio contineret, apud tantum eos iusserat confiteri culpas suas, nec apud hominem vobis simillimum, severissimum videlicet, nec satis fidelem secreti sibi committendum custodem. Prædictam Petri Epistolam, quæ etiam nomine dictum opusculum circumfertur, fortè alibi afferam.

28. Excesserunt aliqui demum, quòd in eodem etiam canone pœnitentiam in nullo fere eveniendam condonandam, aut minuendam putarunt. Non fuit rigor eorum Episcoporum, quorum meminuit Cyprianus Ep. 54. ægre ferentium, quos lapsis in primo Fidei certamine, sed lapsis in altero ex corde detestantibus, volentibusque in altero certamine, quod instabat, fortius pro Fide dimicare, statim venia concederetur. Quod si de Collegio aliquis extiterit, qui urgente

gamine, pacem fratribus, & sororibus non putat
 dandam, reddet ille rationem in die iudicij, vel
 importuna censura, vel inhumana duritia sua.
 Eodem spiritu importuni rigoris à recto trami-
 te veræ virtutis abducti quidam alii ejusdem
 Africæ Episcopi, ut pariter ex Cypr. habetur, ad
 Antonianum scribente, Cornelio Romano Pon-
 tifici succensuerunt, quod Trophimum Episco-
 pam, fidei paulò ante desertorem cum populo
 suo, sed postea cum eodem reducem ad Eccle-
 siam, ex causis, quas infra recensebimus, ex-
 cepit statim, absolutumque Communioni sal-
 tem laicali restituit. Nescio, an idem fuerit er-
 ror Luciferi Episcopi Calaritani, dum juxta ali-
 quos Scriptores, (quamvis ab aliis vindicetur)
 nimis pertinaciter obstitit Alexandrini Concilij
 Patribus, qui consulto, imò approbante Roma-
 no ipso Pontifice, lapsos quosdam Episcopos,
 jam poenitentes, sedibus suis, quibus per cano-
 nes dejecti erant in perpetuum, ex justa causa
 statim restituendos judicarunt.

His Episcoporum, in augenda, tuendaque
 disciplina Poenitentia, tam multis excessibus
 palam fit primò, non omnes omnium veterum
 Ecclesiarum, aut Episcoporum poenitentiales
 ritus laudandos esse. Palam fit secundo, nec o-
 mnes fuisse communiter receptos ab Ecclesia,
 quæ errare non potest. Quamvis ergo tam
 longam poenitentiam aliquis Episcopus nimis

N 2

fortasse

fortasse severus imposuerit, non indè sequimur
eam fuisse communiter impositam ab Ecclesia
quod solum nego.

30. Sed, inquires, eam imponunt Canones
triusque Gregorii, Basilique, quos nemo
piens erroris redarguat, cum præsertim ecclesiæ
Canones universa Ecclesia receperit, laudat
que. At undè habes quòd universa Ecclesia
Romana eos receperit? forte recepit Origenes
sed is, ut Sozomenus refert lib. 7. cap. 16. eum
nem Nectarii munus Pœnitentiarii abrogatum
receperit: Nectarii verò prædictum canonem
nec ipse Socrates lib. 5. cap. 9. satis approbat.
Adderet alius audacior, quàm sim ego, & tu
habes non errasse utrumque eum Gregorium
Basiliumque? cum Cyprianus, vir æquibet
ctus, veniam aliquibus, etiam in morte ex
mio rigore negarit, erraritque iterum in ea
lebræ Baptismatis controversiâ, nec solus erra
rit, sed cum innumeris aliis Africa, Ægypti
Asiæque Episcopis, inter quos erat Dionysius
Alexandrinus, quem Card. Baronius vocat
*lius sæculi ornamentum, confessione celeberrimus,
& I. ruditione clarissimum?* Ego tamen eos, Grego
rios, Basiliumque errasse nego, sed nego, ut
ongam ab eis pœnitentiam imponi. Propo
nunt illi quidem eam pœnitentiam, sed non
imponunt. Quæ esset imponenda volenti pœ
nitus satisfacere, totamque pœnam extinguere.

ostendunt, non autem docent, eam penitus
 debere in vindicandis culpis custodiri censuram,
 eam mensuram temporis, ac laborum retineri.
 Basilius can. 13. sic loquitur *Cades in bellis fa-*
stas Patres pro cadibus non reputavere, ut mihi
videtur, ignoscentes iis, qui pro pudicitia, &
perate decertant. Recte autem forte habet
consulere, ut qui sunt manibus non puris, solâ
trium annorum communionem abstineant. Hæc
 verba utique præceptum, aut obligationem non
 sonant, uti neque Canon 18. de lapsis virgini-
 bus, 30. de furibus, & 73. de Apostatis. Simili
 modo aut simili sensu loutum in reliquis, par
 est credere. Hinc nec ipsa Ecclesia Græca eos
 servavit, ut fatetur Balsamon, Gæcus ipse, &
 prædictorum Græcorum Canonum interpres:
 Siquidem post Canonem Basili 58. & 59. qui-
 bus tam longa pœnitentia imponitur adulteris,
 & fornicariis, ita habet. *Quæ presentibus duo-*
bus canonibus decreta sunt, quod ad dictionem
attinet, clarissima sunt, sed tamen quoad pra-
xim attinet, sunt omninò difficillima. NEMO
enim eâ ratione curatur, quæ illic continetur,
Et nisi esset inenarrabilis clementis Dei misericor-
dia, omnis caro periisset.

Quod attinet ad alios canones Pœniten- 32.
 tiales, negandum similiter esse videtur, omnes
 in universum receptos esse, tanquam leges &
 præcepta, quæ eas tam longas, tam plenas la-
 bore,

hore, & pudore pœnitentias omnino im-
 mandarent, sed potius tanquam regulas qu-
 dam instructionesque, ex quibus Confessor
 gnosceret majorem, aut minorem culpa
 gravitatem, & meritum. Regulas eos vocat
 Leo epist. 90. ad Rusticum Episcopum Nar-
 nensem. Sic etiam eos appellat Concilium
 Vormatiense, celebratum anno 868. Nec ali-
 sensisse videtur Hieronymus relatus in decr-
 de pœnit. dist. 1. ubi sic. *Mensuram autem tem-*
poris in agenda pœnitentia idcirco non satis-
pertè præfigunt Canones pro unoquoque cri-
minis, ut de singulis dicant, qualiter unumquodque
mendandum sit, sed magis in arbitrio Sacerdotum
intelligentis statuunt, quia apud Deum non tem-
poris valet mensura, quàm doloris, nec con-
stinentia tantùm ciborum, quàm mortificatio
vitiorum. Propter quod ipsa tempora pœnitentia,
pro fide & conversione pœnitentium ad-
vianda præcipiunt, & pro negligentia præ-
landa. Extant tamen pro quibusdam culpa-
pœnitentia modi impositi, juxta quos cetera
pendenda sunt culpa, cum sit facile per eosdem
modos vindictam & censuram Canonum affirma-
re. Hinc Gulielmus Episcopus Parisiensis, ce-
lebris & præstans sui ævi Theologus lib. de pœ-
nit. sacram. eosdem Canones Pœnitentiales
cum expendens, Videntur (inquit) esse exem-
plaria satisfactionum pœnitentialium, ut juxta
illam,

illa, vel cum visum fuerit, aliqua de his, aut
 etiam ipsamet pœnitentiæ canonica Pœnitenti-
 bus injungantur. Idem sentit Bail in exam. 33.
 Pœnitentium part. 3. quæst. 8. ubi sic. *Quam-*
vis autem aliquando obligati fuerint Sacerdotes
ad discendos istos Canones, non ideo factum est,
ut in foro secreto pœnitentiæ pœnas per eos pecca-
ta decretas imponerent, sed magis, ut gravita-
tem peccati Pœnitentibus notam facerent, indi-
cando eis, quàm graviter in foro mixto puniren-
tur, sicut nonnunquam solemus in foro pœniten-
tiali gravitatem certorum peccatorum docere,
nam dicimus, hac suspendio, aut igne punienda
sunt, si in foro externo probarentur juridicè.
 Consentit Suarius in 3. par. tom. 4. disp. 38.
 sect. 4. *Erant (inquit) solùm regula directiva,*
ut illam Confessores sequerentur, quantum ex-
pedire censerent.

Nec facit, quòd transgressoribus e.g. nu. 34.
 bentibus post acceptam pœnitentiã, vel ha-
 bitum dimittentibus, redeuntibusque ad com-
 munem vitam, infligeretur quandoque pœna
 gravissima: Id enim probat ad summum ali-
 quos Canones habuisse vim gravis præcepti,
 non autem omnes, & præsertim eos, qui Pœni-
 tentibus tam longam pœnitentiã imponi vo-
 lebant. Dixi *ad summum*, quia re verã nec
 illud hoc argumento probatur, siquidem præ-
 dictæ pœnæ non infligebantur tanquam trans-
 gressio-

gressoribus canonum, sed tanquam publici fidei, aut etiam voti contemptoribus, ut gravissimè puniuntur Apostatae religiosi, & in eo post solemne votum castitatis matrimonium non quia extra monasterii septa, legesque transgrediantur, id enim innocenter faciunt seculares, sed quia contrahant matrimonium; quod utrumque non est per se illicitum, sed quia id faciunt post votum, quo se id minimè facturos promiserant. promittebant autem suscipientes solemne poenitentiam eam Poenitentium disciplinam custodire. Hinc Sanctus Leo ad Rusticum Neobonensem, interrogatus de Monacho, qui factus fuerat miles, respondet. *Qui relicta singularitatis professione (id est promissione nendi solitarium, & sine conjuge) ad militiam, vel ad nuptias devolutus est, publica poenitentia satisfactione purgandus est, quia, si innocens sit militia, & honestum potest esse conjugium, electionem tamen meliorem de se transgressio est, electionem videlicet promissione firmatam.*

35. Demum vel Canones praedicti vim praescripti haberent, juberentque omnino eas tam admodum longas, vel longas poenitentias imponi, vel id non juberent: id certum est, perquam paucos, & vix ullos tam severae poenitentiae jugum subire, quia circumstantiae temporum vel Poenitentium, aut suadebant, ne imponerentur.

ut, ut impositæ relaxarentur. Quod si evi-
 cero, habeo, quod intendo : id enim initio
 negavi, consuevisse videlicet Ecclesiam tam
 longâ viginti & amplius annorum pœnitentiâ
 probare de facto, & exercere Pœnitentes. Quin
 forte à veritate non aberrabo, si dixerò, per
 paucos annum integrum in solemnî, aut pu-
 blicâ pœnitentiâ perdurasse.

Et primò Clerici omnes excluderentur à
 publica & solemnî pœnitentiâ, ut refert Siri-
 cius Papa epist. I. *Pœnitentiam agere cuiquam
 non conceditur Clericorum.* Secundò excluderentur
 milites, nisi arma deponerent, quod
 plerique facere non poterant, ut constat ex
 Aug. serm. 58. de temp. Item qui publicum
 magistratum gerebant, nisi, quod plerisque
 non permittebatur, eo se abdicarent, ut patet
 ex ea historia, quam recitasti Ludovici pij Im-
 peratoris. Tertiò qui annum quadragesimum
 non attingeret, ad eam non admittebatur, ut
 sancivit Concilium Romanum sub Sylvestro his
 verbis *ne quis pœnitentiam, nisi quadraginta
 annorum petenti.* Cùm autem peccata magis
 communia, & graviora, pro quibus ea tam
 longa pœnitentia solebat imponi, post illam
 ætatem vix committantur, nec emendatis pœ-
 nitentia imponeretur, cùmque ex his paucissi-
 mis, qui post illam ætatem in ea delicta labe-
 rantur, essent excludendi Clerici, aliique mo-
 dò re-

N 5

dò re-

dò recensiti, quin & innumeri alii morbis impediti, aut paupertate, ut qui terram colunt, aliásque hujusmodi artes profitentur, quibus vires nec tempus suppetebat ad ea pœnitentiæ exercitia peragenda, sequitur manifestè, paucos fuisse eos, quibus ea solemniter imponi. Scio ante Sylvestrum fuisse quosdam Juvenes ad pœnitentiã admisso, sed infelici exitu, qui prædictis Sylvestri, & aliquot inde Conciliorum decretis occasionem dedit.

37. Secundò ex his ipsis paucissimis, qui pœnitentiã canonicam subire, plerique ejus timore absteriti se tam gravi jugo submittere recusabant. Hac de re queritur Tertullianus in lib. de pœnit. cap. 10. & 11. quavis tunc longè minor esset pœnitentiæ rigor. *Plerosque (inquit, agens de pœnitentiã) non opus, ut publicationem sui, aut suffugere, aut die in diem differre præsumunt, pudoris magis memores, quàm salutis.* Tam multi temporè Cypriani erant illi, qui pœnitentiã detrectantes, aut indignè de Sacramento Altaris communicabant, aut ejecti ab Ecclesia solùm in morte cum ea reconciliari petebant, ut absterendis primis, multis miraculis opus fuerit, quorum ipse meminit in lib. de Lapsis. *Quam*

38. *multi quotidie pœnitentiã non agentes, nec delicti sui conscientiam consistentes, immunitati spiri*

spiritibus adimplentur? Quam multi, usque ad
 insaniam mentis excordes dementia furore
 quantantur? Absterrendis autem secundis, ali-
 qui Episcopi, inter quos Cyprianus ipse, ne-
 cessarium putarint ferale illud decretum de i-
 piis nec in morte absolvendis (quod improba-
 ri disput. 3.) alterumque illud de negando
 viatico Sacramento, cuius paulò ante
 meminimus, quòdque confirmarunt Patres Conci-
 lii Arelatensis celebrati paulò post tertium se-
 culum. De his, qui apostatant, & nunquam se
 ad Ecclesiam repraesentant, nec pœnitentiam qui-
 dem agere quarunt, & postea infirmitate corre-
 pti, petunt communionem, placuit eis non dan-
 dam communionem, nisi revaluerint, & egerint
 dignos fructus pœnitentia. Hanc ipsam eorum
 temporum pravam consuetudinem detrectan-
 di asperam illam pœnitentiam testatur Cardi-
 nalis Baronius ad ann. 314. *Lapsorum quam-
 plures, reddita Ecclesie pace, latentes, vivebant,
 nec de admissio impietatis scelere, moniti licet,
 pœnitentiam agebant.* Id ipsum contigit
 quarto seculo abeunte, & sub initium quinti,
 queriturque non semel S. Augustinus: *Resistit
 mihi* (inquit hom. 49. ex 50. hom. celebrans
 Theodosij Imper. pœnitentiam) *filius pestilen-
 tia, & erubescit genu figere sub benedictione
 Dei? Quod non erubescit Imperator, erubescit
 nec Senator, sed tantum Curialis? Superba cer-
 vix*

vix, mens tortuosa. Fortassis, imò quod non
bitatur, propterea Deus voluit, ut Theodorus
Imperator ageret pœnitentiam publicam in
spectu populi, maximè quia peccatum ejus
non potuit. Et erubescit Senator, quod non
erubuit Imperator? Erubescit nec Senator,
tantùm Curialis, quod non erubuit Imperator?
Erubescit plebejus, sive negotiator, quod non
erubuit Imperator? Quæ ista superbia est? Item
cap. 81. Enchiridij, Nam & ipsa Pœnitentia
plerumque infirmitate non agitur, quia & pudor
est, & timor displicendi, dum plus delectat
minimum aestimatio, quàm justitia, quâ se quæ
humiliat pœnitendo. Addit Ambrosius lib. 1.
de Pœnitentia cap. 9. id evenire consuevit
ij ipsi, qui pœnitentiã petebant, cum acceperant
publica supplicationis revocarentur pudor.
Quare non abs re S. Pacianus epist. 3. contra
Sympronianum, quàm tu allegasti, post ea ver-
ba, cui, nempè Pœnitenti, carnis interitum
imperatur, cui juges lacrymæ &c. subjicit, La-
bor iste P. ALCORUM est, qui post casum resurgunt,
qui post vulnera convalescunt, qui la-
crymosis vocibus adjuvantur, qui cum interitum
reviviscunt.

40. Post quintum seculum fieri desijt in
tis aut etiam plerisque Ecclesijs pœnitentia
quatuor illarum stationum, quarum supra nos
semel meminimus. Et quidem in tota Eccle-
sia

Graeca, id probat tuus Juenin part. 2. dissert.
 6. quest. 8. cap. 4. art. 1. §. 3. pag. 660. ex
 his rationibus, quas non contemnes, primò nul-
 lo in canone, qui ab eo tempore editus fuerit,
 fit mentio artificialium Classium penitentia
 (nempe praedictarum stationum) Nullo in mo-
 mento reperire est hunc, aut similem loquendi
 modum, qui tamen antea ubique apud Orien-
 tales obtinebat: „ Qui hoc vel illo crimine se
 commaculavit, tot annis in auditione, in
 sublatione, in consistentia subsistet, deinde
 quod perfectum est, consequetur » sed simpli-
 ter concernitur: Non communicet, segre-
 getur, ut in Concilio Ephesino can. 6. in Cal-
 cedonensi can. 4. necnon in plerisque Trullanae
 Synodi videre est. Secundò idem colligitur ex
 omnibus liturgiis, quibus Graeci à mille, &
 amplius annis utuntur: iis nimirum in litur-
 gia nullum est vestigium orationis specialis, quae
 ante Neotarium palam fundi solebat supra Pœ-
 nitentes, nec manus impositionis, quae fiebat olim
 super eorum capita, nec dimissionis solemnis,
 quae fiebat finitâ eâ liturgia parte, quae Cate-
 chumenorum missa dicebatur. Tertio idem
 concluditur ex libro Pœnitentiali Joannis jeju-
 natoris, qui Constantinopolitano Patriarchatu
 labente sexto seculo praesuit. Liber ille dam-
 nat quidem quorundam criminum reos satisfac-
 tione, quae per decem, duodecim, quindecim an-
 nos in

nos in jejunijs in orationibus perduret, ac
quam detur Eucharistia communio, sed
quam edicit, ut palam omnibus peragatur
juncta poenitentia, nunquam artificialium poe-
nitentia classium meminit. Fit quidem haec
mentio in can. 87. Concilij celebrati in Trullo
& in Scholijs Joannis Abbatis Raithu ad Ier-
lam S. Joannis Climaci, ut advertit Ede-
mus Martene de antiq. Eccl. ritibus par.
lib. 1. cap. 6. art. 4. Unum 5. sed forte ante
meminere earum stationum, ut moris antiqui
non autem consuetudinis, quæ tunc vigere

41.

In Ecclesia Latina ea stationaria, seu arti-
ficialis poenitentia diutiùs perseveravit, nempe
usque ad seculum octavum, nonùmque
amplius, juxta Morinum lib. septimo cap.
sed fortè sic evenit in Gallia, & finitimis
quibus Germaniæ regionibus, uti etiam Ro-
mæ, præsertim cum gravissima crimina po-
nienda essent, ut patet ex exemplis ab eo ad-
ductis. Cæterùm in reliqua Ecclesia Latina
si rarum aliquem casum excipias, nec in
quarti seculi, & initio quinti id genus poe-
nitentiæ usurpatum crediderim. Hoc autem
eo conijcio, quòd cum tam sæpè Hierony-
mus, Ambrosius, Augustinus, alique illo-
rum temporum doctores de publica poeniten-
tia agant, eamque describant, quatuor ille-
gum stationum, annorùmque cuique attributa

torum non videntur meminisse, eamque totam in fletu, cilicio, cinere, publica coram populo supplicatione, jejunijs, secessuque ab Altari, à publicis curis, voluptatibus positam fuisse docent. Igitur præcipua pars canonice poenitentiae consistens in longissimis illis & plebis pudore quatuor stationibus, imponi desijt post aliquot secula, eventu aliquo rarissimo excepto, adhuc tamen tam communis fuit e-^{24.} tam hoc tempore horror poenitentiae publicae, ut in Ecclesia Græca quinto sæculo aut sexto, usque ad nostram ætatem, vix ullum reperiatur, aut etiam nullum memorandum publicae poenitentiae exemplum: in Ecclesia autem Latina, Episcopi non pauci octavi, nonique sæculi, ne penitus corrueret in Ecclesia usus publicae poenitentiae, implorare coeperint brachium seculare, nempe Principum potentiam, quâ, qui deliquerant, ad publicam poenitentiam cogerentur; extantque, ut bene nosti, Imperatorum hac super te decreta. Cum verò, quod violentum est, duratum esse non possit, brevi sua poenitentiae restituta libertas est, sed iterum tam rara coepit esse, quàm libera, nisi etiam rara fuit, cum prædicti Imperatores ad eam urgebant: id enim eo ipso tempore amare dolet, & lamentatur Jonas, qui seculo nono Aulianensem Ecclesiam gubernabat lib. 1. de institutione-

stitutione Laicali cap. 10. *Perrari namque sunt hodie in Ecclesia (inquit) qui talem agunt penitentiam, qualem antiquorum Patrum penitentium exempla, & auctoritas canonica citat. Quis namque criminis reus, qui penitentiam publicam debuit mulctari, cingula militia deponit, & à liminibus Ecclesia carcerum Fidelium arceatur, & à Christi corpore separatur? Quis porro in cinere & cilicio, more penitentium antiquorum, lamenta penitentium suscipit? Quæ sanè verba plus significat quam volebam, nempe non solum paucos, neminem publicam & severam penitentiam eo tempore subiisse in Galliarum Ecclesiis, etiam in Latinis omnibus: non enim dicitur *in hac Ecclesia sed in Ecclesia*. Secutis certe temporibus usque ad seculum duodecesimum, tanta exequendi penitentiam canonicam sollicitudo incessit homines, ut ipsis ad qualemque suorum criminum penitentiam revocandis, opus fuerit plures illos veteris penitentiam annos, ad menses imò dies & horas redigere, ut patet ex novo jure circa millesimum de redimendis per eleemosynas, preces, palamatas, scoparum tunctiones, aliæque hujusmodi penitentibus.*

43.

Tertiò, ut jam loquamur de illis paucis qui aut ex sua pietate, aut minis Episcoporum absterriti, aut Principum vi adacti, penitentiam

tiz jugum subibant, nec isti in multos annos
 modum in viginti & amplius, ut putas, produ-
 xere poenitentiam. Et primò iis, qui sponte sua
 scelera confitebantur, magnâ ex parte poena re-
 mittebatur, ut legenti canones, Concilium,
 Gregorii, Basiliique constabit. Sæpe enim id
 caveatur, ut sponte confessis minor poena irro-
 gatur. Id ipsum fiebat, cum Pœnitens veri
 coloris & emendationis signa præbebat. *Cum*
Pœnitentes (inquiunt Nicæni Concilii Patres can.
 11.) *cum omni timore, & lacrymis perseve-*
rantibus, & operibus bonis conversationem suam
non verbis solum, sed opere, & veritate demon-
strant, licebit Episcopo humanius aliquid circa
eos cogitare. Idem monet Greg. Nyss. epist.
 can. ad Letoium, *si sit fide digna conversio, non*
trahetur annorum numerus, sed temporis proli-
xitate refecatâ, ad Ecclesiæ restitutionem, &
boni participationem compendio deducatur. Et
 Innocen. 1. epist. 1. cap. 7. *De pondere estiman-*
do delictorum, Sacerdotis est judicare, ut atten-
dat ad Confessionem Pœnitentis, & ad sletus, at-
que lacrymas corrigentis, ac tum jubere dimitti,
cum viderit congruam satisfactionem, & Leo
 epist. 79. cap. 6. ad Nicetam Episc. *Tempora*
pœnitentis, habitâ moderatione, constituenda
sunt tuo judicio, prout conversorum animos
prospexeris esse devotos, Et epist. 129. novæ
edit. Pœnitentia non tam temporis longitudine,
 quam

○

quàm cordis compunctione pensanda est. Ideo
 colligitur ex epist. Episcopi Magalon. quam lo-
 pra recitasti: nisi etiam amplior ibi facultas
 que Episcopo, imò omnibus Ecclesiarum Re-
 ribus conceditur, liberandi videlicet Pœnitentem
 eo vinculo pœnæ longioris, quacunque
 causa, modo rationabilis esset, & honesta.
 enim, ni malè recordor, fuerunt suprema
 epistolæ verba: *de pœnitentia etiam sibi impo-*
siã, secundùm quod ratio exigit, benignè re-
xeris. Erat igitur in manu cujusque, longioris
 mam contrahere pœnitentiam, quam qui
 trahebat ad plura lustra, non Ecclesiæ reveren-
 tem, sed socordiam suam incusare debebat.
 44. cundò quem merita propria non commenda-
 bant, non rarò commendabant aliena, faciebant
 que, ut lapsò, quamvis in gravissima scelera-
 tia non admodum differretur. Eã benignitas
 cum Pœnitentibus usa est sæpissimè verus
 clesia, pro ea summa reverentia, quã habent
 Martyres, Confessorésque, pro Pœnitentibus
 intercedentes. Martyres autem vocabantur
 am ii, qui pro fide nondum vitam profuderant
 sed sanguine in tormentis profuso, detinē-
 tur in carcere, ut ultimo supplicio afficerentur.
 Confessores autem dicebantur, qui confitē-
 Christum erant, & carceri mancipati, nondum
 tamen susceperant in quæstione tormenta.
 Card. Baron, ad ann. 253. Hos igitur, aut
 trosque
 menda-
 rent.
 ad ann.
 vere ad
 pacem p
 eudem
 vere lis
 nisi p
 quatio
 mis g
 nus fa
 Ut quis
 mollia
 machi,
 circum
 macul
 ceris r
 Subdit
 tã rev
 & Cler
 tyres t
 consue
 & quo
 diosur
 ris pr
 aditu
 Conf
 pisco
 trosque

trésque, aut alterutros adibant Lapsi, ut com-
 mendatitias ab eis ad Episcopos litteras accipe-
 rent. *Consueverunt illi (inquit Card. Baronius
 ad ann. cit. loquens de Lapsis) detentos in car-
 cere adire Martyres & Confessores, ab eisdemque
 pacem petere, rogare veniam, & supplices ab
 eisdem ad Episcopos, & ceteros Sacerdotes acci-
 pere litteras, quibus in consortium piorum ad-
 mitti peterent.* Nec ii soli, qui lapsi in Fidei
 45a
 77
 20
 quæstione erant, id perfugium habebant, sed om-
 nis generis Pœnitentes, ut refert Tertullia-
 nus factus Montanista, de pudicitia cap. 20.
*Ut quisque ex confessione vincula induit, adhuc
 mollia, in novo custodia nomine statim ambiunt
 macchi, statim adeunt fornicatores: jam preces
 circumsonant, jam lacryma circumstagnant
 maculati cujusque, nec ulli magis aditum Car-
 ceris redimunt, quàm qui Ecclesiam prodiderunt.*
 Subdit autem Cardinalis Baronius loc. cit. tan-
 tà reverentiâ & timore, non Laici tantùm, sed
 & Clerici, ac ipsorum præsertim Episcopus, Mar-
 tyres & Confessores in carcere detentos prosequi
 consueverant, ut ab illorum rogatione desciscere,
 & quos illi litteris commendassent, despiciere invi-
 diosum nimis & asperum censeretur. Innume-
 ris proinde hac viâ facillimus ad veniam patuit
 aditus, ita ut rogandi tandem fuerint Martyres,
 Confessorésque, ne tam multos tam facilè E-
 piscopis commendarent, ut patet ex Cypr. epist.

46. 11. Tertiò cum propria merita deerant, nec
 liena juvabant, indultum sæpe fuit ex timore
 inferendi majus detrimentum, nempe, ex
 Pœnitentium imbecillitate, quorum ingenium
 merus periisset, si canonica fuisset eis imperata
 pœnitentia. Hac de causâ fuit statim receptum
 ut suprâ diximus, cum suo populo Trophimus
 Episcopus à Sanctissimo Pontifice Cornelio
 proinde malè audiit apud quosdam Episcopos
 Africae, veluti nimis benignus, sed à S. Cyprino
 no fuit egregiè defensus epist. 52. ad Antoc-
 num ita scribens. *Nam sicut Antecessores
 stri SÆPE fecerunt, colligendis fratribus nos
 carissimus frater noster Cornelius necessitati
 cubuit, & quoniam cum Trophimo pars maxi-
 plebis abscesserat, redeunte nunc ad Ecclesiam
 Trophimo, & satisfaciente, & pœnitentia de
 cationis errorem pristinum consitente, & fra-
 nitatem, quam nuper abstraxerat, cum
 humilitate, & satisfactione revocante, audi-
 sunt ejus preces, & in Ecclesiam Domini, non
 Trophimus, quàm maximus fratrum numerus
 qui cum Trophimo fuerat, admissus est, qui
 nes regressuri ad Ecclesiam non essent, nisi
 Trophimo comitante venissent.*

Quod Cornelius cum Trophimo, & an-
 tecessores Episcopi cum aliis sæpe fecerunt,
 cere successores, nempe Concilium Antiochen-
 num cum Samolatenis, Melchisedes Papa cum

Donatistis, Nicænum Concilium cum Nova-
 tianis, Alexandrinum, confirmante Liberio Pa-
 pæ, cum Episcopis Arianis, aliisque Patres, in id
 præsertim intenti, ut qui reconciliabantur, ve-
 teres errores ex corde damnarent, eam publicam
 eorum damnationem loco pœnitentiæ habent-
 es, ut patet ex Concilio Laodiceno, quod præ-
 ter prædictam damnationem, nihil injungit al-
 iud: sic enim habet can. 7. *De his qui ab Hære-
 tici convertuntur, idest Novatianis, aut Pho-
 tianis, aut Tassaradecatitis, sive baptizati
 sunt illi, sive Catechumeni, non antè suscipian-
 tur, quàm omnes hæreses anathematizent, &
 præcipuè illam, qua detinebantur, Et tunc de-
 mum hi, qui apud eos dicebantur Fideles, no-
 stra doceantur fidei Symbolum, & uncti sacro
 Chrismate sic Mysteriis communicent sacro-
 sanctis.*

Benigna huiusmodi praxis, suadente ex-
 petentiâ paulatim invaluit, ut exceptis insigni-
 oribus delictis, reliqua omnia fuerint statim
 pœnitentibus remissa, & pœnitentia non ita longa
 purgata. Seculo octavo S. Bonifacius Mogun-
 tinus Episcopus, hoc statutum edidit. *Quia
 varia necessitate præpedimur canonum statuta
 de reconciliandis Pœnitentibus pleniter obser-
 vare, propterea omnino non dimittatur, curet
 unusquisque Presbyter statim post acceptam con-
 fessionem Pœnitentium, singulos data oratione
 recon-*

reconciliari. In Ecclesia Aurelianensi, secundo nono vix ulla à Pœnitentibus publica pœnitentia exigebatur, deque hoc, tanquam de communi consuetudine, queritur, & expostulat eodem populo suo Jonas Aurelian. Episc. per hæc verba in loco superius citato, *Priscis religionis vestra temporibus, dum quis secundum consuetudinem sibi à Sacerdote, usque ad satisfactionem iudicio indutus & cinere conspersus, habitu rictu suo, humi prostratus, lacrymisque profusus debeatur, statim pœnitens esse agnoscebatur, & que ei à Domino ignosceretur, ab omnibus precabatur. Nunc autem in catu Christiano, circo vix pœnitens agnoscutur, quia PENEHIL HORUM ERGA PŒNITENTES AGITUR.* Et tamen eorum quoque temporum canones Pœnitentiales severissimi sunt. Quod quod idem Morinus à communi eâ regulâ longæ & severæ pœnitentiæ innumeros excepit lib. 5. cap. 6. ubi sic. *Cum urgebat periculum mortis, aut reformidabatur salutis animæ pœnitentias, veluti cum periculum erat, ne capitales peccatorum rei ad Hæreticos, aut etiam Gentiles transfugerent, aut grave aliquod incommodum Ecclesia crearetur, absolutio statim post confessionem peccati, & veram resipiscentiâ demonstrationem, aut brevi exactâ pœnitentiâ concedebatur. Adeo, quamvis severa lex esset, tamen semper praxis benigna, vel saltem minus severa quam*

quam vos putatis, qui solas veteres leges reco-
litis, & ex legibus mores æstimatis.

D. R. Nōrunt omnes, ex legibus non sa-
tis colligi praxim. At ego facta & non solos
canones Ecclesiæ veteris in aciem eduxi.

D. D. Facta quidem aliqua produxisti, 48.
sed quàm pauca illa sunt pro tot seculis, nempe
facta septem vel octo pro totidem seculis. Quod
autem mirabilius est, nullum ex ipsis id, quod
intendis, evincit, sed omnia, aut inutilia sunt,
aut contraria. Expendamus singula. Refere
quidem Ambrosius, se *cognovisse quosdam, con-
tinuè stertibus exarasse genas, stravisse corpus
suum calcandum omnibus &c.* Non tamen re-
fert id facere coactos eos fuisse, ut canonicam
pœnitentiam adimplerent: id enim contra ca-
nones factum fuisset, cum cautum esset, ut
horum sic dolentium pœnitentia, non solum
perpetua ne esset, sed nec admodum longa.
Agit igitur Ambrosius de voluntariis Pœniten-
tibus, qualis absque dubio David fuit, aliisque
innumeri, quibus Ecclesiastica abundat historia,
qui rigidissimam usque ad mortem, & plus-
quam canonicam pœnitentiam, solo impellente
canone Charitatis peregerunt. Præterea *quos-
dam* novit Ambrosius tam diu Pœnitentes, nem-
pe aliquos perpaucos. Non igitur is erat Ec-
clesiæ mos, ut viginti & amplius annorum pœ-
nitentiæ rei plecterentur. Cum enim etiam

tum ea gravissima delicta, quibus tot annorum
pœnitentiam canones decernebant, non raro
patrarentur, & fortè frequentius, quam modò
ut alibi ex eorum temporum Scriptoribus
ostendam, iam non *quosdam*, sed satis multos
tamdiù pœnitentes agnovisset Ambrosius.

49. Pœnitentia, quam describit Joannes
Crisostomus, est pœnitentia Religiosorum, quam
jure & lege propriâ illius Monasterii, non
tam ex lege & jure communi Ecclesiæ, per-
tinebant, qui gravissimo aliquo delicto pro-
fessionem religiosam violaverant, ut est ea pœ-
na, quâ etiam modò plectuntur in Ordine
Religioso Apostatæ, vel gravissimæ alterius
pœ rei. Non igitur eâ narratione evincitur
quod intendis.

50. Ex gravissima pœna, quæ solet in-
ferri Pœnitentibus, si contraherent Matrimonium
vel militiam repeterent, nihil probari, ostenditur
est supra. Addo, hoc ipso vinculo relaxatos
facile fuisse Pœnitentes, cum gravis causa
esset. Hinc Leo Papa, scribens Galerio Episcopo
Tripolitano, relatùs à Gratiano 33, quod
2. relaxavit eo vinculo ejus regionis gentem
quæ alioquin Pœnitentiæ remedium recusat.
Eadem benignitate usus est idem Pontifex scri-
bens ad Rusticum cum quibusdam, qui metum
mortis imminentis, cum Juniores essent in
Pœnitentium Ordinem cooptati, postea
ne la-

ne laberentur in fornicationem, Matrimonium
 contrahebant. Hanc & similem veniam, so-
 litam facile præberi ab Episcopis, innuunt satis
 ea Divi Augustini verba, ferm 58. de temp.
 reiicientis quorundam impœnitentium excu-
 sationem. *Fortè est aliquis, qui dicat, ego in
 militia positus sum, uxorem habeo, & ideo pœ-
 nitentiam agere quomodo possum? quasi nos
 quando pœnitentiam suademus, hoc dicamus,
 ut unusquisque magis sibi capillos studeat au-
 ferre, & non peccata dimittere, & vestimenta
 potius evellat, quàm mores.*

Quod ipsum constat ex pœnitentia Theo- 51.
 doli, qui ea perfunctus, nec abstinuit à publi-
 cis curis, nec à bellis gerendis, nec à gestandis
 insignibus suæ dignitatis, aliisque hujusmodi,
 à quibus pœnitentes abstinere jubebantur. His
 ergo legibus post pœnitentiam fuit absolutus,
 ut alijs multis dum ipsam perageret, quamvis
 cum eo actum durius fuisse ineruditi credant.
 Delictum ille commiserat adeò publicum, adeò
 enorme, adeò multiplex, ut nec centum anno-
 rum pœnitentiâ dilui posset. Peccârant qui-
 dem in Imperatorem Thessalonicenses, sed ali-
 qui tantum ex ipsis peccârant, nempe pauci
 seditiosi, nec publico consilio, si que ipsi pauci
 dederant pœnas, ut habet Costerius in vita
 Ambrosij. Intercedentibus pro ea Urbe plu-
 ribus Episcopis, ipsoque Ambrosio, veniam
 se da-

se daturum promiserat Imperator, quam
 men aded non dedit, ut crudelius de ea Urbe
 supplicium sumere vix posset. Occisi enim
 sunt ad septem millia Thesalonicensium sine
 ullo delicto, sed, ut discurrentibus per Urbem
 militibus sese offerebant, Juvenes Senesque
 indigenæ, advenæque; imò, ut in Theatrum
 per detestabilem prodicionem fuerant à Magis-
 tratibus ad Circenses Ludos invitati, nempe
 ut simul in caveam collecti, & nil minus co-
 gitantes, inermesque, faciliùs occidi possent.
 Cum uni homicidio tot annorum poenitentiam
 ut dicis, imponi soleret, quàm longa impo-
 debisset, pro septem milibus homicidijs in-
 nocentium subditorum, cum tanta feritate
 fraude, perfidia commissis? Nec unius tamen
 poenitentia diem indixit Ambrosius, sed per
 epistolam plenam obsequio, quam recitat Eusebius
 Baronius id factum referens, eum, ne ad Ec-
 clesiam oblaturus, & communicaturus accessis-
 set, admonuit, accedentemque removit, quo-
 rum neutrum omitti vix poterat sine ingenti
 scandalo. Id enim eo tempore sine ullo dilu-
 mine præstabant omnes, qui enormi, & publico
 eo aliquo delicto se obstrinxerant, ut ab ob-
 tione aut etiam ab Ecclesia pro aliquo tempo-
 re abstinerent. Continuit se quidem dominus
 Imperator, postquam fuit ab Ecclesia repul-
 sus, totos sex menses gemens, & lugens, &

sponte sua, non autem ex Antistitis illud temporis spatium ad pœnitentiam statuentis imperio. Quare, ut primùm se iterum ad Ecclesiam contulit, & Ambrosio eum pariter repellenti professus est, se venire non ut Imperatorem, sed ut Pœnitentem, paratum omnia facere, quæ juberetur ad sui criminis expiationem, statim receptus est, iussusque id solum (tota pœnitentia quam Ambrosius pro tanta clade imposuit) ut eam legem conscriberet, quæ deinceps executiones sententiarum de cæde, & publicatione bonorum ad triginta dies differrentur, ut illo temporis spatio, maturè expendi possent; quod ubi se facturum promissit, Templum ingredi permixsus est, nullaque alia ei lege indicta ex ijs multis, quæ tunc indici Pœnitentibus solebant, post publicam confessionem delicti sui, quam Imperator in medio templo humi prostratus, & gemens ex sua pietate peregit, fuit illico à Sancto Antistite ad publicam cum alijs Sacræ Eucharistiæ Communionem admissus. Magna profectò fuit in hoc facto Ambrosij generositas, sed rigor nullus, eaque ipsa generositas, necessaria fuit. Cum enim post adeò enorme delictum, quod universæ Ecclesiæ scandalo fuerat, permitti ab Episcopo non posset citra grave peccatum, ut Imperator ad Eucharistiæ Communionem, nullâ exhibitâ pœnitentiæ significatione publicè acce-

accederet (accessisset autem, si Templum esse ingressus) jam necessariò fuit repellendus. Repulso autem, & veniam exposcenti, nulla potuit imponi pœnitentia mitior eâ, quam Ambrosius imposuit, non induendi videlicet sacrum, non permanendi per aliquot annos in foribus Ecclesiæ, pœrque alios cum Cathedra menis, & procul à Fidelibus in cinere, cilicis, lacrymis, & jejunijs procul à thoro, procul bello, procul à curis publicis, procul à voluptatibus, sed unicam legem condendi, eaque arario noxiam, nihil Principi, aut subdito gravem, sed his perutilem, illi decoram. Quare hujusmodi factum Ambrosianæ benignitatis potiùs argumentum fuerit, quàm antiqui rigoris.

52. Id ipsum de pœnitentia, quâ B. Gregorius VII. Henricum subegit, dicent eruditissimi, qui norunt, quot & quanta ille Imperator in Pontificem, in Ecclesiam, in Deum querat; Nec valdè gravis ea habebitur, quæ alteri Henrico Angliæ Regi post impiam Sacerdoti Archiepiscopi necem, à suis satellitibus perpetrata, fuit imposita; si perpendantur ingentia demortui Præsulis in regnum, & Ecclesiam merita, eaque innumera, & gravissima mala, quibus tot annis fuit à Rege vir sanctissimus tota Europa exagitatus, & millies prave voluntate occisus, quibus omnibus culpis elevandis

endis, fuit ei pœnitentia, quam descripsi-
 sti, imposita; ærario gravior, quàm corpori,
 quam, an fuerit executus, ignoro. Nec
 ego is sum, qui valde graves pœnitentias
 olim fuisse quandoque impositas, negem; sed
 nego tam graves fuisse pro quibuslibet gravi-
 bus, aut etiam gravioribus impositas, & per-
 nego eas non fuisse plerumque remissas, sed
 executioni mandatas. Executionem certè non
 habuit pœnitentia Ludovico Pio Imperatori
 imposita, nec, si habuisset, posset utiliter hæc
 in exemplum afferri, cum constet, eam fuisse
 à factiosis Episcopis, adnitente Lothario ejus
 filio, regnandi cupido, injustè impositam.

Justa fuit ea, quam Edgardo Angliæ Regi 53.
 S. Dunstanus inflixit: eaque, quam S. Romu-
 aldus imposuit. Sed id factum fuit à sanctis-
 simis illis viris, non ex lege communi, sed
 Deo interiùs impellente, ut in Ecclesia, sicut
 reliquarum virtutum abundant exempla, ita
 extaret aliquod pœnitentiæ rigidioris exem-
 plum: cum cæterò qui humano iudicio cul-
 pandus non videretur Otho Imperator, ejus-
 que exercitus Dux, dum Crescentium, rece-
 ptum quidem in fide, sed iniquissimum Ty-
 rannum, & nova semper contra S. Sedem mo-
 liturum, ipso impellente, qui factum probare
 posse videbatur, neci dederunt.

Ex his igitur, quæ produxisti, antiquitatis 54.
 exem-

exemplis, non eminet ea, quam animo pro
 conceperas, veteris Ecclesiæ in imponendis
 pœnitentijs, eisque exigendis severitas, cum
 plura ego produxerim veteris benignitatis,
 condonandis, aut minuendis, aut relaxandis
 pœnitentijs exempla. Verùm volo tecum
 humanior; fuerit Ecclesia vetus non solùm
 severior, quàm præsens, in sceleribus vin-
 candis, quod est indubitatum, sed fuerit plus
 quam severior, nec solùm alicubi, quod etiam
 indubitatum est (nullum enim Ecclesiæ sæculum
 caruit Episcopis rigidioribus, ut nullum caruit
 benignioribus) sed ubique severissima fuerit.
 quid, rogo, ex hoc colligitis, Rigidi Doctores?
 Aliquid profectò intenditis, dum semper
 obtruditis Canones antiquæ disciplinæ,
 dum semper pœnitentias illas viginti, & im-
 plius annorum memoratis. Num ut videamini
 eruditi? Non laudo vanitatem. Num ut
 erudiatis? laudo charitatem. Num ut
 Fideles ad severam, sed liberam, & spontaneam
 suorum scelerum vindictam excitetis? Iterum
 laudo charitatem & alieni profectò
 amorem. Num (quod suspicor valdè) ut
 Confessarios ad easdem modò imponendæ
 pœnitentiæ leges servandas inducatis? damno-
 sorque importunam severitatem.

D. R. Cur importunam eam vocas?

SS.

D. D. Causas afferam, cum calumnia

quibus præsentis Ecclesiæ benignitatem in invidiam vocatis, reiiciam. Nunc satis sit eam innuere, nempe, non easdem diversis temporibus leges congruere *Multa sunt* (inquit S. Leo Papa Ep. 90. ad Rusticum Narbonensem) *qua aut pro necessitate temporum, aut pro consideratione ætatum, oportet temperari.*

D. R. Nunquam igitur nobis modò utendum erit severitate, & leves semper pœnitentiæ injungendæ.

D. D. Id ego non assero, nec ista præsentis Ecclesiæ praxis est. Injungantur graves pœnitentiæ, sed non quas prædicas à veteri Ecclesia impositas, viginti, & amplius annorum, quas videlicet nunquam, aut vix unquam verè factas ostendi, & sinè fructu in aliquibus Regionibus impositas fuisse ostendam. Injungantur graves, quæ videlicet nunc habentur graves, ut sunt jejunium aliquod, notabilis eleemosyna, Templi, non ita proximi, visitatio, nec brevis oratio, Sacramentorum semel saltem in mense perceptio, salutaris libri quotidiana lectio per Hebdomadam, aut mensem, quæ cum graves pœnitentiæ nunc habeantur, jam de gravitate delicti sui pœnitentem docent, monentque non esse leve, quod commisit: id enim debere eum per pœnitentiam moneri Concilium Tridentinum innuit *sess. 14, cap. 8. dùm vult, eam esse*

esse imponendam, ne poenitentes peccata levi
 putantes in graviora labantur. Injungantur
 ves, quæ revocent à peccato, ut idem vult,
 quæ non revocent à Pœnitentiæ Sacramento.
 57. charitas postulat, graves, inquam, pro gravitate
 criminum, & ut idem Concilium subdit, pro
 facultate pœnitentium. Neque enim (ut dicitur
 Chrysostomus lib. 2. de Sacerdotio) temerè
 delictorum modum oportet, & multam
 adhibere, sed tanquam conjecturiis quibusdam
 explorandus est delinquentis animus, ne scilicet
 dum consuere vi, quod interruptum est, scilicet
 ram deteriolem facias, ac dum eum, qui lapsus
 est, erigere atque emendare studeas, castitas
 major per te reddatur. Nam qui infirmus
 ac remissus, & magna ex parte, mundi hujus
 licijs illecebrisque illaqueati, quique à generis
 claritate à potentia, atque opibus habere se
 vant, unde animos magnopere tollant, si scilicet
 ac paulatim peccatorum correctionem adhibere
 possint utique si non penitus, attamen parte
 qua eximere se, ac liberare malis peccatis
 quibus occupantur, quos si justa statim animarum
 versione emendes, fiet, ut minori etiam illa cor-
 rectione, quàm sustinere poterant, privet. Et
 manus enim animus, postea quàm verè
 fines semel transire coactus est, in insolentiam
 delabitur: tum autem, neque blandus veritas
 paret, neque nimis flectitur, neque beneficiis
 moveri.

movetur. Quo circa multa quidem opus est Pa-
storis prudentiâ, sexcentis etiam, ut sic dicam,
oculis, ut rectè undique humani animi habitum
circumspicere possit. Igitur si Pœnitens non repu-
gnat, aut libenter consentit, minuendum erit o-
nus impositum, ejusque non humeris tantum,
semper viribus corporis, sed animi etiam viribus
attemperandum. Si præsertim Pœnitens ex ijs
non sit, qui semel tantum in animo, & potius
ex metu censuræ, aut infamiæ accedunt, quàm
ex amore salutis suæ, cum his enim fortè se-
verius agendum sit, ut ipsa severitate animus
ipsorum, ac dispositio exploretur.

Demum, quandoquidem veteres canones § 9.
pœnitentiales removeri tam ardentem cupis,
unum ut removeas, non permittam tantum, sed
hortabor. Primus hic est in libris Pœnitentia-
libus veteris Ecclesiæ, eoque monentur Con-
fessarij partiri pœnitentiam cum Pœnitentibus,
ita ut quoties ipsos jejunare jubent, jejunent
cum ipsis unâ aut duabus Hebdomadis, aut
quantum possunt. Sic habet liber Pœnitentia-
lis Egberti Eboracensis, aliique à Morino re-
citati post suum opus de pœnitentia. Sic ha-
bent liber Pontificalis Monasterij Gemmeti-
censis, aliique allati ab Edmundo Martene de
antiq. Eccl. rit. part. 2. lib. 1. Hæc autem
sunt omnium verba. Quotiescunque Christia-
ni ad pœnitentiam accedant, jejunia damu-
R S nos

Et nos communicare debemus jejuniis una
 duabus hebdomadis, vel quantum possumus
 non dicatur nobis, quod Sacerdotibus Judaeis
 dictum à Divino Salvatore. *Va vobis*
peritis, qui aggravatis homines, & imponitis
super humeros eorum onera gravia & impropria
bilis: ipsi autem uno digito vestro non tangitis
sarcinas ipsorum: Non enim potest subire
cadentem sub pondus, nisi inclinaverit se
porrigat ei manum... Necessè ergò nobis est
licitos nos esse pro peccantibus, quia sumus
terutrum membra. Et si comparatur

60. *membrum, compatiuntur omnia membra.*
 hujus generis rigor vester, in alios amore
 tus, in vos severus totus: sit is, quem
 non præferitis. Id enim displicet omnibus
 qui vobiscum versantur. Vident vos esse
 gniores vobiscum, quò rigidiores estis
 alijs. Non hæc incedentium per vestigia
 trum, ut incedere jactitatis, praxis est.
 graves illi pœnitentias imposuerunt alijs,
 vissimas ipsi subière. Cùm de sua pœnitentia
 dubitarunt, an à justa mensura deficeret, an
 istam excederet, excessum maluerunt, quàm
 ctum; at, cùm hoc de pœnitentia, quam
 ponebant alijs, dubium incidisset, deficere
 uere, quàm excedere, ex nimia misericordia
 deflectere de recto tramite, quàm ex nimia
 veritate: tutius esse judicantes in hac re, de
 agunt

agimus, non quod esset rigidus, sed quod es-
 set benignus. Horum exemplo, ut arbitror,
 instructus S. Thomas, *Tutiùs est* (inquit opusc. 61.
 61.) *ponere pœnitentiam minorem debito, quàm*
maiores, quia melius excusamur apud Deum
propter multam misericordiam, quàm per ni-
quam severitatem. Et Gerson Parisiensis Can-
 cellarius, *Tutiùs est cum parva pœnitentia, qua*
sponte suscipitur, & verisimiliter adimpletur,
ducere confessos ad Purgatorium, quàm cum
magna non implenda, precipitare in infernum.
 Quam sanè doctrinam approbat in instructione
 pro Confessarijs magnus ille dux animarum
 Franciscus Salesius tam cum alijs benignus,
 quam secum rigidus, oleo Christi perunctus,
 non sicut Phariseorum, quibus publicè com-
 parat rigidos Sacerdotes Joannes Chrysosto- 62.
 mus, vel alius, quicumque est Auctor operis im-
 perfecti hom. 43. ad caput 23. Matth. expli-
 cans ea verba, *Alligant autem onera gravia, &*
impossibilia, & refertur in Decreto 26. quæst.
 6. *Tales sunt* (inquit laudatus Pater, Phari-
 saeos indigitans) *nunc & Sacerdotes, qui om-*
niem justitiam populo mandant, & ipsi nec mo-
dè servant: videlicet, non ut facientes sint ju-
sti, sed ut dicentes appareant justi. Tales sunt,
& qui grave pondus venientibus ad pœniten-
tiam imponunt, qui dicunt, & non faciunt, &
quodam pœna pœnitentiæ fugitur, contemnitur

pœna peccati futura. Sicut enim si fascem per humeros adolescentis, quem non potest iulare posueris, necesse habet, ut aut fascem rejiciat, aut sub pondere confringatur, sic tibi, cui grave pondus pœnitentiae imponitur, necesse est, ut aut pœnitentiam tuam rejiciat, aut suscipiens, dum sufferre non potest, scandalizans amplius peccet. Deinde etsi erramus, non dicam pœnitentiam imponentes, nonne melius propter misericordiam rationem reddere, quam propter crudelitatem? Ubi enim Paterfamilias largus est, Dispensator non debet esse tenax. Si Deus benignus est, ut quid Sacerdos eius austerus? Vis apparere Sanctus? circa vitam tuam esto austerus, circa alienam benignus.

CALUMNIA X.

Per vim fuere Fideles veteris Ecclesiae ad publicam, & severissimam Pœnitentiam compulsi.

DISPUTATIO X.

Doct. Rig.

D quidem primis Ecclesiae seculis factum fortasse non fuit, tunc tamen autem fuisse post sextum aut septimum seculum in tota, aut ferè tota Ecclesia, docent

Ecclesiastici Scriptores probatissimi, qui certe calumnias texere noluerunt.

Doct. Discr. Scriptores Ecclesiasticos legi omnes, aut pleròsque, id autem ab Ecclesia fieri unquam solitum, non legi. **I.**

D. R. At id expressè docent Conciliorum, veterumque Canonum Collectores. Et primum docent expressè, fuisse eos, qui moniti poenitentiam publicam recusassent, ad eam per excommunicationem compulsos, nec eam tantum, quæ sola fuit ordinaria & frequens per aliquot secula excommunicatio, sed eam, quæ ab omni humana consuetudine arcerentur, inque eas redigerentur angustias, in quibus vivere vix possent. Inter Capitula, quæ Carolo Magno iubente ex Capitulis Patris, & Patuli collecta sunt, est illud, quod habetur Capitularium lib. 7. cap. 331. & afferitur ab Itaco Lingonensi tit. 4. cap. 14. *Incessi dum in ipso detestando, atque nefando scelere manent, non inter Fideles Christianos, sed inter Gentiles, aut Catechumenos, vel Erenogenos habeantur, id est, cum Christianis non cibum sumant, non potum, non in eodem vasculo edant, aut bibant, sed soli hoc faciant: non osculentur, aut salutentur ab eis. Et si suis Sacerdotibus inobedientes extiterint, & à tam nefandissimo scelere segregari, atque ad*

publicam pœnitentiam redire noluerint, in
eos habeantur, qui spiritu periclitantur
mundo, vel etiam inter eos, de quibus ap-
ritas dicit, si te non audierit &c.

3. Theodolphus Aurelianensis Episc. in ep-
monitoria ad Presbyteros dicecesis suæ
26. Si quis perpetrato perjurio, aut quocumque
criminali peccato, timens Pœnitentia
arumnam, ad confessionem venire noluerit,
Ecclesia repellendus est, sive à Communionis
consortio Fidelium, ut nullus cum eo comens
neque bibat, neque oret, neque in suam
domum recipiat. Idem statuit Hincmarus
mensis Archiep. in capitulis, quæ obler-
da tradit Episcopatus sui Presbyteris, &
feruntur tom. 3. Conc. Galliæ cap. 1. ad
eâ pœnâ reum mulctari debere, si ad pœni-
tiam venire noluerit infra quindecim dies
monitionem. Pœnitentiale Rom. tit. 1. c. 11.
post explicatam gravissimam pœnâ
xoricidæ infligendam, addit: *sin aliter fecerit*
& *Sancta Matris Ecclesiæ salubre consilio*
despexeris, ipse tibi sis iudex, & in laqueo
Diaboli, quo irretitus teneris, mantas,
quisque tuus sit super caput tuum, & sub
dissolubili anathemate permanes, donec
& *Sancta Ecclesia satisfacias.* Anno 844
regnante in Francia Carolomanno Ludovici
Balbi filio, in Conventu Bernensi ab Episcopo

& Abbatibus cap. 5. id statutum est de bo-
 norum alienorum Raptore, *Episcopus semel,*
& bis, atque tertio, si necesse fuerit, vocabit il-
lum sua admonitione per suum Presbyterum,
canonicè ad emendationem, & ad pœnitentiam,
ut DEO, & Ecclesiæ satisfaciat, quam laesit.
Si autem despexerit . . . feriat illum pastorali
virga, hoc est sententia excommunicationis,
& à communione Sanctæ Ecclesiæ, omniumque
Christianorum sit separatus usque ad congruam
satisfactionem & emendationem. Idem tri-
bus post annis minatur incestuosus impœniten-
tibus Concilium Coloniese. In Hispaniâ
Regnante Ferdinando I. in Concilio Coyacen-
si anno 1050. can. 4. statuitur similiter, ut
omnes Archidiaconi, & Presbyteri sicut sacri
canones præcipiunt, vocent ad pœnitentiam,
adulteros, incestuosos, sanguine mixtos, fures,
homicidas, maleficos &c. & si pœnitere nolue-
rint, separentur ab Ecclesiâ, & à communione.

Hac ratione primùm, nempe minis gra- 4.
 vissimæ pœnæ spiritualis, conjunctæ cum pœ-
 nâ temporali civilis segregationis à reliquis fi-
 delibus, compulsi olim fuere ad pœnitentiam,
 qui deliquerant. Sed his non satis permo-
 ventibus, ventum est ad vim manifestam, quam,
 quia inferre non poterant Episcopi, Ministro-
 rum ad id necessariorum copia destituti, Prin-
 cipum auxilium implorarunt, obtinueruntque.

Istius consuetudinis vestigia nonnulla deprehenduntur in legibus veterum Christianorum Imperatorum, & in quibusdam Episcoporum postulationibus. Verum ab anno 700. consuetudo ista fuit frequentissima, ejusque extant multa testimonia. Capitular. lib. 5. c. 146. *Quicumque propria uxore derelicta, vel sine culpa perfecta, aliam duxerit, armis depositis, publicam habeat penitentiam, & si contumax fuerit, non prebendatur à Comite, & ferro vinciatur, & in custodiam mittatur, donec res ad nostram misericordiam deducatur.* Carolus Calvus in Concilio Sueffionensi cap. 10. act. 7. tom. 3. Concilio Gallia anno 853. hanc legem condit, vel potius renovat. *Missi nostri omnibus Reipublicis Ministris renuncient, ut Comes, vel Reipublici Ministri, simul cum Episcopo uniuscujusque Parochia, sint in Ministerijs illorum, quando idem Episcopus suam Parochiam circumspexit, cum Episcopus eis notum fecerit. Et quos per excommunicationem Episcopus adducere non poterit, ipsi regia auctoritate & potestate ad penitentiam, vel rationem, aut satisfactionem adducant.* Concilium Moguntinum sub Rabano can. 28. *Ut Episcopi incestuosos penitus investigare studeant, omnino decrevimus. Qui si penitere noluerint, ab Ecclesia expellantur. Quod si Sacerdotum admonitionibus noluerint aurem accommodare*

volentes in pristinis perdurare criminibus, oportet eos per secularis potentia disciplinam à tam
 prava consuetudine coërceri. Similis canon
 legitur in Concilio Turonensi sub Carolo cap.
 4. lib. 2. Capitul. cap. 43. Burcardo lib. 7. cap.
 19. Vormatiensi Concilio cap. 79. Quod in
 his locis contra incestuosos, contra omnes per-
 dicos statuitur in Concilio Sueffionensi cap. 12.
 & apud Juonem part. 9. cap. 65. ubi sic. Ob-
 tentum est etiam à Devotissimo Principe, ut in-
 casti, & quilibet alij perditij, examen Episcopo-
 rum refugientes, per Judices publicos ad eorum
 presentiam deducantur, ne alterius illecebram
 peccati nutriat impunitas vitiorum. Sed nihil
 legi potest illustrius in hanc rem, lege Arnulfi
 Imperatoris, quæ refertur can. 3. Concilii Tri-
 burientis, quod celebratum est anno 895. Id-
 circo non potentiam ostendentes, sed justitiam
 exhibentes, precipimus omnibus regni nostri Co-
 mitibus, postquam ab Episcopis anathemate ex-
 communicationis percelluntur, & tamen ad pœ-
 nitendum non inclinantur, ut ab ipsis compre-
 hendantur, & ante nos perferantur, ut qui di-
 vina judicia non verentur, humanâ sententiâ
 seriantur &c. Si tam rebelles fuerint, ut com-
 prendentibus repugnare studuerint, & in tali
 temeritate interfecti fuerint, judicio Episcopo-
 rum intersectoribus nulla imponatur pœnitentia.
 Comprehensi autem à Regiis Ministris, carcere
 P 5 clau-

clauderentur, & subinde vapulabant, si
 fertim essent Clerici, Monachi, aut servi;
 quia non erant ingenui, illi verò, quia magis
 supplicio digni censebantur, nec habendi ut
 ingenui, postquam Ecclesiasticum principem
 ad quem erant euecti, suis moribus debone-
 rant. Capitularium lib. 7. capitulo 311. *Statuimus, ut quisquis servorum Dei, vel an-
 tum Christi in crimen fornicationis lapsus fuerit,
 quod in carcere pœnitentiam faciat in pane
 aqua, & si ordinatus Presbyter sit, duos annos
 carcere permaneat, & ante scorticatus &
 gellatus videatur, & Episcopus adaugeat.
 autem Clericus vel Monachus in hoc peccato
 incidit, post tertiam verberationem, in car-
 cerem missus, vertentem annum ibi pœnitentiam
 agat. Similiter & Nonnates velata eadem pœ-
 nitentiâ teneantur.* Hoc autem statutum
 rat in Synodo Liptinensi celebratâ ann. 742. &
 inde sumptum, ut patet ex lib. 5. capitul. cap. 1.
 Libro autem 7. cap. 330. & Isaacus Lingonia-
 sis tit. 4. cap. 13. *Si autem servus vel Ecclesi-
 sticus fuerit, publicè flagelletur, ac decalvatus
 & juxta proprij Episcopi jussione, pœnitentiam
 publicè & canonicè gerat.* Nempe ut dicitur
 in capitularibus Caroli Calvi, propter merita
 aliorum, & ut vel inuiti, pœnitentiam corpora-
 liter, & temporaliter agant, ne aternaliter po-
 7. reant. Reliqui verò, nempe sæculares, mul-

jejunio & oratione purgabantur, unde Gregorius II. ad Leonem Mauricum Imperatorem scribit in hæc verba. *Vides Imperatorum disfermen. Si quispiam te offenderit, domum ejus publicas, & spoliis, solam illi vitam relinquens, tantamque illum vel suspendio necas, vel capite truncas, vel relegas, Pontifices non ita, sed ubi peccaverit quis, & confessus fuerit, suspendij, & amputationis loco, Evangelium & crucem ejus cervicibus circumponunt, eumque tanquam in carcere, in secretaria, sacrorumque vasorum araria conjiciunt, in Ecclesia Diaconia, & in castrubumena ablegant, ac visceribus eorum jejunium, oculisque vigiliis, & laudationem oris ejus indicunt: cumque egregie castigarunt, probèque fame afflixerint, tum pretiosum illi Domini corpus impartunt, & sancto illum Sanguine potant; & cum illum vas electionis restiterint, ac immunem peccati, sic ad Dominum purum, infontemque transmittunt. Hæc 8.*

Penitentium incarcerationatio fiebat præsertim initio Quadragesimæ. Hinc veterum librorum Penitentialium, seu Sacramentariorum commune illud exordium, *Ordo agentibus publicans penitentiam. Suscipis eum quartâ feriâ mane in capite Quadragesimæ, & cooperis eum cilicio, oras pro eo, & includis usque ad Cenam Domini.*

Diutius retineri, asperiusque tractari voluit 9.

luit Basilius, præsertim Clericum, Monachum
 que obscenâ aliquâ levitate sordidulum man-
 dans, ut refert Petrus Damiani in suo Gomo-
 rhiano, & Ivo part. 9. Decreti cap. 93. *Ut pu-
 blicè verberetur, & coronam amittat, de calu-
 niisque turpiter sputamenti obliniatur in suis
 vinculisque arctatus ferreis, carcerali sex men-
 sibus angustia maceretur, & triduo per tres
 modas singulas ex pane hordeaceo ad vesperum
 reficiatur. Post hæc alius sex mensibus sub
 minoris spiritualis custodia in segregata curia
 degens, operi manuum, & orationi sit intentus
 vigiliis, & orationibus subiectus, & sub cubiliis
 semper duorum spiritualium fratrum ambulans,
 nullâ pravâ loquutione, vel concilio deum
 Juvenibus conjungendus.*

10. Quia verò, quamvis carcere tandem sol-
 verentur poenitentes, non solvebantur legibus
 poenitentia, sed eas per aliquot annos cultu-
 dire jubebantur, quod aliqui facere detrecta-
 bant, cautum à Patribus Hispanis Gallisque
 fuit in Concilio Toletano 4. *Ut Quicumque
 secularibus accipientes poenitentiam, toro-
 runt se, & rursus pravaricantes, Laici effecti
 sunt, comprehensi ab Episcopo suo, ad poeniten-
 tiam, ex qua recesserunt, revocentur.*

11. His tam multis, plurium sæculorum, om-
 niumque regionum testimoniis constat, non
 fuisse à nobis per calumniam veteri Ecclesie at-
 tributum,

tributum, quòd Fideles non solùm adhortando impulerit, sed cogendo perduxerit ad publicam, eamque valde asperam pœnitentiam, quo satis ostenditur, falsum esse, quòd à te, & à reliquis benignis Doctoribus asseritur, voluntariam debere esse, & maximè liberam pœnitentiam, & vel non esse imponendas graviores pœnitentias, vel sinè præcepto ineluctabili, ne delicatulis vis ulla inferatur, & fiat odiosa pœnitentia.

D. D. Eruditè quidem, nisi fortè tota ista 12.
 hac Morini laus sit, & eruditio: ego verò ingrates tibi gratias ago, quòd vel tuo, vel alieno labore, ad eò luculentè probaveris, quòd non semel innui, & alibi ostendam, nempe per veteres Canones pœnitentiales statui pœnas, quarum pleræque infligebantur in foro externo, cuius certè erat sententiam excommunicationis ferre, carceri mancipare, flagellis cadere &c. non igitur evicisti, quòd debebas, nempe vim factam fuisse Fidelibus confitentibus in foro interno, & Sacramentali (de quo in his disputationibus agimus) ut publicas, easque tam asperas pœnitentias subirent. Id ego tantùm nego, quòd vos non semel asseritis, ut Confessarii, quorum certè forum internum est, fortes sint in imponendis gravibus pœnitentiis, & utantur vi saltem præcepti ineluctabilis, sententiàmque non mutant, quamvis Pœnitens imbecillis pœnam deprecetur. Hanc ego fuisse veteris Ecclesie

clesiæ praxim, nego, ut ut severa ea praxis fuerit, quam eadem in curandis quidem animarum morbis, sed extra forum secretæ Confessionis per aliquot sæcula custodivit.

13. Quamvis nec ista tam severa fuit, quam eam fuisse deprædicas. Et quidem S. Leo interrogatus à Rultico Episcopo Narbonensi, quæ ratione esset agendum cum iis, qui publicam penitentiam agere differunt, non rescribit, ut esse abscindendos à Fidelium cætu, aut carere mancipandos, sed esse tolerandos, benigne ipsam eorum dilationem interpretans. *Dilatatio hæc (inquit, & non dissimulatio, ut perperam habent exemplaria) potest non de contemptu remedij, sed de metu gravius delinquendi, illius penitentia, quæ dilata est, cum studiosius persequi fuerit, non negetur, ut quoquo modo, ad evadendam gentiæ medicinam, anima vulnerata perveniat.*

14. Sed re Christianâ post Leonem non per se inclinâtâ, & jam nimis multis Pastorum patientiâ abutentibus, cum monitio sperneretur, igni ferrôque tentanda curatio fuit, & gradus anathematum vibrandus. Id autem rigore tribuendum non est, tum quia paucis ea visum illata, nempe atrocius, aut cum majori scandalo peccantibus, tum quia inutilia fuerant mitiora remedia, ex qua ratione, etiam modò, qui in Pæschate communicare detrectant, anathematizari ferriuntur.

Ne

15.
 Nec rigidæ violentæque habendæ sunt illæ, quas recitasti, de pervicacibus comprehendendis, Episcopo tradendis, in carcerem amandandis, cædendisque, Imperatorum constitutiones. Eos enim eâ censura complectitur, quos propter crimina, quæ commiserant, potuissent Imperatores, aut morti, aut carceri perpetuo adjudicare: pro ea autem pietate, quâ præstabant, foro eos Episcopali tradebant, ut punirentur quidem, sed longè mitiùs, quàm sui fori leges ferrent, tantòque mitiùs, quantò citior esset, ac testator emendatio. Ex benignitate igitur, non ex rigore, profecta fuit ea legum Imperialium, quas recitasti, in favorem pœnitentiæ comminatio.

Fateor tamen, ab aliquibus Episcopis Gallicis, Hispanisque fuisse hujusmodi Pœnitentium custodiæ curæque traditos, severiùs castigandos, sed universæ Ecclesiæ ea severitas non fuit, nec ita utilis, ut alibi ostendam, nec diù viguit mos ille compellendi vi satellitum armatorum ad pœnitentiam.

16.
 Diuturnior, ac tolerabilior fuit in Ecclesia mos ille colligendi, claudendique initio Quadragesimæ Pœnitentes, ut ex Ritualibus plurimum sæculorum libris palam fit, & ostenditur à Morino lib. 5. cap. 15. Colligebantur autem non vi Satellitum, sed amore pœnitentiæ, non impellente minaci Principum imperio, sed invitante

vitantium Pastorum consilio, aut simplici
 cepto. Hujus retrusionis Pœnitentium
capite jejuni Quadragesimalis mentionem faciunt
 quamplures veteris Ecclesiæ Sacramentarii,
 Pœnitentiales libri, nec tamen quidquam
 bent, unde colligere possimus, per vim fuisse
 linquentes in eam custodiam collectos. Quo
 cuique spontaneum eum secessum fuisse
 docent, dum Fideles ad eam pœnitentiam
 tatos dicunt, non autem compulsos, aut
 ctos. Alcuinus Discipulus Ecberti Eboracensis
 sis Archiepiscopi, hominis doctissimi, & Ec-
 stasticæ disciplinæ amantissimi, in libro de
 vinis Officiis eo longo capite cui titulus
capite jejuni docet, primo loco debere tunc
 dotem **ADMONERE** omnes Christianos
 ad Confessionem, & pœnitentiam eo tempore
 accedant, & in Cœna Domini ad reconcilia-
 nem. Idipsum monet Ordo Romanus allatus
 Morino lib. 4. cap. 15. Sic enim habet.
primis PRÆMONERE debet Sacerdos omnes
Christianos, ex sacris Scripturarum testi-
moniis, quatenus in capite jejuni, ad veram Con-
fessionem, veramque pœnitentiam festinate
accedant. Ut moniti, & non coacti ad Ecclesiam
pergebant eâ die, quotquot agere pœnitentiam
volebant, ita voluntariè, nullaque vi coacti
cludebantur in loco ad eum secessum destinato
ut voluntaria est etiam modò aliquorum

vacare cupientium, per aliquot dies in do-
 mo religiosâ clausurâ. Hinc prædictum lo-
 cum nunquam carcerem vocant prædicti Ritua-
 les libri, nec carcer erat, *sed tanquam carcer*, ut
 optimè Gregorius II, paulò ante laudatus: erat
 enim locus secretior, quale erat ærarium Tem-
 pli, aut aula, in qua causæ sacræ tractabantur à
 Sacerdotibus, & negotia ad Ecclesiam spectan-
 tia à Diaconis, inde appellata secretarium, quò
 etiam amandabantur per aliquot dies ante Ba-
 ptismum Cathecumeni, ut constat ex historia
 sacra, & innuitur à prædicto Gregorio asseren-
 te, consuevisse Ecclesiam ablegare Pœnitentes
 in Diaconia, & Catechumena, quibus in locis
 clausi Pœnitentes, haud quaquam vapulabant,
 sed ea præstare jubebantur, quæ recensentur
 ab eodem Gregorio, nempe jejunia, vigiliis,
 precibusque, quibus ipsis exercitationibus per de-
 cem dies vacant, qui sacræ Militiæ sunt nomen
 daturi, & vulgò dicuntur facere exercitia spi-
 ritualia. Quorum quia mentio incidit, velim,
 expendas tecum, an prudens ea lex esset, quâ co-
 gèrentur Fideles secedere in locum secretum per
 decem dies, quoties pro commissis gravibus
 culpis Sacramentum Pœnitentiæ sumere medi-
 tantur, ut quicumque sacri Ordinis Sacramen-
 tum sumere cogitant, aut emittere professio-
 nem Religiosam, eo decem dierum secessu pur-
 gare prius animum, & excolere compelluntur.

Q

Quis

Quis non videt, hanc fore legem perniciosam
 nec institutioni sacramenti Pœnitentiæ, quod
 longè diversum à Sacramento Ordinis, cum
 cuique necessarium, & debeat esse frequens
 mæ remedium, fore satis consentaneam? Ne
 igitur satis consultè in secretæ Pœnitentiæ
 disciplinam transferuntur ea, quæ spectabant
 publicam pœnitentiam, qualia sunt ea, quæ
 ipse superius produxisti, quam publicam pœ-
 nitentiam fuisse olim, veluti Professionem
 religiosam, & Pœnitentis consecrationem, præter
 omnes. Fuerit ergo per vim olim impositam
 aliquibus Regionibus publica pœnitentia, quæ
 semel tantum toto vitæ tempore agebatur, quæ
 inde tamen laudabile sit, quod Confessarius
 secretæ Pœnitentiæ minister, vim ullam im-
 rat in hoc sacramento, easque Pœnitentem
 gat accipere, & exequi pœnitentias, quæ
 fuerat sunt, aut nimis ingrata, quæ indigent
 studio nimis operoso, quæ anxium, & dubium
 tem animum perturbant magis, quas de-
 mum sibi nolit imponi, qui eas
 imponit.

CALUMNIA XI.

Pœnitentes solùm post impletam pœnitentiam absolvere consuevit vetus Ecclesia.

DISPUTATIO XI.

Doct.
Diser.

Ideo, eruditos ferè omnes mihi obstrepere, quòd calumniam vocem certissimam, ut arbitrantur, veteris Ecclesiæ consuetudinem.

Doct. Rig. Fateris igitur communi te sententiæ refragari? audacem igitur te fatearis oportet, qui omnibus obistere non reformides.

D. D. Audacior fortasse ero, sed argumenta, quæ proferam, audaciam meam excusabunt: cum præsertim non asseram, certum & indubitatum id esse, sed saltem non esse certum oppositum, quod asseritis, nempe Ecclesiam tamdiu distulisse supplicibus pœnitentibus indulgere.

D. R. Ut video, Morinum non legisti:
Q 2 tam

11

LUM.

tam enim certa veterum Scriptorum, Doctórumque testimonia profert, ut dubitationem omnem adimat.

D. D. Morinum centies versavi totum non tamen in suam sententiam animum meum inclinavit, quin potius, audacior me faceret exemplo suo.

D. R. At ille sequitur communem sententiam.

D. D. Veriùs jam dicam de te, Morinum non legisti; vel, ut plerique faciunt, solos titulos percurristi. Siquidem, nec is communem sententiam sequitur: postquam enim cap. lib. 9. citavit Osium Cardinalem, Joannem Maldonatum, Petavium, Albaspinæum Episcopum Aurelianensem, Marianum Victorinum aliosque, simpliciter & indefinitè asserens, *olim non dari solitam absolutionem ante actam integram pœnitentiam, nisi in mortis periculo, ab ipsis recedit, docetque, non posse asseri sic universaliter. Deprehendimus enim inquit, plerisque peccatorum generibus absolutionem eo more, qui nunc & ab aliquot servari observatur, ab ipsis Ecclesie incunabulis concessam esse. In iis verò, quibus absolutio pœnitentiam lege ordinaria differretur, multis variisque modis exceptum fuisse. Et his probè intelligis, eum non sequi communem sententiam, quamvis nec mihi contentiat.*

Tres igitur hac super re sententiæ sunt: Primã est prædictorum Doctorum, quamvis fortè non omnium, docentium absolutè, Ecclesiam veterem, nempe priorum sex aut septem seculorum, solùm post actam pœnitentiam absolvere consuevisse, unico excepto mortis articulo. Secunda Morini, docentis, cum solis publicis pœnitentibus hanc disciplinam fuisse custoditam, nec id semper, sed *de lege ordinariã*. Tertia ea est, quam tueor, docens, lege ordinariã fuisse omnes ante impletam, & fortè etiam ante inceptam pœnitentiam, aut paulo post, absolutos, non quidem ab omni vinculo, sed saltem à vinculis peccatorum: Non enim diffiteor, eam plenam absolutionem, quã quis non solùm à peccatis absoluebatur, sed etiam à pœnis, quas Ecclesia agentibus publicam pœnitentiam infligebat, ut erat privatio communionis, aliãque hujusmodi, solùm post exactam pœnitentiam fuisse plenè concessam.

D. R. Hanc enim verò distinctionem unius absolutionis ab altera exhibilat Morinus cap. 2. & ante ipsum Estius non tantùm explorat, sed indignam refutatione vocavit. Recitabo verba Morini, ut inde colligas, an solos eius titulos oscitanter percurrerim. *Mibi, inquit, hanc distinctionem cum antiqua disciplina comparanti, quantum ejus ideam mente assequi*

assequi possum, visus est Gulielmus Estius
pronunciaſſe, eam nullum habere ab ant
tate testimonium: quod vel ſolum mihi
ſuperque eſt, ut eam imaginariam cenſeam.

D. D. Gratulor, quod eum legerimus
bo. Habebis ipſe, quod opponas mihi. Hab
ego, jam paratus, quid respondeam tibi. Co
rum incerta fortasſe erit hæc mea diſtinct
opinio, imaginaria tamen certè non eſt, ut
proferam argumenta, demonſtrant.

D. R. Profer, quæſo, ea ſtatim. Ige
enim me cupiditas inceſſit audiendi à te,
nemo ab erudito homine audivit unquam.

4. D. D. Afferam perlibenter, utque ea,
ſunt minùs certa à certioribus ſecernam, ob
dam primò (quod certius eſt) Eccleſiam
rem, non ſemper abſolveſſe ſimul à culpis,
pœnis quibusdam canonicis, adeoque eas
ac diſtinctas abſolutiones, verè fuiſſe
uſurpatas. Oſtendam ſecundò, quod etiam
tum videtur, eos quoque, qui publicam
tentiam ſubibant, fuiſſe ex lege ordinariã,
quam eam totam percurrerent, à peccatis
lutos. Oſtendam tertio, ſaltem probabili
fuiſſe eosdem ſtatim poſt confeſſionem,
paulo poſt, culparum abſolutione donatos.

5. Et quidem conſueviſſe veterem Eccleſiam
præbere diſtinctim duas illas abſolutiones,
aliquando unam poſt alteram, aliquando unam

sine alterâ, pluribus argumentis ostenditur.
 Et primo, quamvis reconciliare publicos Pœ-
 nitentes spectaret ad Episcopum, & eo ab-
 sente, vel vices suas committente, ad Presby-
 terum; id tamen muneris, urgente necessitate,
 implebat etiam Diaconus. Nam Cyprianus
 sic scribit ad Presbyteros & Diaconos suæ Die-
 cesis epist. 13. agens de Lapsis. *Occurrendum
 pro nostris, ut qui libellos à Martyribus acce-
 perant, & prerogativâ eorum apud DEUM
 adjuvari possunt, si incommodo aliquo, & in-
 firmitatis periculo occupati fuerint, non ex-
 pectata presentia nostra, apud Presbyterum
 quemcumque presentem, vel si Presbyter reper-
 tus non fuerit, Surgere exitus caperit, apud
 Diaconum quoque exomologestum facere delicti
 sui possint, ut manu eis in penitentiam impositâ,
 veniant ad Dominum cum pace, quam dari Mar-
 tyris, litteris ad nos factis, desit deraverunt.* Ne
 quis autem id permissum putet à solo Cypriano,
 & præter Ecclesiæ morem, Concilium Elibe-
 ritanum id ipsum permittit can. 32. *Si quis
 gravi lapsu in ruinam mortis inciderit, placuit
 agere penitentiam non debere sine Episcopi con-
 sultu, sed potius apud Episcopum agat, cogente
 tamen infirmitate, necesse est Presbyterum com-
 munionem prestare debere, & Diaconum, si eî
 præfuerit Sacerdos.* Concilium Toletanum pri-
 mum id ipsum innuit, sed clarissimè Flaccus

Q4

Alcui-

Alcuinus de divinis officiis *in capite jejuni* recon
Non enim omnes Clerici, aut ullus Laicus, ha tio sa
scripturam usurpare, aut legere debent, nisi constit
illi, quibus necesse est: hi sunt Episcopi, vel Pres ea trib
byteri, quibus claves regni caelestis tradita tur, cu
Si autem necessitas evenerit, & Presbyter bantur
 fuerit praesens, Diaconus suscipiat Pœnitentia tur tol
 ac det sanctam communionem. Nôrunt aut
 omnes, non posse Diaconos à peccatis abso
 vere, hinc bene hîc Alcuinus dicit, Episcopus
 & presbyteris traditas claves regni caelestis
 non autem dicit eas traditas Diaconis. No
 igitur ea ultima pœnitentium reconciliatio
 rat semper cum peccatorum absolute
 juncta. Secundo, etiam cùm Episcopus
 Presbyter eo munere fungebatur, non
 subinde eodémque actu, à peccatis absolvetur,
 & à pœnis peccatorum, quarum potissima
 rat privatio Eucharisticae Communionis;
 à culpis prius absolvetur, inde absolutum,
 ecclesiae & altari reconciliabat, ut patet ex
 dine Tolosano antiquissimo, quem saepe allegat
 & prae reliquis celebrat idem Morinus. In
 siquidem, praemisâ formâ absolventi
 praefixo titulo *Absolutio*, subjungitur, *Post haec*
erecti Pœnitentes afferantur à Presbyteris
scopo, ut ipse eos reconciliet Ecclesia. Pri
 ma est absolutio à peccatis, secunda est ab
 solutio à pœnis quibusdam, quae dicebatur
 recon-

reconciliatio cum Ecclesia & cum Altari. Ter- 7.
tio sæpissimè criminosis & in mortis periculo
constitutis, veniàmque culparum exposcentibus,
ea tribuebatur, non tamen iidem reconciliaban-
tur, cum Ecclesia, nec pœnis canonicis exsolve-
bantur; quare si morbi vim superabant, teneban-
tur solita Pœnitentium onera subire, ut reliqui
omnes Pœnitentes nondum reconciliati: unde
Concilium Carthag. 4. can. 78. *Pœnitentes qui
in infirmitate viaticum Eucharistia acceperint,
non se credant absolutos sine manus impositione,
si supervixerint.* Quartò, Clerici, præsertim 8.
sacro Ordine insigniti, in graviora quædam
prolapsi, nunquam reconciliabantur cum Ec-
clesia, ac de suo gradu deijciebantur in perpe-
tuum. Rursus re lapsi post publicam pœni-
tentiam nunquam cum Ecclesia reconciliaban-
tur, adhuc tamen saltèm in morte suis culpis
absolvebantur, ut præteritis disputationibus
probatum est. Igitur separabiles erant hæ
duæ absolutiones, & frequenter etiam fuere
de facto disjunctæ. Igitur commentitia non
est ea nostra distinctio inter absolutionem à
solis pœnis, vel ab utroque, fuitque utraque
non rarò distinctim impertita etiam in Ecclesia
veteri, de qua loqueris ipse, & ego hætenus
loquutus sum: nam certè præfens Ecclesia ab
his vinculis subinde distinctim absolvit.

Probo nunc, quod secundo loco probare 9.
consti-

Q5

constitui, nempe non consuevisse veterem Ecclesiam ad finem usque poenitentiae eam veniam differre, quae Poenitens a culpis absolvitur. Id autem probo duplici decreto, altero Soteri Pontificis, qui Ecclesiam ann. 75. regnabat, altero Sylverij, qui sedebat ann. 536. Ille quidem jubet omnes sumere Altaris Sacramentum in Cæna Domini, additque, *Cum etiam Poenitentes eodem die ad percipienda Corporis & Sanguinis Domini Sacramenta reconciliantur.* Quod ipsum decretum confirmavit circa finem quarti seculi Julius primus. Est autem indubitatum apud vos omnes, Poenitentium ærumnas, & publicam satisfactionem fuisse plurium annorum, aut saltem unius annus spatium non raro excessisse. Igitur non omnes ea die Cœnæ Domini injunctam poenitentiam absoluebant; imò, ut vos dicitis, plerique non absoluebant, & tamen omnibus venia dabatur, ut possent de Altaris Sacramentis communicare: plerisque igitur nondum peractâ poenitentia remittebantur culpæ. Hinc bene Soterus non ait, ea die absolute, & simpliciter reconciliari Poenitentes, sed *reconciliari ad percipienda Corporis & Sanguinis Domini Sacramenta*, nempe ad hunc præcisè effectum, & pro ea die, poenitentialem postea cursum prosecuturos. Alter verò, nempe Sylverius, voluit, sin minus in universa Ecclesia, saltem

In Romana quinq; in anno Pœnitentes communicare, quòdque ex eo conlequitur, quinq; absolvi, ergo absolvi à peccatis voluit, antequam totam pœnitentiam absolvent. Decretum Sylverij est hujusmodi apud Juonem decreti part. 2. cap. 29. & Burchardum lib. 5. cap. 19. *Singulis diebus Dominicis in Quadragesima, præter hos, qui in publica pœnitentia sunt, Sacramenta Corporis, & Sanguinis Christi sumenda sunt. Et in cœna Domini, in Vigilia Paschæ, & in die Resurrectionis Domini, & in Pentecoste, & in Natali Domini ab omnibus communicandum est.*

Tertiam jam Controversiæ propositæ partem probare aggredior, nempe non solum non fuisse veniam culpæ ad finem Pœnitentiæ dilata, sed illico post Confessionem, aut paulo post, fuisse concessam, dilatam verò tamdiù fuisse solam pœnarum relaxationem.

Id autem probo primò ex eo, quod Confessor, si ei constet, Pœnitentem esse bene dispositum, regulariter loquendo tenetur sub gravi peccato illum absolvere. Ita docent omnes Theologi apud Suarium de pœnit. disp. 3. sect. 5. & traditur expressè à S. Gregorio hom. 26. in Euang. *Illum nos debemus per pastoralem auctoritatem absolvere, quem noscimus Auctorem nostrum vivificare, quem nimirum vivificationis, ante operationem rectitudinis in ipsa jam digno-*

dignoscitur confessione peccati. Hæc autem
sufficientissima dispositio Pœnitentis Ecclesia
constabat ex hoc ipso, quòd Pœnitens post con-
fessionem eam durissimam, & publicam pœni-
tentiam acceptabat, inchoabátque de facto, ab-
mittens se publicè in sacco, & cinere pedibus
Episcopi, aut vicarij Sacerdotis, ut absque
dubio constaret cuiquam, etiam rigidissimo Sa-
cerdoti, dispositio illius Pœnitentis, qui iulus
sumere habitum Capuccinorum, eamque
aliam arctissimam Religionem ingredi
recusaret, sed habitum induceret, & Religio-

12. nem ingrederetur. Addit Suarius ibidem
hanc absolvendi *obligationem statim urgen-
tadeoque sinè rationabili causâ differri ab-
solvitionem non posse.* Rationabilem autem cau-
sam non habebat Ecclesia eam differendi om-
nibus publicè Pœnitentibus, imò fortè nec illi
cum præsertim sic absolvens à culpis, non ab-
solveret ab omnibus pœnis, pergerétque Pœ-
nitentem tot ærumnis affligere, & arcere ab
Altari, quibus satis continebatur in officio
dabaturque Fidelibus plusquam sufficiens severi-
tatis exemplum sinè tam gravi damno Pœni-
tentis, quale erat manere tandiù expositum
periculo suæ æternæ damnationis, & forte
privatum facultate promerendi per suas actio-
nes de condigno augmentum gratiæ & gloriæ
& pariter satisfaciendi pro suis. Et confirmatur

tur ex S. Leone, qui in textu, quem allegavimus disp. 9. num. 25. damnat eos Episcopos, qui nimis facile Eucharisticam communionem præbere differebant: ratio enim, quam S. Pontifex affert, probat omnino, non debuisse tam universaliter, imò vix unquam differri culpæ absolutionem, qua dilatiōne *anima Pœnitentis inermis quodammodo, & exuta omni munimine, diabolicis incurfibus, ut facile capiatur, obicitur.* Quare, si eam communionis dilationem vocat irrogationem sævi supplicii, à fortiori talem esse putavit dilationem, eamque sic diuturnam, absolutionis Sacramentalis. Igitur vetus Ecclesia non consuevit eam pœnâ communiter mulctare publicos Pœnitentes, alioquin in re gravissima errasset.

Probo 2. Ex ipso Morino, qui lib. 9. cap. 6. 13. num. 2. dicit, *quod, cum urgebat periculum mortis, aut reformidabatur salutis aternæ perniciës, veluti cum periculum erat, ne capitalium peccatorum rei, ad Hæreticos, aut etiam Gentiles transfugerent, aut grave aliquod incommodum Ecclesie crearetur, absolutio statim post confessionem peccati, & verâ resipiscentia demonstrationem, aut brevi exactâ pœnitentia, concedebatur.* Et quidem loquitur de absolutione ultima, & plenaria peccati, & pœnarum Ecclesiasticarum, ergo semper, aut fere semper, concedebatur statim, aut paulò post confessionem,

nem, absolutio saltem à culpis, cum semper aut sæpè esset formidandum, ne grave aliquo malum ex ea dilatione redundaret in Pœnitentem, & hinc in Ecclesiam. Hinc idem Morinus cap. 7. & sequentibus, infinitos casus excipit à regula generali differendi in longum tempus eam reconciliationem.

14. Probo 3. Ex eodem Morino, qui lib. 1. cap. 14. num. 8. loquens de veteri Ecclesia, statuit propositionem. *Crimina omnia, & peccata, quæ illis sæculis non expiabantur per publicam pœnitentiam, statim, aut paulò post per secretam Sacerdoti confessionem remittebantur, peccatis exceptis, quæ, cum publica erant, communionis Eucharistica privatione nonnumquam Canonibus castigabantur.* Igitur quæ non expiabantur per publicam pœnitentiam, sed per secretam, de lege ordinaria, statim, aut paulò post condonabantur, ergo etiam quæ expiabantur per publicam pœnitentiam, cum nemo ullus (quod sciam) hoc discrimen agnovisset inter Pœnitentiam secretam, & publicam, quod una absolutio differretur, non differretur in alium, sed in hoc, quòd una erat secreta, altera publica.

15. Probo 4. Ex Sozomeno, qui cap. 16. agit de Pœnitentiarij, ac de Pœnitentia publica, quam Novatianus sustulit, refert prædictum Presbyterum consuevisse statim absolvere eos, qui ad ipsam accesserunt.

accedebant, ut ejus consilio, vel præcepto publicam pœnitentiam peragerent. *Presbyterum itaque aliquem, vitæ integritate quàm maxime spectabilem, secretorum etiam tenacem, ac sapientem huic officio præferunt, ad eum accedentes, qui peccârant, actâ vitæ suæ confitebantur. Ille verò, pro cujusque delicto, quid aut scire singulos, aut licere oporteret, interminatus absoluebat, ut à se ipsi commissorum pœnas exigerent.* Eo autem tempore, quod Nestorianum præcessit, de quo agit ibi Sozomenus, erat mirus consensus inter Ecclesiam Latinam, & Græcam, in ritibus publicæ pœnitentiæ; & si quod inter utramque discrimen fuit, fuit solius majoris severitatis, quæ viguit in Ecclesia Græca, ergo si cum tota ea majori severitate, adhuc in ea statim absoluebantur publici Pœnitentes, idem profecto factum fuisse in Ecclesia Latina dicendum est.

Probo 5. Ex veteribus libris Pœnitentiæ 16.
libris, seu Sacramentarijs, in quibus distinctissime docetur Confessarius ritus omnes tunc adhiberi solitos, in admittendis, probandis, absolvendisque Pœnitentibus; & quamvis non sint fortè antiquiores S. Gregorio primo, aut Beda, ea tamen continent, quæ jam ex longo usu fiebant, ut omnes fatentur, & colligitur ex mirabili omnium in prædictis ritibus consensu cum omnibus, quæ Patres docent. Argumentum autem

autem vim majorem habet, in sententia vestro-
rum Doctorum, ipsiusque Morini circa formam
absolvendi deprecatoriam. Is enim auctor est
8. n. 1. sic habet *Formulam ordinariam ab-
solutiois, sive reconciliationis Pœnitentium super
deprecatoriam, testantur quotquot hætenus legimus
aut relata audiri antiquitatis Ecclesiasticae vo-
numenta, ad annum usque salutis ducentesimum
supra millesimum* Quod fusè probare nititur
eo cap. & sequentibus. Capiti autem decem
hunc titulum præfigit. *Antiqui Rituales libri
editi formulas omnes absolutiois, tam publicas
quàm privatas, tam de sanis, quàm de morientibus,
nobis exhibent deprecatorias.* Igitur cum
is Auctor, Ecclesiam veterem verè absolvisse
prædictas formulas, quod, an verum sit, morinus
non quæro, sed interro id, quod debet interro
Morinus, ergo vetus Ecclesia, statim post confessionem
absolvit, nam statim post confessionem recitabat super
Pœnitentem prædictas formulas deprecativas, ut videre est in
prædictis libris Ritualibus, allatis à Morino de Pœ-
nit. & à Martene de antiq. Ecclesiæ ritibus.

17. Confirmo argumentum primò sic. Ex Morino
in prædictis libris Pœnitens in Cœna Domini
absolutâ pœnitentiâ absolvitur à peccatis, ergo
sic absolvitur etiam in die cinerum, cum pœnitenti-
am sibi impositam inchoabat, nam utro-
bique recitantur super pœnitentem non alia
quam

quam prædictæ formulæ, ut habent omnes, aut
 fere omnes prædicti Rituales libri; solùmque
 adduntur in cœna Domini aliquot formulæ,
 quibus significabatur, Pœnitentem absolvi eti-
 am à pœnis canonicis, & reconciliari cum Ec-
 clesia, & cum Altari. Confirmo secundò, nam **18**
 idem Morinus allatis in fine sui Operis Græ-
 corum Pœnitentialibus libris, hæc notat. *Si quis
 attentè legat præcedentes Absolutionis formulas,
 perspicuè mihi videtur animadversurus id, quod
 multa probavimus lib. 6. cap. 25. duplicem sci-
 licet in stadio Pœnitentiæ absolutionem apud
 Græcos concedi solitam, primam statim post con-
 fessionem, secundam post satisfactionem præsti-
 tam, primam de peccatis, secundam à pœnis cano-
 nicis. Primam reconciliare Pœnitentem Deo, &
 Ecclesie, secundam Altari. Primam esse viaticum
 maximè necessarium, ut loquitur Concilium
 Nicenum, secundam esse viaticum, sinè quo salus
 esse potest: Primam dare salutem, secundam salu-
 tem perfectionem, ut loquuntur Græcorum formu-
 læ.* Interrogo nunc Morinum, unde ipse colligat,
 has duas absolutiones usurpari solitas à
 Græcis? Certè non aliunde, quàm ex prædictis
 formulis, aut saltem ex ipsis præsertim, quas re-
 perit in eorum Euchologijs, quarum aliqua re-
 citantur statim super Pœnitentem confessum,
 alia post satisfactionem, sed hoc idem fit in
 prædictis Ritualibus Ecclesiæ Latinæ libris, ergo
 R dice-

dicere debet, etiam in Ecclesia Latina utroque
 consuevisse eas duas absolutiones, unam statim
 post confessionem, aut paulò post, alteram
19. satisfactionem. Confirmo tertio ex codice
 mensis Ecclesiæ, cujus ritus pœnitentiales,
 que per antiquos recitat Morinus lib. 4. cap. 1.
 In eo post impositam in capite jejuniæ pœni-
 tiam, agendam per solitos gradus, expulso
 ab Ecclesia pœnitente, immediatè subiungitur
 is titulus, *Absolutio Pœnitentis in capite jejuniæ*
 & inter varias formulas deprecatorias,
 inde proponuntur, est una cum hoc titulo
solutio ergo ea die, quæ erat caput jejuniæ
 imponebantur pœnitentiæ, & Pœnitens ab-
 batur, adeoque cum inchoabat pœnitentiam
 non verò eam completâ. Idem observare
 Sacramentario Romano, asservato in Biblio-
 theca Ecclesiæ Rothomagensis. Idem in
 ficali manuscripto Ecclesiæ Bellovacensis,
 idem Auctor allegat cap. 10. Tandem in
 dine per antiquo, quem decimo loco afferit
 mundus Martene de antiq. Eccl. ritibus part.
 art. 7. cap. 6. post interrogationes factas
 nitenti, ejusque confessionem, sic moriturus
 Confessarius. *Tunc da ei pœnitentiam, scilicet
 dum quòdque peccatum, quod peccaverit
 eut in Pœnitentiali continetur, & post
 wat eum Sacerdos, ne fortè ei superveniat
 bitanea mors, & ligatus de hoc seculo*

dat, postquam monitionem statim Pœnitens
 absoluitur. Nec eluditur argumentum, si di-
 catur, hic agi de ijs, qui faciebant secretam
 pœnitentiam, primò, quia ritus, quos sacer Mi-
 nister docebatur per hos libros, pertinebant
 magis ad publicam pœnitentiam, quàm ad se-
 cretam. Secundò, quia periculum mortis
 est æquale in utroque Pœnitente, publico &
 secreto, ergo si propter tale periculum absol-
 ventur statim secreti pœnitentes, absolventur
 ex eadem ratione statim etiam publicè
 Pœnitentes. Confirmo 4. Ex eo ritu im- 20.
 ponendi manus super Pœnitentes cum ad Pœ-
 nitentiam admittebantur, ut habetur ex præ-
 dictis Ritualibus, multisque locis Patrum &
 Conciliorum. Cum autem Sacerdos impone-
 bat manum super Pœnitentem, censebatur eum
 absolvere. Hinc absolutio à Patribus vocatur
 communiter manuum impositio. *Quemadmodum
 Gentilem per lavacrum recipi* (inquiunt Apo-
 stoli apud Clementem lib. 2. constit. cap. 45.)
*in peccatorem per manuum impositionem, uti
 per penitentiam purgatum, omnibus pro eo ro-
 gantibus, in pristinum statum restitues, & erit
 in locum lavacri impositio manuum.* Alia hu-
 jusmodi loca apud Scriptores passim occurrunt,
 præsertimque, si opus esset, innumera afferre.
 Hinc confirmationi vis accedit ex Cardinali
 Bellarmino, qui lib. 1. de sacr. confirm. cap. 7.

docet, per omnem impositionem manuum Ministrorum dari Spiritum Sanctum. Igitur, quandoquidem Pœnitenti statim pro suarum culparum confessionem imponetur manus, statim eidem omnium culparum absolutio tribuebatur. Confirmo s. Ex ritu, quem Edmundus Martene de Ecclesiæ ritib. par. 2. cap. 6. art. 6. num. 1. animadvertit in quibusdam Ritualibus scriptis, quod nempe Presbyteri audirent eadem confessiones, sed pœnitentijs immitterent ad Episcopum Pœnitentes eo reconciliandos, quod fieri non potest nisi ipsi auditis confessionibus absolvisent sacramentaliter Pœnitentem, quem postea Episcopus absolveret pœnis canonicis, & Altari reconciliaret: solus enim, qui audit confessionem Pœnitentis, absolvere sacramentaliter eum potest: est autem profus incredibile, quod omnes Pœnitentes obligarentur iterum Episcopo confiteri, quæ Presbyteris confessi jam essent.

His argumentis suadetur mea sententia nec, ut arbitror, ea tam facile solves.

D. R. Nec facile ipse solves argumenta sententiæ oppositæ.

D. D. Experire. Propone illa, & si morinum, ut initio dicebas, non oscitanter legi non multum in eis proponendis defatigabitur. Quòd si non statim occurrunt, dum ea in moriam

moriam revocare curas, solvam, quæ contra
meam sententiam affert Edmundus Martene.
Isergo par. 2. cap. 6. art. 5. num. 2. sic inci-
pit. *Reconciliationem Pœnitentis, non nisi*
post multos à confessione peccatorum factâ an-
nis, concessam fuisse, hoc est tota, & integra,
quæ imposita fuerat, pœnitentiâ completâ, no-
rant viri eruditi omnes, imò qui vel levem an-
tiqua disciplina Ecclesiastica notitiam habent.
Igitur ineruditus penitus, ac veteris discipli-
næ notitia, ne leviter quidem tinctus, dicendus
erit Morinus, qui id ita universaliter, & sine
multis exceptionibus dici posse negavit, ut su-
pra ostendi, Morinus inquam, cujus vastissi-
mam hac super re eruditionem, jure mirantur
etiam eruditissimi antiquitatis scrutatores.

Et quoniam incipit ab Ecclesia Romana,
manifeste falsitatis redarguitur ab allegatis de-
cretis Soteri, Julij, & Sylverij. At (inquit)
Tertullianus in lib. de pudic. inducit Zephy-
rinum Pontificem Romanum dicentem. *Ego*
& mechia, & fornicationis delicta pœnitentiâ
sanctis dimitto, ergo is erat usus Ecclesiæ Ro-
manæ, dimittere solis iis, qui pœnitentiâ per-
functi essent. Respondetur ex dictis supra,
Tertullianum loqui de secunda dimissione,
plenâ & canonica, non solius peccati, sed eti-
am pœnæ.

Affert secundo loco S. Leonem Papam, 24.

R 3

qui

qui Epist. 82. novæ editionis ad Theodorum
 Forojulientem Ep. ita scribit. *Mediator enim
 Dei, & hominis, homo Christus Jesus, hanc Pro-
 positus Ecclesie tradidit potestatem, ut & con-
 tentibus actionem penitentiam darent, & eos
 salubri satisfactione purgatos, ad communio-
 nem Sacramentorum, per januam reconcilia-
 tionis admitterent.* Resp. 1. Hoc textus
 probari, quod absolutio non daretur, nisi pe-
 nitentiâ completâ, ut ipse asserit, sed ad sum-
 mum, nisi pœnitentiâ, saltem ex parte, jam pe-
 racta, & per eam purgato Pœnitente. Et te-
 tè primum asserere nequit Leo, cum videtur
 in Ecclesia Romana, juxta prædictorum Pos-
 tificum Soteri, & Julij decreta, quotiens
 in Coena Domini Pœnitentes communice-
 nempè ea die, quâ certè non omnes persol-
 rant injunctam pœnitentiam. Resp. 2. Non
 probari eo textu, quod absolutio non daretur,
 nisi peracta saltem parte pœnitentiæ, nam
 Doctor dicit præcisè, Communionem dari
 conciliatis, & purgatis. Ulro autem con-
 cedimus, non consuevisse veterem Ecclesiam
 dare Communionem publicè Pœnitentibus,
 imò fortè etiam secretò Pœnitentibus, nisi per-
 peractam totam, aut saltem partem pœnitenti-
 25. tiæ. Et quidem omnino dabatur, ut meo
 dicebamus ex Sotero, & Julio, etiam iis, qui
 solam partem pœnitentiæ peregerant. Libera
 autem

autem facultas communicandi, veluti jure suo, & non ex indulgentia dabatur solum, peracta tota poenitentia, & penitus cum Ecclesia reconciliatis. Quare, cum in Conciliis indicitur aliquibus, ne Communicent, usque ad exitum, debet intelligi, negata illis per totam vitam, libera facultas Communicandi, non autem quod nunquam communicarent, cum confiteretur ex dictis Pontificibus, aliquando per annum omnes Poenitentes ex indulgentia communicasse.

Afferit tertio loco Sozomenum, qui lib. 26. 7. hist. Eccl. cap. 16. antiquam Ecclesie Romanae consuetudinem in Poenitentiae administratione describens, ita descriptionem concludit. *Ubi vero praestitutus dies (completæ poenitentiae) advenit, tanquam debito quodam persoluto, à pœna commissi sceleris liberatur, & reliquo Ecclesie populo sociatur.* Sed Sozomenus mihi favet non solum in verbis præcedentibus à me allegatis num. 15. sed etiam in his ipsis modò allatis: non enim dicit, ea die fuisse Poenitentem peccatis absolutum, sed liberatum pœnâ commissi sceleris: ultro autem concedo, pœnas non fuisse condonatas nisi perloluta poenitentia.

Afferit quarto loco Ambrosium, qui lib. 2. 27. de Poenit. cap. 3. ait *Quotiescunque peccata donantur, corporis ejus Sacramentum sumimus, ut*

R 4

per

per sanguinem ejus fiat remissio peccatorum
 At Pœnitens non poterat statim post Confessionem sumere Sacramentum, ergo non statim absolvebatur. Resp. quod si S. Ambr. loquitur de Pœnitentibus publicis, dum dicit, eos sumere Sacramentum, dum absolvuntur, loquitur de ultima absolutione, quæ à Patribus vocatur absolutè condonatio, & absolutio, quia ea est plena, & totalis, & post ipsam non agitur amplius cum pœnitente, tanquam cum reo. loquitur de Pœnitentibus secretis, hi certè statim post absolutionem communicabant, Aliam eam propositionem veram esse, etiamsi absolute prolata, & loquendo de quibuslibet Pœnitentibus: non enim dicit absolutos, sed communicare, sed communicare, quod verum est, quia id faciebant aut statim, si non erant pœnitentes, aut perfecta pœnitentia, vel incipientem incepta, si erant publici Pœnitentes.

28. Affert quintò loco S. Pacianum, qui Episcopus ad Simpronianum, ita scribit. *Scio frater, ipsam pœnitentia veniam non passim committi dari, nec antequam, aut interpretatio Divinæ voluntatis, aut forsitan visitatio fuerit, relaxari. Magno pondere, magnòque liberamini multos gemitus effusionemque lacrymarum, et totius Ecclesie preces, ita veniam vera pœnitentia non negari.* Resp. nos hic agere de veniâ culpæ, non de veniâ pœnitentia imponenda illam

illam dicimus statim impertitam, non autem hanc; non enim Pœnitens absoluebatur vinculo pœnitentiæ, nisi post ingentis contritionis indicia: hæc si apparuissent, pœnitentia relaxabatur, si non apparuissent, pœnitentia protrahabatur, ut alibi ego ipse monui. Allegat inde Canonem Concilii Toletani 3. quo redarguuntur aliqui, *quod, quoties eis peccare liberat, toties à Presbyteris se reconciliari exposculabant*; statuiturque, ut *secundum formam antiquorum Canonum detur pœnitentia, quâ expletâ, sicut Sacerdotalis contemplatio probaverit, Pœnitens communioni restituatur*. Resp. aliud esse quod non debemus quemlibet absolvere, aliud quod non debemus statim absolvere verè pœnitentem. Primum concedo, non alterum. Et rursus aliud est, quod publicè pœnitenti deberetur solum post expletam pœnitentiam concedi libera sumendæ Eucharistiæ facultas; aliud, quod tunc solum ei deberetur impendi absolutio peccatorum. Primum est verum, non autem alterum.

Afferit sexto loco Cyprianum, dolentem **29.** Ep. 59. ad Fidum, quod Therapius suus Collega pacem cuidam Victori Presbytero dedisset, *antequam pœnitentiam plenam egisset*. Sed nomine *pacis*, ut constat ex aliis multis locis ejusdem Doctoris, non significatur absolutio quarvis, sed plena, totalis, & canonica, quâ non so-

lūm Deus reconciliabatur cum Pœnitente, & etiam Ecclesia, & Altare, quam pacem non fuisse statim concessam ultro concedo.

30. Affert septimo loco Gennadium, quibus de Dogm. Ecclesiasticis cap. 53. sic habet. *Quibus mortalia crimina, post Baptismum commissa premunt, hortor, prius publicâ Pœnitentiâ satisfacere, & ita Sacerdotis iudicio reconciliatum, Communionem sociari, si vult non ad iudicium, & condemnationem sui Eucharistiam percipere.* Sed is similiter vult præmitti debent satisfactionem ultimam, & canonicam reconciliationem, quâ solvebatur Pœnitens præcepto Communicandi: undè, accedens ad Communionem ante exhibitam satisfactionem, peccat graviter, utpote gravis præcepti violator, & Eucharistiam ad iudicium, & condemnationem sumebat, ut bene Gennadius monet. Citat homilias S. Eligii, præsertim eam, quæ de Cæna Dom. sed verba non affert. Affert eadem verba Abbonis serm. 3. Spicilegii tom. 7. *Nullus est certè Episcopus, qui possit absolutionem dare, nisi post pœnitentiam factam, & legitimam satisfactionem.* Quod verum est de canonica, & canonica absolutione. Inde sic concludit. *Et certè ex Ebbonis Rhemensis Archiep. Apologetico, Spicilegij tom. 7. patet saeculo nono, quo ille florebat, non nisi post septem dies pœnitentiæ spatium, peccatorum in Ecclesia*

nem fuisse Pœnitentibus remissionem. Sed nisi
 fallor, ipse sibi contradicit; nam paulo post,
 nempe num. 12. affert hoc Decretum Sancti Bo-
 nificii Episcopi Moguntini, qui sæculo octavo
 florebat, *Curet unusquisque Presbyter, statim
 post acceptam Confessionem Pœnitentium, sin-
 gulos datâ oratione reconciliare.* Quis sibi
 persuadet, leuiores circa hoc fuisse Ecclesiam
 sæculi noni, quo florebat Ebbo, quàm sæculi
 octavi, quo floruit Sanctus Bonifacius, aut a-
 mationem Ecclesiasticæ disciplinæ fuisse Ebbo-
 nem, hominem factiosum, & bis è suâ sede de-
 positum, quàm fuerit Bonifacius Apostolus Ger-
 manicæ, idemque Martyr generosus. Tolerabile
 quidem fuisset, si unius, vel alterius Episcopi
 præxim eam fuisse diceret, non enim negamus
 alicubi fuisse aded dilatarem veniam peccatorum,
 sed illud prorsus intolerabile fuerit, quòd ex
 actius, aut paucorum facto, vel dicto, statim
 colligat (ut sæpè rigidi Doctores facitis) eum
 fuisse morem uniuersæ Ecclesiæ, omnium, aut
 eorum omnium Episcoporum, priorumque no-
 rum sæculorum; confidenterque pronunciet
 tanquam certam, & exploratam, hanc pro-
 positionem negativam, & maximè uniuersa-
 rem. Et certè patet sæculo adhuc nono, non nisi
 post septennia pœnitentiæ spatium, peccatorum
 in Ecclesia factam fuisse Pœnitentibus remissio-
 nem.

Transit

31. Transit inde ad Ecclesiam Orientalem. Sed ex eâ ante Nectarium nihil validum pro-
mit; post Nectarium verò, nempe veteri
quarto sæculo, fatetur, *cœpisse eam Ecclesiam
Pœnitentes, factâ Confessione, ante implendam
tatisfactionem absolvere, licet Communionem
pro ratione criminum plures in annos differre
additque cum Morino, id ab ea hætenus mori-
cus retineri, duplicem Pœnitentibus absolun-
tionem impariendi, unam factâ statim Confes-
sione, alteram cum Pœnitens sacra Communionem
donatur, quo iterum ostenditur, eum non
impertiendi duplicem absolutionem, non esse
vanum capitis nostri figmentum.*

D. R. Nec hujusmodi eum esse Morino
asserit, si dicatur ab Ecclesia Occidentali
lùm post septimum sæculum usurpatum, si
rò antiquior esse dicatur, & prioribus
que, aut sex sæculis receptus, figmentum esse.

D. D. Jam video, te velle hujus Doctri-
argumenta in aciem educere. Fateor, ea
diora saltem in speciem esse, quàm quæ
proposui, solvique; non tamen de vobis
despero.

D. R. Ecquid non speratis Doctores
nigni, ad id nati, ut homines inani spe la-
ctentur?

D. D. Agedum, & inani spe me de-
factis ostende. Proponere jam argumenta Mor-
no.

D. R. Proponam aliqua. Primum ille
ait, quod

git ex ratione, quam autoritate confirmat. An non imprudenter (inquit ille) factum fuisset, si absolutio à peccatis, quæ præcipua est, illico concessa fuisset, altera verò absolutio, nempe canonica, quæ tota nihil erat aliud, quàm quædam ceremoniola, non nisi post plurium annorum asperam pœnitentiam? An plaris habita fuit pax cum Ecclesia, quàm cum Deo, ita ut hæc statim donaretur, ea verò non nisi multo labore, multis lacrymis, multoque sanguine comparatur? An non inhumana fuisset Ecclesia, si iam reconciliatum cum Deo, adeoque penitus innocentem, eo tam longo decennalis, quinquennalis, & vicennalis pœnitentiæ supplicio castigasset?

D. D. Declamatoriè ista dicuntur, & ex 32. falso, Domine mi. Et primò falsum est, asseri à me, quod, qui publicam pœnitentiam agebant, de quibus modo loquimur, statim absolverentur à culpis: Absolvebantur quidem statim post impositam pœnitentiam, sed ea non imponebatur statim. Post multas preces, & longum orationis ius agendi solemnem pœnitentiam, quæ erat veluti professio religiosa, concedebatur. Falsum est secundò, ultimam illam Ecclesiæ reconciliationem, quamvis absolute culparum sequebantur, fuisse quandam ceremoniolam, ut huiusmodi non est absolutio excommunicatio-
rum

rum disiuncta. Non erat quidem excommunicatus, quicumque publicæ pœnitentiæ vinculo alstringebatur; unde Sylverius Papa in decreto quod attulimus num. 10. Pœnitentes ab excommunicatis distinguit; adhuc tamen, multis privabatur bonis, & præsertim offerendi cum aliis Fidelibus ad Altare, & pœnitentiæ communicandi, quod utrumque jus pœnitentiæ absolutionem recuperabat, & in integritate restituabatur. Præterquam quod Pœnitentiæ quamvis sub initium pœnitentiæ culpis absolutus, iterum in fine ab iisdem culpis, aliisque decursu pœnitentiæ commissis, absolvebatur. Ex pluribus ergo capitibus ea ultima recon-

53. liatio simplex cæremonia non erat. Fallax est tertio, quod ea pœnitentia tam aspera esse distincta à Sacramento, ut videris supponere ea quippe, ut imposta à Sacerdote absolventis erat pars integralis Sacramenti. Hinc fallax est quarto, eam fuisse ab Ecclesia impostam solum, ut Ecclesiam à se offensam, sibi que infensam placaret Pœnitens, inque ejus gratiam reddere mereretur; cum is quoque fuerit ejus imponendæ finis, ut gravioris culpæ reus Divinæ justitiæ satisfaceret, ac pœnam temporalem quam peccando promeruerat, averteret; & præterea piis illis exercitationibus vacans, virtutibus assuesceret, à relapsu removeretur, & satisfactione purgatus, ut inquit S. Leo à paulo

paulo ante laudatus, ad communionem sacramentorum admitteretur. Addo, nec dicendam incongruam, eam tam asperam, aut longam poenitentiam, quamvis, ut soli Ecclesiae satisfaceret, fuisset imposita. Novum quippe, & inutile non est, quod in hac vita leuior sit humana vindicta, quam Divina, & pax cum Deo offenso minoris stet, quam cum homine. Id enim Divinam bonitatem commendat, at humanam justitiam non damnat. Falsum est quidem, inhumanum esse punire innocentem; si ita est innocens, ut fuerit reus; ita absolutus à culpâ, ut non fuerit absolutus à poenis; ita reconciliatus, ut non fuerit in integrum restitutus. Sic autem plerumque reconciliantur Poenitentes ab ipso Deo, ut non tota simul poena remittatur cum culpâ. Quare citra omnem levitiam, tam severè post culpam dimissam punitus fuit David; & propter culpam Originis, quamvis nobis in Baptismo dimissam, punimur omnes usque ad mortem, imò per mortem ipsam, quæ hujus est in hac vita præcipua poena peccati. Hinc totum hoc Morini argumentum ferit primò ipsum Deum, qui tot ærumnis, in hac & in altera vitâ excoquit animas, quibus culpas dimisit, adeoque amicos & innocentes. ferit, 2. humanos omnes Magistratus, qui reis, quocunque Poenitentibus, eas culpas non condonant, quas verè Poenitentibus illico condonant.

34.

nat

nat Deus; longo siquidem squallore carcerum
aliisque suppliciis conficiunt eos, quos sub
Deus in gratiam recepit, adeoque sanctos,
innocentes. Ferit tandem Ecclesiam, quæ
post aliquot secula primam culparum venam
statim dedisse concedit, secundam verò,
nisi post diuturnam pœnitentiam. Vide quoque
modi sint ea, quæ Morinus ex ratione petit.

D. R. Nihil ille ex sola ratione petit, sed
argumenta ex ratione petita multis Patrum,
Conciliorum sententiis firmat, quas pro
xistlem, nisi me parùm civiliter interpellat.

D. D. Inane hoc effugium est. Quæ enim
falsa sunt, Patrum sententiis probari haud
quam possunt.

D. R. Falsa igitur non est sententia
rini, quæ tam validè probatur ex Patribus,
ostendo. Et 1. Clemens lib. 2. constit. Apollonius
monet, reum, antequam absolvatur, esse casti-
gandum jejuniis aliquot hebdomadarum. 2. An-
gelus apud Hermetem & ipsum Apostolorum
discipulum, dicit, à Deo non condonari delicta
nisi peccator diu fleverit, ac pœnitentiam eg-
erit, ergo nec Sacerdos Dei vicarius ea condona-
bat statim, sed post longam pœnitentiam. Verum
Angeli apud Hermetem lib. 3. in fine simili-
tudinis septimæ sunt hæc. *Numquid potest
stinus aboleri delicta eorum, qui agunt Pœnitentiam?*
Non proinde continuo, sed oportet, ut

qui agit penitentiam, affligere animam suam,
 & humilem animosè prestare se in omni negotio,
 & vexationes multas, variâsque perferre. Cùm-
 que perpessus fuerit omnia, quæ illic instituta
 fuerint, tum forsitan, qui creavit eum, & qui
 firmavit universa, commovebitur erga eum
 clementiâ suâ, & aliquod remedium dabit. 3. Ter.
 lib. de Pœnit. cap. 6. Quàm porro ineptum,
 quàm penitentiam non adimplere, & veniam
 delictorum suorum sustinere; hoc est pretium
 non exhibere, ad mercedem manum mittere?
 Loquitur autem de venia culpæ, quam Deus
 præbet per suum Ministrum, non autem de venia
 canonica, quam præbet Ecclesia, nam subiungit,
Hic enim pretio Dominus veniam addicere in-
stituit. 4. Cyprianus totâ epist. 54. ad Corne- 36.
 iam Pontificem, invehitur in eos Sacerdotes,
 qui non actâ penitentiam lapsos absoluebant.
 Loquitur autem etiam ipse de absolutione cul-
 pæ, nam dicit, inde præberi Novatiano largio-
 nis materiam declamandi contra nos, quod vi-
 delicet non solum concederetur venia cuivis
 culpæ, sed tam facilè. 5. Innocentius 1. epist.
 ad Exuperium Tolosanum Episcopum refert,
 quom quibusdam concessam fuisse in morte pœ-
 nitentiam, sed negatam reconciliationem, nem-
 pe absolutionem culparum, nam vetat amplius
 fieri ex duplici ratione. Prima ea est, ut
 animæ ab exitio liberentur, Secunda, quia is
 rigor

- rigor videbatur proprius Novatiani nega-
 veniam peccatorum, ergo ii, quibus dabo
 pœnitentia, non absolvebantur culpis suis, ergo falsum est, eis fuisse primam tuam ab-
 37. tionem impertitam. 6. Sæpe quæsitum est
 Conciliis, an deberet in sacrificio fieri eorum
 Pœnitentium memoria, qui subitâ morte occi-
 buerant. Id quæritur in Carthagenensi 4. et
 79. Valensi cap. 2. aliisque. Hoc autem
 quæsitum non esset, si Pœnitentes fuissent
 ultimam reconciliationem absoluti, Immo
 Leo Papa de hoc ipso interrogatus à For-
 ensi Episc. epist. 89. vel 91. negat pro iis
 dum, eaque addit, quibus se non bene sper-
 de eorum salute ostendit, quod sanè non
 38. ret, si fuissent absoluti. 7. S. Aug. epist. 11.
 Ministris Ecclesiæ fugam in persecutione
 suadet hoc argumento, quod eo præsertim
 pore non baptizati petunt Baptismum, & Pœ-
 nitentes reconciliationem. At quare id pet-
 bant in eo mortis periculo, nisi quia se non
 absolutos sciebant? Et confirmatur eâ histo-
 quam ex Aug. refert Iuo part. 1. cap. 19.
 Gratianus de consecr. dist. 4. cap. Sanctum
 Historia autem est huiusmodi. Catechu-
 nus & Pœnitens simul erant in navi, cum
 tempestas ingruit. In eo mortis periculo
 catechumenus petiit à Pœnitente Baptismum
 recepit. Inde Pœnitens, cum reliqui omnes
 erant

erant in navi, essent Infideles, petiit à Catechu-
 meno jam baptizato reconciliationem, & ob-
 tenuit. Subdit Aug. *Pœnitens pro peccato, de
 quo agebat pœnitentiam, amiserat sanctitatem,
 sed non amiserat Sacramentum.* Nam si hoc
 committunt peccatores, cum reconciliantur post
 pœnitentiam, quare non iterum baptizantur?
 Dedit ergo, quod acceperat, & ne periculose vi-
 tam finiret, non reconciliatus, petiit ab eo ipso,
 quem baptizaverat, ut eum reconciliaret, & fa-
 ctum est. Igitur ex Aug. is Pœnitens carebat
 sanctitate, nempe gratiâ, & si non fuisset recon-
 ciliatus, periculose vitam finiisset; ergo suppo-
 nit, eum non fuisse antea absolutum. 8. Patres
 Concilii Arausiacani 1. can. 3. sic statuunt. *Qui 39.
 recedunt de corpore pœnitentiâ acceptâ, placuit
 sine reconciliatoriâ manûs impositione eis com-
 municare, quod morientis sufficit consolationi
 secundum definitionem Patrum, qui hujusmodi
 Communionem congruenter viaticum nomina-
 runt. Quod si supervixerint, stent in Ordine
 Pœnitentium, ut ostensis necessariis pœnitentiâ
 prescribitur, legitimam Communionem cum recon-
 ciliatoriâ manûs impositione recipiant.* Hic
 nomine Viatici, & Communionis concessæ mo-
 ribundo Pœnitenti, non intelligi Eucharistiam
 patet ex Niceni Concilii can. 13. quo cavetur,
 ne ullus moribundus fraudetur viatico, postea
 verò, an sit ei danda Eucharistia, ad examen Epi-
 scopi

scopi remittitur. Nec eo nomine significatur reconciliatio ultima, & canonica, quæ erat finis, & veluti fibula pœnitentiæ, quia præcipitur, ut ea tribuatur, jubeturque Pœnitens, si convalescit, redire tanquam verè non reconciliatus ad curriculum pœnitentiæ. Significatur ergo nomine absolutio peccatorum, hæc dari præcipitur, ergo supponitur, non fuisse antea Pœnitentem absolutum, dum pœnitentiam accepisset.

40. 9. Patres sapissimè comparant ultimam Pœnitentiæ reconciliationem Baptismo, ut Catechumenus non erat baptizatus, quam Baptismo solemni expiaretur, ita reconciliatus solemniter, non erat antea absolutus, rursus, uti Baptismus, ita ea ultima reconciliatio non erat sola pœnarum relaxatio, sed absolutio peccatorum, verùmque Sacramentum. Alia multa possem asserere, sed hæc potè validiora sufficiant.

41. D. D. Sed ego, quamvis ea non spernam non tanti æstimo, ut insolubilia judicem. Utautem meæ Doctrinæ, quæ proposita argumenta solvantur, fundamenta intelligas, prænotandum est primò, non omnes, qui à Patribus Conciliis vocantur Pœnitentes, fuisse in eodem Ordinem ipsis petentibus & volentibus cooperatos, nec omnes, qui id peterent, amore pœnitentiæ, petiisse. Igitur non pauci, ut ex præcedenti disputatione constat, ex suorum Antistitum,

anathemata intentantium metu, Pœnitentia jugum subibant: alii eidem se submittebant, Principum auctoritate, vel timore compulsi: alii, ne ab Ecclesiæ foribus, tanquam Ehnici, vel Hæretici in perpetuum arcerentur. Hos haud quaquam fuisse statim absolutos, ultimo concedimus, cum non satis constaret, intimo & vero eos dolore moveri. De his autem loquitur Clemens, dum vult eos jejuniis subici, & probari, antequam absolvantur. Hinc patet ad primum. His non absimiles erant non pauci ex illis, qui tempore Cypriani reconciliari petebant, eâ infamiæ notâ, quâ lapsi intrebantur, liberari statim volentes, & liberâ illorum consuetudine intra & extra Ecclesiam irui: quare non tam petebant humiles veniam, quam superbi procacibus verbis, minisque eam extorquere velle videbantur, quod alibi dolet, & detestatur idem Cyprianus. Non igitur absolvi ullo modo statim merebantur. Adde, quod utrique de plena, & ultima reconciliatione loquuntur, quam certè non fuisse statim concessam fatemur. Hinc patet ad quartum.

Prænotandum est secundò, Patres aliquando, nomine Pœnitentiæ & satisfactionis, significare ipsam internam pœnitentiam, vel etiam ipsam externam confessionem, quod utrumque absque dubio prærequiritur ad absolutio-
nem, & hanc prærequirit Tertullianus in loco
S 3 citato.

citato, Præterquam quod is Doct̃or in hac
teriâ, in qua semper ex nimio rigore aut er-
vit, aut ad errorem inclinavit, audiendus
est. Hinc patet ad tertium.

44. Prænotandum est tertio, Patres, dum
cunt, non tam facile placari Deum, opus
longo fletu &c. sic loqui ad retundendam
miam aliquorum securitatem, qui post bre-
pœnitentiam tam certo se Deo reconcilia-
putabant, ut suorum peccatorum oblivis-
rentur penitus, nec amplius veniam à Deo
terent, perinde ac ea non commisissent. E-
redarguere vult Angelus apud Hermetem
loco citato; alioquin nunquam deberet
tens statim absolvi. Hinc patet ad secundum.

45. Prænotandum est quarto, peccati pœ-
simam pœnam esse privationem auxiliorum
efficacium, eorum præsertim, quorum vi
ad mortem in gratia perseveramus. Quam
autem Deus condonet culpam, hanc pœnam
non tam facile condonat: unde tam multi,
vis verè post peccata reconcilientur cum Deo,
relabuntur postea, & damnantur. Id faci-
Sancti homines, qui olim peccarunt, semper
Deo veniam petant, semperque petendam
dumque dicant. Dum ergo asserunt, Deum
non tam facile reconciliari, & præquiri
gos fletus & labores, non significant eos
requiri, ut Deus condonet præcise culpam
etiam

etiam poenam, præsertim prædictam, quâ non condonata, non salvamur, nec prærequiri omnino, sed ut certiores simus de nostra salute. Hinc patet iterum ad secundum, & ad pleraque, quæ afferuntur ex Patribus.

Ad quintum, petitum ex textu Innocentii I. responsum est disputatione 3.

Ad sextum respondeo, quæsitum in illis ^{46.} Conciliis fuisse, an esset orandum in Ecclesia, præsertim dum fit sacrum, pro iis Pœnitentibus, qui essent mortui ante ultimam reconciliationem, quia ante illud tempus excludebantur in Ecclesia à precibus, præsertim Eucharisticis. Cum ergo vivi non communicarent in his precibus, jure dubitatum est, an mortui communicare possent. Cæterum responsio Patrum Valensium confirmat, verè datam fuisse Pœnitentibus duplicem absolutionem: responderunt enim, habendam esse etiam ipsorum memoriam in precibus & sacrificiis, *Quia nefas est, eorum commemorationes excludi à salutaribus sacris, qui ad eadem sacra fidei affectu contendentes, dum se diutius reos stant, & indignos salutiferis mysteriis iudicant, ac dum purgatiores restitui desiderant, absque Sacramentorum Viatico recipiuntur, quibus fortasse nec absolutissimam reconciliationem Sacerdos denegandam putasset.* Quæ ultima verba innuunt, pluries consuevisse Pœnitentes

absolvi, sed in fine tantum *absolutissime*, nempe per eam reconciliationem, quâ non solum omnia culpa, sed etiam omni pœnâ absolvebantur.

47. Quod additur de S. Leone, falsum est: non enim est probabile, ipsum negasse, quod plura Concilia tam justè concesserunt, & concedendum dixerunt, ita ut nefas esse putarint, id negare, ut putarunt patres Vasenses paulo antea laudati, non ergo loquitur de verè pœnitentibus, sed de iis, qui mortui erant sine absolutione, ex culpâ & negligentia suâ, sic enim loquitur. *Nec necesse est nobis eorum, qui sic obierunt (nempe irreconciliati) merita, actusque discutere, cum Dominus Deus noster, cuius iudicium nequeunt comprehendere, quod sacerdotale Ministerium implere non potuit, sua iustitia reprobaverit; ita potestatem suam timeri volentibus hic terror omnibus proficit, & quod quibusdam cupidis aut negligentibus accidit, nemo non metuat. Multum enim utile est ac necessarium, ut peccatorum reatus, ante ultimam diem sacerdotis supplicatione solvatur.*

48. Ad septimum peritum ex Sancto Augustino, dehortante Ministros Ecclesiæ à fugâ in persecutione, ut possent reconciliare Pœnitentes qui id in eo periculo petebant, respondeo, Permittentes utcunque absolutos iure optinere potuisse in morte reconciliationem, & Communionem, tum ex ratione, quam attulimus in

tertia

tertia disputatione num. 28. tum quia post ab-
 solutionem eo medio tempore fortè peccatum
 aliquod commiserant. Cæterùm non deerant,
 ut supra diximus num. 41. ex Pœnitentibus,
 qui absoluti non erant, utpote qui pœniten-
 tiam non inchoarant ex vero dolore culparum,
 qui proinde in eo periculo ex ratione speciali
 absolvi petebant. Historia illius Catechume-
 ni, & Pœnitentis confirmat, quod initio monui,
 nempe ultimam reconciliationem non fuisse
 semper sacramentalem; cum in defectu Sacer-
 dotis, reconciliaret etiam non Sacerdos.

D.R. Quid ergo petiit absolvi?

D.D. Ut moreretur cum ea consolatione 49.
 recuperatæ pacis cum Ecclesia, quam putavit,
 posse sibi ab eo Catechumeno tribui. Quod
 ex errore putavit, hominem Laicum posse à
 peccatis absolvere, non abs re petiit ab eo ab-
 solvi, vel quia post acceptam pœnitentiam &
 primam absolutionem peccatum aliquod com-
 miserat; vel quia erat ex prædictis Pœniten-
 tiis non absolutis sub initium pœnitentiæ,
 vel demum ad majorem securitatem, ut faci-
 mus omnes, quicumque in morte, quamvis an-
 tea absoluti, iterum confitemur; vel ad exer-
 citium humilitatis, unde invaluerat apud Fi-
 deles ille mos, qui etiam tempore Divi Thomæ
 perseverabat, nempe confitendi Laico in morte,

S §

si Sa-

si Sacerdos haberi non posset. Quia verò videtur ita narrari illud factum, perinde posset Laicus sacramentaliter absolvere, & remittere peccata; ideo puto, illius historię Austeri Augustinum non esse.

50. Ad octavum respondetur, jure Arausiaci nos Patres præcipere, ut in morte absolvan-
 Peenitentes, si nomine Viatici significatur ab-
 solutio in morte collata, tum quia, ut mihi
 dicebam, licet antea absoluti, fortè iterum
 peccarant, tum quia fortè nec erant absoluti
 ex ratione superius allata, num. 41. ex qua
 modò absolvimus statim omnes Peenitentes
 utpote indispositos. Cæterùm nego cum Ca-
 bassutio in notitia Conciliorum ad hunc cano-
 nem tertium hujus Concilii Arausiaci, non
Viatici intelligi ibi solam absolutionem, ac
 significari veram Eucharistiæ Communionem
 ut omnes intelligimus docti, indoctique, peni-
 tene Viatici: cui interpretationi ad eò non ob-
 Concilium Nicænum, ut ei suffragetur ex
 dem Cabassutio, qui prædictum canonem
 num tertium, sic ex græco vertit. *Omnis
 do autem, de quolibet quomodocumque vi-
 cedente, & Eucharistia participationem per-
 te, Episcopus cum examinatione oblatum
 mperiat.* Et quidem miror, à vobis tantum
 studii impendi in explicandis Patribus con-

obvium sensum, nempe ad ostendendum ita nos à majoribus degenerasse, ut nec amplius eodem sensu, quo ipsi sunt usi, verba usurpamus.

Ad nonum respondetur, quod non sola ea 51.

ultima actio Pœnitentiæ publicæ, nempe reconciliatio Pœnitentis, habebatur ut alter Baptismus; sed tota complexio actionum, quæ fiebant à Pœnitente, & circa ipsum à Ministro: quare Pœnitentiam publicam vocabant Baptismum, non autem ipsam solam reconciliationem sic vocabant. Addo, necessarium non fuisse, quòd hæc duo in omnibus convenirent, et communi eo nomine appellarentur. Sive 52.

quærat, an ea ultima Reconciliatio esset sacramentalis, ita ut absolveret à peccatis, respondetur ex dictis, eam necessariò talem non fuisse, nec potuisse semper esse, cum aliquando reconciliaret non Sacerdos; igitur talis fuit, cum reconciliabat Sacerdos, non erat, cum reconciliabat, qui Sacerdos non erat. Quia verò plerumque reconciliabat Sacerdos, ideo plerumque sacramentalis erat, aut saltem poterat esse.

Ut autem solvantur reliqua, quæ obijci pos- 53.

sunt ex Patribus; notandum est, Patres hac de re agentes (ut in aliis multis) esse necessariò benignè explicandos, cum non distinguant Pœnitentem

nitentem publicum à secreto, nec unum genus peccati ab alio: non possunt ergo intelligi, ut eorum verba sonant, alioquin (quod ipse Morinus negat) nec secretò confitentes statim absolvisset vetus Ecclesia, & à multis jam seculis erraret præsens Ecclesia, quæ post impositam pœnitentiam, antequam ea peragatur, solet absolvere. Hunc autem morem à vestrum, nescio quo improbatum novimus. Ipse nosti.

D. R. Quem?

D. D. Auctorem illius damnatæ propositionis. *Per illam praxim mox absolventis pœnitentiæ est inversus.*

D. R. Novi quidem.

D. D. Damno tuo novisti. Vereor ne pœnitentiam tibi suam affricuerit.

D. R. Pravis Doctoribus adhasi nonquam.

D. D. Cur ergo tantopere niteris ostendere, eam fuisse Veteris Ecclesiæ praxim, ut venia, non nisi Pœnitentia perfunctis, daretur?

D. R. Ne nimis citò absolvantur Pœnitentes.

D. D. Videlicet, ut statim absolvantur nunquam, vel fere nunquam; ipsoque operæ damnas, quos verbis non damnas, receptos, & perutiles Ecclesiæ mores.

D. R. Utilis certè non est absolutio perpetrata

D. D.

D. D. Id quidem verum est, si benè intelligatur, secus si malè. Absolutio prope-
rata dicenda semper non est, quæ non differ-
tur, sed ea, quæ datur pœnitenti gravibus
culpæ onerato, vix confesso, nihil interroga-
to, nihil monito, fortè indisposito. Hæc sa-
ne deproperatio damnanda est, non autem ea,
quæ pœnitens bene confessus, probè monitus,
ac præbens veri doloris signa, nullâ interpo-
sitâ morâ, salubri pœnitentiâ mulctatus absol-
vitur. Cur enim Lazarum Divina voce con-
cussum, sua crimina detestantem, surgentem-
que de sepulchro suorum vitiorum non sol-
vam statim, nec obediã DEO jubenti, *solvite*
eum, & finite abire? Sed hac de re latè
actum est disput. 5. ageturque
iterum disp. 10. part. 2.

CALUMNIA XII.

*Confessariis fuit olim permiffum, et
etiam injunctum, ut pœnitentiarum
peccata ad eos in officio conti-
nendos, revelarent.*

DISPUTATIO XII.

I. *Doct. Rig.*

D sanè negare aude-
nemo, qui veteris pœ-
nitentiæ disciplinam
non ignorat: ea enim
fuit hujusmodi.

Quorum suarum culparum dolore commotus, recitandi
liari cum Deo, & Ecclesiâ cupiebat, Pœnitenti-
tarium Presbyterum publicæ pœnitentiæ præ-
positum adibat, eique culpas delegebat suas.
verò, quæ audiebat, si graviora essent, adeo non
premebat silentio, ut statim perferret ad Episcopum,
cujus erat ferre judicium, an Pœnitentiam
deberet easdem suas culpas publicè confiteri
aut permittere, ut ab alio publicè recitarentur.
Ne autem credas, hæc à me sine auctore
Tapperum profero, qui art. 5. ubi agit de
jectione factâ ab Episcopis canoni antiquo, dicitur

constituerunt Presbyterum pœnitentiarium (de quo Socrates cap. 19. lib. 5.) hæc habet: *continebat autem hæc Episcoporum adjectio, quod ad Episcopum referret hic Pœnitentiarius peccata audita, maxime enormia, quamvis SECRETA, & per eum publicè recitarentur in Ecclesia.* Proterio Lidanum Panopliæ lib. 4. cap. 69. & Pameliolum in adnotationibus ad tractatum Sancti Cypriani de lapsis, & præsertim initio Adnotationum ad librum Tertulliani de pœnitentiâ, ubi agens de prædictis Presbyteris pœnitentiarius dicit, *tunc fuisse minora peccata perpetrata, tum ob verecundiam, tum ob severitatem servam, qui iudices erant constituti: quippe qui peccata sibi privatim confessa, populo publicari fuerint soliti, & sic cogere ad pœnitentiam publicam?* Ex quibus tria manifestò inferuntur 1. consuevisse Confessarios saltem post Notarum publicare peccata graviora, quæ per secretam Confessionem audierant. 2. Id factum non solum permittente Ecclesiâ, sed mandante, nam dicunt hæc fuisse adjectionem factam ab Episcopis canonis antiquo. 3. Id factum ad convertendos in officio fideles, qui ne publicam eam notitiam, seu notam incurrerent, à peccatis abstinere solent, adeoque valde fructuosam hæc præstita fuisse, ut expressè notat Sozomenus cap. 16. lib. 7. & satis indicat Socrates loco cit.

Hanc autem Praxim fuisse toti Ecclesiæ 3.
com-

communem, & non propriam solius Ecclesie Orientalis, colligitur ex prædictis duobus Scriptoribus, & præsertim ex Sozomeno, qui non videtur in Ecclesia Occidentali, in qua fuerit Novatianus, quorum ætate, & occasione ea invenitur dicitur, & ab Orientali etiam Ecclesia recepta.

4.

Prædictus mos perferendi ad Episcopum peccata Pœnitentium confirmatur ex eo, quod ad Episcopum solum pertinebat ex jure ordinationis, non solum reconciliare Pœnitentem, ut constat ex multis decretis Conciliorum, sed etiam pœnitentiam imponere pro qualitate delicti, ut decernitur in Concilio Carthag. 3. can. 31. *Pœnitentibus secundum peccatorum differentiam Episcopi arbitrio pœnitentia tempora decernuntur.* Ergo debebat Episcopus certior fieri, & quidem in specie de commissis Pœnitentium delictis: non ab ipsis Pœnitentibus, cum non posset audire omnium confessiones, ergo Confessariis ipsorum.

5.

Certè negari non potest, aliam fuisse olim de obligatione sacri Sigilli doctrinam, aut persuasionem apud Patres, quam modò sit apud Theologos. Nam docent modò Theologi omnes, frangi Sigillum, si Confessarius peccatum grave Pœnitentis prodat, quamvis solum in genere, dicendo ipsum grave peccatum esse confessum. Id autem olim Confessarii impudenter, & sinè timore culpæ fecerunt, ut patet ex

Historia, quam refert Petrus Damiani Epist. 32. lib. 6. Ep. Narrat enim, quendam Monachum morti proximum, antequam Sanctum Viaticum, quod ei delatum jam fuerat, acciperet, sibi unum ex fratribus applicuisse, ejusque in aures, confisio quod, grave peccatum insusurrasse. Id autem sibi relatum ab ipso Confessario fuisse, ita dicit idem Petrus, ut clarè appareat, non consuevisse tunc tribui culpæ, quod eo modo proderent Confessarii Pœnitentium peccata, nihil enim dicit, quo Confessarii factum improbare se ullo modo ostendat, totusque est in eo Monacho, qui usque ad illud tempus distulerat confiteri, perstringendo; cum longè magis rearguendus esset Confessarius, si eo tempore requisisset hæc, quæ modò viget, Peccatorum, quæ quis ex confitente audivit, alto silentio peccatorum severissima disciplina.

Idem Theologi modò docent, resignari **6.** Sacrum Sigillum, si Pœnitens cogatur facere pro occulto delicto publicam pœnitentiam, ex qua cognoscatur grave aliquod peccatum à Pœnitente fuisse commissum: perinde enim est, quod cogatur Pœnitens id revelare, ac quod ipse Confessarius revelet: eadem enim infamia resultat in Pœnitentem ex utroque casu, eademque sequitur confitendi difficultas. Nec facit, quod in primo casu Pœnitens voluntariè iubeatur id onus, dum voluntariè & liberè adimplet

T

eam

eam publicam pœnitentiam, nam etiam in alio
 tero casu voluntariè subiret illud onus, dum vo-
 luntariè & liberè confiteretur, sciens suum peccatum
 à Confessario revelandum. Quod autem
 tem, etiam pro delictis occultis, imponeret
 publica pœnitentia, testantur innumeri Scrip-
 tes antiquitatis studiosi. Est igitur certum,
 Ecclesia veteri non fuisse sacramentum pœ-
 nitentiæ ita administratum, ut Pœnitentis con-
 fessio nullo modo proderetur: Hinc nullo modo
 Concilio, nullo Pontificum antiquorum de-
 creto, ante Innocentium III. cautum fuit, ne aliquid
 in confessione revelentur, nec ullum hac lege
 re veteres Patres verbum habent. Non igitur
 à nobis calumniosè dicitur, quod ipse tanquam
 calumniam initio recitasti.

7. *D. D.* Satis ex his intelligo, quid sentias
 sacro sigillo, nempe ejus custodiendi legem
 esse verè ab hujus sacramenti institutore Chri-
 sto Domino profectam, sed ab Ecclesia per In-
 nocentium III. in capite *omnis utriusque* fuisse
 vel paulo antè, sancitam. Hæc autem ipsa
 est Hæreticorum doctrina, qui iisdem argumē-
 tis, quibus tu moveris ad dicendum, legem
 cri Sigilli non esse Innocentio III. antiquiorē
 probare nituntur, non esse eodem antiquiorē
 confessionem auricularem, vel ejus usurpationem
 præceptum. Nec fanè unum ab altero diffusi-
 bilè possit. Unde miror, prædicta argumēta

te proponi, tanquam nihil dubites de veritate
 sententiæ. Sed hæc est communis rigidiorum
 Doctorum, Novatorumque persuasio, id so- 8.
 lum ad Religionem à Christo institutam perti-
 nere, quod in Veterum scriptis, monumentis-
 que reperitur dilucidè, expressè, disertissimèque
 traditum: perinde nulla sit in Ecclesia à Patri-
 bus per filios moribus transmissa doctrina,
 quam verbum traditum appellamus: nec Deus
 Ecclesiæ suæ clavem scientiæ dederit, quâ sacras
 scripturas, ipsorumque Veterum Patrum scri-
 ptura, pro temporum opportunitate referaret, &
 reconditos inde veritatum, legumque thesau-
 ros depromeret. Latuit olim, diuque latuit
 Hebræos sacræ paginæ custodes, doctorès-
 que Mysterium Trinitatis, quamvis in ipsis
 scripturis contentum; multa, quæ continen-
 tur in Evangelio, latuere Christi discipulos ante
 Pentecostes, quo facti sunt Scripturarum
 interpretes, & legis novæ Doctores. Incerta
 sunt tot alia præteritis sæculis, quæ posteriori-
 bus Conciliis definita, tanquam certissima cre-
 dimus, & profitemur. Potuit ergo aliquid ad
 Sacramenti institutionem verè pertinens diu
 latere, quamvis in scripturis contentum, quod 9.
 postea fuit traditum, & explicatum. Hujus-
 modi tamen non est lex sacri Sigilli. Fuit illa
 Patribus non ignota, & quâ decuit severitate,
 cathodica.

D. R. Cur ergo de illa tam altum, longumque silentium, nempe usque ad decimum seculum?

D. D. Quia de ea agere non fuit opus, pote omnibus exploratâ, ab omnibus admittitur, ex qua eâdem ratione, ut notat Cardinalis Lugo disp. 23. de pœnitentia sect. 1. num. Concilium Tridentinum, quamvis tam de Confessione, aliisque ad eam pertinentibus doceat, nihil circa sacrum Sigillum docet, definit: Nullus enim Hæreticus, qui confessionem admiserit, iptum severissimè custodidum negavit.

10. Verùm nihil me cogit hoc tibi concedere, nempe nihil apud veteres Scriptores reperiri unde colligatur, consuevisse veteris Ecclesie sacerdotes religioso silentio suppressere, quod Confitentibus audivissent; imò non paucas quæ falsum id esse demonstrant. Seligunt illustriora. Refert Sozomenus eo cap. 16. 7. consuevisse Episcopos, post hæresim Nestorium eligere in Presbyterum Pœnitentiarii, qui secreti esset apprimè tenax, quod falsè utiliter, insipienterque factum esset, si Presbyter, ex munere suo, Pœnitentiarii pas etiam occultas, publicare debuisset. Igitur manifestè falsum, quod ex Tappero, dano, & Pamelio dicebas, eam nempe prædicti Presbyteri Pœnitentiarii provinciam

ut audita in Confessione ad Episcopum defer-
 ret. Et sanè si hoc fuisset hujus Pœnitentiarii
 munus, Sacerdos ille Pœnitentiarius, qui Con-
 stantinopoli, celebris illius matronæ confessio-
 nem excepit, Nectarium de Mulieris sacrilegio
 monuisset, quod ille non fecit, sed ipse, Episcopo
 penitus inconsulto, sententiam dixit, & pœni-
 tentiam publicam imposuit. Ex quo factò col-
 ligitur, non fuisse ubique receptam eam legem,
 ut Pœnitentiarii Sacerdotes Episcopum consu-
 lerent, priusquam imponerent pœnitentiam.
 Ubi verò ille mos receptus fuit, tunc solum
 Pœnitentiarii Sacerdotes Episcopum adibant,

II.

tanquam arbitrum publicæ Pœnitentiæ, vel ad
 eum Pœnitentem mittebant, cum delictum
 atrox erat & publicum, ut patet ex eo Hincma-
 ri Remensis edicto ad suæ diocesis Parochos,
 quod recitat Sirmondus in hist. pœnit. publ. cap.
 6. Est autem hujusmodi. *Unusquisque Sacer-*
dos maximam providentiam habeat, quatenus
si forte in Parochia sua publicum homicidium,
aut adulterium, sive perjurium, vel quodcun-
que criminale peccatum publicè perpetratum
 fuerit, statim, si auctorem facti, vel consentien-
tem adire potuerit, hortetur eum, quatenus ad
pœnitentiam veniat coram Decano, & Compres-
byteris suis, & quidquid ipsi inde invenerint,
vel egerint, hoc comministris nostris, Magistris
 sua, qui in civitate consistunt, innotescat; ut

infra quindecim dies, ad nostram presentiam, si intra Parochiam nostram fuerimus, veniat, & juxta traditionem Canonum publicam presentiam cum manûs impositione accipiat.

12. Alter locus, illustrior præcedenti, est ea te-
lebris S. Leonis primi epistola ad Episcopos po-
Campaniam, Samnium, & Picenum constitu-
tos, quam recitavimus disp. 6. n. 18. Ibi enim
Sanctissimus Pontifex disertis verbis damna-
istam, quam tu dicis, fuisse Ecclesiæ veteris
consuetudinem, publicandi Pœnitentiarum co-
cultâ delictâ; eamque dicit paulo antè sibi no-
notuisse, quamvis illæ provinciæ parùm ab
Urbe distarent. Fuit igitur res nova, reprobata,
ac statim extincta. Rursus eam vocat *impro-
babilem consuetudinem, illicitam usurpationem,
presumptionem contrariam regulæ Apostolicæ,*
non igitur ea fuit Ecclesiæ consuetudo, sed alio-
quorum deflectentium à regulis Apostolorum,
qui hujus sacri sigilli leges à Christo sanctas,
Ecclesiæ docuerunt, unde ibidem bene colle-
git idem Pontifex, sufficere confessionem lecte-
tam, non enim ea semper sufficeret, si un-
quam Confessario liceret, suo jure Confitentis
scelera revelare. Igitur ab ipso tempore Apo-
stolorum usque ad Leonem, inviolatum fuit
in Ecclesiâ Confessionis sacramentalis sigillum,
ergo etiam postea, tum quia nunquam Ecclesiâ
recessit à Regulis Apostolorum, tum, quia
quod

quod habet argumentum vestra sententia, à prioribus seculis petitur. Cum ergo probaverim priorum temporum Ecclesiam à Regulis Apostolicis non deflexisse, nec deflexisse credenda est Ecclesia temporum posteriorum.

Quod ex Petro Damiani narraſti, aded **13.** mihi non obest, ut proſit. Non enim æger ille Monachus applicuiſſet ſibi Confessarium, *quæque in aures, ſubmiſſâ voce, peccatum ſuum ſuſcipiſſet, ſolicitus, ne ab adſtantibus audiretur, ſi tunc Confessariis licuiſſet audita à Pœnitentibus prodere, ac publicare.* Certè id licere non putavit Petrus Damiani, vir doctiſſimus, quiſque (refert Card. Bellarminus de Pœnit. lib. 3. cap. 10.) in ſerm. de S. Andrea loquens de Sacerdote Confessario, *Videat (inquit) ne aliquam de his, quæ ſub ſignaculo Confessionis accepit, aliquam faciat mentionem.*

D. R. Cur ergo Petrus factum narrans, loquacioris Monachi ſacrilegium non damnat?

D. D. Quia ille non erat damnandi locus. Erat enim aliud illius epiſtolæ argumentum.

D. R. At incredibile proſus eſt, Monachum illum auſurum prodere Petro Damiani, homini rigidiſſimo, quæ audierat in Confessione, ſi putaret, id eſſe ſacrilegium. Non putavit ergo.

D. D. Quid inde ?

D. R. Ergo ea tunc erat Ecclesiæ per-
fio, posse sine delicto revelari saltè in gra-
scelera Pœnitentium.

D. D. Nego consequentiam. Non
in uno Manacho rota claudebatur Ecclesi-
tur non fuit ea Ecclesiæ persuasio, sed
illius Monachi; qui non admodum doctus
tavit satis esse species delictorum reticere,
ille religiosissimè fecit, vel minùs arctare
figilli legem, postquam Pœnitens è vita
gravit, æger enim Monachus objerat, cum
ejus confessionem prodidit. Nec dubito,
tos circa millesimum (ea enim tuere infeli-
si na Ecclesiæ tempora) in absurdas circa
opiniones abiisse. Quare mirum non est,
post ea tempora, tam sæpè Pontifices, & Co-
cilia monuerint Confessarios, ut sacrum
lum custodiant, cum præsertim jam ce-
frequentius usurpari auricularis, & lect-
Confessio, ac proinde frequentius jam esset
jus sacrilegii committendi periculum. Ex
eadem ratione, ex eo tempore frequentius
nent Patres, ne pro delictis occultis impos-
tur hujusmodi pœnitentia, ex qua delictum
ipsum cognosci possit. Quod genus pœniten-
tiæ nunquam ab Ecclesia impositum fuisse,
ostendi disp. 7.

D. R. Adhuc tamen eruditi repugnant.

repugnaret, ut arbitror, Morinus. Ut enim, 14.
 multa eius argumenta solveris, non videris sol-
 visse præcipuum, quod ille petit ex ea veteris
 Ecclesiæ consuetudine suspendendi, vel depo-
 nendi Clericum pro aliquibus delictis, quamvis
 clanculum ea perpetrasset. Ea enim tua re-
 sponsio non semel tradita, quod ea Clerici su-
 spensio, vel depositio Censura quædam esset,
 aut pœna Censuræ similis, non autem pœnitentia
 sacramentalis, Morino visa est prorsus in-
 utilis primò, quia adhuc verum est, quod præ-
 cipue ipse incendit, nempe Ecclesiam antiquam
 pro occulto delicto pœnam publicam Clericis
 rogasse, & quidem talem, ex qua faciliùs de-
 reuti poterat in cognitionem delicti occulti,
 quam ex quavis pœnitentiâ Laico impostâ,
 cum esset inusitatum, quod Sacerdos sese mune-
 re suo, vel gradu sponte abdicaret, ergo si
 vetus Ecclesia eam pœnam Clericis clam delin-
 quentibus imposuit, potiori jure pœnitentiam
 publicam Laicis, clanculum in quædam crimina
 commissa, imposuit, nam si delinquentis *honoris,*
forma consulendum fuit, id sanè potius factum
poterit Clericis, quam Laicis. Secundò, quia
 pœnitentia publica fuit quædam Censura, id est,
 verè, & substantialiter excommunicatio, ergo
 si potuit Ecclesia censuram infligere pro occulto
 delicto, potuit etiam pro eo pœnitentiam pu-
 blicam imponere. Tertiò, quia in veteri Eccle-

T s

sâ

siâ non fuit ea distinctio fori interni ab externo
 ea igitur pœna depositionis, vel suspensionis
 fuit Clerico inflicta in foro interno, ergo quæ
 doquidem pœnitentia publica fuit, eaque infl
 cta pro occulto delicto, colligitur manifeste
 veterem Ecclesiam pro delictis etiam occultis
 pœnitentiam publicam in foro sacramentali
 imposuisse. In hunc fere modum Morinus testatur
 fere libro 5. & præsertim cap. 11. & cap. 26.
 lib. 1. cap. 10.

15. D. D. Sed, si vera sunt hæc, jam falsum
 est, quod idem Morinus toto cap. 19. lib. 5.
 docet, nempe, *Ecclesiam continuâ traditione
 ab Apostolis accepisse, Confessionis sigillum
 quam esse resignandum.* Et quidem, nisi
 aliis argumentis mihi constaret hujus Doct
 ris sincerissima fides, & singularis pietas, dis
 rem, voluisse eum Lectoribus illudere, scilicet
 que doctrinæ errores intermiscere. Quæ enim
 ratione ista duo cohæreant, *Ecclesiam continuâ
 traditione ab Apostolis accepisse, Confessionis
 sigillum nunquam esse resignandum; & sim
 eandem Ecclesiam publicasse, saltèm in gener
 prædictas pœnitentias depositionis, & suspensionis
 Pœnitentium occulta delicta,* quod non uno
 bri capite probare curavit, ut illud primum
 toto fere libro 5. ut ipse idem dixisti. Igitur
 si primum est verum, ut absque dubio est, quod
 quit esse verum etiam alterum,

Ad argumentum propositum, iterum ne-
 go, quod negavi disp. 7. fuisse Clericum in foro
 conscientiae mulctatum poenâ depositionis, seu
 suspensionis. Igitur deponeretur quidem, vel
 suspenderetur Clericus pro aliquo occulto de-
 licto, ut modò etiam fit, non tamen per senten-
 tiam prolatam à Confessario, & ex notitia de-
 licti habitâ ex ipsa Clerici Sacramentali Con-
 fessione, sed vel per sententiam prolatam à Cle-
 rici Superiore in foro externo, ex notitia delicti
 habitâ extra Sacramentalem Confessionem, vel
 facto ipso, ut modò incurritur poena censuræ,
 quæ proindè duplex est, alia sententiæ ferendæ,
 quæ incurritur post Judicis sententiam, alia latæ
 sententiæ, quæ facto ipso incurritur, adeoque
 ante sententiam Judicis, ex eo, quod fiat id, quod
 à lege sub ea poena prohibetur. Posse autem
 in foro externo puniri publicâ poenâ occultum
 delictum, est indubitatum, ut dixi disput. 7.

Hinc ad primam probationem respondeo, 17.
 quod si Morinus id præsertim intendit, nempe,
 Clericorum etiam occulta delicta fuisse ab Ec-
 clesia poenâ publicâ castigata, operam perdit;
 non enim id modò quæritur, an Ecclesia palàm
 punierit clanculum commissa, sed an id fecerit
 in foro secreto Poenitentiae. Quod si ex pri-
 mo colligit, potuisse fieri ab ea etiam hoc alte-
 rum, ostendit, sibi non esse satis perspectam na-
 turam, & institutionem Confessionis Sacramen-
 talis

talis, quæ ea est, omnium Theologorum iudicio, ut delicta, per ipsam solam cognita, aliis manifestari, aut indicari nullo prorsus modo, adeoque nullo aut verbo, aut facto possint. Si enim semel admittatur aliquis casus, in quo hæc manifestatio, aut indicatio liceat, facile multis sus esse huiusmodi putarentur, vel saltem facillimè Fideles suspicarentur, ne suus casus crederetur à Confessario esse ille, in quo revelare liceat, quæ suspicio redderet plerisque peccatoribus præceptum confitendi adèd arduum, & odiosum, ut vix ullus Confessionem rite obtineret, quod profectò colligitur ex ingenti difficultate, quâ modò Peccatores detegunt Confessori peccata suas, quamvis hæc prodi in nullo unquam casu possint. Ergo si scirent, detegi eas potest, insuperabilem propemodum difficultatem præceptum Confessionis haberet, qualem continere non debet ullum præceptum, nec communis occasio ruinæ, & multò minus illud, quod Christus imposuit, dum Sacramentum Confessionis singulari in nos benevolentia, & misericordia instituit. Est igitur asserendum, prædictum Sigillum esse omninò irrefragabile. Quod optimè Navarrus sic ratiocinatur super *de peccatis* 18. *Sacerdos de pœnit. dist. 6. num. 118. Nihil mali adèd grave occurrere potest, quo non gravius & pejus Ecclesie Christiana, Confessionem Christianis exosam ferri, & abominabilem*

si simul ac concesserimus Confessionem contra
 confitentis voluntatem revelari posse, exosa fiet
 illa, & toti Ecclesie molesta, ergo obnullam cau-
 sam id fieri potest. Ex quo eodem principio
 colligit Card. de Lugo de Pœnit. disp. 23. sect.
 5. num. 97 non solum non posse Confessarium
 revelare directè, vel indirectè peccata pœnitentis,
 sed nec uti notitiâ habitâ ex Confessione
 cum ullo gravamine, aut damno Pœnitentis, in
 honore, fortunis, muneribus, officiis &c. Quare
 et cujusdam vestri Doctoris propositio, *Scien-
 tiâ ex Confessione acquisita uti licet, modò fiat
 sive directâ, aut indirectâ revelatione, & gra-
 vamine Pœnitentis, nisi aliud multò gravius ex
 non usu sequatur, in cujus comparatione prius
 meritò contemnatur, fuit Romæ ann. 1682.
 sapientissimè proscripita, quatenus admittit
 ipsam dictâ scientiâ cum gravamine pœnitentis.*

Ex his patet, nullam vim habere illud
 Morini argumentum, petitum ex eo, quod si Ec-
 clesia potuit non consulere famæ Clerici, ipsum
 suspendendo propter occultum delictum, unde
 ille infamabatur, à fortiori potuit non consulere
 famæ, & honori Laicorum; adeoque eos dam-
 nare, etiam propter occulta delicta ad publicam
 penitentiam, quæ minus Laicum infamabat,
 quam ea suspensio Clericum infamaret. Nam,
 vel loquitur de Ecclesia puniente in foro inter-
 no, & neutrum facere potuit; vel loquitur de
 Eccle-

Ecclesiâ puniente in foro externo, & utrumque
facere potuit, facitque aliquando.

19. At cur Ecclesia potest in foro externo propter
occultum delictû poenam infligere, qua quis
famatur; non potest id facere in foro interno?

Quia illud primum nulla lege prohibetur
Ecclesiæ, imò nec ulli legitimo Principi. Hoc
autem alterum vetitum fuit à Christo Domino
qui sic instituit hoc Sacramentum, ut ex eo non
infamia, nullûmque damnum redundaret
Pœnitentem.

20. Ad secundam probationem, qua dicitur
publicam pœnitentiam fuisse veram Censuram
nempe *verè, & substantialiter Excommunicatio-
tionem*, respondeo, id esse manifestè falsum
nec posse asseri à non ignorante quid publica
Pœnitentia fuerit, quæque fuerit, & sit ea Ex-
communicatio, quæ appellatur Censura; hæc
enim non est sola privatio Communionis Eucha-
ristiæ (quam pœnam certè continebat pœ-
blica pœnitentia) alioquin Confessarius et
iusta causa Pœnitenti Communionem Eucha-
risticam pro certo quodam tempore interdicens
Pœnitentem excommunicare diceretur, sed
est etiam privatio civilis Communionis, alio-
rûmque bonorum, quibus certè publicus Pœ-
nitens non privabatur, hinc Sylverius Papa, qui
anno 535. regebat Ecclesiam, apertè excommu-
nicatos à Pœnitentibus discriminat hoc suo de-
creto

creto, cujus meminit Burchard, lib. 5. cap. 19. & Ivo decreti part. 2. cap. 29. *Singulis diebus Dominicis in Quadragesima, præter hos, qui excommunicati sunt, & præter illos, qui in publica Pœnitentia sunt, Sacramenta Corporis, & Sanguinis Christi sumenda sunt.* Rursus Censura, communi Canonistarum, Theologorumque veterum, & recentiorum suffragio, infligitur impœnitentibus, seu contumacibus, at publica pœnitentia imponi debebat Pœnitentibus. Item publica Pœnitentia, ut ex innumeris Patrum & Conciliorum textibus constat, petebatur plerumque, & quidem sumis precibus, tanquam beneficium, tunc aliqui dicebantur habere jus ad Pœnitentiam, aliqui non, & ad primam dabatur jus, non autem ad secundam. E contra, nemo unquam pœnitentibus excommunicari, suspendi, aut interdici: nec Censura fuit unquam habita locò beneficii, seu commodi, ad quod jus haberetur. Tantum censuræ finis est rei pœnitentia, seu resipiscencia, ut loquuntur, at Pœnitentiæ finis est peccati, seu pœnæ debitæ pro peccatis remissio, hinc censura tolli statim debet, ac reus resipiscens, ac proinde certam, ac definitam durationem non habet; nec infligitur, ut certo aliquo tempore perseveret, secus pœnitentia, quæ imponitur tanto ac certo tempore duratura, ut, gr. toto triennio, quinquennio, septennio duratura, licet postea pro merito Pœnitentis corri-

corriperetur. Quis non miretur hæc tam divi
à viro tam erudito confundi?

21. Verum quidem est, in aliquibus excom-
municatos cum publicè poenitentibus commu-
nisse, nam ut illi, ita hi, initio præsertim poe-
nitentiæ mysteriis Divinis, cum celebrabantur, ad-
esse non poterant, & rursum utrique jure Obedi-
entionis, & Communionis privabantur, & nec
utriusque jus dicere poterant. Sed si quæcunque
aliquibus similia sunt, eadem essent, jam omnia
idem forent.

22. Ad tertiam probationem, petitam ex eo
quod in veteri Ecclesiâ fuerit unum tantum fo-
rum, respondeo, eam peti ex falso, ut error
manifestus, qui inde inferitur, ostendit.
enim unicum fuit in Ecclesia veteri forum, ali-
quod fuit in ea usus Sacramentalis Confessio-
nis, quod probo sic. In Ecclesia veteri fuit absque
dubio forum externum, quod internum non
fuit, ergo si in ea fuit unum tantum forum
externum solum fuit, ergo non fuit in ea forum
sacramentale, quod internum est. Quod si
internum fuerit in Ecclesia veteri forum externum
quod internum non fuit, ostenditur primo
terribili illâ Divi Pauli sententia, qua Corinthe-
um, hominem incestuosum, tradidit Satanæ
Eam quippe tulit Paulus absens, & in hominem
non accusantem se, sed accusatum, adeo
non tanquam Confessarius, ergo non in foro
interno

interno, sed in solo foro externo, adeoque in
 foro externo, quod internum non fuit. Oſten-
 ditur ſecundò, ex tot Conciliorum, Episcoporum
 que decretis, pœnas ſtatuentibus, quibus
 afficerentur impœnitentes, & contumaces, quæ
 ad aliquod forum pertinent; non ad internum,
 ad quod utpote forum pœnitentiæ, pertinere
 non poſſunt impœnitentes, ergo ad forum ex-
 ternum, quod internum non fuit. Oſtenditur
 tertio ex tot aliis eorundem decretis, ſeu ca-
 nonibus, quibus ſtatuitur, ut ſeverius punian-
 tur denunciati, & convicti. Quis autem dicat,
 denunciationem, & punitionem Rei negantis,
 ſeu ſponte non conſitentis, & aliorum testimo-
 nio convicti, pertinere ad forum internum, in
 quo nemo accuſatur ab altero, nemo contra
 alterum teſtatur, nemo convincitur, ac tandem
 nemo punitur, niſi ſponte conſeſſus? ergo per-
 tinebant ad forum externum, quod internum
 non erat. Oſtenditur quartò illis omnibus ar-
 gumentis, quibus ipſe in decima diſputatione
 probaſti, fuiſſe aliquando reos coactos ſubire
 pœnitentiam, adeoque per vim fuiſſe ab Episco-
 pis comprehenſos, carceri mancipatos, flagellis
 caſos. Quis autem dicat, has actiones vio-
 lentas, quæ certè fiebant ab habente juridi-
 ctionem & forum, pertinuiſſe ad forum internum,
 & voluntarium, factasque ab Episcopis fuiſſe,
 tanquam Confeſſariis? ergo pertinebant ad
 forum

U

forum

forum externum, quod internum non erat, ergo fuit in Ecclesia veteri forum externum, quod internum non fuit, ergo si in ea unicum tantum forum, solum externum fuit, ergo in verum est, quod dicit Morinus, non fuit in ea forum sacramentale, quod internum est. Sed hoc, salvâ fide, dici non potest, ergo fallum est, quod in Ecclesia veteri fuerit unum tantum forum, sed verè duplex fuit, externum unum, alterum internum.

23. Nec facit, quod omnia dirigerentur ad Episcopis ad pœnitentiam, & curationem delinquentis; quòdque Pœnitens, dum tandem reconciliabatur, absolveretur simul (ut putat Morinus) à peccatis, & à quibuslibet pœnitentiis. Nam etiam modò Censuræ infliguntur ad Episcopos intendente resipiscentiam, & curationem delinquentis, & rursus subinde idem Sacerdos Pœnitentem à censuris, & peccatis in foro sacramentali absolvit, nec tamen unicum tantum Ecclesiæ forum est, censuras infligens, & pœnitentiam imponens, à censuris, & à peccatis absolvens.

24. Satis per hæc Morino responsum est, quod Confessarius, veteris Ecclesiæ Confessarius, non verbo, nec facto, signòque ullo confessionis sacramentalis sigillum resignâsse, adeoque pro delictis occultis nec suspendisse unquam Clericos, nec publicam Laicis pœnitentiam irrogâsse. Idque

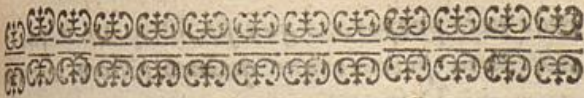
idque esse adeò verum, ut mirer, negari ab eo
 potuisse, qui Sacramenti Pœnitentiæ institu-
 tionem, & veteris pœnitentiæ disciplinam non
 ignoravit, quorum neutrum satis perspectum
 habetis, quicumque estis rigidi Doctores. Illud
 autem primùm ignoratis præsertim, hinc reli-
 qui errores. Sacramentum Pœnitentiæ vide-
 licet vobis fingitis aliud ab eo, quod Christus
 instituit, hinc aliam ab eâ, quæ viguit, fuisse
 putatis veteris Ecclesiæ in administrando hoc
 Sacramento disciplinam; hinc illæ calumniæ,
 quas hæctenus dissicere curavi, hinc (uno verbo)
 totus Rigorismus vester, cujus illud unicum, seu
 præcipuum remedium est, ut primum illum
 errorem, ex quo hoc malum oritur, deponatis,
 ac probè intelligatis, voluisse Christum Domi-
 num, ut Sacramentum pœnitentiæ sit sacra-
 mentum misericordiæ, Sacramentum mor-
 tuorum, id est, peccatorum, & rursus Sacramen-
 tum iisdem necessarium. Ex eo, quòd est Sa-
 cramentum Misericordiæ, & condonationis,
 non debet rigidè, sed misericorditer ministrari.
 Ex eo quòd est Sacramentum mortuorum id est,
 peccatorum, debet infirmis, & imbecillis ac-
 commodari. Ex eo, quòd est Sacramentum
 omnibus peccatoribus necessarium, non debet
 ulli peccatori, rite petenti, denegari, aut facile
 differri. Ex eo quoque, quòd est omnibus ne-
 cessarium, exosum reddi non debet, ac nimis
 U 2 difficile,

difficile, ergo nec publica latentium peccatorum confessio, aut pœnitentia præcipienda est, nec asperior, aut longior plurium annorum pœnitentia injungenda, nec demum peccata, ex confitentibus audita, prodenda sunt unquam, aut indicanda. Ergo nihil horum fecit vetus Ecclesia, quæ errare non potuit, ac proinde calumniæ sunt illæ, quas primâ hac mei Opera parte discere curavi. Ergo (quod probandum mihi erat altera parte) non errat præsens Ecclesia, quæ nihil horum facit, quæque benignitas quidem est veteri Ecclesia, sed ei nihil contraria, ut nihil contraria est institutioni benignissimi Sacramenti.

F I N I S.

IN.

INDEX

RERUM NOTABILIVM,

Quae hoc primo libro continentur.

Prior numerus Disputationem indicat,
posterior numerum marginalem.

A.

Absolutio an negata olim Clericis in majora crimina prolapsis. Disp. 1. per totam.

An quibusdam etiam Laicis insigniter criminosis. Disp. 2. per totam. An negata iis, qui distulerant in mortem agere poenitentiam.

Disp. 3. per totam. An negata reis damnatis ad mortem. Disp. 4. per totam. An negata Relapsis post solemnem Poenitentiam.

Disp. 5. per totam.

Absolutionem in morte nemini denegandam. statuunt Coelestinus, & alij Pontifices. Disp. 2. num. 6. & D. 7. n. 17.

Absolutio dilatae fuerit olim ad finem Poenitentiae, an concessa etiam statim post Confessionem? Disp. 11. per totam.

Absolutionem differre anceps remedium nec facile adhibendum. Disp. 5. n. 41. Regulae in hoc servanda. Disp. 5. a n. 31.

U 3

Abso-

- Absolutio properata qua fit.* Disp. 11. n. 54.
- Absolutio peccatorum quanto labore meretur
quari.* Disp. 5. n. 23.
- Absolutio duplex, una solius culpa, altera etiam
pœnarum quarundam, & an utraque simul
concessa ab Ecclesia veteri.* Disp. 3. n. 26.
D. 5. n. 19. D. 5. fere per totam.
- Absolvendi formula deprecativa olim usurpata,
ut dicitur.* Disp. 11. n. 16.
- Alexandri Papæ III. discreta sententia in casu
occulti Pœnitentiæ.* Disp. 7. n. 21.
- S. Ambrosius solemnem pœnitentiam semel tantum
fieri docet.* Disp. 5. n. 27. *Hortatur ad
pœnitentiam constantem.* Disp. 8. n. 5. *Theo-
dosium expellit ab Ecclesia, & curat.* Disp. 3.
n. 51. *Pœnitentibus absolutus facultatem ac-
cedendi ad Communionem dari dicit.* Disp.
11. n. 27.
- Antiqua jura tuenda.* Disp. 5. n. 27.
- S. Augustinus docet esse magnam pœnam delicti
impunitum.* Disp. 5. n. 13. *Verè pœnitentem
de salute certum reddit.* *ibid.* *Dum agit de
Pœnitentiâ agit sæpè de Sacramento Pœnitenti-
æ.* Disp. 5. n. 22. *Reddit rationem, cur so-
lemnis pœnitentiâ non iteraretur.* Disp. 5. n.
16. *Commendat Dei misericordiam in Relap-
sios.* Disp. 5. n. 17. *Monet peccatorem con-
versum, ne relabatur.* Disp. 5. n. 22. *Hortatur
ad pœnitentiâ, & Confessionem.* n. 21. & 23.
Redat.

Redarguit inscitiam Paganorum improban-
tium, quod in nostra Religione Peccatores ab-
solvantur. Disp. 5. n. 24. Docet absolvendos
esse etiam Relapsos. Ibid. Sola manifesta pec-
cata puniri publicè. Disp. 7. n. 15. Publicam
penitentiam solitam fieri à solis criminosis.
Disp. 7. n. 22. Et pro delictis publicis, & scanda-
lous. Disp. 8. n. 16. Correctionem in secreto fa-
ciendam docet. Disp. 8. n. 17. Penitentiam
non esse sitam in habitu externo, aliisque hu-
jmodi, sed in mutatione morum. Dil. 9. n. 50.

B.

Balsamon quid dicat circa observantiam ca-
nonum Pœnitentialium. Disp. 9. n. 31.

S. Basily, aliorumque Patrum canones Pœniten-
tiales. Disp. 9. n. 1. &c.

Benignitas adhibenda cum Pœnitentibus. Disp.
2. n. 2. Disp. 3. n. 20. Adhibita à S. Chrysoft.
Disp. 5. n. 29. D. 9. n. 57.

S. Bonifacius Mog. Ep. jubet statim absolvi Pœ-
nitentes. Disp. 9. n. 47.

C.

Canones Pœnitentiales SS. Basily, & aliorum.

Disp. 9. n. 1. An sint ipsorum. n. 17. An
sapienter conditi. n. 30. An recepti. n. 30. 31.
& 32. An fuerint purè directivi. n. 32. 33. &
34. An executioni mandati. num. 35.

S. Carolus permittit absolvi quandoque, qui oc-
casione

- caſionem non deſeruit, ſed promittit. Diſp. 1. n. 37.*
- Catechiſmus Rom. docet, quando abſolvi Penitens poſſit. Diſp. 5. n. 36.*
- Clericus pœnitentia ſolemniſ negabatur, non tamen pœnitentia, & abſolutio privata. Diſp. 1. n. 3. Diſp. 10. n. 9.*
- Climacus carcerem horridum deſcribit, & Penitentium ibi detentorum labores. Diſp. 1. n. 3. & Diſp. 9. n. 5.*
- Cœleſtinus I. jubet omnes Pœnitentes abſolvi a morte, & hortatur ad benignitatem. Diſp. 1. n. 3.*
- Communione dandam Reu ad mortem damnatis. Diſp. 4. per totam. Denegatam olim terminoſis. Diſp. 3. n. 5. Nulli negandam in morte. Diſp. 2. 6. & Diſp. 11. n. 50. Nec in reſta facile negandam. Diſp. 9. n. 25.*
- Concilium Arelatenſe I. an fuerit confirmatum. Diſp. 3. n. 4.*
- Concilium Eliberinum quale fuerit. Diſp. 2. n. 1.*
- Concilij Niceni decretum de S. Viatico nempe negando. Diſp. 2. n. 6. & Diſp. 11. n. 50.*
- Concilium Trident. confirmat decretum antiquum de omnibus Pœnitentibus in morte ſolvendis. Diſp. 2. n. 6. Docet non fore præſentem legem obligantem ad publicam delictorum occultorum Confeſſionem. Diſp. 6. n. 26.*

Confessarius disponat Pœnitentem indispositum. D. 9. n. 43. Intrepidè rejiciat indignum. D. 9. n. 11.

Confessio secreta, & auricularis semper usurpata. Disp. 6. n. 18.

Confessio publica peccatorum etiam latentium an olim injuncta Fidelibus. Disp. 6. per totam. An possit injungi. Disp. 6. n. 20. § 21 Facta laudabiliter à Potamio Episc. Disp. 6. n. 1. Imprudenter facta à Matrona Constantinopol. num. 1.

Confessionem ex pudore omittentes increpantur à Tertulliano, aliisque Patribus. D. 6. n. 5. § 6.

Correctio facienda in secreto. Disp. 8. n. 17.

Cyprianus refert ab aliquibus Episc. Apfricanis negatam fuisse veniam Mechis. Disp. 2. n. 8. Ipse tam negat serò pœnitentibus. D. 3. n. 2. Reliquis dandam docet, & redarguit Episcopos quosdam in hoc nimis rigidos. D. 3. n. 14. Defendit Cornelij Romani Pontificis benignitatem in causa Trophimi. D. 9. n. 28. § 46. Refert, multos qui sacriligè communicabant, à Deo miraculosè punios fuisse. Disp. 9. n. 38.

D.

De misericordia in Peccatores celebratur à S. Leone Papa. Disp. 3. n. 20. Eadem in Relapsos celebratur à S. Aug. D. 5. n. 17.

Deum condonat omnes culpas. D. 2. n. 3.

Dilatio Absolutionis, v. Absolutionem differre. Absolutio dilata.

Dispositi Pœnitens debet à Confessario. v. Confessarius.

U 5

Dispo.

Dispositio Pœnitentis qualiter debeat innotescere
Confessario v. Confessarius.

Doctrina Fidei successivè explicatur ab Ecclesiâ
Fidelibus credenda proponitur. D. 12. n. 7.

S. Dunstanus gravem pœnitentiam imponit
ro Reg. Disp. 9. n. 12.

E.

E*ccllesia per duo fere sacula ab exortu suo fuit*
rius benigna, quàm severa. D. 9. n. 18.

severior fuit per aliquot sacula, & curi D. 9. n. 18.
Edgarus Rex gravi pœnitentia curatur à
Dunstano. Disp. 9. n. 12. & 53.

Episcopi pro reis intercedebant. Disp. 5. n. 11.
D. 7. n. 16.

Eucharistia virtus ad remittenda peccata à
ribus commendata. D. 3. n. 27.

Excommunicatio in Renuentes agere publicam
nitentiam. Disp. 10. n. 1. 2. & 3.

F.

F*elix Papa III. solemnem pœnitentiam in*
nes distinctam imponit. Disp. 1. n. 4.

Fidei Doctrina magis explicatur in dies ab Ecclesiâ
sa. Disp. 12. n. 7.

Forum duplex fuit semper in Ecclesia. D. 12. n. 7.

G.

G*regorius II. optimè describit, quare rationes*
rentur ab Ecclesiâ Pœnitentes. Disp. 10. n. 11.

Gummarus Huighenius omninò negandam
lutionem Relapsis docet. Disp. 5. n. 30.

H.

Henrici II. Anglia Regis Pœnit. pro cade S. Tho-
ma. Disp. 9. n. 16. & 52.

Henrici III. Imperatoris satisfactio exhibita B.
Greg. VII. Disp. 9. n. 14. & 52.

Hieronymi iudicium circa Canones Pœnitentia-
les. Disp. 9. n. 32.

I.

Propositione manuum Sacerdotis super Pœnitentes
quid significaretur. Disp. 11. n. 20.

Gracianus 1. pœnitentialem rigorem temperat.
Disp. 3. n. 5. Dicit, absolvi consueviffe in Cœna

Domini omnes Pœnitentes. Disp. 8. n. 8.

Legationis Sacra Tribunal qua ratione se gerat
cum Relapsis. Disp. 5. n. 3.

Gregorianus Episcopus dolet, quod perrari publi-
tam pœnitentiam peragerent. D. 9. n. 42. & 47.

Chrysostomi benignitas in Peccatores: inde
accusatus. Disp. 5. n. 29. Idem pœnitentiam beni-

gnè, & cautè imponendam docet. D. 9. n. 57.

Evangelista juvenem perditum querit, & ad
Pœnitentiam blandè adducit. Disp. 2. n. 5.

Gregorius I. docet, omnes in morte esse absolvendos.
Disp. 2. n. 7.

Lex antiqua servanda. Disp. 5. n. 27.

L.

Leo dicit, Presbyteros & Diaconos non esse ad
Pœnitentiam admittendos. Disp. 1. n. 1. Ju-

bet omnes, etiam serò pœnitentes, absolvi, & hor-
satur

tatur ad benignitatem. Disp. 3. n. 20. In
 solvi in aliquo eventu proximos morti qui
 ficare tunc sua vota non possunt. Ibid. Red
 quosdam obligantes ad publicam confessionem
 Disp. 6. n. 8. Et alios facile denegantes con
 nionem. D. 9. n. 25. Monachum factum mon
 vel uxoratum puniri mandat. Disp. 9. n. 34
 qui differebant publicam penitentiam, penit
 expectari vult. D. 10. n. 13. Potestatem Sa
 datam ad remittenda peccata celebrat. D.
 24. Monet non esse differendam penitentiam
 11. n. 47. Docet sufficere confessionem secre
 Disp. 6. n. 18. & Disp. 12. n. 12.
 Ludovici Pij Imperatoris penitentia apud
 pendium. Disp. 9. n. 15. & 52.

M.

M Agalonensis Episcopi epistola pro quodam
 nitente. Disp. 9. n. 10.
 Martyres, & Confessores intercedebant pro
 Disp. 9. n. 44.
 Monachi, & Monialis in quadam enormi pe
 lapsorum penitentia. Disp. 1. n. 4.
 Monastica Disciplina, & Penitentia addic
 olim Clerici in quadam crimina lapsi. D. 1
 Mortis tempore omnes Penitentes absolvendi
 2. n. 3.

O.

Occultorum scelerum confessio aut Penitentia
 Confessio.
 Occulta delicta puniri publice possunt in foro

secus in interno, reo reluctante. Disp. 7. n. 7.
 & D. 12. n. 19.

P.

Peccatores benignè recipi mandant Apostoli, D.
 2. n. 2. Benignè eos recipit D. Paulus & Jo.
 Evang. Disp. 2. n. 5.

Peccata omnia remissibilia sunt. Disp. 2. n. 3.
 Petrus Blisensis Abbatem nimis rigidum redarguit.
 Disp. 9. n. 27.

Petrus Damiani, nescio quid, ex Confessario sibi pro-
 ditum refert. Disp. 12. n. 4. & 13. Ejus doctrina
 circa sigillum confessionis. Ibid.

Reus damnatus ad mortem Eucharistiam mi-
 nistrari jubet, antequam supplicio afficiantur.
 Disp. 4. in fine.

Penitentia solemnis qualis esset. Disp. 1. n. 3. & n. 4.
 Disp. 9. n. 1. Quàm longa imponeretur. Ib. An
 variari posset. D. 5. n. 1. 16. & 17. An expetita ab

aliquibus n. 12. & 14. Erat velut alterum Ba-
 ptisma. Ib. & D. 11. 51. Negata Clericis D. 1. n. 1.

Quam pauci illi se submiserint. D. 9. n. 37.
 Quamdiu duraverit in Ecclesia. Disp. 9. an. 35.

Penitentia publica pro delictis occultis an olim in-
 juncta. Disp. 7. per totam. An possit injungi. D. 7.
 & D. 8. n. 20. & D. 12. n. 16. & c. An olim

injuncta pro quibuslibet delictis D. 8. per totam.
 Penitentiam longam & asperam an verè imposuerit
 Ecclesia etiam reluctantibus, & Fideles quam
 petegerint. Disp. 9. per totam. An fuerit in ea sa-
 pe di-

11
 6

- pe dispensatum, & cur? Ibid. An per Principes*
seculares fuerint Rei ad pœnitentiam compellendi.
 D. 10. *An acceptata deseri possit.* Disp. 9. n. 2.
Pœnitentia infirmis quibus caremonis darentur.
 3. n. 5. & 7.
Pœnitentia gravis imposita Principibus. Disp.
 num. 12. & c.
Pœnitentiam Sacramentalem, nomine Pœnitentiae
subinde significat D. Aug. Disp. 5. n. 21.
Pœnitentia voluntaria ingens exemplum. D. 11. n. 1.
Pœnitentiam differendam non esse. Disp. 11. n. 1.
Pœnitentia sit constans. D. 8. n. 5. D. 9. n. 1. & 6.
Pœnitentia imponenda regula quadam proponenda
est. Disp. 9. n. 56. *Potius benignior sit, quam*
rigidior. Disp. 9. n. 61.
Pœnitentes an essent verâ censurâ excommunicati
nis inmodati. Disp. 11. n. 3. & D. 12. n. 16.
Pœnitentem indispositum Confessarius disponere
 potest. n. 43.
Pœnitentes curabantur diligenter. Disp. 10. n. 1.
Pœnitenti credendum quando sit. Disp. 5. n. 11.
Pœnitentium secessus in cap. Quadragesima
esset. Disp. 10. n. 16. *Ad illum Fideles invitantur.*
 Disp. 9. n. 16.
Pœnitentium pramium & corona. Disp. 5. n. 11.
Pœnitentiarij Sacerdotis institutio, & officium.
 11. n. 15. & Dis. 12. n. 1. & 10.
Pœnitere diu, & severè pro culpis gravioribus
est tutissimum. D. 8. n. 18. D. 9. n. 1. D. 10. n. 1.
 n. 45.

penitens solemniter erat irregularis. Disp. 1. n. 2.
penitentem exemplo suo ad acceptandam Peniten-
tiam impellebat Confessarius jejunans cum eo.
Disp. 9. n. 59.

Penitentiales Canones. v. Canones Penitentiales.

Q.

Quadragesima tempore, velut in carcere, clauden-
bantur Penitentes usque ad Cenam Domini.

D. 10. n. 16. Aliquot diebus ante Quadragesimam
inuitabantur Fideles ad Penitentiam.
D. 10. n. 16. & 17.

R.

Elapsi post penitentiam sacramentalem quando
sunt absolvendi, aliæque ad eos pertinentia,
vide in verbo Absolutio.

damnatus ad mortem an fuerit olim copia
Confessarij negata. Disp. 4. per totam. Sunt u-
triusque Sacramento ad mortem muniendi. Ibid.
penitentibus cum Peccatoribus qui fuerint tempore D.
Disp. 5. n. 24.

penitentibus nimij exempla afferuntur. D. 9. n. 23. &c.
penitentibus Doctores secum benigni. D. 9. n. 60. & 62.

penitentibus Othoni Imper. gravem penitentiam
imponit. Disp. 9. n. 13.

S.

Satisfactio an sit necessaria ad culpa remissionem.

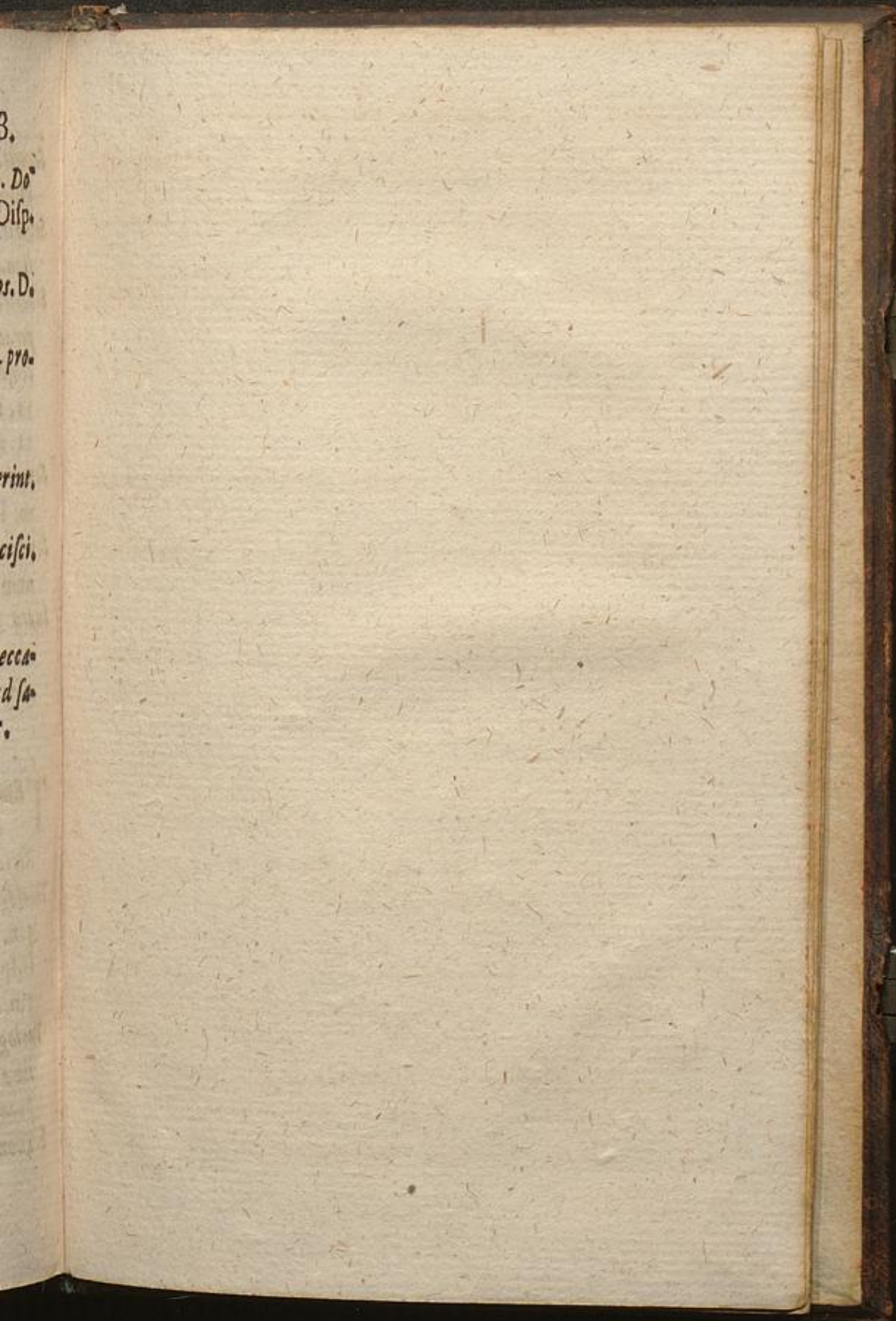
Disp. 11. n. 24. 42. & 44. Qualis debeat im-
poni. v. Penitentia imponenda regula.

Penitentium sigillum Confessionis an servatum in Ec-
clesia

clesiâ veteri fuerit. D. 12. per totam. Vnde obligando Pœnitentem ad publicam occultis delicti confessionem, vel pœnitentiam. D. 12. n. 7.
Siricius quid statuatur circa Clericos lapsos, & lapsos pœnitentes. Disp. 1. n. 2. Circa Monachos & Monachas pariter lapsos. D. 1. n. 4. Circa Reliquos per solemnem pœnitentiam. D. 5. n. 11. Pœnitentissimus juris antiqui D. 5. n. 27.
Socratis & Sozomeni historia de Institutione Pœnitentiarij, & de confessione maritimi cujusdam. Disp. 6. 4. D. 11. n. 26. D. 12. n. 10.
Soteri Papa decretum de communicando quisquam in anno, & Dominicis Quadragesima. D. 11. n. 10.
Suaris reddit rationem cur non iteraretur solennis pœnit. D. 5. n. 16. Quale iudicium ferretur ab eo qui confessorius de dispositione Pœnitentis, & quænam eum absoluat docet. D. 5. n. 38. De eundem credere Pœnitenti &c. D. 5. n. 38. Non potest præcipi à Confessario confessionem publicam. D. 6. n. 21. Possit pœnitentiam imponi per modum consilij, vel conditionatè. D. 7. n. 6. Nō debent imponi in foro interno pœnitentias publicas pro cultis delictis. D. 7. n. 4. Possit tamen in foro interno. Disp. 7. n. 7. Canones pœnitentiales præcipiunt quasdam regulas directivas. Disp. 9. n. 31.

T.

Theodosii pœnitentia celebratur à S. Aug. D. 9. n. 39. An cum eo severè egerit S. Augustinus. Disp. 9. n. 51.

3.
Do
Disp.
or. Di
pro.
rint.
cisci.
ecca
d sa

E. II

20

E. II

20

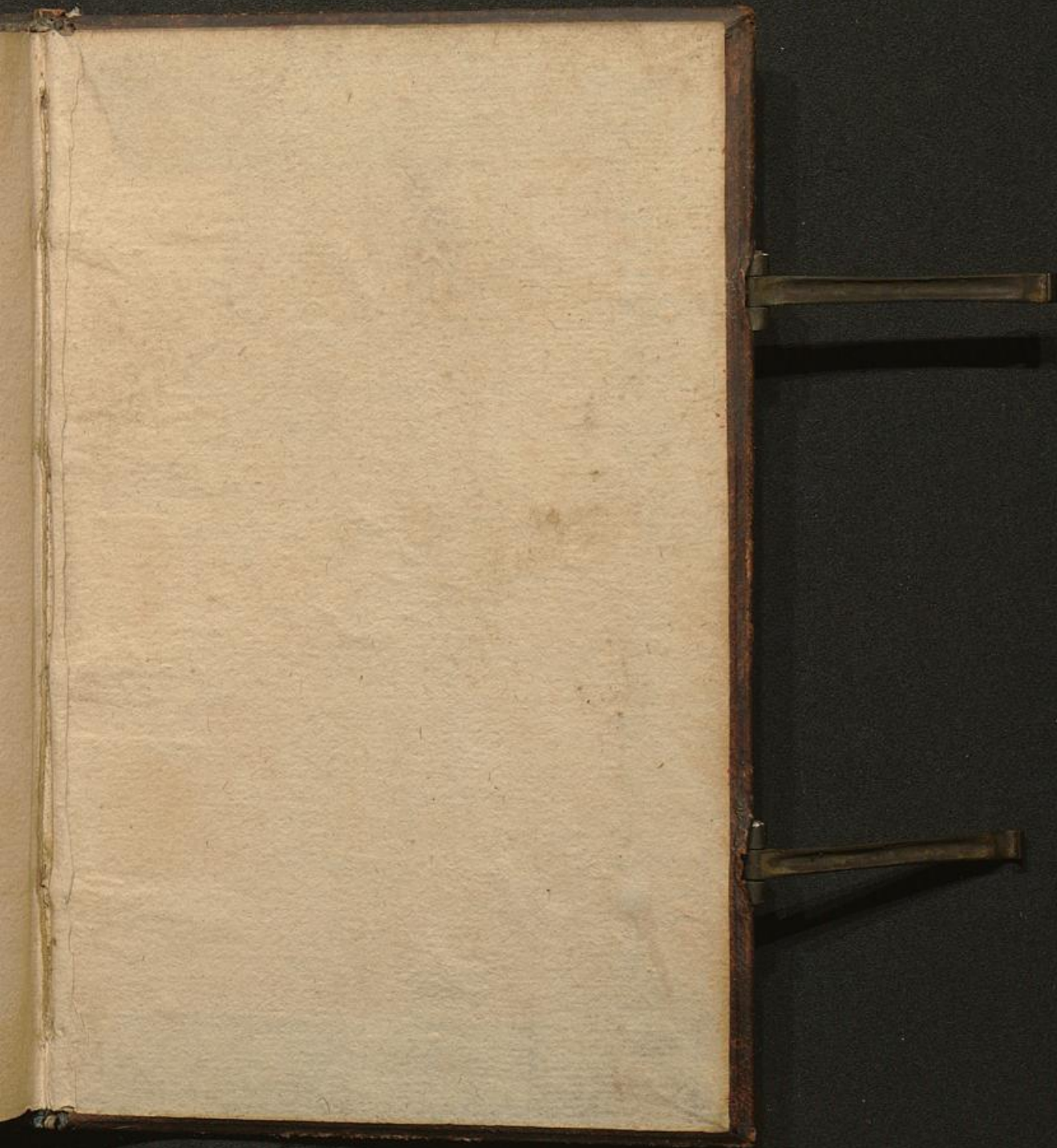
E. II

20

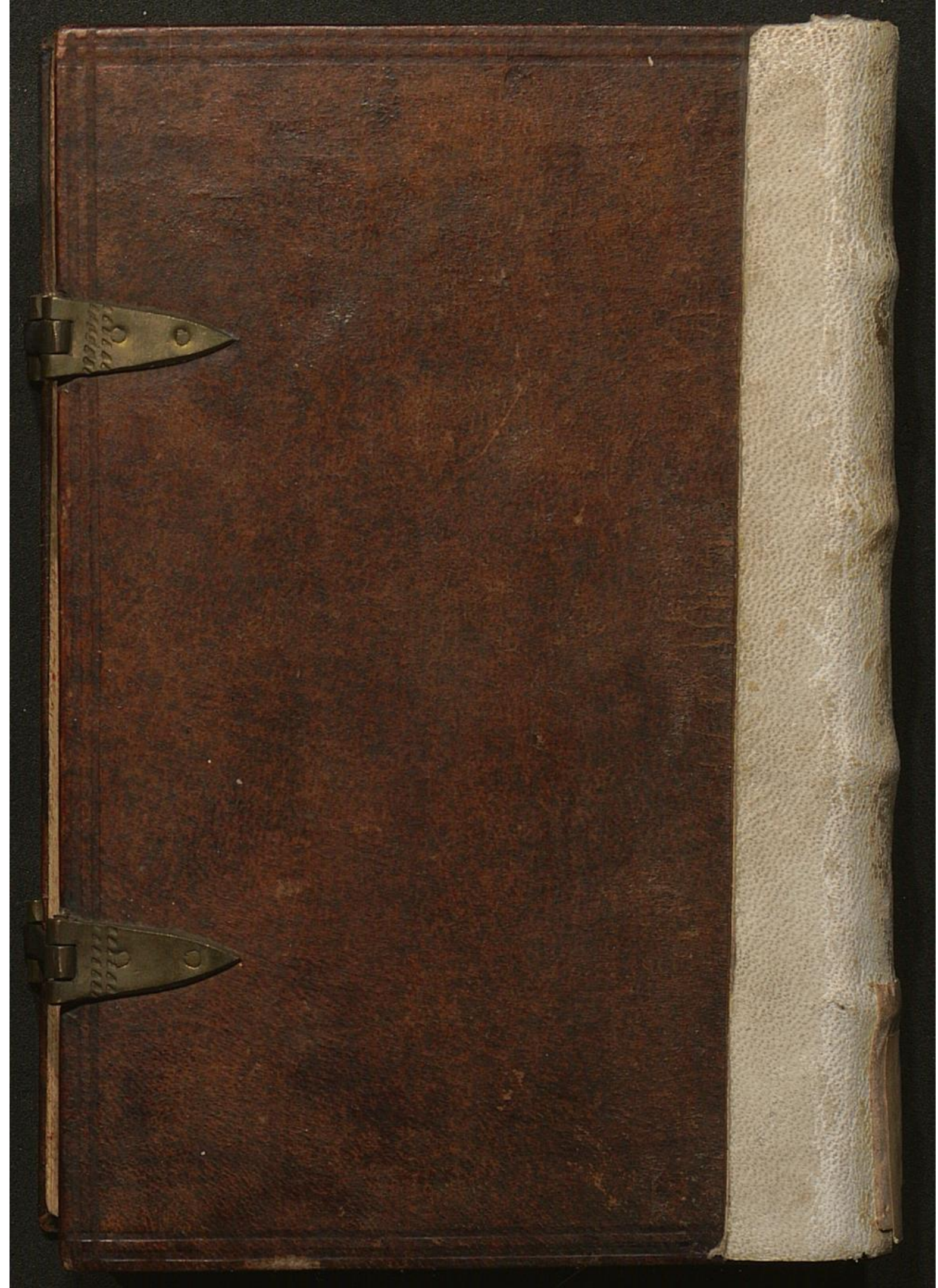

E. II

20

Th
2219

